ח' בשבט תשמ"ח, 27.1.1988 מיספר 2630 המחיר 4.50 שקל חדש (כולל מע"מ) שנה 52

העולם הזה

השוחד בבית המישפט

שחיתות או טימטום

מרק מוקרם
תופס אותך על חם!
חדש!
ואיך לא תתפסו על חם כשיש לכם
מרק מוקרם של תלמה?
מרק מוקרם וחלבי, עשיר וקטיפתי -
והקרוטונים כבר בפנים!
ב-4 טעמים:
ירקות, פטריות, בצל ואספרגוס.
נמס מיד!
רק להוסיף מים רותחים
והמרק מוכן!
תלמה
מרק מוקרם
אספרגוס עם קרוטונים
נמס בכוס
תלמה

מיכתבים

אובייקטיביות פסימית

על ניתוחיו המדיניים של עורך העו־לם הזה.

זה זמן רב שרציתי לכתוב לאורי אבנרי ולהודות לו על כך שבזכות ניתוחיו השקולים והבהירים הוא עוזר לי, כגרמניה, לקבל תמונה מאוזנת על המדיניות הישראלית.

בגלל העבר הגרמני ובגלל חלקה הישיר־לא־ישיר של אמי בו (נושא שמעולם לא דובר בו בביתנו) היה לי קשה במיוחד לעקוב באובייקטי־ביות אחרי המדיניות הישראלית.

עד עתה קראתי כל מה שאבנרי כתב (לפחות כל מה שהובא מדבריו בעיתונות הגרמנית ולאחרונה בגליון השבועון שטרן מן ה־29 בדצמבר 1987) ואני מסכימה עם כל מילה שהוא כתב.

אך למרות הכל: אני מאוד־מאוד פסימית.

אורסולה הורין, רדולפצל, גרמניה

● ● ●

אפוקליפסה עכשיו

על תוצאות אפשריות של המשך הכיבוש („הכיבוש הוא סרטן", העולם הזה 6.1.88).

אני מסכים בהחלט עם אורי אבנרי שבחברה הישראלית מתפשט סרטן מסוכן. סרטן זה נובע מהתנוונות החברה הישראלית, מהמוסריות הירו־דה של החברה הישראלית, המצריעה לאליל־הווידיאו והמשתחווה לאלילי־הבורסה.

ברור גם, שמצב זה, של דיכוי עם שלם באמ־צעים ברוטליים, לא יוכל להימשך לאורך זמן ויש לי תחזית מסויימת, שאותה אני מבקש לשטוח בפני הקוראים:

נשיא מצריים, חוסני מובארכ, מודח על־ידי הפיכה צבאית או על־ידי ההמונים המוסלמיים הדתיים הקנאים. בדיוק כפי שזה אירע באיראן.

ממשלות איראן ועיראק מסיימות את המיל־חמה שביניהן וחותמות חוזה־שלום.

המהומות בשטחים נמשכות, היקפן עולה וצע־די המנע והדיכוי הישראליים נמשכים בהחרפה גוברת.

חאפט' אל־אסד, נשיא סוריה, על גחלים.

איראן ועיראק אינן מוכנות לשתוק יותר וצבא בן ארבעה מיליון חיילים נע דרך ירדן לכיוון הגבול המיזרחי של ישראל.

חוסיין איננו מסוגל להתנגד, וגם מצריים פונה למילחמה וכמוה סוריה.

צה"ל עומד מול צבא אדיר בשלוש חזיתות, צבא המונה שישה מיליון חיילים, בחלקם פנאטים קנאיים, נוסח חומייני.

משה לוי טוקטלי, תל־אביב

● ● ●

הרהורים בלב הקוראים

על המתרחש בכלא נווה־תרצה („דו"ח מתוך כלא־הנשים", העולם הזה 30.12.87 והלאה).

הכתבות של נעמי ארווה נכתבו מאספקט אוב־יקטיבי לחלוטין ומתארות נאמנה את הווי־החיים בין כותלי הכלא, לטוב ולרע...

עד היום, כל הכתבות שהתפרסמו (בעיתונים אחרים) אודות חיי־אסירים בין כותלי בית־הסוהר היו מגמתיות וסוביקטיביות...

אך כתבותיה של ארווה מעלות בעיות מן הסוג שאין הקוראים הרגילים נתקלים בהן בחיי יום־יום, והן בוודאי גורמות להרהורים רבים בליבם.

אילנה לב, נווה־תירצה

● ● ●

האמת על רמבו

על הבעיות סביב הפקת הסרט רמבו בארץ („אתה והשקל", העולם הזה 13.1.88).

כיצד אפשר לכלול בכתבה אחת כל־כך הרבה אי־דיוקים? נראה שרק ליגאל לביב הפיתרונים. כי —

א. קרולקו (המפיקה את הסרט רמבו) איננה נשלטת על־ידי חברת קנון ואין כל קשר בין שתי החברות.

ב. חברת קנון איננה נשלטת על־ידי קבוצה איטלקית.

ג. לא היה חשבון־בנק בשקלים של קרולקו בעת הפקת רמבו בישראל, ומאחר ולא היה חשבון, ממילא לא היה יכול להיות בו סכום של חצי מיליון דולר.

ד. חברת קרולקו לא קיבלה החזרי מע"מ, מאחר ולא היתה זכאית למע"מ ובאין החזרים, גם לא לקחה חברת נ"נ מע"מ שאינו שייך לה.

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

הרבה טימטום, מעט שחיתות

כל מי שחרד למערכת בתי־המישפט יכול לישון בשקט. המצב איננו נורא כל־כך. בתי־המישפט, שהם המיתרס האחרון של המדינה בדרך למצב של רפובליקת־בננות, עדיין עומדים על מכונם. צריך אולי לעשות כמה שיפוצים ולסגור פרצות, אבל המסד תקין. בפרשת־השחיתות בבתי־המישפט לא נמצאו הרבה מעשי שחיתות. חוץ מראיות נגד מזכיר בית־המישפט, לא התגלתה אף ראייה לשוחד.

41

ריסוק־עצמות

זוהי פקודה בלתי־חוקית בעליל. על־פי החוק הישראלי כל חייל ישראלי רשאי לסרב למלא פקודה כזאת. יתירה מזאת — כל חייל חייב לסרב למלא אותה. ומה יקרה לחיילים שפקודה מבישה כזאת הוטלה עליהם? האם יהפכו אחר־כך לאזרחים נורמאליים, המעריכים את קדושת חיי־האדם? או שמא יישארו נכים לכל ימי־חייהם?

7

מיטריה רחבה

אבשלום וילן, ממייסדי שלום עכשיו, מאמין ב־מאבקים חוץ־פרלמנטרים. הוא רואה בכנסת כלי למאבק, אבל גורס שאסור להשאיר את הפוליטי־קה לפוליטיקאים. הוא מספר על הצעדים הראשו־נים של התנועה, שולל את האמונה הרווחת בת־לות של שלום עכשיו במיפלגת־העבודה ומקווה, בעתיד, לזכות בתמיכתו של הציבור הרחב.

8

כתבת השער האחורי:

פיתיון לאונס

אחרי שהתקבלו במישטרה תלונות של נשים על מעשי־אונס שביצע בהן האמרגן משה יהלום, נשלחה השוטרת יפה סוויסה לביתו, כשהיא לבושה בלבוש פרו־בוקטיבי. היא לא הצליחה להי־אנס, אך קיבלה הצעת־נישואין.

17

מי ישלם?

פעילים של תנועת־החרות, ובתיהם משה ארנס, השתמשו בשרותי חברת־לימוזין בניו־יורק, אך הסניף המקומי של תנועת־החרות לא טרח לשלם את החשבונות, גם כשאלה הגיעו לסכומים של אלפי דולארים. הפר־שה מתבררת בימים אלה בבית־המישפט בניו־יורק.

35

אגדות מנופצות

בשיבעת השבועות הראשונים של המילחמה התנפצו כמה אגדות, טענות־שווא, אשליות ושקרים: כך קרה לאגדת ההתנחלויות, לאשליית ההשפעה הירדנית. התגלו יחסי־הכוחות האמיתיים בתוך הציבור הפלסטיני. מת הגיבוב השחוק על „מיעוט של מתפרעים ומסיתים" והת־נפצה אחדותה של ירושלים.

5

דף חדש

עטרה לראשו של גיזען

ד"ר ישראל אלדד, מי שהמליץ בטלוויזיה בשבוע שעבר על „ריפאטריאציה" של תושבי השטחים הכבושים לארצות ערב, עומד לזכות השבוע בפרס ביאליק לחוכמת־ישראל. אבל אחד משלושת שופטי הפרס שינה את דעתו בעיקבות מישדר־הט־לוויזיה ומסרב לחתום על נימוקי חבר־השו־פטים. האם אנו עדים סוף־סוף לתופעה חדשה בישראל: התעוררות אנשי־המצפון למילחמת־חורמה בנגיפי הגיזענות!

36

נמקה בכלא

קארול פולארד, אחותו של ג'ונתן פולארד, מבקרת בימים אלה בישראל. היא מספרת על הפעילות הציבורית האינטנסיבית שהיא עושה למען אחיה וגיסתה, על שאיפתו של אחיה לעלות לארץ כאשר יסיים את תקו־פת־המאסר, ובמיוחד על גי־סתה, אן, החולה, והנמקה בכלא ללא טיפול רפואי.

26

התכתיב של שמיר

העניין הפלסטיני לא עלה בפגישת רגן־גורבאצ'וב. ההתקוממות בשטחים פרצה, בין השאר, משום כך. בכנס שנערך לפני כמה ימים התברר מדוע לא דנו רגן וגור־באצ'וב בבעייה זו. זה קרה בגלל תכתיב של שמיר. הוא העדיף את המשך המצב הקיים ומנע בכך החלטה אמריקאית־סובייטית לגבי הסדר בין ישראל והערבים.

15

כבוד פולני

אדם פרוסט העדיף למות מאשר לסבול מפגיעה בכבודו. אבל קורבנו היה לשווא. כל הסיפורים, שכדי למנוע אותם נתן את חייו, יוצאים כעת לאור ואין מי שיאמר מילה לטובתו. ההסתבכות של מינה גרינ־הויז, האמון בה ללא סייג והערבויות שהיה חתום עלי־הן הביאו עליו את מותו.

39

מאצ'ו רגשני

אריק סיני, מי שהיה דמות מרכזית בחיי־הלילה של תל־אביב, הוא בעצם ילד פולני מבית טוב. היום הוא מקרין שלווה ומדבר על משבר גיל ה־40. על הקמטים. על הפחד מהמוות. הגעגועים לאב שנפטר. זיכרונות השואה שספג בבית. על מופנמות, ביישנות. על המעצורים שלו ביחסיו עם נשים. הרגשנות שמסתתרת מאחורי תדמית המאצ'ו ובעיקר על יום־ההולדת של בתו ליהי.

24

אתה והשקל

המשך מעללין של הדולר האמריקאי

הסנאט האמריקאי אישר הקצבה של 5.15 מיליון דולר למוסדות־חינוך בארץ ● רשתות־הטלוויזיה בארצות־הברית מסרבות להשתתף בפירסום חגיגות שנות ה־40 ● סיכסוך פלטק־יצחקי, פרק ב' ● הדירות של דרזקר נמכרו בשלושה ימים ויש עוד רבים הממתינים בתור ● תביעה על הפסד רווחים נגד הישראלית גילה אלטמן ●

29

ישן באמבטיה

שלדון מרשק חטף את ארבעת ילדיו מאמם הגיורת והבי־אם לארץ. קרול מר־שק, שבאה לחפש אותם, מספרת על חייה עם בעלה, על תהליך חזרתו בתשובה, ועל הקשיים ש־מערימים בדרכה החרדים.

14

חוף בחורף

חופי תל־אביב לא מתרוקנים בימי החורף. להיפך. באים אליהם הולכים למיניהם: אלה הם הקבועים, שלמרות שמדחם גילם עומד על 70, לא נרתעים משחייה מרעננת ביום חורף סגרירי. יש גם אחרים: מחפשי אוצרות, בחורי־ישיבה, אלופי שש־בש ובעיקר תיירים ותיירות שהמילה „קור", בהת־ייחסות לשמש הישראלית, גורמת להם לפירצי־צחוק עזים.

30

רחל המרחלת מדווחת:

אירים קנר (בתמונה) דור־חפת עגלה. טוענת שזה תפקיד חייה ● רונית מקובר חיפשה רופא. חיפשה חיפשה. בסוף מצאה ● חיים בר וה־צרות שעושה לו האשה ● צה"ל מתגרש ● ניצה לוין ובועז אפלבאום ביחד ● דויד לוין ה־בעל, מצא ניחומים בזרועות מירי שומרון ● ומה עושה מוטי ברנוביץ אצל אירית אילני?

34

המדורים הקבועים:

מיכתבים — אפוקליפסה עכשיו	3
איגרת העורך — צנזורה עצמית	4
הנדון — סיכום ביניים	5
במדינה — הצעד הראשון	6
ראיון השבוע — אבשלום וילן	8
תשקיף — „אויבי, אחי"	10
יומן אישי — טלוויזיה מגויסת	11
אנשים — שרוח אח"מים	12
מה הם אומרים — ברוך לוי, שלמה עמר, איתן דהציג, יורם זיו, אחי פולק ושושן צדוק	18
קולנוע — חולה בריאה	20
זה וגם זה — גברים ומכונות	21
לילות ישראל — אמצע הלילה	22
חשבון נפש — אריק סיני	24
אתה והשקל — מעללי הדולר	29
תשבצזמן	32
מיכתבים לרותי — עוד רותי	32
הורוסקופ — התאמה לדלי	33
רחל מרחלת — על כל העולם	34
דף חדש — ריפטריאציה	36
בלי הרדמה — בית חולים חולה	40
תמרורים — שבע דקות	42

קורא יקר,

בגרמניה הנאצית היה קיים שר־תעמולה. זה היה תוארו הרשמי.

שר־התעמולה, הדוקטור יוזף גבלס — הוא או נציגו — היה מכנס מדי יום את עורכי העיתונים, ומוסר להם את ההוראה היומית. יש לכתוב על זה־וזה, ולנסח זאת כך־וכך.

כל העם ידע זאת. לכן נקרא ונשמע כל הנאמר בעיתונות וברדיו כהודעות רישמיות של השילטון.

מחוץ לעולם התיקשורת היתה הארץ מלאה בשמועות, למרות שמי שנתפס בהפצת שמועה „תבוסתנית" נשלח למחנה־ריכוז, ולא־אחת גם הוצא להורג.

איני יודע מה המצב בברית־המועצות, אך אני מניח שכלי־התיקשורת פועלים שם על פי שיטה דומה. מישהו קובע מה לכתוב ואיך, מה מותר לפרסם ומה אסור. אחרת לא ניתן להסביר כיצד כותבים אלפי עיתונים, במדינה של 250 מיליון נפש, בדיוק את אותו הדבר.

באחרונה, בתקופת הגלאסנוסט, ניכרים הבדלים קטנים. יש התקדמות. יש עורכים המעזים קצת יותר. ברשות השילטונות, כמובן.

בארץ אין שר־תעמולה, אין תידרוך יומי של העורכים, אין מיפלגה קומוניסטית כל־יכולה.

אך ראה זה פלא: בארץ קיים בדיוק אותו המצב, כאילו איש אחד כותב את כל העיתונים ואת כל החרשות ברדיו ובטלוויזיה, של כל הרשתות והתחנות.

האין זה מוזר?

מתפרעים ומסיתים

יכול אדם לשמוע ביום את כל מהדורות החדשות ולקרוא את כל העיתונים, ממעריב ועד על המישמר, ויגלה תופעה מוזרה.

כולם־כולם כותבים (ומשדרים) את אותם הדברים בדיוק — ובאותה השפה בדיוק.

כולם מדווחים על „מתפרעים", „מסיתים", „המון מוסת", „מקומיים", „הרגעה", „השבת החוק והסדר", „כל האמצעים הדרושים כדי". שפה קולוניאלית מובהקת. מילים טעונות רגש.

השבוע, עם הנהגתה הרישמית של שיטת ריסוק־עצמות, כולם מספרים כי זה נעשה ל„מתפרעים" ול„מסיתים". כאילו כל עיתונאי ישב ובדק את כל מאות המיקרים שבהן הופעלה השיטה.

איך זה קורה?

אני יכול להרגיע את הקורא: אין אדם אחד הכותב את הדברים, ואין אדם אחר המצווה על העיתונים מה לכתוב. הצנזורה הצבאית הכפוייה היא מוגבלת, ומתערבת אך מעט. אין הוראות מלמעלה.

אם כן, איך זה פועל? מדוע חיים יענקל, עיתונאי שמאלני בעיתון „ליברלי", כותב בדיוק כמו יענקל חיים, עיתונאי ימני מוצהר בעיתון לאומני קיצוני? מדוע כל העורכים מימין ומשמאל סובלים את הכתיבה הזאת, או אף מעודדים אותה?

זה ראוי למחקר של צוות מיקצועי, שיערוך תחקיר ממצה. אני יכול לספק רק תשובות אמפירויות.

פחד ושטיפה

פועלת עכשיו בארץ שיטה של צנזורה עצמית, מתנדבת, שהיא גרועה מכל צנזורה כפוייה.

כאשר יש צנזורה כפוייה, יכולים עיתונאים לנסות להתחכם ולהערים עליה. כאשר יש צנזורה עצמית, היא יעילה הרבה יותר.

כאשר יש צנזורה כפוייה, נעלם האמון בעיתונאים ובשידורים, ונפתחת חרושת של שמועות, המעבירה את האמת מפה לאוזן. כאשר יש צנזורה מרצון, נשמר אמון הציבור, והכל מתקבל כאמת מסיני.

זוהי שטיפת־מוח עצמית, שבה העיתונאים והשדרנים שוטפים קודם־כל את המוח של עצמם. אין הם רואים מה שאינם רוצים לראות. הם מאמינים שהם ממלאים שליחות לאומית. הם רואים את עצמם מגוייסים, כמו איש מישמר־הגבול בשדה.

אין צורך למסור להם הודעה של דובר צה"ל, בתוספת הוראה לפרסם אותה כלשונה. הם בעצמם משמשים כ־דוברי־צה"ל מתנדבים, איש־איש במקומו, וכותבים את הכתבות כאילו לבשו מדים. יש עיתונאים בטלוויזיה ובעיתונים, הנשמעים כקצינים במחלקת־תעמולה צבאית ברפובליקת־בננות. ויקטור נחמיאס הוא דוגמה בולטת.

גבלס: לא אצלנו

מאז החלה המערכה בשטחים הכבושים, מופעלת ברדיו ובטלוויזיה צנזורה עצמית טוטאלית. אף לא מילה אחת של ביקורת על מעשי צה"ל שודרה מאז. גם פיהם של פרשנים, שהיו חופשיים עד כה, נסתם — אם על־ידי אי־שידור דיבריהם, אם על־ידי השתתקות־מרצון, מתוך פחד.

יש בעיתונות קולות מצפוניים אמיתיים. יש כמה פרשנים (מעטים מאוד!) המעזים להרים קול ולמחות. יש עיתונאים (מעטים מאוד!) שפירסמו כתבות עובדתיות, החושפות את האמת. כל הכבוד להם.

אבל קולותיהם של אלה בטלים בשישים גם בעיתוניהם שלהם, ואובדים כליל במקהלה הכללית. לאין שיעור חשובה יותר לשון הידיעות היומיומיות בדבר „המסיתים" ו„המתפרעים". מילים פשוטות ואובייקטיביות, כמו „מפגינים", „מנהיגים", „מחאה", „זכויות־אדם", נעלמו כמעט כליל מלשון הדיווח היומיומי.

חוץ מן ההתגייסות־מרצון של עיתונאים שטופי־מוח פועל כמובן גורם אחר: הפחד. בטלוויזיה וברדיו פועל הפחד מפני השילטון, בייחוד לאור העובדה שכיום פועלים יצחק שמיר ויצחק רבין כאיש אחד. אי־אפשר לסמוך עוד על מיפלגה אחת, מול פני הביקורת של המיפלגה היריבה. שתי המיפלגות מאוחדות.

בעיתונות „החופשית" פועל פחד כלכלי. הדיעה היא שהציבור אינו רוצה לראות ולשמוע. שיתרים עיתונים הכותבים את מלוא־האמת. שבעלי החברות הגדולות, רובם אנשי־ימין, יבטלו את המודעות, שעליהן פרנסת העיתונים והעיתונאים. מכיוון שזה כבר קרה במידה רבה להעולם הזה, והוא משמש כדוגמה חיה לאחרים, זה מפחיד את העיתונים עוד יותר.

תהיה הסיבה אשר תהיה — אין זו שעתו היפה של עולם־התיקשורת הישראלי. הוא היה צריך להיות האופוזיציה היעילה היחידה במדינה. והוא איננו.

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

ה. החשב של קרולקו ניכה מס־הכנסה מעובדים וספקים ישראליים ולא העביר התשלום למס־הכנסה, ועל כן מס־הכנסה לקח את המגיע לו, ובצדק.

ולבסוף, חברת ג"ג אינה שייכת באופן פרטי למנחם גולן ויורם גלובוס.

יצחק קול, מנכ"ל, חברת ג"ג, תל־אביב

● *כפי שצויין בכתבה של יואל לביב, הוא רק הביא את הדברים שפורסמו בעיתון תעשיית־הבידור, ואריייאיטי, עיתון הנחשב כמוסמך ביותר.*

● ● ●

דו"ח מצב

על תרופת צייר למצב עניינים גרוע („מגע החיים מתחילתם", „דף חדש", העולם הזה 20.1.88).

ציפי שחרור מספרת לנו כי הצייר דן קדר נהנה, בשעת הראיון עימו, מסיגר עבה וריחני, בהסבירו ש„ככל שהמצב סביב נעשה גרוע יותר, אני בוחר לי סיגרים ומשקאות טובים יותר."

לפי ציוריו של קדר אפשר להניח שהמצב היה גרוע מאז ומתמיד. באחד הציורים שלו (ראה

ציור של קדר
בראש ועל הראש

גלופה) רואים בבירור שהאוכל לא רק בראש שלו, אלא גם על הראש שלו. **חגית טהורי,** רחובות

● ● ●

המכונית של האשה

על התחשבות באשת־איש („אנטומיה של תלונה על אונס", העולם הזה 13.1.88).

אז יהודה אווזי לא אנס את הפירסומאית־עיתונאית שביקשה לקבל ממנו מודעות לעיתונה. הוא קיים איתה יחסים בהסכמתה.

אבל בשביל מה צריך לציין כי היחסים קויימו במכונית השייכת לאשתו של אווזי? האם לא היה צריך להתחשב ברגשותיה?!

רינה גוטמן, קריית־אונו

● ● ●

יוזמה של מיליארדים

על מקורות עושרה של טאייוואן („תמרורים", העולם הזה 20.1.88).

עם מותו של האחרון לבית צ'אנג, נשיא טאייוואן, צ'אנג צ'ינג קואו, הסתיימו 39 שנות שילטון רודני במדינת־האי הזאת. ולמרות שהוגבל החופש המדיני של תושבי האי, הרי לא הוגבלה יוזמתם הכלכלית.

ותראו מה שיוזמה, חופשית באמת, יכולה לעשות. 20 מיליון הטאייוואנים, החיים על אי הגדול בקצת פחות מפי שתיים ממדינת ישראל (כ־37 אלף קילומטרים מרובעים), הצליחו, בזכות חריצותם, לצבור את רזרבת מטבע־החוץ השנייה בגודלה בעולם (אחרי זאת של היפאנים): 62 מיליארד דולר.

אז אומנם לא על הלחם לבדו יחיה האדם, אבל...

אפרים שיבא, תל־אביב

● ● ●

מלאך ממין נקבה

על המלאכים־הגברים בסרט מלאכים בשמי ברלין („קיטש לאניני־טעם", העולם הזה 13.1.88).

בסוגיית מינם של מלאכים כבר כתב ש"י עגנון (בתהילה): „זקנה אחת היתה בירושלים. זקנה נאה שכמותה לא ראיתם מימיכם. צדקת היתה וחכמה היתה וחיננית היתה וענוותנית היתה. אור עיניה חסד ורחמים וקימטי פניה ברכה ושלום. אלמלא שאין הנשים יכולות להידמות למלאכים הייתי מדמה אותה למלאך אלוקים."

וגם המשורר ר"מ רילקה כתב: „אם נכון הדבר כי המלאכים הם ממין זכר, כי עתה ניתן לומר, שהיה בקולה משהו גברי; גברות קורנת שמימית."

קורא, חיפה

● ● ●

הגדרה מוסיקאלית

על נגינתה של תיזמורת־שמחות („1200 נרות לבת־מיצווה", „לילות ישראל", העולם הזה 13.1.88).

בדיווח על חגיגת בת־המיצווה שערך חופני כהן לבתו עדי באולם הטרופי שבגני־אורנים בתל־אביב סיפר העולם הזה, כי „התיזמורת... הרעישה עולמות."

דומני שבמיקרה זה יותר נכון היה לכתוב כי התיזמורת הרעישה אולמות.

עידו בן־דור, תל־אביב

● ● ●

תאונות־חרא

על הסבר להתנהגותם של אזרחי ישראל.

שאלה: מדוע מביטים אזרחי ישראל למטה, כשהם מהלכים ברחוב?

תשובה: כדי לא לדרוך על צואת־כלבים.

אבל אני מצאתי פטנט להימנע מתאונות־חרא — התחלתי ללכת רק על הכביש.

נח גיהנומי, חולון

● ● ●

לא נפגש

הראיון עם משה עמירב, „העולם הזה" 20.1.88.

ענת סרגוסטי, העולם הזה

מרידור

מהכתבה אפשר להבין כאילו נפגשתי בביתו של משה עמירב, או בכל מקום אחר, עם קבוצה ישראלית־פלסטינית, ובתוכה האדונים פייצל אל־חוסייני והד"ר סרי נוסייבה.

אין זו אמת. סיפור זה כבר פורסם בעבר והוכחש על־ידי. מעולם לא קיימתי פגישה כזאת או דומה לה, לא בביתו של משה עמירב ולא בכל מקום אחר.

ח"כ דן מרידור, ירושלים

■ ■ ■

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל־אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 972־3־245242. מנוי 2009, ובטלקס — RMYM IL 341667.

חתונה מרובת־חתנים

קטעי־הקישור שבין מיכתבי הפונים והפונות למדור המיכתבים לדוחי היום, מאז ומתמיד, אטרקציה מיוחדת לקוראי המדור. וכך בוודאי נהנו רבים מקטע ההווי הבא, שהופיע במיכתבים לדוחי בגליון העולם הזה שראה אור־השבוע לפני 25 שנה:

● רינה חשבה שזה נורא עושה רושם לזרוק ליד השולחן מישפטים כמו — „כשאני אתחתן, יהיו המון בחורים אומללים."

לבסוף, כשאמרה זאת עוד פעם, שאל אותה מישהו: „תסלחי לי, אבל עם כמה את מתכוונת להתחתן?"

הנדון:

הרבה אגדות נמוגו בעננים של גאז מדמיע

סיכום ביניים

מלחמה היא התנגשות של כוחות.
אחת התוצאות של כל מילחמה היא שנחשף בה המאזן האמיתי של הכוחות.

במיבחן העליון של המילחמה נעלמות יומרות חסרות־שחר, טענות שאין בהן ממש. באור האכזרי של ההתנגשות מתגלה המציאות כמות שהיא. כוחות כוזבים, המסוגלים לעורר רושם בימי־שלום, נעלמים כלא־היו.

זה קרה גם במילחמה הנטושה עתה בשטחים הכבושים.

בשיבעת השבועות הראשונים של מילחמה זו כבר נקבעו כמה עובדות, שהן בלתי־הפיכות.

המילחמה היא עדיין בעיצומה, והיא תימשך הרבה זמן. מוקדם מדי להסיק מסקנות סופיות, (אם כי אדם נבון יכול לנחש אותן).

אולם ניתן כבר לערוך סיכום־ביניים, ולעמוד על העובדות שכבר התבהרו.

הרבה טענות־שווא, אגדות, אשליות ושקרים כבר נמוגו במערכה זו.

■ ■ ■

האגדה הראשונה שנהרגה במערכה זו היא אגדת ההתנחלויות.

במשך שנים סיפרו לנו שעצם נוכחותן בשטח תימנע כל סכנה. שהן הערובה לביטחון. שהן חולשות על כל צומת איסטראטגי. שהן יאבטחו את המדינה ביום־פקודה. רפאל איתן העיד על כך בשבועה בבית־המישפט.

ובצד השני, במחנה ה„שמאל", קם איש כמו מירון בנבנישתי והוכיח באלף מופתים מדעיים כי ההתנחלויות הפכו את המצב ל„בלתי־הפיך", שאין עוד מנוס מסיפוח השטחים.

אחרי השבוע הראשון של ההתקוממות, לא נותרו מאגדה זו אלא כתמים דהויים על המפה.

ההתנחלויות היו כלא־היו. הן לא תרמו דבר לביטחון. להיפך, הן היו מיטרד לבוחות הביטחון. אלה נאלצו להגן על חבורות־המתנחלים בכבישים, שחרף כל דיבוריהם אינם מסוגלים לכך מבלי לגרום לטבח, בה בשעה שכל הכוחות היו עסוקים בדיכוי ההתקוממות הפלסטינית.

זה מזכיר את אשר קרה ביום־הכיפורים ברמת־הגולן. אז נאלץ הצבא לעסוק בהגנה על ההתנחלויות ובפינויין, בשעה שכל הכוחות היו דרושים למאבק בכוחות האוייב, שפרץ לעבר ישראל.

ההתנחלויות עשו רושם כביך כנקודות על המפה, וכנושא לוויכוחים סוערים בכנסת. כאשר האוכלוסיה היתה שקטה וצייתנית, הן נראו כענקים.

אך ברגע שמיליון וחצי בני הגדה והרצועה קמו על רגליהם, הסתבר שהענקים אינם אף גמדים. הם טפילים.

בוודאי, המתנחלים יכולים לרצוח ילד פה, צעירה שם. מעשי־רצח אלה מוסיפים כמה טיפות־שמן למדורה. אך גם הם מתגמדים לעומת 38 ההרוגים ומאות הפצועים שנפלו מכדורי הצבא.

האגדה מתה. ההתנחלויות פשוט אינן חשובות. העובדה „הבלתי־הפיכה" פשוט נעלמה.

■ ■ ■

אגדה אחרת, שנפלה שדודה כבר אחרי הימים הראשונים של ההתקוממות, היא אגדת ההשפעה הירדנית.

מה לא שמענו עליה מפי פוליטיקאים מכובדים ופרשנים מלומדים! האופציה הירדנית. הנוכחות הירדנית ההולכת ומתחזקת „בשטחים". המנהיגות הירדנית המתגבשת. הכסף הירדני הזורם.

או־טו־טו נעלם אש"ף. או־טו־טו חוזר המלך חוסיין והופך מנהיג הפלסטינים. עוד נאום של שימעון פרס, עוד כמה פעולות של המינהל האזרחי, עוד מיליון דולארים לכיסיהם של כמה מכובדים — וירדן שוב תנהיג את האוכלוסיה בגדה, והפעם גם ברצועה.

מה נותר מכל אלה אחרי כמה ימים של התקוממות?

לא כלום.

מאפיש השפעה ירדנית. לא נותר ממנה זכר.

אף אחד מ„נאמני ירדן" לא הוציא את אפו החוצה. אף אחד מהם לא השמיע גם גימגום. הם פשוט נעלמו מן השטח.

נאמני־אש"ף פתחו חנויות וסגרו חנויות. הכריזו על שביתה וסיימו אותה. הוציאו המונים להפגנות ואמרו להם מה לעשות (להבעיר צמיגים, לזרוק אבנים ובקבוקי־תבערה) ומה לא לעשות (להשתמש בנשק חם).

„מנהיגות" אינה מושג ערטילאי. זהו מושג שיש לו משמעות מעשית: היכולת לתת לציבור הוראות והנחיות, שהציבור ממלא אחריהן.

„מנהיגות פרו־ירדנית"? השמעתן של שלוש מילים אלה מעוררת כיום גלי־צחוק בגדה. לא הכחשות. לא טענות־נגד. רק צחוק.

■ ■ ■

בכלל: אחד הקורבנות של המילחמה הוא היחס של הציבור הפלסטיני למדינות־ערב.

זה ניפץ לרסיסים את שארית יוקרתו של המלך חוסיין, של חוסני מובארכ, של המלך פאהד. וגם של חאפט' אל־אסד והגיבור בעל הפה הגדול בטריפולי. מבחינת הצעיר בג'באליה, הצעירה ברמאללה והאיש־בסימטה בעיר העתיקה, מלכי העולם הערבי ורוזניו מתו.

גם זוהי עובדה בלתי־הפיכה.

■ ■ ■

במיבחן המאבק התגלו גם יחסי־הכוחות האמיתיים בתוך הציבור הפלסטיני עצמו.

הרבה דובר על הפילוג בתוך אש"ף בין אירגונו של ערפאת (פת"ח) והאירגונים ה„שמאליים" (החזית העממית של ג'ורג' חבש והחזית הדמוקרטית של נאיף חוותמה). דובר עוד יותר על הפילוג בין חסידי־אש"ף ובין הקנאים המוסלמיים למיניהם.

השילטונות הישראליים עשו הרבה כדי לטפח פילוג זה. הם עודדו וטיפחו את האירגונים המוסלמיים הקנאיים, והושיטו להם סיוע כספי ותעמולתי. אולם אחר־כך הקימו קנאים אלה מחתרות מזויינות וביצעו פיגועים.

איך צהלו במקומותינו! אין עוד אש"ף. הקנאיים המוסלמיים שולטים במצב. ואלה אינם רוצים כלל במדינה פלסטינית, אלא (שישו ושימחו!) במדינה כל־מוסלמית גדולה, אחרי חיסול ישראל.

אך ברגע שהחלה ההתקוממות, כל האירגונים האלה, מימין ומשמאל, התגמדו.

המתקוממים הניפו את הדגל הפלסטיני („דגל אש"ף"), את דיוקנו של ערפאת. על הקירות בכל רחבי הארץ פרחו הסיסמות של פת"ח.

יתכן כי ההתקוממות לא היתה פורצת בשעה שפרצה אלמלא ראו תושבי הגדה והרצועה במו עיניהם את מושב הפיסגה הערבית בעמאן, באמצעות השידורים החיים בטלוויזיה הירדנית.

הם ראו את הכנס המרשים של המלכים והנשיאים, שלא שילם לעניין הפלסטיני אלא מס־שפתיים קטן. הם התרשמו (בצדק או שלא בצדק) שהעניין הפלסטיני נשכח. הם ראו את טכסי קבלת־הפנים והפרידה לכבוד כל המנהיגים הערביים, זולת מנהיגם שלהם, יאסר ערפאת.

נראה כי זה היה הקש שלפני־האחרון.

(הקש האחרון ממש, ששבר את גב הגמל, היה הטבח במחנה ג'באליה, ב־9 בדצמבר, בשעת המחאה על התאונה שבה ניספו יום לפני כן ארבעה תושבים.)

מאז, במשך 50 יום ולילה, עברו על הפלסטינים חוויות למכביר — מאות הפגנות אלימות, 40 הרוגים, מאות פצועים, אלפי עצורים, גירושים, עוצר של שבועות, רעב, פריצת חנויות, פגיעה במיסגדים.

ובכל הזמן הזה עמדו כל המנהיגים המפוארים של העולם הערבי מנגד. איש מהם לא נקף אצבע. איש מהם לא יצא מגדרו אף בדיבורים.

כל המתנגדים מאתמול נסחפו עם הזרם. הג'יהאד המוסלמי נאלץ להצטרף, תחת דגל אש"ף והמדינה הפלסטינית. אנשי חבש וחוותמה נסחפו עם אוהדי ערפאת.

לא היתה להם ברירה. מי שהיה מתבדל בשעה כזאת, היה פשוט נעלם מן השטח.

כך קרה בשעתו גם לנו: ברגע שהתחילה המילחמה הרצינית נעלמו אצ"ל ולח"י, וההגנה קיבלה לידיה את הפיקוד הבלתי־מעורער.

הגוונים השונים לא ייעלמו, כמובן. חילוקי־הדיעות בקרב הפלסטינים יישארו. יש מיפלגות שונות, אידיאולוגיות שונות.

אך ברגע שמורם נס־המרד, ההבדלים האלה מתבטלים. הרצון של הציבור, ההתלהבות של הנוער, סוחפים איתם את הכל. והציבור הזה רואה בערפאת את הסמל העליון, ובאש"ף את הנהגתו.

■ ■ ■

מת הקישקוש על „מיעוט של מתפרעים ומסיתים", הכופים את רצונם על הרוב הגדול „המעוניין בדו־קיום", ו„הרוצה ברגיעה". דו־קיום ורגיעה של כיבוש, כמובן.

מה שקרה ב־50 הימים האחרונים פשוט לא היה אפשרי, אלמלא תמך בכך ציבור שלם.

יש לכך סימנים בלא־ספור בשטח. שום דלת ערבית לא נסגרה לפני צעיר ערבי שברח מפני החיילים. מאות פצועים הוסתרו (מכיוון שכל פצוע, שהגיע לבית־חולים, נרשם ונעצר.) חנוונים היו מוכנים לשבות במשך ימים ושבועות, ופורצי־הגדר היו מעטים.

דובר הרבה על „שבירת המנהיגות של הזקנים", „היעלמה של המנהיגות המסורתית", וכו'. הגדרות אלה באות להגיד בפשטות: אין עוד מי שיעצור בעד הצעירים, ההולכים בראש. אבא ואמא אינם אומרים עוד לבן להישאר בבית, ולבת שלא להימצא בחברת הבנים. הבורגנות העשירה השתתקה, או שהיא משתפת פעולה. הכל מתלהבים ומתגאים במעשי הצעירים.

ושאלת־תם: היכן „אגודות הכפרים" של אריאל שרון ומנחם מילסון?

„הרוב הדומם", הרוצה רק בשקט ובדו־קיום עם הכובש, קיים רק בראשיהם של פוליטיקאים ושאר סטפטנים. כל קצין יודע כיום שזוהי אגדה.

■ ■ ■

אחת האגדות המפוארות ביותר שהתמוטטו היא האגדה של ירושלים.

ירושלים, העיר שחוברה לה יחדיו. ירושלים שנעלמו בה החומות והמחיצות. ירושלים האחת, בירת ישראל.

יתכן שזוהי הדוגמה האחת בהיסטוריה של העת החדשה שבה מדינה מטילה מצור על הבירה שלה עצמה, שבה המישטרה קיבלה סמכות להטיל עוצר על שכונות של עיר־הבירה.

ירושלים המאוחדת היתה ונשארה אגדה. ב־20 שנות סיפוח היא לא הפכה עיר אחת. העיר המערבית כבשה את העיר המיזרחית. אך למרות כל הפעולות המאסיוויות של ההתנחלות, למרות הדירה של אריאל שרון, למרות מישרדי־הממשלה במיזרח העיר — ירושלים המיזרחית נשארה עיר ערבית, בירת הגדה המערבית, עיר פלסטינית לאומית.

(המשך בעמוד 42)

ענת סרגוסטי, העולם הזה

חיילי־צה"ל בעזה ליד דגל פלסטיני ומגן־דויד מחוק

מאת אורי אבנרי

איש אחד בעוצר: מה באמת התרחש במחנה־פליטים, שהיה סגור ומסוגר? עד־ראייה סיפר ליונתן שם־אור

עדות

איש **לא** יצא ממחנה אל־בורג' במשך 16 ימים רצופים. איש גם לא נכנס לשם. צוותי־העיתונות, כמו שליח האו"ם מארק גולדינג, לא הורשו להיכנס.

רק החיילים היו בתוך המחנה, הנמצא שיבעה קילומטרים דרומית לעזה.

רק החיילים, שהיו שם במשך 16 יום עם 20 אלף תושבי מחנה־הפליטים, והשיגו שם את הניצחון הגדול, ששר־הביטחון שלהם דרש מהם. הם ניצחו. אין ספק.

הצבא התביית על מחנה־הפליטים, קבע שמות לסימטות הצרות, וצייר אותם בצבע על הקירות: „רחוב החנויות", „כיכר טמבור", „רחוב העצים". הצבא הפך לבן־בית במחנה־הפליטים אל־בורג' (ריש סגולה) ועשה את המוטל עליו. ואם זה היה קרב, כמו שמתבטאים רבים מהחיילים המשרתים עכשיו בשטחים הכבושים, והושג ניצחון, מגיע לחיילים רבים צל"ש על מילוי הפקודה במסירות ובהתלהבות, מעל ומעבר.

איש לא נכנס למחנה־הפליטים, אבל מנהל־חשבונות צעיר, שרכש את השכלתו באוניברסיטה בחו"ל, שהה כל הזמן במחנה הנצור, ועבר על בשרו את אירועי־הזוועה במחנה־הפליטים אל־בורג'. קוראים לו מחמוד איסמאעיל, ואני מכיר אותו יותר משנה. שקט. חרוץ. הגון. נבון מאוד. הוא עובד בשיפוצים בתל־אביב, כי אין ביקוש למנהלי־חשבונות ממחנה אל־בורג', מקום הולדתו:

אף שבור

האירועים, **עבור** מחמוד איסמאעיל, התחילו לפני חודש. בדרך לעבודה שלו בתל־אביב הוא נתקל בחיילים.

„מי תלה את הדגל?" שאלו אותו, והצביעו על דגל פלסטיני שהתנוסס על גג של בית סמוך.

מחמוד לא ידע. מכות. אף שבור. צילום־רנטגן מבית־החולים שיפא מעיד על כך.

קצין התקרב אל החיילים, בירר מה קרה, וזרק למחמוד כמה ניירות, כדי שיקנח את הדם שנזל מהאף. החיילים הסתלקו.

„ומה שהכי מעצבן אותי," אומר מחמוד, „זה שהמצית שלי נעלם."

אבל, האירוע הזה היה לפני חודש. ב־24 בדצמבר. מחמוד הגיע אז לתל־אביב, עבד קצת פחות משבועיים, וחשב שהגרוע מכל כבר מאחוריו. הוא לא מתעניין בפוליטיקה. מה שאיכפת לו זה לחסוך במשך השנה 10 אלפים דולר, כדי שיוכל לנסוע לטאנטה, עיר מצרית בין קאהיר ואלכסנדריה, שם למד את מיקצועו, ושם ממתינה לו ארוסתו המצרייה, ראדה, המסיימת עוד מעט את לימודי־הרפואה.

„אני," אומר מחמוד כמו ישראלים רבים, בני גילו, „לא מעניין אותי כלום ממה שקורה פה. אני נוסע מפה, לתמיד."

ככה אמר מחמוד לפני שחזר אל מחנה־הפליטים אל־בורג', שם נתפס במשך 16 יום, בלי טלפון החוצה, כי לא היו קווי־טלפון. ורק השבוע, ביום הראשון, הגיע לתל־אביב, וסיפר מה היה.

אנחנו מדברים בעברית, מתובלת במלים אנגליות.

מחמוד סיפר מה שהיה, ובגלל המדיניות של צה"ל ודוברו, שמנעה סיקור עיתונאי של השטח בזמן העוצר, מה שהוא מספר באמת היה. מקור אחר, אמת אחת, וכל צוותי־ההסברה שנשלחים לארצות־הברית לא יועילו.

העדות של מחמוד היא עדות מהימנה. צעיר משכיל, שלמד הנהלת־חשבונות. שתיים ועוד שתיים הן ארבע, בדיוק. אין בערך.

16 ימי־העוצר

מה עשיתם בעוצר?

„כלום. ישבנו בבית. יום אחד לא היה חשמל, ושלושה ימים לא היו מיים."

איך שתיתם?

„אספנו מי־גשם מגגון האסבסט. זהו."

יצאת החוצה? דיברת עם מישהו?

„לא. רק הנשיב הורשו לצאת, שעה אחת בכל יום."

אז לא היה לך עם מי לדבר.

„לא. שמעתי רדיו וטלוויזיה, ועישנתי 27 קופסות אימפריאל."

מחמוד אומר 27, כי זה מה שהוא עישן. לא 30. לא 25. 27.

עם מי היית בבית?

„עם אמא שלי, ושתי האחיות."

ואבא שלך?

„הוא היה בבית השני. יש לנו שני בתים, ולא רצינו להשאיר בית אחד ריק לגמרי."

מה עושים האחים שלך?

„אח אחד נמצא באבו־ד'בי. הוא מנהל־חשבונות, כמוני. אח אחד גר בעזה, ועובד כטייח. זה מה שגם אני עושה עכשיו, בישראל. שתי האחיות שלי — אחת מהן תלמידה, והשנייה מורה. יש לי עוד אח, עומר."

עומר, האח הבכור, נמצא בבית־הסוהר בבאר־שבע. שלוש שנים. חברות באירגון עויין.

ההורים של מחמוד זקנים. בשנת 1948, כאשר נמלטו מהכפר שלהם ליד בית־שמש, האבא היה בן 40.

זה לא נשמע נורא. זה נשמע כמו עוצר.

„הה! החיילים הרביצו ל־90 אחוזים מהגברים במחנה. פעם ילד אחד זרק אבן, והם שברו את החלונות של כל השכונה. גם של הבית שלי."

מה זאת אומרת הרביצו? סתם נכנסו לבית והיכו?

„כן."

הרביצו לך?

„לי? לי!"

מחמוד בוכה. ממש, בדמעות.

גחלים בידיים

מה קרה?

„לילה אחד איזה ילד זרק אבן. רדפו אחריו. חיילים נכנסו אלי הביתה.

„בבית היו גחלים בוערות, בשביל החום. אחד החיילים בא אלי, וביקש ממני שאני אדליק לו את הסיגריה.

„נתתי לו את המצית. ,לא,' הוא אומר לי, ,תדליק לי עם הגחלים.' לקחתי שני ברזלים, והרמתי לו גחל מהאש.

„'אתה לא מבין,' אומר לי החייל, ,תקח את האש ביד. בידיים שלך.'"

לקחת?

„מה יכולתי לעשות? הנה, תראה את האצבעות. שרופ!"

אני לא רופא. מה שאני רואה זה ארבע קצות־אצבעות צרובות.

והם הלכו?

„לא. הם לקחו אותי איתם, לבית־סוהר. זה לא בדיוק בית־סוהר. עשו במחנה גדר, ולשם לקחו."

מיכלאה.

„כן, מיכלאה."

לכמה זמן לקחו אותך?

„הייתי שם כל היום. באתי לשם, וחייל אחד אמר לי לשכב על הריצפה. שכבתי, עם הידיים מאחורי הראש. הוא לא רצה שאשכב ככה. הוא אמר לי לשכב על הצד. שכבתי כמו שהוא אמר, ואז הוא דרך לי על הלחי, כמו שדורכים על סיגריה.

„באותו רגע רציתי למות. כבר לא היה לי איכפת מכלום."

זה היה אותו החייל מהגחלים?

„לא. חייל אחר."

שלחו אותך הביתה?

„לא. בלילה קשרו לי את העיניים, ולקחו אותי לחוף הים. היינו 12 אנשים. ואני יודע את זה, כי כל אחד קיבל מיספר, שהיה צריך להגיד אותו בקול רם. אני הייתי מיספר 12.

„הביאו אותי לחוף־הים, והפשיטו אותי."

איך?

„הם אמרו לנו להוריד את החולצה והמיכנסיים. לא היו לי נעליים בכלל, כי לקחו אותי עוד מהבית יחף.

„ככה נשארתי איזה זמן, ופיתאום לא שמעתי אף אחד.

„הורדתי מהעין את הכיסוי, וראיתי שאני לבד, על החוף. התלבשתי, והתחלתי ללכת. פגשתי איזה ברווי, ושאלתי אותו איפה אני. הוא אמר לי ,גוש קטיף.'

„הלכתי עד הכביש, וראיתי חיילים. באתי לקצין וסיפרתי לו שאני מבורג', ואין לי תעודות, ושיתן לי פתק שאני אוכל להגיע הביתה. הוא נתן לי."

אחרי העוצר

וזהו?

„כן. הגעתי הביתה, עד שהורידו את העוצר."

מה דיברו אחרי העוצר?

„כולם הולכים כמו מסטולים. אהבלים. לא מבינים איפה הם חיים. אין כמעט אחד שלא קיבל מכות. שכן שלי, חאדר, ניפחו לו את הרגל, ולא נתנו לו ללכת לבית־החולים."

החיילים דיברו איתכם בזמן העוצר? מישהו חייך? מישהו הסתכל בך כמו בבן־אדם?

„לא. הם היו כל הזמן קשים ככה, כמו ברזל."

ומה הכי מרגיז בעוצר?

„הכי מרגיז? הכי מרגיז? הכי מרגיז זה שפוגעים באנשים שלא עושים כלום. זה הכי מרגיז."

מה אומרים האנשים?

„כמו בכנסת. אחד אומר ככה, ואחר אומר אחרת."

ואתה?

„אני? אני חוסך, ונוסע מפה. עד סוף השנה אני לא פה, אני בטאנטה.

„אני רק יודע שאם עוד פעם אחת מישהו יגע בי, אני אעשה משהו, כדי שיהרגו אותי. ככה אני לא רוצה לחיות. לא רוצה."

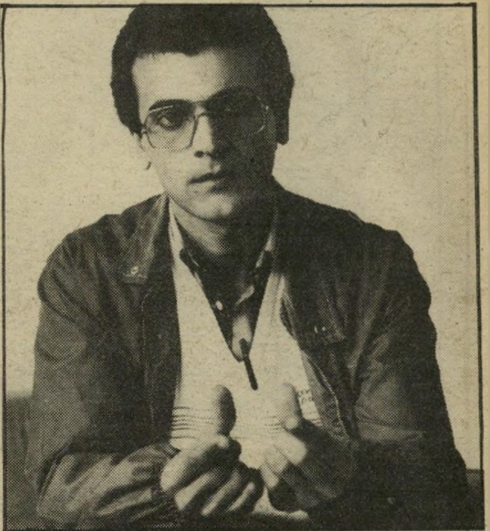

„לקחתי את הגחלים הבוערות..."

„הוא דרך לי על הלחי..."

„שברו לי את האף..."

במדינה

העם
הצעד הראשון

ישראל יכולה לעבור ממישטר דמוקרטי למישטר דיקטטורי. מבלי שיהיה צורך לשנות אף חוק אחד

כאשר הטילה השבוע ממשלת־ישראל עוצר על שכונה בעיר־הבירה שלה, היא עשתה מעשה שאין לו אח ורע במדינה דמוקרטית (ראה הנדון). הרי זה כאילו הטילה מרגרט תאצ'ר עוצר על שכונת־האמפסטד בלונדון, או כאילו הטיל ז'ו.־ז' שיראק עוצר על הרובע ה־16 בפאריס.

זה קרה השבוע בשכונת אל־טור בירושלים, השכונה החוצצת בין הר־הצופים והר־הזיתים, והמשקיפה על הר־הבית.

ראש־העירייה, טדי קולק, כלל לא נשאל.

חוקי הדיקטטור. למעשה זה יש השלכות החורגות מן הסיכסוך הישראלי־פלסטיני

ירושלים המיזרחית היא כיום שטח ריבוני של מדינת־ישראל. המדינה הטילה עליה את החוק, המישפט והשיפוט של מדינת־ישראל. מבחינה רישמית, היא חלק מישראל כמו חיפה ותל־אביב.

ראש עיר קולק
עוצר על שכונה אזרחית

הטלת עוצר על שכונה אזרחית בישראל אינה מחייבת שינוי חוק. מסתבר כי קיימת כל התשתית החוקית למעשה כזה — וגם למעשים חמורים עוד הרבה יותר. לא בשטחים הכבושים, הכפופים למימשל צבאי, אלא בישראל עצמה.

חוקים אלה נשארו מימי המנדאט הבריטי. אז שלט בארץ דיקטטור קולוניאלי — הנציב העליון הבריטי, שהתמנה על־ידי ממשלת־בריטניה, ושלא היה כפוף לשום ביקורת דמוקרטית שהיא בארץ.

כאשר קמה המדינה, נותרו כל החוקים האלה על כנם. הם כוסו בתחיקה הישראלית, אך לא בוטלו.

זה עבר בשקט. זהו מצב בלתי־רגיל לגמרי.

ישראל מגדירה את עצמה בגאווה כ„דמוקרטיה היחידה במיזרח התיכון". אולם הדמוקרטיה הישראלית תלוייה על בלימה מבחינה מישפטית. היא יכולה מחר להתחלף בדיקטטורה, מבלי שיהיה צורך אף בשינוי חוק אחד.

המעשה שנעשה השבוע באל־טור לא עורר התנגדות, מפני שזה קרה בשכונה ערבית, ומפני שרוב תושבי ישראל אינם מתייחסים לירושלים המיזרחית כאל חלק אמיתי של מדינת־ישראל. בתודעה הישראלית, וגם בתודעת השילטון עצמו, זה נשאר שטח־כיבוש.

אולם מה שנעשה באל־טור יכול מחר להיעשות בכל מקום אחר במדינה. החל באום־אל־פחם וכלה בכפר־שלם. צימצום הדמוקרטיה מתחיל תמיד בצעד קטן אחד, בשכונה נידחת, כלפי מיעוט בלתי־פופולרי. אך אחרי שנעשה הצעד הראשון, עלול לבוא הצעד השני והשלישי.

אף גוף ישראלי אחד לא זעק השבוע. הצעד הראשון עבר בשקט.

אורי אבנרי

ויהי פקודה בלתי־חוקית בעליל.

כהגדרת השופט בנימין הלוי, במישפט כפר־קאסם: על הפקודה הזאת מתנופף הדגל השחור של אי־החוקיות. כל אדם סביר יכול להבחין בכך.

על־פי החוק הישראלי, כל חייל ר ש א י לסרב למלא פקודה כזאת. יותר מזה: כל חייל ח י י ב לסרב למלא אותה.

הפקודה היא לתפוס ערבים במקומות של אירועים — הפגנות, סגירת־חנויות, מחאות, הפרת עוצר — ולהכות אותם באלות ובקתות של רובים, עד לריסוק עצמותיהם.

השיטה היא שכמה חיילים תופסים ביחד ילד או נער או גבר ומנחיתים עליו מהלומות בקתות הרובים או באלות, עד שנשברת לו רגל ו/או זרוע, או עד שהוא לוקה בזעזוע־מוח.

לא כפורקן לסאדיזם של פלוני או אלמוני, אלא על־פי פקודה.

כתוצאה מכך, מאות שבורי־גפיים כבר ממלאים את בתי־החולים בעזה ובגדה. מאות פצועים נוספים מוחבאים בבתים פרטיים, ביודעם שאם יגיעו לבית־החולים תילקח מהם תעודת־הזהות, ובבואם לקחת אותה הם ייאסרו ויילקחו למחנות־המעצר, שם ממתין להם שוב טיפול דומה.

● פקודה ברבארית

ויהי פקודה ברבארית. אין לכך שם אחר.

איני מאמין שבכל תולדות המאה ה־20, מאה שתיכנס להיסטוריה בגלל אי־אנושיותה, נתנה אי־פעם ממשלה חוקית של מדינה פקודה כזאת.

אינני חושב שניתנה פקודה רישמית כזאת בדרום־אפריקה.

פלוגות־הסער הנאציות נהגו, בימים הראשונים של הרייך השלישי, על־פי שיטה דומה. בעלי החולצות החומות, שניתן להם מעמד של „מישטרת־עזר", היו תופסים יהודים, קומוניסטים וסוציאליסטים ברחוב, או פורצים לבתיהם, גוררים אותם למאורותיהם ומנחיתים עליהם מהלומות עד לשבירת עצמותיהם. זה היה „טיפול" שיגרתי. אך גם אז לא לבשה השיטה צורה של פקודה רישמית של הממשלה.

הפקודה הזאת היא בלתי־חוקית בעליל, מפני שהיא שיטה של ענישה. בישראל, רק בית־המישפט יכול לדון אדם לעונש, ובישראל אין ענישה גופנית.

ענישה גופנית נהוגה רק במדינות השחורות ביותר של אסיה ואפריקה, כמו איראן ואוגנדה.

כאן מופעל עונש גופני חמור, כאשר השופט הוא קצין זוטר, או אף טוראי. הם הפוסקים, הם המוציאים לפועל.

ברור כי ענישה כזאת היא שרירותית לחלוטין.

● אימה ופחד

לא יכולה להיות שום אפשרות לברר בביטחון גמור אם פלוני אכן השתתף בהפגנה, או שהיה עובר־אורח מיקרי. אם האב הפגין או הלך לאסוף את בנו, למשל, כדי שזה לא ישתתף בהפגנה. או אם הנער נכנס לחנות כדי לקרוא לחנווני לסגור אותה, או שבא לקנות משהו עבור אמו. אם האיש הפר את העוצר, או אם יצא לרחוב כדי לקרוא עזרה לאשתו היולדת.

דין אחד לכולם: ריסוק עצמות, פסק־דין, הוצאה־לפועל, בית־חולים.

מי שאומר שיש בכל מיקרה „בירור קפדני", ושלא היו אלא „חריגות נדירות" פשוט משקר. שיטה כזאת, הבנוייה כולה על שרירות, כלל אינה מאפשרת בירור, ואין בה הבדל בין „חריג" ולא־חריג.

שיטת־ענישה זו היא כללית, מיקרית, שרירותית — וזוהי בדיוק הכוונה. שהרי כל השיטה הזאת היא שיטת־טרור במובן האמיתי של המילה: יצירת אקלים של אימה ופחד.

אקלים כזה, כך מקווים ממציאי שיטה זו, ייצור לחץ על הציבור הפלסטיני כולו, ויביא לכך שהפחדנים יעצרו בעד הנועזים. כשכל אדם צפוי לריסוק עצמות בכל רגע, כך סבורים, תיפסק ההתקוממות. הפחד והאימה ישתקו את הכל.

● זוועה ופלצות

העולם הסתכל, ראה ונרתע בזוועה.

הבעות־הפלצות וביטויי־הבחילה, שהקיפו השבוע את העולם כולו, הפתיעו את יצחק רבין ואנשיו.

מדינאים־ידידים הביעו סלידה. מנהיגים יהודיים זעקו, אם כי בשקט.

כל עיתוני העולם הקדישו את הכותרות הראשיות בעמודיהם הראשונים לשיטה חדשה זו של מדינת־היהודים, הדמוקרטיה היחידה במיזרח התיכון.

התיאורים עוררו זוועה כללית. במיקרה הטוב ביותר נוצרה אסוסיאציה עם דרום־אפריקה הפאשיסטית. במיקרה הרע ביותר נוצרה אסוסיאציה עם אמה הרוחנית, גרמניה הנאצית. ראש־הממשלה של אחת ממדינות השוק האירופי המשותף, אנדריאס פאפאנדריאו היווני, אף דיבר בפירוש על שיטות־כיבוש פאשיסטיות.

יצחק רבין כלל אינו מסוגל להבין תגובה אנושית כזאת. אין הוא מסוגל להבין שום רגש אנושי נורמלי, כשם שעיוור־צבעים אינו מסוגל להבין מה זה צבע.

על כן הגיע למסקנה שהעולם מגיב מתוך שינאה ליהודים. מי שנדהם למראה היהודים המרסקים עצמות של ילדים מוכרח להיות אנטי־שמי.

זוהי גם דעתו של יצחק שמיר. אלא מה.

העולם מזועזע. זהו נזק שאינו ניתן לתיקון. עצם הידיעה שממשלה חוקית במדינת־היהודים מסוגלת לאמץ לעצמה רישמית שיטה ברבארית כזאת משנה את דמותה בעיני כל אדם ברחבי העולם לצמיתות. מדינת־ישראל תובעת לעצמה אשראי כמדינת־היהודים, אור לגויים, הדמוקרטיה היחידה במרחב. העולם אינו מתרגש כשזה קורה באוגנדה. הוא מתרגש כשזה קורה כאן.

● פשע כלפי צה"ל

הקורבן הראשון של שיטה זו הוא, כמובן, הנער הפלסטיני, שזה קורה לו.

הקורבן השני הוא צה"ל.

הנער הערבי יבריא. הרופאים יגבסו את האיבר השבור. אחרי שבועות או חודשים יחזרו רוב הנפגעים לתפקד.

אך האם יבריא צה"ל? האם יבריאו אלפי הצעירים, הממלאים כיום תפקיד זה?

אני מנסה להבין את מפקדי־צה"ל, שקיבלו החלטה זו, ואיני מצליח.

היה חייל בשם דן שומרון. אדם אהוד. גיבור אנטבה. לוחם נועז. האם לא הבין שהוא מכתים את עצמו ללא תקנה, שהוא מוריד עצמו לתהומות של קלגס קולוניאלי, שכל גנרל בעולם שעימו ייפגש מחר ייחרד בליבו כאשר יצטרך להושיט לו יד?

הגנרל דן שומרון, מרסק העצמות. מצביא המילחמה בילדים ובילדות, החמושים באבנים.

אם אי־פעם היה רמטכ"ל חייב לקום ולאמר: לא, אני לא אקבל הוראה כזאת, אני לא אעביר פקודה כזאת, ויהי מה — זה היה הרגע.

דן שומרון לא עמד במיבחן זה מול פני שר־ביטחון בלתי־אנושי, הוא התקפל. הוא מעל בתפקידו. בזה חיסל את מקומו בתולדות צה"ל. לא תהיה לו הזדמנות שניה. אין תקומה לאדם כזה.

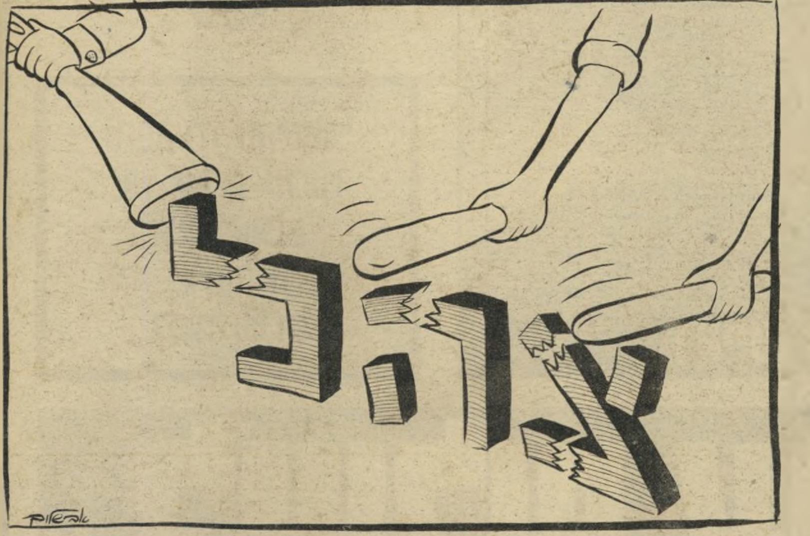

כשהוטל עליו תפקיד הרמטכ"ל, אני בירכתי על כך בפה מלא. אני מתחרט.

גם כאשר התמנה עמרם מיצנע כאלוף פיקוד־המרכז, בירכתי על כך בפה מלא. אני מתחרט.

העברת פקודה בלתי־חוקית זו היא פשע כלפי צה"ל. פשע כלפי הצבא, שאנחנו, לוחמי 1948, הקמנו אותו. הצבא שהוא בשר מבשרנו, דם מדמנו. צבא ההגנה, צבא הנשק הטהור.

לא נסלח.

● נכים לכל החיים

מה יקרה לחיילים שפקודה מבישה זו הוטלה עליהם?

איך בכלל יכולה פקודה כזאת להתבצע?

מפקד אחד אמר, כפי שנאמר בכותרת באחד העיתונים: „אני נותן את הפקודה ומפנה את הגב."

צבא שלם אינו יכול להפנות את הגב.

סופר גרמני בשם קונראד היידן, שליווה את עליית הנאצים מתחילתה, הסביר את תהליך הברוטאליזציה ההמונית כך: מכנסים הרבה אנשים בחצר, ומכניסים לתוכה אסיר. אומרים לאנשים: מותר להכות אותו. תחילה ייגש רק אדם אחד ויכה. אחר־כך יצטרף אליו עוד אחד ועוד אחד. בסוף יצטרפו כולם, חוץ מכמה חריגים. כי כאשר מותר להכות, כשזה הופך למיצווה, יתגלו כמעט אצל כל בני־האדם אינסטינקטים סאדיסטיים אפלים, שהיו עד כה חבויים בתחתית נישמתם, מפני שהתביישו בהם.

כך יקרה לכל גוף. כך יקרה לצה"ל.

תחילה יתלהבו רק מעטים לציד־אדם זה, לתענוג הגדול הזה של ריסוק־עצמות בהיתר. בהדרגה יעשו זאת יותר ויותר אנשים בחדווה, בתענוג סאדיסטי. זהו טבע האדם.

נאמר כי קציני צה"ל הזמינו פסיכולוגים, כדי לעמוד על הסכנות הכרוכות בשיטה זו (לחיילים). אוי לו לפיקוד צבאי, הזקוק לפסיכולוגים כדי לבדוק את תוצאות פקודותיו!

החיילים הנשלחים לתפקיד זה אינם קלגסים שכירים. אלה הם הצעירים שגדלו בבתינו, בן, בן השכן, אח צעיר, אחיין, דודן. אחרי שהם עוברים טראומה סאדיסטית זו, מה יקרה להם?

(המשך בעמוד 42)

אבשלום וילן, מראשי תנועת שלום עכשיו, מספר איך קמה התנועה, מה היו פעולותיה הראשונות, מסביר את עמדותיה ופעילותה לאור ההפגנה האחרונה, ומספר על שאיפותיו האישיות ועל דרכו ודעותיו בתנועה

„הבעייה של שלום עכשיו היא שקהל־האוהדים שלה הוא קצת אליטיסטי"

„אני חושב שרבין מסוגל לנתח סידרי־כוחות, ולא מסוגל להבין נימוקים בתחום המוסרי־ערכי"

„תפקידה ההיסטורי של שלום עכשיו הוא לשכנע את הרחוב היהודי בכוח שלה"

ענת סרגוסטי, העולם הזה

ראיינה ענת סרגוסטי

„הייתי בחמישייה הפותחת שהקימה את שלום עכשיו לפני 10 שנים"

„לא פסלתי את הכנסת כאפשרות וכחלק מזירת־פעילות. כבר הייתי פעמיים בעבר מועמד לכנסת"

„לשלום עכשיו אסור ללכת לכנסת, כי אז היא תהיה המיפלגה היונית החמישית ובזה אין בשורה"

„לשלום עכשיו אסור ללכת לכנסת!"

לא פעם קורה לו שהוא מסתובב במקומות ציבוריים ואנשים מזהים אותו, מעירים לו, מספרים לו שראו אותו יום קודם בטלוויזיה. לפעמים זה קורה בנסיבות אישיות, והוא אינו שמח כל־כך על הזיהוי.

אבשלום וילן, שכל ידידיו קוראים לו אבו, נראה כמו אחד מהסמלים של מדינת־ישראל. יש לו גוף מוצק, חיתוך דיבור צברי מובהק, חיוך בקצות העיניים, קול עבה. הוא מסופר קצר, מגולח למישעי, לבוש בג'ינס ובסוודר. הוא בן להורים יוצאי פולין, שעלו לארץ בשנות ה־30, לפני מילחמת־העולם השנייה, והיו בין מקימי קיבוץ נגבה שליד אשקלון. הוא נולד בקיבוץ לפני 36 שנים, וקל לזהות שהוא קיבוצניק. זה תקופה ארוכה שהוא משמש כמנחה וכנואם בהפגנות שלום עכשיו. וילן היה בין הראשונים שהקימו את התנועה.

בצבא שירת ביחידה מובחרת. כשהשתחרר עבד במשך חצי שנה כקצין־ביטחון באל־על. כשסיים, פרצה מילחמת יום־הכיפורים והוא גוייס לחצי שנה. אחרי המילחמה חזר למשק וקיבל את תפקיד מרכז־הרפת. „זו היתה תקופה נהדרת," הוא אומר בחיוך, „תוך שנתיים הקפצנו את תנובת החלב ב־2000 ליטר. ומבחינת עניין זה היה יופי של מקום."

ב„יופי של מקום" הזה בילה וילן שלוש שנים, ואז רצה לצאת ללימודים באוניברסיטה. בדיוק לפני שעמד להתחיל את לימודיו, הוצע לו תפקיד מזכיר הדור הצעיר של הקיבוץ הארצי. מכיוון שבאותה התקופה התחילו אנשי גוש־אמונים בפעילות אינטנסיבית „הרגשתי שאני מתפוצץ ומוכרח לעשות משהו.

„החלטתי ללכת לפעילות ציבורית, כדי לנסות ולתת תשובה להתפרעויות של הימין." הוא דחה את הלימודים והיה למזכיר הדור הצעיר במשך שנתיים. בסופן חזר לרפת ורק אחר־כך יצא ללימודים באוניברסיטה העברית, שם למד כלכלה ופילוסופיה. כשחזר לקיבוץ, ב־1984, נבחר כמרכז־המשק, ומאז הוא יושב בכיסא זה.

וילן נשוי לנעמי, גם היא בת קיבוץ נגבה, ויש להם שני בנים. הבכור, אבנר (7), השתתף בגיל שנתיים עם הוריו בהפגנה הספונטאנית שנערכה ליד ביתו של בגין, שהיה אז ראש־ממשלה, בעיקבות הטבח בצאברה ובשאתילה, ושם הספיק לקבל את מנת הגאז הראשונה שלו כשזה הופעל נגד המפגינים. הבן השני, איתמר, הוא בן חודשיים וחצי, וכבר הספיק להשתתף בהפגנה האח־

רונה של שלום עכשיו שנערכה במוצאי־השבת האחרונה בתל־אביב (ראה מיסגרת).

נגבה, אגב, התפרסמה בזמן האחרון בהקשר לבקשה מיצרית להקים בסמוך לקיבוץ אנדרטה לחיילים המיצריים שנהרגו שם במילחמת־העצמאות. כמה מבין הוו־תיקים, שנלחמו על הגנת המשק במילחמת 1948, התנגדו. הם טענו שאנדרטה כזאת תעורר בהם רגשות רבים, אך אסיפת־הקי־בוץ החליטה ברוב גדול להיענות לבקשה המיצרית.

במהלך הוויכוח עלה רעיון להזמין מיש־לחת של חיילים מיצריים שהשתתפו בקרב על נגבה ליום־השנה של הקרב, שיחול בחודש יולי הקרוב. אז גם יחגוג הקיבוץ 50 שנה להיווסדו. גם הצעה זו התקבלה בא־סיפת־החברים ברוב גדול. אבל זה סיפור שקשור בנגבה, ואינו קשור בשלום עכשיו.

את פעילותו בשלום עכשיו מבצע וילן אחרי שהוא מסיים את עבודתו כמרכז־המשק. „אני משתדל למתוח את שעות היום ואני פשוט ישן פחות.” הוא אומר.

במהלך הראיון, שנערך בחדרו של מרכז־המשק בקיבוץ נגבה, הגיעו אליו שיחות טלפון אחדות מאנשים שהתעניינו ברושם שהשאירה ההפגנה האחרונה שנערכה בתל־אביב.

וילן סיפר לאחדים מהם שאפילו הטל־וויזיה הרוסית דיווחה על ההפגנה. הוא הסביר כי במשק יש צלחת־לווין המכוונת גם כדי לקלוט שידורי־טלוויזיה מרוסיה, מכיוון שבקיבוץ יש כמה עולים מרוסיה. הוא אמר כי אחד העולים סיפר לו כי ביום הראשון בערב שודר דיווח בטלוויזיה הרו־סית על ההפגנה וכי הדיווח היה הוגן ואמין.

■ ■ ■

● **איך קמה „שלום עכשיו”?**

שלום עכשיו קמה לפני 10 שנים, וכבר אז, אחרי חודש, היה ברור שאנחנו הולכים למאבק ארוך.

● **אתה נמצא בתנועה מתחילתה?**

אני מה שנקרא מהחמישיה הפותחת.

● **ומי אלה?**

צלי רשף, עומרי פדן, מוטי פרי, דדי צוקר,

מפגינה צעירה

„שלום עכשיו” עם מיטריה רחבה

שהגיע שבוע אחרי המיכתב, ג'נט, גליה. זה התחיל עם מיכתב הקצינים.

● **מה היה?**

מאיר ומוטי פרי הם שני אחים תאומים, אחד מהם, מאיר, גר ביד־מרדכי. הוא טילפן אלי אחרי ביקור אנוואר אל־סאדאת ואמר שהוא חושב שצריך לעשות משהו והציע לכתוב מיכתב לראש־הממשלה. כמה אנשים ישבו והתחילו לנ־סח מיכתב, וכשהיה המיכתב, הם חיפשו חתימות.

● **מה היה כתוב במיכתב?**

„ממשלה שתעדיף את ארץ־ישראל השלמה על־פני שלום תעורר בנו ספקות קשים לגבי צידקת הדרך ויכולתנו לעמוד במילחמה הבאה, אם תכפה עלינו חרדה שיוזמת השלום תתמוסס בין הידיים.”

המיכתב בעצם נכנס ללב־ליבו של המימסד. בגין היה אז ראש־הממשלה והמיכתב בעצם אמר שאם תהיה החמצה בנושא השלום החברה היש־ראלית תשלם את המחיר האמיתי.

במיכתב הראנו שאין אלה השמאלנים המו־כרים, היה נראה שאלה אנשים מתוך המערכת.

● **לא היתה לך בעייה לחתום על המיכתב?**

המיכתב היה מתון לדעתי. אני זוכר שהם באו הנה, לנגבה, ביום השישי בערב, זה היה בפברואר 1978. הייתי אז מזכיר חדש של הדור הצעיר של הקיבוץ הארצי, והם ביקשו ממני עזרה כחבר. אירגנתי בנגבה 20 חתימות מתוך 348 שהיו בסוף, ואמרתי שאני מוכן לעזור גם במישור הארצי.

הם סיפרו לי על מגעים שהם ערכו, והתחלנו לגלגל את הסיפור. כשהמיכתב יצא, קיבלנו תהודה אדירה ואני זוכר שנפגשתי עם עומרי פדן ועם עוד חברים בירושלים והתחלנו לחשוב מה אנחנו עושים לאור התהודה שהמיכתב קיבל.

המוני אנשים התקשרו כדי להביע תמיכה והזדהות והיתה דרישה לעשות משהו. סך־הכל היינו חבר'ה בני 25־27, קבוצה שהיתה חסרה ניסיון פוליטי. אני זוכר שהיינו צריכים לשלוח מישהו לתוכנית־ראיונות בטלוויזיה והיתה מרי־בה מי ילך, כי כולם פחדו. ואז למעשה התחלנו לחשוב מה עושים.

● **נבהלתם מעוצמת התגובות?**

זה קיבל תאוצה עצומה מעבר למה שציפינו,

> **„במילחמת־לבנון חשבתי שקודם צריך לגמור את המילחמה ואחר־כך לצאת למאבק פוליטי”**

והיה ברור שעוררנו תגובות משמעותיות בציבור.

זה גם היה בדיוק אחרי יוזמת סאדאת והוא באמת שבר מחסום פסיכולוגי בישראל. כי עד אז אמרו שאין עם מי לדבר, ואחרי שהוא בא לארץ, פתאום אנשים בארץ הבינו שיש עם מי לדבר.

● **בגין קרא לכם לפגישה?**

הוא הסכים להיפגש איתנו רק בערב פסח 1978, אחרי שכל העולם כבר היה מוכן להיפגש איתנו. בתחילה הוא סירב להיפגש, עד שאמרתי ליחיאל קדישאי שזה לא יכול להיות שבגין, כראש־ממשלה, ישלח אותנו למילחמה, ויסרב לדבר איתנו למרות חילוקי־הדיעות הפוליטיים. רצינו שידע שהוא מעמיד אותנו בדילמה קשה.

● **ואז?**

הרקורד הצבאי שלנו שיחק תפקיד חשוב וזה העמיד אותו בדום. על רקע זה הצלחנו לסחוט את הפגישה איתו. בסוף נפגשנו עם כולם. אבל למעשה, אחרי המיכתב, קיבלנו הזדהות וחתימות בכמות אדירה ולא ידענו מה לעשות. המיכתב התפרסם ב־7 במארס. אז החלטנו לארגן את ההפגנה הגדולה בכיכר מלכי־ישראל בתל־אביב. צריך לזכור שמי שמילא עד אז את כיכר מלכי־ישראל היו „מכבי” תל־אביב וטל ברודי. חשבנו שאם יהיו עשרת אלפים איש, אז עשינו את שלנו. כסף לא היה לנו ולא היה לנו בעצם כלום, ואז, ב־1 באפריל, ערכנו את ההפגנה הגדולה הרא־שונה.

■ ■ ■

● **ומה היתה הסיסמה?**

„טוב שלום מארץ־ישראל השלמה”. להפגנה הגיעו 40 אלף איש, ואז הבנו שבעצם צריך להקים תנועה. בישיבה הראשונה שערכנו קראנו לעצמנו „התנועה לשלום”.

בהפגנה הראשונה היה תלוי מעל הבימה שלט גדול שעליו היה כתוב: „טוב שלום מארץ־ישראל השלמה” ומתחתיו היה שלט שעליו נכתב: „שלום עכשיו” וזה השם שהתיקשורת הדביקה לנו, וזה נתפס.

התחילו להגיד עלינו שאנחנו עכשוויסטים, וניסו לתת לזה מימד לא רציני, אבל היה ברור לנו שהיעד הראשון הוא שלום עם מצריים והיעד השני, שהוא בעצם העיקרי, הוא שאלת השטחים הכבושים.

היה ברור שכל זמן שלא נגיע לפיתרון האמיתי של השאלה הפלסטינית, כנראה שלא נוכל ללכת הביתה. אחרי שנתיים נחתם חוזה קמפ־דיוויד ואחרי כמה חודשים נוספים נחתם הסכם־השלום עם מצריים ואנחנו המשכנו להתקיים.

אז גם התחיל המאבק על ההתנחלויות, ואנחנו שברנו את הקונסנסוס הלאומי בנוגע אליהן. לא עצרנו את ההתנחלויות, אומנם, אבל העלנו אותן למודעות.

● **מה היה היעד?**

אחרי הסכם־השלום עם מצריים החלטנו לפעול בנושא הגדה, ועם זה המשכנו, פחות או יותר, עד 1982. אז — שהנושא חזר ועלה — פרצה מילחמת־לבנון. ועד היום אני רואה את מילחמת־לבנון כקרב האמיתי על הגדה.

● **ואז, במילחמת־הלבנון, היו ביני־כם ויכוחים אם להפגין או לא?**

זה התחיל כשקיבלתי את הטלפון הראשון בשבת, יום לפני שפרצה המילחמה, וקראו לי למילואים. שאלתי אם מדובר בתוכנית הגדולה או בתוכנית הקטנה. כבר אז ידענו.

● **באיזו יחידה אתה בצבא?**

ביחידה מובחרת. ידענו על זה חצי שנה מראש, וחשבנו איך לפוצץ את העניין, אבל היינו במל־כודת.

● **וכשפרצה המילחמה — גוייסת?**

כן. יום לפני כן גוייס חלק גדול מהפעילים. אלה שנשארו בעורף היו מאוד מיליטנטים. אבל אנחנו הרמנו טלפונים מהצבא ואמרנו להם: 'חכו!' התחושה של הימים הראשונים היתה „שקט, יורים”.

● **איפה אתה היית בימים הראשו־נים?**

בפעילות מיבצעית. והעסק נראה כאיוולת גמורה, אבל אף אחד לא מסכן את חייו תמורת כלום.

● **מה זה אומר?**

אמרנו: 'בואו נגמור את העסק,' אבל אז התחיל המאבק הפוליטי בממשלה, וכל הקישקוש על 40 הקילומטר. אנחנו רצינו לגמור קודם את המיל־חמה ואחר־כך לצאת למאבק פוליטי. פחדנו שאם נצא בהפגנות גדולות זה לא יהיה הזמן המתאים.

● **פחדתם שלא תהיו פופולאריים?**

לא. חשבנו שזה לא הזמן. היה פחד גדול לצאת להפגנה מיידית, ואני, עם אחרים, לחצתי להמתין עם ההפגנות. שבועיים אחרי המילחמה השתח־ררתי, ואז נפגשנו והחלטנו לצאת להפגנה גדולה 10 ימים אחר־כך.

● **אבל קדמה לכם הפגנה גדולה, שבה השתתפו 10 אלפים איש ושאותה לא אתם אירגנתם.**

נכון, אבל עוברתית ההחלטה שלנו לערוך הפגנה היתה עוד לפני ההפגנה הזאת.

● **אפשר לאמר שכמות האנשים ב־הפגנה הקודמת עודדה אותכם?**

זה לא היה משנה, כי כבר החלטנו. אבל בדיעבד, כשראינו כמה באו להפגנה הקודמת, הבנו שזה משהו גדול. היה בינינו ויכוח ענייני מתי לצאת, כדי שנביא מכסימום של אנשים, ובאמת הצלחנו להביא 100 אלף איש. ביום למ־חרת היתה סערה בישיבת־הממשלה בגלל ההפ־גנה שלנו.

● **בדיעבד אתה חושב שהייתם צרי־כים לצאת להפגין קודם?**

בדיוק להיפך, אני חושב שעשינו נכון. ה־100

(המשך בעמוד 38)

ענת סרגוסטי, העולם הזה

אבשלום עם אשתו נעמי ובנם איתמר

„מי שבא להפגנות, הוא 'שלום עכשיו', אין לנו כרטיסי־חבר”

עוף החול

הם פסעו ברחוב. הרבה קשישים וקשישות. הרבה נערים ונערות. החיילים של מחר. חיילי־מילואים. סתם אנשים.

הם לא חזרו על הסיסמות שהושמעו ברמקול הנייד, ולא שרו את השירים שנוגנו. הם היו נבוכים. רובם לא היו רגילים להפגנות. הם לא היו פעילים פוליטיים מנוסים וממושמעים. סתם אנשים.

סתם אנשים שהחליטו, פיתאום, שאינם יכולים להישאר בבית, שמוכרחים לעשות משהו, ולוא רק כדי שיוכלו להסתכל בראי.

אנשים הגונים, פשוטים, שהמאורעות בשטחים הכבושים הוציאו אותם משלוותם הרגילה. הרוב הדומם, שחש פיתאום שהדממה יכולה להיות חטא בל־יכופר.

כוחה של תנועת שלום עכשיו היא ביכולתה להוציא אנשים כאלה מבתיהם. לא כאשר התנועה רוצה בכך, אלא כאשר האנשים חשים כך. לא התנועה יוצרת את מצב־הרוח הציבורי, אלא מצב־הרוח הציבורי יוצר את התנועה.

משום־כך דומה שלום עכשיו לעוף־החול האגדתי. יש ובמשך תקופה ארוכה נראה כאילו מתה ועברה מן העולם. ויש שהיא מתעוררת לפתע, ובן־לילה היא מסוגלת לגייס המונים. כמו היפהפיה הנרדמת, שזכתה בנשיקת הנסיך.

מכיוון שבעיני הציבור הרחב אין שלום עכשיו מזוהה עם שום מיפלגה, היא מסוגלת לשמש כמיטריה, שמתחתה יכולים להתכנס רבים ושונים – מתונים וקיצוניים, אנשי־מרכז מודאגים ופעילי־שמאל בעלי־הכרה, וסתם אנשים הגונים.

דווקא עובדה זו הופכת את הפגנותיה הגדולות של שלום עכשיו לסימני־דרך. כאשר ההמונים מוכנים לבוא להפגנה כזאת, סימן הוא שקרה משהו במדינה. גם פוליטי־קאים ציניים, כמו ראשי מיפלגת־העבודה, נאלצים לקחת זאת בחשבון.

ההפגנה הגדולה האחרונה של שלום עכשיו היתה ב־1982, בעיקבות הטבח בצברה ושאתילה. המוני אזרחים (דובר על 400 אלף, שכבר הפכו למיתוס) חשו במצוקה נפשית אדירה, ונהרו אל כיכר מלכי־ישראל בתל־אביב, שעברה על גדותיה.

מאז שתקה התנועה. עם היציאה מלבנון לא התרגש עוד ציבור זה. גם הימצאות מיפלגת־העבודה בממשלה גרמה לריפיון־ידיים. לא היה חשק להפגין נגד ממשלת „אחדות”.

אך שיטות־הדיכוי הברוטאליות בשטחים הכבושים שינו זאת. השבוע התכנסו שוב המונים – בין 60 ל־80 אלף, לפי אומדן אובייקטיבי – בכיכר מלכי־ישראל. בכך ניתן אישור לכך שהתנגדות לשיטות אלה הפכה לנחלתו של ציבור גדול, אולי הרוב. כי כל מפגין מייצג חוג גדול יותר.

לא רק הגודל קבע, אלא הסיגנון. בראשונה בתולדות שלום עכשיו דובר בגלוי על הצורך לשאת ולתת עם אש"ף. בראשונה נמתחה ביקורת גלוייה על איש מיפלגת־העבודה, שר־הביטחון יצחק רבין. בראשונה מאז לבנון נמתחה ביקורת על צה"ל.

אם המצב בשטחים הכבושים יחמיר, תגדל תנועת ההתנגדות. הפגנת השבוע היתה הסנונית הראשונה.

א.א. ■

תשקיף

בחרות פועלים
למען סיפוח

שמונה מצעירי־חרות, הנימנים עם פורום חדש בתנועה, המאגד בתוכו את מי שהיו יו"ר־ים וסגני־יו"ר־ים של הסתדרות הסטודנטים, שלחו מיכתב לראש־הממשלה, ובו הם מבקשים ממנו לפעול כדי להחיל את החוק הישראלי על הגדה המערבית ועזה.

הפורום מתכוון בדרך זו להעביר את הוויכוח על „מדינה לערביי ארץ־ישראל" לכל הארץ, כולל עבר הירדן המיזרחי, ובכך לתת תשובה למפקפקים בתנועה בעיקבות האירועים האחרונים.

הפורום מתכוון לפתוח במסע־הסברה בסניפי תנועת־החרות, וזוהי פעולתו הראשונה מאז שהוקם לפני שלושה חודשים.

אביטל שצ'רנסקי
סירבה

חברה ממשלתית ביקשה להכתיר את אביטל שצ'רנסקי בתואר אם־השנה ולהע־ניק לה מדליון ביום־האם, באמצע פברו־אר, כהערכה על היותה אם ואשה לוחמת.

שצ'רנסקי סירבה ואמרה: „אני לא או־הבת את כל הטכסים. זה מעל לכוחותי לעמוד בהם. אני מוותרת, ותבחרו ב־מישהי אחרת כאם־השנה."

לצה"ל אין פיתרונות

הדרג הצבאי, שהופיע לפני ועדת־החוץ והביטחון של הכנסת, לא הצביע על שום פיתרון אפשרי לאירועים בשטחים הכבושים, וחברי־הוועדה הבינו שצה"ל חסר־אונים, וכי הוא ממתין להחלטת ממשלה שתורה לו כיצד לפעול.

הסכם בין
חרות לליברלים

הפעילים הניציים של המיפלגה הליברלית כרתו הסכם הסדר־קולות עם מחנה שרון בתנועת־החרות, למיקרה שיהיה מרכז מאוחד לשתי התנועות.

בשלב זה עדיין לא ברור איך תבחר המיפלגה הליברלית במרכז שלה, המונה 150 איש, ושלא נערכו בו בחירות מאז 1978. אם לא ייבחר מרכז ליברלי, יצורפו למרכז חרות 500 חברי מועצת המיפלגה הליברלית, שבה יש רוב לקבוצת־הניצים.

שחל מתעניין
במכירת „פז"

שר־האנרגיה משה שחל מגלה התעניינות רבה בהתפתחות מכירת חברת־הדלק „פז", לאור מידע שמזרימה רשות־החברות־הממשלתיות, והאומר שהמכירה תתבצע בהקדם.

גד זאבי, אחד מלקוחות־יד־לשעבר של שחל, שרכש בזמנו 25% מחברת פז, מעוניין לקנות את השאר. לזהותו של הקונה תהיה השפעה על הרפורמה המתוכננת במשק־הדלק.

סיכסוך על לישכה

השופט ישראל גילעדי והשופט איתמר פילפל יושבים כעת בהרכב משותף בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב. בין השניים התפתחה עויינות בגלל מריבה על לישכה. השופט גילעדי, היושב בראש ההרכב, קיבל את לישכתו של השופט פילפל, ומתקרית זו נולד הסיכסוך.

מובטלים מאיימים
להשתלט על מיפעלים

מובטלים מקריית־שמונה, שאירגנו כינוס בשבוע שעבר, איימו כי ישתלטו על מיפעלים אם שכר־המינימום לא ישופר — כך מגלה המקומון „מבט לקריה".

העובדים אמרו בכינוס ש„לא יתכן שמיפעלים, שנוסדו בכספי הממשלה, לא ישלמו שכר שמאפשר לנו לחיות."

הם גם הביעו התמרמרות על־כך שכספי־ממשלה רבים מופנים להקמתם ולהחזקתם של מיפעלי־דמי בהתנחלויות בגדה המערבית וברצועת־עזה.

„אויבי, אחי" באיטלקית

סיפרו של אורי אבנרי, „אויבי, אחי" (בלועזית: „ידידי האוייב") הופיע השבוע באיטליה. הספר מדווח על השיחות של המחבר ופעילי־שלום ישראליים אחרים עם אישי־אש"ף, וביניהם סעיד חמאמי, עיצאם אל־סרטאווי ויאסר ערפאת.

הספר הופיע עד כה בבריטניה, בצרפת ובארצות־הברית, והוא עומד להופיע בגרמניה. בכל הארצות האלה הוחרם הספר על־ידי המימסד היהודי.

המהדורה העברית צפוייה באביב.

בחרות לא יענו

ממחלקת־ההסברה של תנועת־החרות יוצאות בימים אלה קריאות לכל חברי־המרכז שלא לענות על שאלון שנשלח לכל אחד מהם על־ידי העיתון „הארץ", ושכוונתו לבדוק את הילכי־הרוח בתנועה.

בחרות טוענים שהשאלון מגמתי, ושהוא נועד גם לשמש כלי־שרת בידי מיפלגות אחרות.

השאלון, שנשלח לכל 2000 חברי־המרכז, מעלה שאלות כגון: אם הבעייה הדמוגרפית תחמיר, האם תתמוך בטרנספר? וכן: האם תתמוך בקואליציה עם כהנא, אם זו תהיה האפשרות היחידה להקים ממשלת־ליכוד אחרי הבחירות? יש גם שאלה על עונש־המוות.

גורמים בכירים בחרות ביקשו גם לבדוק מי נתן לעיתון „הארץ" את רשימת השמות והכתובות של חברי־המרכז.

גאון ירוץ לכנסת

בני גאון, מנכ"ל הקו־אופ, רמז השבוע למקורביו כי הוא שוקל אפשרות להתמודד על מקום ריאלי ברשימת מיפלגת־העבודה לכנסת הבאה.

גאון נבחר לפני חודש לקדנציה נוספת כיו"ר האיגוד, ותומכיו העלו את שמו כמועמד אפשרי לתפקיד מנכ"ל כור, אם וכאשר יחליט ישעיהו גביש לפרוש מן התפקיד.

חרד מגדל חזירים

בקהילה החרדית בבני־ברק פרצה ה־שבוע סערת־רוחות על רקע שמועות ש־נפוצו כאילו חרד, השולח ידו בעסקים שו־נים, ושצבר ממון רב, הילווה סכומי־כסף לחברה המשקיעה בגידול חזירים בארץ.

השמועות שנפוצו הביאו לכך שכוחות הבילוש המיוחדים של הישיבות בבני־ברק החלו בנסיונות לאתר את איש־העס־קים המיסתורי.

אנשי־עסקים בבני־ברק, וגם מוסדות וישיבות, נוהגים להלוות באופן מיסחרי עודפי־כספים, המצטברים אצלם, והסערה הנוכחית עלולה להביא לכך שאותם מוס־דות יבקשו פרטים על זהות הלווים.

ציוד רב נתפס בבנק

הפורצים, שניסו לפרוץ בסוף השבוע לסניף „בנק הפועלים" בשכונת נווה־מגן ליד תל־אביב נתפסו משום שהפעילו מנגנון־אזעקה סודי בחדר־הכספות, המחובר לתחנת חברת־השמירה „מוקד 99", המאבטחת את כל סניפי־הבנקים בארץ.

אנשי חברת־השמירה הגיעו למקום זמן קצר אחרי הפעלת האזעקה כ־1 אחרי־חצות, וגילו כי הפורצים הנמלטים השאירו אחריהם ציוד יקר, שכלל מכשירים חשמליים וכלי־עבודה וגם מזון. הם התכוונו, כנראה, להעביר בבנק את שני לילות סוף־השבוע, שבו הבנק סגור, והתחילו את עבודתם ביום השישי עם רדת החשיכה.

כיתבי־האישום בוטלו

כיתבי־אישום שהוגשו לבית־המישפט נגד סוחרים מחיפה, על עבירה של מכירת חזיר, בוטלו על־ידי התביעה, אחרי עיון מחודש בהם.

בחיפה קיים כבר 30 שנה חוק־עזר עירוני, האוסר מכירת בשר־חזיר. במשך כל השנים לא הופעל החוק, אך בעת האחרונה, בלחץ הדתיים בעירייה, חזרו להפעילו, וכתוצאה מכך הוגשו כיתבי־האישום נגד הסוחרים.

נגועי־איידס
פטורים מצה"ל

שר־הביטחון הוציא באחרונה תקנה חדשה, הפוטרת משרות צבאי כל מי ש־בגופו נתגלו נוגדני איידס.

העליון בודק אתיופים

בית־המישפט העליון הוציא צו המחייב את בית־הדין הרבני לעירעורים ובית־הדין הרבני של קריית־ארבע לנמק מדוע לא יירשם זוג יהודי מעולי־אתיופיה, שנישא בנישואין לפי ההלכה שלא במיסגרת הרבנות, בנשואי לפי החוק.

בית־הדין הרבני סירב לדון בבקשת הזוג, והגיש תלונה במישטרה נגד הרבנים, בני העדה האתיופית, שהשיאו את הזוג.

תוגש עתירה נגד הצבא

„האגודה לזכויות האזרח" מכינה עתירה נגד פקודה צבאית, המורה לעצור עד למישפט חיילים בשרות סדיר או במילואים, שהואשמו בעבירות־הופעה.

הנגב צורך לסוכנות

מועצת נבחרי־הנגב, הכוללת 27 ראשי עיריות ומועצות בנגב, ערכה ישיבה, שבה השתתפו גם מנדל קפלן, יו"ר חבר־הנאמנים של הסוכנות היהודית וניסים זווילי, כממלא מקומו של יו"ר־הסוכנות. מועצת־הנגב הסבירה לשניים את מצבם העגום של היישובים וביקשה סיוע בסך 100 מיליון דולר.

זווילי וקפלן הודיעו למועצת־הנגב שהם החליטו לצרף אחד מהם, לפי בחירתם, כחבר־מן־המניין בחבר־הנאמנים של הסוכנות היהודית, כדי להגביר את קול הנגב מבפנים.

מכונות במקום עובדים

יוסי ונונו, ראש מועצת קריית־מלאכי, פנה ליצחק שמיר בקריאה למצוא פיתרון לבעייה הנובעת מכך שפועלים מהשטחים הכבושים לא באים לעבודה במיפעלים.

ונונו הציע לרכוש ציוד־מכונות מתקדם, בהשקעה ממוצעת של 150 אלף שקלים למכונה. הוא ציין שכל מכונה כזו יכולה להחליף עשרה עובדים.

המפיקים יוצאים
נגד פסטיבל ישראל

„פסטיבל ישראל" הבא יתקיים בקיץ, אבל כבר עכשיו התחילו המפיקים והאמרגנים במאבקם בפרוייקט הזה, הגוזל לטענתם את פרנסת המפיקים.

כרטיסי הפסטיבל מסובסדים, ולכן זולים יותר. המפיקים נפגעים גם מן העובדה שאולמות גדולים, שבהם הם רוצים להשתמש, תפוסים לזמן רב מראש על־ידי אירוע הפסטיבל.

לכן חתם השבוע איגוד־המפיקים על חוזה עבודה עם מישרד ליחסי־ציבור, כשהכוונה היא לטפטף בתדירות גבוהה לעיתונות עובדות הקשורות לאיגוד, וכן לדאוג שהציבור ידע עובדות לא־מחמיאות על הפסטיבל. לדוגמה, טוענים המפיקים, הצגות שנכשלו בחו"ל מובאות לכאן במיסגרת הפסטיבל במחירים זולים. כלומר: הציבור רואה שחקנים של תיאטרון מפורסם, אבל לא יודע שההצגה לא זכתה בהצלחה.

ענת סרגוסטי

יהודי הדממה

זהו הזמן להיזכר ביהודי־הדממה.

לא יהודי ברית־המועצות, אלא היהודים שבארצות־החופש. אותם המרימים את קולם נגד כל עוול, הצועדים נגד האפארטהייד בדרום־אפריקה, הלוחמים למען הזכויות של יהודי ברית־המועצות, המפגינים נגד העריצות בצ׳ילה.

ויזל

והמוכים אלם כאשר מדובר על המתרחש אצלנו.

אלי ויזל, למשל. חתן פרס־נובל. בשעה שקורה מה שקורה בעזה ובגדה הוא עורך מסע־פירסומת לאושוויץ (זה תמיד טוב). ואחר־כך הוא עורך מיבצע־פירסומת בצרפת. גימיק גאוני: לכנס את חתני פרס־נובל בעבר. לדון על הבעיות הגדולות של העולם. אצל פראנסואה מיטראן, פוליטיקאי צרפתי הזקוק מאוד לרימום, לקראת הבחירות הבאות לנשיאות. כשהאורחים הם אנשים כמו הנרי קיסינג׳ר, רב־הטבחים של ויאט־נאם וקאמבודיה, חתן פרס־נובל לשלום.

לא דובר שם, כמובן, על הבעייה הקטנה שלנו. דיברו רק על הבעיות הגדולות.

יהודי דממה. גדולי המוסר, המגלגלים את העיניים השמיימה, המדברים בלי־הרף נגד העוול ולמען הצדק בכל מקום בעולם — חוץ ממקום אחד.

המקום שהוא מדינת היהודים.

קינן כחתול וכעכבר

מרוע יקרא אדם לסיפרו את וָהֵב בסוּפָה? לך תרע. אני לא הבנתי את השם עד שעיינתי במקור, במידבר כ״א: „על כן ייאמר בספר מילחמות־ה׳: את והב בסופה ואת הנחלים ארנון.״ והכוונה היא: עברנו את והב (שם מקום או נחל) אשר בגליל־סופה, בארץ מואב. אבל אפשר גם לחשוב שעברנו את המקום בסערה.

זהו סיפרו החדש של עמוס קינן, העומד להופיע בעוד כמה ימים.

זה נראה כמו סיפור־מתח בדיוני. הגיבור, ששמו עמוס קינן, חוזר הביתה. אשתו אינה מכירה אותו, טוענת שהוא טרדן משוגע וקוראת למישטרה. הוא נשלח לבית־חולים לחולי־רוח. שם מתברר לו שהכל בטוחים שהוא אדם אחר. ואכן, בכיסו מצויים תעודת־הזהות והמפתחות של האדם האחר.

בלית ברירה הוא מתחיל לחיות את חייו של האדם ההוא, גר בביתו, מפשפש בניירות כדי לגלות את זהותו החדשה, פוגש את חבריו, המכירים אותו היטב, וכך הוא מגלה הרבה פרטים על עברו.

זה יכול היה להיות גימיק ספרותי בלבד, כמו סיפרו של מקס פריש השווייצי, אני לא סטילר!

אך תוך כדי קריאה מתברר כי קינן אימץ לעצמו את הגימיק למען מטרה רצינית. זוהי אוטו־ביוגראפיה אמיתית. אך הטכניקה של חילופי־הזהויות מאפשרת לו לשחק בעברו כמו חתול בעכבר, להעלות עובדות (כולן אמיתיות) ולשמוט אותן, להעמיד פנים כאילו חלק מן העובדות אינו אלא פרי־הדימיון. זהו מישחק באבסורד, כמעט בסכיזופרניה. אבל זוהי טכניקה מצויינת כדי לטפל בנושאים מכאיבים, נושאים שאין רצון לברר אותם יותר מדי, לרדת עד לתחתיתם, לספר את סיפורם עד הסוף.

קינן

בעזרת טכניקה זו מרקד קינן סביב קטעים מעברו, כמו חתול מסביב לקערה של חלב רותח, נוגע ולא נוגע, מתקרב ומתרחק. הוא מזכיר — בפעם הראשונה בחייו, כמדומני — את העובדה שאביו, החלוץ מרוסטוב, היה מאושפז בבית־חולים לחולי־נפש, אך עובר מיד לנושא אחר, כך שהקורא נשאר תמה אם אכן זה קרה, או שזהו פרי־דמיון של איש בעל זהות שאולה. חבריו של קינן בלח״י, אמו הנהדרת (שאותה היכרתי והערצתי), פעולות המחתרת, הווי השומר הצעיר, הפצצה בבית השר — כל אלה מופיעים ונעלמים שוב ושוב.

זוהי אוטו־ביוגראפיה חמקנית, המגלה טפח ומסתירה טפחיים. למראית־עין — תיאטרון־אבסורד בנוסח המקובל של קינן. אך למעשה ניסיון של קינן להתמודד עם עברו ועם ההווה, מבלי להכאיב לעצמו יותר מדי.

יתכן שזהו הטוב בספריו של קינן עד כה. אבל אינני אובייקטיבי. אני מכיר יותר מדי קטעים בעברו של גיבור הסיפור,על זהויותיו השונות.

עלי באריקדות ניפגש, ניפגש

לערבי אזרח־ישראל אסור להניף דגל פלסטיני, לשיר שירים לאומניים ולדקלם את יצירותיו של המשורר מחמוד דרוויש, שהוא חבר הוועד־הפועל של אש״ף. כל אלה הם מעשים המהווים הזדהות עם אירגון־טרור, על פי חוק.

אבל מותר לערבי לשיר „עוד לא אבדה תיקוותנו/ להיות עם חופשי בארצנו״ אין זו זכות בלבד, אלא גם חובה.

מותר לערבי לשיר, בכל פה ובפרהסיה: „שתי גדות לירדן/ זו שלנו, זו גם כן.״ זה ממש רצוי.

ביום שבו מספר העיתון על ילד שנורה במחנה ג׳באליה מותר למורה ערבי ללמד את שירו של חיים נחמן ביאליק, על השחיטה: „נקמה כזאת, ניקמת דם ילד קטן עוד לא ברא השטן.״

נראה לי שסוכן חשאי של אש״ף הסתנן לצמרת מישרד־החינוך ופיתה אותה להכניס את הספרות הציונית לבתי־הספר הערביים. וכך מתחנך דור שלם של צעירים ערביים על שירים וסיפורים הקוראים ליהודים לדבוק בזיקתם לארץ שממנה גורשו, להעדיף מוות בכבוד על חיי־עבדות, למרוד במדכאים, לגרש את הכובשים. אכן, מזימה שטנית.

מי שצפה בכתבה המצויינת של איתן אורן בטלוויזיה, בתוכנית מבט שני של מיכאל קרפין, ראה את תוצאות החינוך הפסול הזה. תמהני על הצנזורה הפנימית של הטלוויזיה, שאיפשרה את הקרנת הכתבה הזאת בעצם ימי המצוקה בשטחים.

230 אלף תלמידים ותלמידות ערביים במערכת־החינוך הישראלית — 20% מכלל התלמידים — מקבלים חינוך לאומני. אומנם, זוהי לאומנות יהודית, אך התלמיד הערבי מתרגם אותה, כמובן, אוטומטית למושגים של לאומנות פלסטינית. שירי ביאליק וטשרניחובסקי („מי אתם דמי רותחים ביי?״), המעוררים אצל התלמיד היהודי רק שיעמום, מרתקים את התלמיד הערבי. הסיפורים על מרד גטו ורשה נבלעים בצמא. כך צריך לקום על הכובשים, בידיים ריקות מול הקלגסים, לעמוד וליפול בגאווה. עלי באריקדות ניפגש. בדם ואש יהודה נפלה, בדם ואש יהודה תקום. למות או לכבוש את ההר.

מאחורי הטימטום השיגרתי של מישרד־החינוך, שהישלה את עצמו שאפשר למנוע מן הדור הערבי הצעיר את תרבותו הלאומית, עומדת דילמה אמיתית. מה צריך פלסטיני צעיר, אזרח ישראל, ללמוד בבית־הספר שלו?

מזה הרבה שנים אני הוגה ברעיון, שאני מקווה עדיין להגשים אותו באחד הימים, כשאהיה זקן וחכם. החלום הוא לכתוב ספר־לימוד היסטורי, אשר יספק את רגשותיו של ילד ישראלי לאומי וגא, וגם את רגשותיו של ילד פלסטיני לאומי וגא. ספר שיעלה על נס את ההיסטוריה של הארץ על כל תקופותיה ועל כל גיבוריה, את דויד המלך ואת הח׳ליף עומר, את יוסף טרומפלדור, שנפל בתל־חי ואת עבד־אל־קאדר חוסייני, שנפל בקסטל.

הרעיון בא לי כשקראתי ספר־לימוד בריטי, ובו פרק על הקרב של האסטינגס, שבו ניצחו הפולשים הנורמאניים ב־1066 את התושבים הסאכסוניים. התרבות הבריטית של ימינו מכילה יסודות נורמאניים וסאכסוניים כאחד. השפה האנגלית עצמה היא תערובת של גרמנית־סאכסונית וצרפתית־נורמאנית. הייתי סקרן לדעת: מה לומר ילד בריטי בימינו על הקרב ההוא? עם איזה צד הוא מזדהה?

התשובה היא: עם שני הצדדים כאחד. שניהם מתוארים באהדה, כחלק מן ההיסטוריה של הארץ.

אנחנו נתונים עדיין בעיצומו של הקרב בין שני העמים, וקשה להניח שספר כזה יכול להתקבל כיום. אך משהו בכיוון זה צריך להיעשות, אם רוצים לשמור על זיקתו של התלמיד הערבי למדינה. זיקה זו לא תוכל לבוא על חשבון זיקתו הלאומית הטבעית, ועל חשבונה.

יש למצוא את הסינתיזה בין השתיים. ביאליק ומחמוד דרוויש, משה רבנו ומוחמר הנביא, בלאדי, בלאדי („ארצי! ארצי!״) ועוד לא אבדה.

תלמידיו של סר אוולין

כל בני גילי זוכרים את השם בארקר.

סר אוולין בארקר, מפקד האוגדה הבריטית המוטסת השישית („הכלניות״), התרגז באחד הימים על מעשי־הטרור של היהודים, ואסר על חייליו להיכנס לבתי־עסק ולבתי־קפה יהודיים. „הכו אותם במקום שזה כואב להם, בכיסם!״ אמר בפקודת־יום מפורסמת.

זה עורר זעם עצום ביישוב. היה ברור שבארקר („נובח״, באנגלית) הוא אנטי־שמי.

עכשיו יש המציעים לאסור על פועלים מן השטחים הכבושים לעבוד בישראל, לסגור בתי־עסק ערביים, להפעיל עוצר בסיטונות ולהטיל על הערבים עונשים קולקטיביים שונים, שיפגעו בפרנסתם.

„הכו אותם במקום שזה כואב להם, בכיסם!״

האם סר אוולין היה טיפש? לאוו דווקא. האם יורשיו הישראליים הם טיפשים? לאוו דווקא. אבל הם מזלזלים ב„מקומיים״. לכובשים יש טנקים ותותחים. לנייטיווס אין. טנקים ותותחים, כך סבורים הבארקרים, מעידים על עליונות. הכבושים הם נחותים.

בינתיים הפכו הנייטיווס של אתמול לבארקרים של היום, והם מזלזלים ב„מקומיים״.

הרבה גנרלים הפסידו הרבה מילחמות מפני שהם זילזלו באוייב. הרבה בארקרים נוצחו על־ידי הנייטיווס, בגלל אותה הסיבה.

תמהני אם הוא חי עדיין, סר אוולין בארקר. יתכן שהוא יושב עכשיו בגינה הקטנה שלו, אי־שם באנגליה, וצוחק.

מוסד לשרותי־מין

לפני הרבה שנים שוחחתי עם זונה שחורת־עור בלונדון. היא סיפרה לי שהיא אחות רחמניה, בת ג׳מייקה, ושהיא עובדת בזנות כדי לצבור כסף לנדוניה. אז תחזור לג׳מייקה כגברת.

שאלתי אותה אם לא קרה לה מעולם שלקוח מצא חן בעיניה ומשך אותה מבחינה מינית. תשובתה נחרטה בזיכרוני:

„זה קורה לי לפעמים. אבל אז אני כל־כך מתביישת!״

פסוק דומה לזה שמעתי השבוע בסרט של ליזי בורדן, נערות עובדות. כמה זונות משוחחות ביניהן על יחסיהן עם גברים. אחת אומרת: „אני כבר חיה עם חברי כמה שנים, ומעולם לא בגדתי בו!״

הזנות לא נראתה לה כ„בגידה״, מפני שהיחסים בין הזונה והלקוח אינם קשורים ברגש מצידה. אלה הם יחסים מיקצועיים בין מגישת־שרות ובין צרכן. מבחינת האשה, שום רגש אינו יכול להשתלב בעניין. שום אשה לא היתה מסוגלת לעבוד במיקצוע זה אלמלא היה מנותק לגמרי מכל רגש. מכאן הגירסה שכמעט כל הזונות הן בעצם לסביות, המשקיעות את רגשותיהן ביחסי־מין מסוג אחר.

ליזי בורדן, פמיניסטית אמריקאית, מנסה בסרט זה לתאר את הזנות בעיני אשה. אין פה התמונה השיגרתית של נערת־רחוב מנוצלת, מדוכאת על־ידי סרסור אכזרי, נרדפת על־ידי המישטרה, מאויימת על־ידי לקוחות אלימים. אין כאן גם התמונה הרגילה של הזונה המיסכנה, המנוצלת על־ידי החברה הגברית.

זהו סרט כמעט־תיעודי על בית־זונות אכסקלוסיבי לאנשי המעמד הבינוני בניו־יורק. העובדות הן מיוחדות מפני שאינן מיוחדות. הן דומות לכל קבוצה אחרת של נשים. יש בוגרת־אוניברסיטה, יש פירחחית, יש לבנות ושחורות.

בורדן

אלה הן צעירות היודעות מה הן עושות. הן עובדות בשביל כסף. הן שולטות במצב. הן מסרבות להגיש שרותי־מין למי שאינו מוצא חן בעיניהן.

הסרט מתאר את הגברים מבעד לעיני הנשים האלה — והמסקנה היא שהמין הגברי כולו הוא די מגעיל. וגם די מיסכן.

מרוע הם באים לבית־זונות? הם רוצים להגשים את הפנטזיות המיניות שלהם, שאין הם מעזים לגלות אותן בבית. הם המחפשים חברה או חיבה. יש הרוצים בעצם רק לשוחח. אחרים רוצים דווקא במין המנותק מכל רגש והתחייבות.

יש הרבה מין בסרט, אבל המין אינו מיני. זהו מין כפי שהוא נראה לנשים עצמן, והן שולטות בו בכל שלב, משתדלות להנעים כשזה מתחשק להן, עושות זאת בשיעמום מופגן כשהן רוצות להעניש. הן מוכנות להציג פוזות, לפעול בצמד, להכות, לקשור את הגבר, לנשק, לזייף אורגזמה, לדבר — הכל הוא חלק מן העבודה. שרות ללקוח, תמורת תשלום.

יש רק אדם אחד המנצל את הבנות האלה — לוסי, המאראם, (אלן מק־אלדוף), זונה־לשעבר, רודנית, קשוחה, בעלת חוש אסתטי ושאיפה לסדר. „שני הדברים שאני הכי אוהבת בחיים זה מין וכסף. רק במאוחר גיליתי ששני הדברים האלה קשורים זה בזה.״

זהו סרט שירגיז הרבה אנשים, החל בפמיניסטיות אורתודוכסיות וכלה במטיפי־מוסר. נדמה לי שרוב הנשים יזדהו בנקל עם הנשים העובדות בסרט, שהן באמת די סימפאטיות. בייחוד „מולי״ (לואיזה סמית), בוגרת־המיכללה, האומרת „אני מעדיפה להשכיר את הגוף שלי מאשר את השכל שלי!״ ואילו הגברים יראו את עולם־הזנות בפעם הראשונה מבעד לעיניהן של נשים אינטליגנטיות, שהשקיעו הרבה מאמצים במחקר מוקדם.

התנצלות

אינני סובל את ברברה סטרייסאנד. היא עיצבנה אותי הרבה פעמים. אמרתי עליה בליבי הרבה דברים מגעילים.

אני מתנצל.

ראיתי אותה בסרט NUTS („פסיכית״ בעברית), שמפיציו בארץ הרביקו לו, משום־מה, את השם הכבד והמגושם שאלה של שפיות.

סרט נהדר. מישחק נהדר של ברברה. וגם של כל האחרים.

אני לוקח בחזרה כל מה שאמרתי עליה בליבי, ואומר עכשיו את ההיפך.

אגב, ברברה מגלמת בסרט את דמותה של זונה. בשיא הסרט היא מגדירה את המיקצוע — והמילים כאילו לקוחות מן הסרט הקודם שראיתי, נערות עובדות.

שרות אח"מים ברכבת ישראל ★ פנינה רוזנבלום משווקת את עצמה ★ עניבה מהמוסיאון לאומנות מודרנית

■ השר **אריאל שרון** התגלה השבוע כחובב תצוגות־אופנה. הדוגמנית **פינצ'י מור** הזמינה אותו ואת אשתו **לילי** לערב־ההתרמה עבור המחלקה הקרדיולוגית של בית־חולים בתל־אביב. במקום נערכה גם תצוגה, שאורגנה על־ידי מור. שרון, שישב ליד שולחן־הכבוד בחברת אשתו והפרופסורים **שלמה לניאדו** ו**דן מיכאלי**, מחא־כפיים בהתלהבות לדוגמניות במשך כל התצוגה, כשחיוך של שביעות־רצון על פניו.

■ הדימוי של מכונית־היוקרה הגרמנית ב־אם־וו כרכב של מתעשרים השפיע על שחקן־הכדורסל **מיקי ברקוביץ**, הנחשב כיום כאיש־עסקים מצליח. הוא מכר את מכוניתו ורכש דגם מפואר ביותר של מכונית־היוקרה השוודית וולוו.

■ הנהלת רכבת־ישראל מעניקה שרות העשוי להפתיע רבים. הדוגמנית **תמי בן־עמי** החליטה לנסוע לחיפה ברכבת. חצי שעה לפני יציאתה מהבית היא סיפרה על כך בטלפון לידידה, איש־החברה **עמוס כהן**. לפני יציאת הרכבת נשמעה ברמקול הודעה שהיא מתבקשת לגשת למנהל־התחנה. הדוגמנית המופתעת התבשרה על־ידי מנהל־התחנה שידידה כהן יחכה לה בתחנה בנתניה. הרכבת יצאה לדרך, אך מאחר שהיא ישבה בקרון האחרון, היא לא ראתה את השלט של התחנה בנתניה. גם נוסעי הקרון לא ידעו להסביר לה היכן היא נמצאת. כשניגשה לחלון להשקיף החוצה, התחילה הרכבת בנסיעתה, והיא עוד הספיקה לראות את כהן עומד על הרציף. הרכבת המשיכה בדרכה, וכשעצרה בתחנה בתדרה עלה מנהל־התחנה וביקש ממנה לרדת. הוא הסביר לה שהידיד שלה, עמוס כהן, אמור להגיע בעוד כמה דקות. בן־עמי ההמומה שאלה אם קיבלה את השרות הזה מפני שהיא מוכרת, או שזה שרות הניתן לכל נוסע.

■ **איה ארמון**, אשתו של הפירסומאי **דויד ארמון**, קראה שבעלה חותם על עצומות מבלי שקרא אותן, אחרי שהיא חותמת. היא מכחישה בתוקף. „הוא בודק תמיד לפני שהוא חותם," היא קובעת.

■ **פנינה רוזנבלום** לימדה בשידור־רדיו חי פרק ביחסי־ציבור, שהדהים את המראיין וכנראה גם את המאזינים. רוזנבלום, בת מזל גדי, רואיינה על־ידי האסטרולוג **אילן פקר** בתוכנית לכל אדם כוכב. הוקצבו לה 10 דקות, שבהן היא ניהלה מעין דיאלוג עם המראיין **מרשיק טימור** ועם האסטרולוג. מה שהחל כדיאלוג נמשך כמונולוג, שבו הצליחה רוזנבלום לספר לאומה על כל המוצרים הרבים שהיא משווקת ומייצרת, והיכן ניתן להשיג אותם. המראיין ההמום אמר לה שהיא נשמעת כמו „דבר המפרסם", ורמז לה לחדול מיחסי־הציבור, אך היא המשיכה להשחיל מדי פעם כמה מישפטים. הקהל התמוגג מהשנינות שלה, ומחא לה כפיים.

■ אחר שהושפע לדבריו מהאמנות המודרנית באנגליה הוא השחקן־חקיין **טוביה צפיר**, שחזר משהייה בת כמה ימים שם. כשהופיע במסיבה בחליפת־ערב אלגנטית בעלת פסים אלכסוניים ובעניבה צבעונית, גם היא בעלת פסים אלכסוניים אך בכיוון ההפוך, הוא חש באינוחות מסויימת למרות שאיש מהחוגגים לא ראה חריגה בהופעתו. הוא טען שרכש את החליפה והעניבה אחרי שביקר במוסיאון לאמנות מודרנית בלונדון.

■ בכנסת מהלכת בדיחה חדשה על שר־התיירות־והמישפטים, **אברהם שריר**. חבריו מתבדחים שאינו יכול לאלף כלב, מפני שאינו מסוגל להגיד את המילה „ארצה".

■ בשבוע שבעלה־לשעבר התחתן, התחדשה **ג'ואן אדרי** במכונית חדשה, מודל 88'.

■ השר **משה שחל** קפץ בסוף־השבוע לארבעה ימים לספרד. מי שנהנה במיוחד מכך היה דוברו, **אבישי אמיר**, שלקה בשפעת ויכול היה לנוח ולהבריא לקראת שובו של הבוס לעבודה.

■ תת־אלוף במיל' **אפריים פורן** נזכר השבוע, תוך כדי שיחת־רכילות, כיצד דאג בזמנו לדורות הבאים בתחום זה: בתוקף אחד מתפקידיו הקודמים, היה פוקר מדי יום ביומו מישרד ממשלתי. השר הממונה ניהל, על פי השמועה, רומאן סוער עם עיתונאית בולטת. מדי יום היה פורן נעצר ליד ספר־האורחים המכובדים בפתח לישכת־השר, ורושם בו את חתימת העיתונאית, „למען ההיסטוריה..."

■ המיסערן **אלי רונן** מסתובב בימים אלה כשהוא מאושר במיוחד. מדוע? בגלל הפירסומים על השחיתות בבית־המיש־

אבי ולדמן, העולם הזה

אן־קלוד אדרי באה בלוויית אביה, המולטי־מיליונר דויד עמאר (מימין) ועם בעלה הטרי, רפי אדרי, למסיבה שערכה לכבודה עורכת־„דבר", חנה זמר, בדירתה במיגדלי־דויד. המוזמנים היו בעיקר עורכי־עיתונים, אך רובם התקשו לשוחח עם בני מישפחת עמאר, הדוברים – רק צרפתית.

אבי ולדמן, העולם הזה

אברהם שפירא חבר־הכנסת ויושב־ראש ועדת־הכספים, היה אורח־הכבוד של אגודת עמ"י, העוסקת במתן עזרה כספית וסיעודית לחולים ולבני־מישפחותיהם. לאירוע הוזמנו 2300 זוגות, אך הגיעו רק כ־100 אנשים. מארגני־האירוע סיפרו שחבר־הכנסת שפירא תורם בסתר לאגודה. בתום הערב קיבל קופת־צדקה עתיקה, כהוקרה על פועלו. השר דויד לוי, היה בין המוזמנים שלא הגיעו, אך התנצל על כך.

פט לתעבורה. בזמנו הורשע רונן בהוצאת לשון־הרע, כשאמר בר־איון עיתונאי שיש שחיתות במרסד הזה. כעת הוא מנפנף, לכל מי שנקרה בדרכו, שטחנות־הצדק טוענות לאט.

■ אחת שאינה מסתפקת בתואר אשת־חברה, ושבחרה גם לעבוך לעולם־העסקים, היא **רחל סדרמן**, אשתו של **עמי סדרמן**, מנכ"ל רשת־מלונות דן. היא פתחה חנות יוקרתית למימכר אביזרים לגברים. באחד האירועים היא פגשה ב**איזי רוזוב**, סוחר־מכוניות, וסיפרה לו על יחמתה. רוזוב סיפר לה שהוא אמור לטוס לגרמניה בעוד כמה ימים, והוא מוכן להביא לה אביזרים לגבר, כמו ארנקים, מחזיקי־מפתחות ונרתיקי־כסף. כשחזר הביא לה מיזוודה מלאה, אך גם אמר לה שאם זה יהיה ריווחי, הוא ישווק את המוצרים דרך הסוכנות שלו.

■ אחרי הצגה חגיגית של המחזה סנג'ר, נערך במקום דיון פתוח, בהשתתפות נרקומנים ונגמלים, שהיו בקהל, ובין שרת־הבריאות, **שושנה ארבלי־אלמוזלינו**. אחדים סיפרו שאת דרכם לעולם־הסמים התחילו בשימוש באדוכן, שאותו קיבלו מחברים נרקומנים. הם טענו נגד הקלות שבה משיגים את האדוכן, המשמש כתחליף מלאכותי להירואין, בתחנות השונות של מישרד־הבריאות. נרקומן, המגיע לתחנה כזאת כשבידו מירשם, מקבל כמות גדולה, ואת חלקה הוא מוכר לאחרים. כששמעה זאת השרה, היא הוריעה שהיא תעלה הצעה לסגירת־התחנות.

■ הפרופ' **יורם לס**, מנכ"ל מישרד־הבריאות, פנה בשבוע שעבר, בצורה חריפה, אל **יורם בליזובסקי**, מנכ"ל מישרד־התעשייה, בדרישה למנוע הקמת מיפעל־סיגריות נוסף. לס טוען שהקמת מיפעל כזה תביא להגברתה של צריכת הסיגריות, והרי הוא מנסה לצמצם את העישון. לטענתו לא יתכן, דווקא בימים אלה, להגדיל את העומס על בתי־החולים. בליזובסקי, אגב, הבטיח לפני חודשים אחדים לפרופ' לס שתהיה התייעצות על נושא זה עם מישרד־הבריאות. לא כך נעשה, ומישרד־התעשיה יצא בהודעה על־כך בכלי התיקשורת. מישרד־הבריאות הופתע.

■ בערב־ראיונות בקרית־מלאכי איפשר המראיין **איתן דנציג** לקהל להציג שאלות לראשון המרואיינים, **רפאל** („רפול") **איתן**. מישהו רצה לדעת האם זה נכון שרפול אינו מדבר עם **גאולה כהן**. התשובה: „אני לא מדבר איתה, כשאין לי מה לומר לה. כמו הסיפור על הילד, שהיה אילם עד גיל 5, עד שיום אחד אמר שהאוכל לא מוצא חן בעיניו. כששאלו אותו למה שתק כל הזמן, אמר שעד אז הכל היה בסדר..."

■ **אוהד זמורה**, בעל הוצאת־הספרים זמורה־ביתן, עבר לפני שבועיים ניתוח־לב־פתוח במדיקל סנטר בהרצליה. המנתח היה הפרופ' **דני גור**. זמורה מתאושש עכשיו בביתו.

■ **חיים שרון**, ראש עיריית חולון, הורה למחלקת־הפיקוח בעירייה לבצע מארבים, בעיקר בשעות הלילה, כדי ללכוד אנשים המשליכים פסולת ברשות־הרבים. זאת בעיקבות תלונות רבות של תושבים על השלכת פסולת במיגרשים ריקים, במקומות שונים בעיר.

■ הזמרת **סי היימן** סיפרה באחר הראיונות שלה שבגיל 5 התאהבה בראשונה, וזה היה סיפור ארוך, שהסתיים בהיותה בת 16. היא היתה ביישנית ולא העזה לספר לו. זה היה בקיבוץ בית־אלפא. שמו — **ארז קפלן**. חברים שלו קראו את הקטע, ושלחו אותו אליו ללונדון, שם הוא שוהה עתה. הוא הזדרז לכתוב לה: „מצטער נורא שלא ידעתי. כמה חבל שלא סיפרת לי. הייתי עושה משהו בעניין." היימן, המספרת שבכל תמונות־הילדות של הקבוצה היא היתה תמיד נרחפת כדי לעמוד בקירבתו, שמחה לקבל את המיכתב. האהובלשעבר נשוי כיום, וסי מאושרת עם החבר שלה, **צוף פילוסוף**, שהוא גם חבר להקת־הליווי שלה.

■ באחת מתוכניות שבע־אפס־שבע שלו בגלי צה"ל, השמיע **אלכס אנסקי** שיר בביצוע הזמרת **צילה דגן**. בסוף השיר הוא אמר: „צילה, איפה את? אני מתגעגע לשמוע אותך!" דגן, שמזה זמן רב לא הקליטה שירים חדשים, שתתה באותו רגע את קפה הבוקר שלה, ושמחה לשמוע שמתגעגעים אליה. מאוחר יותר צילצלה אל אנסקי והודתה לו. הוא אמר לה: „לא התכוננתי מראש לומר את זה, זה יצא מן הלב."

■ השחקן **דובי גל** הסתובב עד לפני ימים אחדים כשגבס על ידו הימנית. זה קרה לפני שבועיים, ביום־ההולדת החמישי של בתו, **נאווה**. דובי, שרצה לבדר את האורחים הקטנים, רץ סביב החדר, טיפס על השולחן, התכוון לרוץ עליו ולקפוץ, אבל החליק על הפורמייקה, עף באוויר ונחת על ידו. יש לו עדיין כאבים. הריצה והנפילה, אגב, הונצחו בווידיאו על־ידי ידיד, שצילם את החגיגה.

■ אחרי שהשחקן **משה איבגי** פרש משותפותו בפאב ברחוב קרליבך, כאשר הוא נוכח לדעת שאינו יכול להתמסר לניהול שני פאבים, הוא חזר לפאב שלו ברחוב הילל הזקן. „עושים טעויות," הוא אומר, „חשבתי שהפאב בקרליבך יוכל להתנהל כמעט בלעדיי. אבל חיי־הלילה הם קשים, והשותף לא יכול היה לשאת לבד במעמסה."

■ **שרה סלע**, אשתו של נשיא מכון וייצמן לשעבר, הפרופסור **מיכאל סלע**, מצליחה בעבודתה כמגייסת כספים עבור התיזמורת הפילהרמונית. היא מעדיפה לעשות את עבודתה בצינעה, מפני שבשנה האחרונה התמעטו התרומות עקב הדימוי השלילי של ידידי התיזמורת, שהצטיירו בעיתונות כחבורה עיליתיסטית, המנותקת מהמציאות היומיומית בישראל.

דפנה ברק, זוהר אוהליאב ונעמי רזן ■

אבי ולדמן, העולם הזה

אנילי האלונן

הפתיעה רבים ממכריה כשהופיעה השבוע במסיבה בתל־אביב. הדיפלומטית הפינית, שהיתה נספחת בשגרירות בתל־אביב ושטיפלה אז בענייני ברית־המועצות, עובדת כיום במישרד־החוץ בהלסינקי. היא קפצה לביקור בארץ כדי לבקר את ידידה ארי ראט, עורך ג'רוסלם פוסט. הידידות החמה בין השניים נמשכת כבר 10 שנים על־אף מיכשולי־המרחק.

אריק פתילון

הפלייבוי היווני בן ה־26, ידידם האישי של דוגמנית־הצמרת חני פרי, של שחקנית־הקולנוע אורסולה אנדרס ונבילה חאשוקג'י, בתו של המיליארדר הסעודי, נישא בטכס צנוע, לבחירת־לבו שירה רוטשטיין, בת ה־17 וחצי, תלמידת תיכון מתל־אביב. הכלה תמשיך בלימודיה עד לסיום בחינות־הבגרות, ולאחר מכן יתגורר הזוג באתונה.

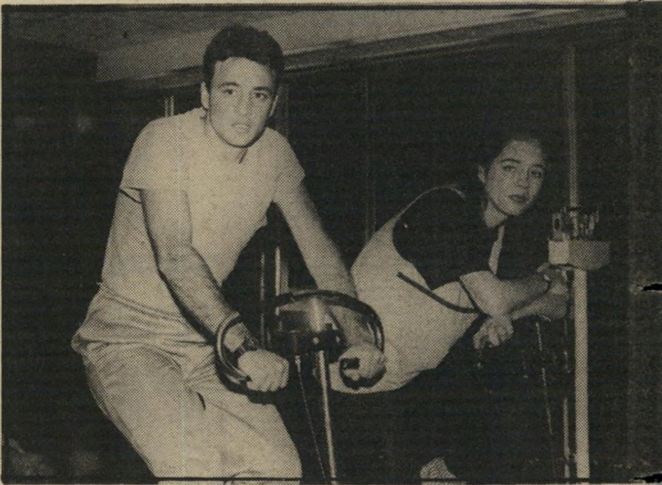

ענת עצמון

התחילה להתעמל. עם התחלת החזרות להצגה בוטיק השקרים הציע המפיק זיטו שכוכביה ענת ודן תורג'מן, יתחילו ללכת בקביעות למועדון־בריאות, כדי לשפר את כושרם הפיסי. השניים, שהם זוג גם בחיים הפרטיים, הגיעו בהתחלה ביחד, אבל ענת פרשה במהרה מהעניין. דן, לעומתה, גילה התמדה, התחיל לקבל שרירים. עצמון טוענת שהיא פחדה מהתכווצות־שרירים, וחוץ מזה היא קצת עצלנית.

אבי ולדמן, העולם הזה

דויד קריבושה

המוסיקאי והמנצח, פגש במסיבה את אשתו־לשעבר, ענת, העוסקת כיום במלונאות. השניים ישבו ושוחחו על עניינים אישיים, כשהיושבים מסביב מסתקרנים. שמו של המנצח לא נקשר בשום אשה בתקופה האחרונה. אשתו־לשעבר נחשבת כאחת הרווקות היותר מבוקשות בעיר, ונראית באירועים השונים כשהיא מלווה בכל פעם על־ידי גבר אחר.

ציון צפריר, העולם הזה

שלדון מרשק חטף את ארבעת ילדיו מאמם, והביאם ארצה. קרול מרשק, שבאה לחפש אותם, מספרת על חייה עם בעלה, על חזרתו בתשובה ועל מה שחוללו לה החרדים

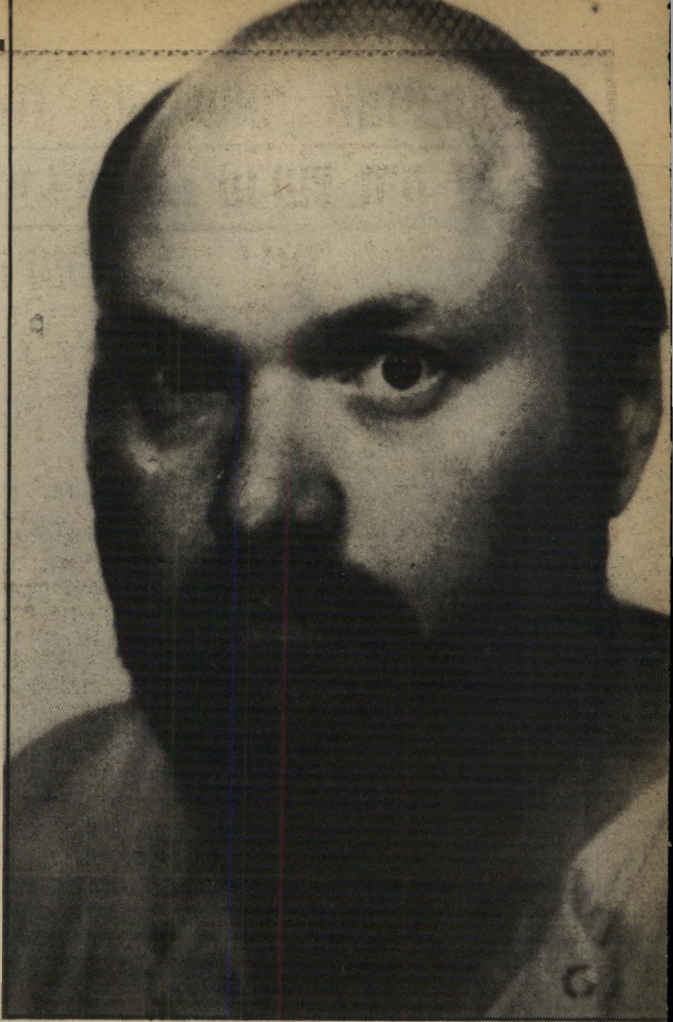

"הוא נהג לישון באמבטיה!"

לקראת חצות קיבלה קרול שיחת־טלפון אנונימית. הדובר סיפר לה שארבעת ילדיה נמצאים באחת מהשכונות החרדיות. קרול קיבלה את הידיעה בשלוות־נפש, לא מיהרה לצאת לדרך. הזמן לא דחק לה. קשה היה להבין את תגובתה, בהתחשב בעובדה שלא ראתה את ילדיה זה שנתיים וחצי.

בעלה, שלדון מרשק, חטף באוגוסט 1985 את ארבעת ילדיהם מביתם בארצות־הברית והביא אותם לארץ. חוגים חרדיים נתנו להם „מחסה" מאמם הגיורת. בית־מישפט קבע שעל האב להשיב את הילדים לרשות אמם. שלדון בז להחלטת בית־המישפט וברח. אברהם הרשקוביץ, פעיל בתנועת כך, נעצר על־ידי המישטרה בחשד שנתן את דרכונו לשלדון, וסייע בהברחת הילדים לחוץ־לארץ.

עתה, ממשיכה המישטרה, בשיתוף האינטרפול, בחיפושיה אחרי שלדון וארבעת הילדים. יתכן שהילדים הוברחו לחו"ל, אך אין לבטל את האפשרות שהיה זה רק תרגיל־הסחה, כדי שייפסקו החיפושים, כפי שנוטה לחשוב שמואל ברלין המסייע לאם, ולמעשה האב וארבעת ילדיו מצאו מקום־מיסתור חדש בארץ.

סיפורה של מישפחת מרשק מדהים. לכאורה מישפחה רגילה, אלא שתחלואיה התחילו זמן קצר אחרי הנישואין. מאחורי התעלומה מסתתרים סכומי־כסף גדולים, שלא מן הנמנע מהווים גם הם גורם משמעותי בחיי בני־הזוג מרשק.

נישואין שניים

קרול מרשק (45) נולדה בקונטיקט שבארה"ב. היא אחות במיקצועה. קרול נולדה למישפחה נוצרית. ב־1964 נישאה לראשונה. מנישואיה אלה יש לה שני ילדים: כריס (22) ודנה (20). דנה נשואה היום ליהודי ויש לה בן שהוא בן שמונה חודשים.

אחרי חמש שנות נישואין לבעלה הראשון התגרשה קרול. כריס היה אז בן ארבע, ודנה בת שנתיים. קרול נאלצה לחזור לעבודתה כאחות כדי לפרנס את ילדיה. שלוש שנים אחר־כך היא פגשה בשלדון. שלדון עבד בעסק מישפחתי, חברה שסיפקה שרותי־אחזקה לבניינים. הוא היה נשוי, ובאותה תקופה כבר חי בנפרד מאשתו. רק חודש לפני נישואיו לקרול, הוא נאות לתת גט לאשתו הראשונה.

כשהכירו השניים לא היה לשלדון כל קשר עם היהדות. כל חבריו היו נוצרים. הוא חגג עימם את חגיהם, נהג לעבוד בשבת, לא שמר כלל על כשרות ורק לעיתים רחוקות הלך לבית־הכנסת. בתחילה נהג שלדון לבלות זמן רב בחברת קרול ושני ילדיה. הם טיילו ותגגו. הכל ניראה אז ורוד. קרול חשבה שעמו יהיה לה ולילדיה עתיד בטוח.

שנה אחרי שנפגשו העלה שלדון את רעיון הנישואין. רק אז סיפר לה שהוא נשוי ושהוא חי בנפרד מאשתו. הם התחילו לדבר גם אודות הגיור. קרול הסכימה להתגייר, וב־1974 התגיירה אצל רב אורתודוכסי. שנה אחר־כך הם נישאו. שני ילדיה מנישואיה הראשונים התגיירו גם הם. כריס אף למד בישיבה וערך טכס בר־מיצווה. שלדון קיבל אפוטרופסות על שני הילדים והם קיבלו את שם־מישפחתו.

אחרי שנישאו, הפסיקה קרול לעבוד לפי בקשת בעלה. בתחילה הם התגוררו בביתה, ושישה חודשים אחר־כך עברו להתגורר בביתו. במקביל הם בנו בית ענק במקום שנקרא צ'אשר.

30 מכשירי־טלפון

קרול ושלדון נישאו בבית־הכנסת בחוג המישפחה. לשלדון שתי אחיות מבוגרות ממנו. יחסיו עם בני־מישפחתו היו איומים, מעידה קרול. כנראה בהקשר לשליטה על העסק המישפחתי. שלדון נהג באלימות כלפי אביו, ואף גנב ממנו סכום של 100 אלף דולר. הוא ידע כיצד להתנהג כשהיה זקוק למישפחתו. „שלדון הוא טיפוס שכשהוא צריך

יוסי עין־דור ■

(המשך בעמוד 16)

המישפחה המאושרת: שלדון, קרול והילדים אריק, דניאל, יהושע ואבי

מנותקים מחיי החברה

דרכי חיים

רווח רומנטי

האשה לא גילתה את המקום שבו אבד ארנקה. והגבר הסתיר את מניעיו להחזרת הארנק

„סיפור המעשה אשר נגול לפני בית־המישפט בתיק זה מוזר הוא למדי. הפרוץ מרובה בו על העומר, ועיקרו של הסיפור לוט בערפל,״ כתב השופט וזיכה את הנאשם.

לסיפור־המעשה שני גיבורים ושתי גירסות. עליזה, אשה נשואה העובדת בתל־אביב, איבדה ביוני 1986 את ארנקה. היא הצהירה שאת הארנק, שהכיל מיסמכים שונים, 20 ש״ח ומפתחות, איבדה באוטובוס מיספר 5 בתל־אביב. על גירסתה זו עמדה עד הסוף. אולם הנאשם הצהיר כי מצא את התיק בפארק־הירקון.

ניסיון פריצה? במיסמכים שהיו בתיק מצא הנאשם את כתובתה ומיס־פר־הטלפון של עליזה. הוא התקשר איתה כדי להחזיר לה את ארנקה. הוא ניסה להזכיר לה היכן איבדה את ארנקה, וביקש להיפגש איתה בתל־אביב.

משום־מה לא התקיימה הפגישה בין השניים, ועליזה חזרה לביתה באשדוד.

זמן קצר לאחר־מכן הגיע הנאשם לבניין שבו מתגוררת בעלת־הארנק, ורצה להיפגש איתה. עליזה טענה כי שמעה שמישהו מסובב את המפתח במנעול, ומיד טילפנה למישטרה. היא לא העירה את בעלה, שישן באותה שעה בדירה, ולא אמרה לו דבר על המיקרה.

הנאשם טען שבא להחזיר את הארנק, צילצל בדלת וחיכה שעליזה תפתח לו. אבל הוא חיכה לשווא, וכאשר התייאש ירד לחצר והתכוון להסתלק מהמקום. אז נעצר בידי השוטרים שהוזעקו על־ידי עליזה.

בעיקבות פרשה זו, לפי עדותה של עליזה, נאשם הגבר בעבירות של גניבת הארנק, ובכך שעשרה ימים אחרי מציאת הארנק ניסה לפרוץ לביתה של עליזה באשדוד, בעזרת המפתח שמצא בארנקה, במטרה לגנוב.

זוגות נאהבים. השופט שמע את שתי הגירסות, וזיכה את הנאשם בגלל הערפל הכבד שנותר מרחף על העובדות.

„כל אחד מהמעורבים בפרשה הע־דיף, מטעמיו שלו, לשמר באפלולית את המניעים העיקריים להתנהגותו,״ כתב השופט, אחרי ששמע את עדותה של המתלוננת.

הוא קבע כי נראה לו קרוב לוודאי שהיא איבדה את ארנקה בפארק־היר־קון בתל־אביב, בנסיבות בלתי־ידועות, שאת פישרן לא מסרה בעדותה בבית־המישפט. לכן קיבל השופט את גירסתו של הנאשם וכתב: „שוכנעתי כי הנא־שם היה נוהג להתבודד בפארק־הירקון בשל מצב נפשי קשה שבו נמצא, שנבע מסיכסוך־אישות שהיה מצוי בעיצומו.״

הנאשם נהג להסתובב בפארק־הירקון בשעות הערב, כאשר מכוניות, ובהן זוגות של נאהבים בלתי־נשואים באו להתבודד שם. בגלל מצבו הנפשי הקשה הציץ הנאשם בנעשה במכוניות הסגורות. במהלך הצצות אלה מצא, כנראה, את ארנקה של עליזה.

עליזה מצידה, בהיותה אשה נשואה, לא רצתה לתת הסבר היכן נעלם ארנקה, ומה היתה סיבת הימצאותה במקום בודד וחשוך זה. לכן טענה שאיבדה את ארנקה באוטובוס.

הסניגור, מנחם רובינשטיין, היפנה את תשומת־לב בית־המישפט לכך שכאשר טילפן הנאשם לעליזה, ושאל אם נכון שהיתה בפארק־הירקון, ענתה לו: „לא איכפת לך אם הייתי שם או לא!״

אמר השופט: „מצאתי במילים אלה משום הודאה במקצת. אדם שארנקו נגנב באוטובוס, ומוצא אלמוני שואל לעובדת הימצאותו בפארק־הירקון, משיב תשובה נחרצת כי לא היה שם.״

השופט שוכנע במידה הקרובה־לוודאות כי ארנקה של המתלוננת לא נגנב באוטובוס בתל־אביב, וכי היה זה סיפור־כיסוי, שנוצר לאחר־מעשה, כדי להסתיר את הימצאותה בפארק.

הבעל ישן. אחד המניעים לשיכ־נועו של השופט היה טמון בעובדה שעליזה ניסתה להסתיר את העניין כולו מבעלה. היא התייעצה עם מע־בידה ועם ידידים אחרים בקשר לפר־שה, אבל לא סיפרה מאומה לבעלה.

הדבר הגיע עד כדי אבסורד, כאשר הגיע הנאשם לדירתה והאשה, תחת להעיר את בעלה שישן בחדר הסמוך, הזעיקה את המישטרה והניחה לו לי־שון.

מאידך, לא קיבל בית־המישפט את גירסתו של הנאשם, כי התקשר עם האשה אך ורק כדי להחזיר לה את ארנקה. „אני קובע כמימצא כי הנאשם אומנם התקשר עם המתלוננת וניסה לפגשה ביחידות, תוך נסיון לנצל את מצוקתה ולהפיק טובת־הנאה כל שהיא... לא ברור אם התכוון להפיק רווח רומאנטי או רווח כלכלי,״ קבע השופט.

ההתקוממות בשטחים הכבושים פרצה, בין השאר, מפני שהעניין הפלסטיני לא הועלה בפגישת רגן־גורבאצ'וב. עכשיו זרק אדגאר ברונפמן פצצה: זה קרה בגלל הודעה של שמיר. יגאל לביב מדווח:

התכתיב של שמיר

ייתכן שזה קרה מפני שאדגאר ברונפמן היה מרוגז. יתכן שאחרת לא היה זורק את הפצצה.

זה קרה בכנס שנערך לפני כמה ימים. ברונפמן, נשיא הקונגרס היהודי העולמי, ישב על הבימה יחד עם עוד כמה אישים אמריקאיים חשובים. כוכב־הערב היה אמור להיות פראנק קארלוצ'י, שהתמנה באחרונה כשר־הביטחון האמריקאי. לשם כך שילמו הנוכחים 45 דולר לאיש. הנושא: מדיניות ארצות־הברית במיזרח התיכון.

אולם קארלוצ'י לא בא כלל. הוא שלח עוזר, בוב אוקלי.

ברונפמן, שסבר כי ינאם בנוכחות קארלוצ'י, הטיל על אחד מעוזריו להכין לו נאום זהיר בכתב.

אולם כאשר נוכח לדעת כי קארלוצ'י לא בא, הניח את הנאום הצידה ואמר כמה דברים מן הלב.

הוא היה בטוח שאין עיתונאים במקום. ואכן, העיתונות האמריקאית לא הופיעה. העיתונאי היחידי שנוכח במקום הייתי אני, ואיש במקום לא הכיר אותי.

הודעת שמיר

הפצצה של ברונפמן נגעה לפגישתם של רונלד רגן ומיכאיל גורבאצ'וב, שנערכה בנובמבר 1987.

כיום מעריכים כל המומחים הישראליים שההתקוממות בשטחים הכבושים פרצה, בין השאר, ברצמבר 1987 בגלל מה שקרה — או לא קרה — בפגישה זו. הפלסטינים האמינו שעניינם יעלה בפגישה. יאסר ערפאת עצמו הביע את ביטחונו בכך שרק במיפגש־צמרת אמריקאי־סובייטי תימצא הדרך לפיתרון הבעייה.

והנה נפגשו השניים — והעניין הפלסטיני כלל לא עלה על סדר־יומם. עיתוני־ישראל דיווחו על כך כעל ניצחון ישראלי גדול.

זה היה אחד הקשים האחרונים ששברו את גב הגמל הפלסטיני. ההתקוממות פרצה.

עכשיו בא ברונפמן וגילה מ ד ו ע לא דיברו רגן וגורבאצ'וב על הבעייה הפלסטינית.

לדברי הנואם, ניתן היה להעלות את הבעייה בפגישה. הסובייטים הסכימו קודם לכן לדון בנושא, ואף רמזו על נכונותם ללכת לקראת הצעות האמריקאים לגבי

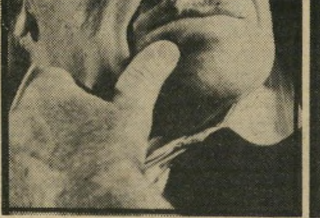

ציון צפריר, העולם הזה

שמיר
איים

ברונפמן
גילה

הוועידה הבינלאומית. אולם רגן לא העלה כלל את הנושא. מכל הנושאים הנוגעים לישראל, העלה רגן רק את עניין יהודי ברית־המועצות.

ברונפמן לא הסביר בנאומו מה מנע בעד רגן מלהעלות את הנושא. אך למחרת היום הסבירו לי זאת עוזריו.

לדבריהם, הגורם שמנע את העלאת הנושא לא היה אלא יצחק שמיר, ראש ממשלת־ישראל.

שמיר נפגש עם רגן לפני פגישת־הפיסגה רגן־גורבאצ'וב. הוא בא לארצות־הברית במיוחד לרגל פגישה זו. בשיחה בין רגן, שמיר ועוזריהם הועלו שני הנושאים אשר האמריקאים ביקשו לכללם בסדר־היום עם גורבאצ'וב: הסדר־השלום במיזרח התיכון והגירת יהודי ברית־המועצות.

שמיר הודיע לרגן שאין כל טעם בהסכמה בין ברית־המועצות וארצות־הברית, כי כל עוד יכהן הוא כראש ממשלת־ישראל, לא תשתתף ישראל בשום ועידה בינלאומית בכל צורה שהיא.

הוא נתן לרגן להבין שהוא מעדיף את המשך המצב הקיים, ושהוא אינו מבין מה הצורך בחיפזון בעניין ועידות והסדרים, כאשר שום דבר אינו לוחץ ומחייב את שינוי המצב.

האמריקאים נאלצו לקבל את התכתיב של שמיר. הם סירבו להעלות את הנושא בפגישה עם גורבאצ'וב. כך נמנעה החלטה היסטורית של האמריקאים והסובייטים לגבי ההסדר בין ישראל והערבים.

(למעשה היה קיים רק ב־1947 הסכם בין האמריקאים והסובייטים, והסכם זה הוליד את התוכנית להקים בארץ מדינה יהודית ומדינה ערבית. פעולה משותפת

גורבאצ'וב עם רגן
נכנעו

שניה היתה בעיקבות מיבצע־סיני, כאשר האמריקאים והסובייטים ביחד הכריחו את דויד בן־גוריון לשכוח את הצהרותיו על הקמת „מלכות ישראל השלישית״, ולהחזיר למצריים את כל השטחים שכבש.)

הסובייטים מוכנים

מדוע מוכנים הסובייטים ללכת לקראת האמריקאים בעניין הסדר־שלום במרחב?

עוזריו של ברונפמן הסבירו לי זאת. באחרונה חזר ברונפמן מביקור בברית־המועצות, שם נפגש עם גורבאצ'וב ושאר אנשי הצמרת הסובייטית, כך שקיבל את המידע ממקור ראשון.

לדעת ברונפמן, יש לסובייטים עניין רב בשיתוף־הפעולה של אמריקה בתחום צימצום החימוש וסיוע טכנולוגי־כלכלי.

להערכת הסובייטים יש ליהודים השפעה גדולה מאוד על המדיניות האמריקאית. לכן הם מוכנים לעשות הרבה כדי לרצות את היהודים האמריקאיים.

הם נענים לכל פנייה של אנשים כמו ארמאנד האמר וברונפמן עצמו. הם מוכנים לסייע לאמריקאים להגיע להסדר ישראלי־ערבי, למרות שזה עלול לפגוע ביחסים בין ברית־המועצות לבין סוריה ולוב. הם משחררים את הסירובניקים. בקרוב ייכונו גם יחסים קונסולריים בין ישראל וברית־המועצות.

בדיון הפומבי הביע ברונפמן את אכזבתו מנסיגת הממשלה האמריקאית מהעלאת הנושא. הוא טען כי רגן החליט שלא להתערב עוד בבעייה זו. האמריקאים לא יעשו עוד כלום עד לבחירות בארצות־הברית ובישראל, אלא אם כן יכריחו אותם המאורעות בשטחים הכבושים לשנות את עמדתם.

רגן לא הצליח אפילו לשכנע את הסנאט לאשר הקצבה של 30 מיליון דולר לפרוייקטים לקידום הכלכלה בשטחים הכבושים. לעומת זאת גוברת ההתערבות הסובייטית במרחב.

ברונפמן הביע את התיקווה שהמאורעות בשטחים הכבושים יביאו לשינוי המצב, ויאפשרו פיתרון יסודי. הוא מקווה שיחול בישראל שינוי ביחס לשטחים הכבושים, והצביע על דיברי השר עזר וייצמן ושלמה להט.

אולם הנימה הכללית של כל הדוברים היתה פסימית מאוד. חוץ מההתקוממות הפלסטינית, לא נראה באופק שום גורם ממשי, העשוי להוביל לשינוי המצב ולתזוזה לקראת השלום.

(המשך מעמוד 14)

אותך, הוא יהיה הכי נחמד בעולם. כשהוא כבר לא זקוק לך הוא יבעט," אמרה קרול.

עוד לפני שנישאו הזהיר אותה הרב מפניו, אולם היא היתה שבויה בקיסמי הבטחותיו. בשנת 1975 נולד בנם הראשון אריק. ומאז השתנה יחסו של שלדון לילדיה מנישואיה הקודמים, לבלי הכר. ילדיה פחדו ממנו.

הוא ניסה לנתק כל קשר בינם לבין אביהם. הוא איים על כריס שאם ימשיך בקשר עם אביו הוא יקח את כל המתנות שנתן לו. הוא צעק ואף היה אלים. מאז לידתו של אריק, הוא לא נטל כל חלק בעבודות־הבית, נעדר לעיתים תכופות והיה שקוע בעבודתו.

ב־1977 עברה המישפחה לביתה החרש והמפואר. שלדון המשיך לפתח את עסקיו שכללו שיבעה בתי־מסחר ושרותי־אחזקה לבתים. הוא היה בוגר בית־ספר לראיית־חשבון, ואף למד שנתיים מישפטים. כל אלה בוודאי היו לו לעזר רב בעסקיו, כשם שהיו לו לעזור כאשר ברח מארה"ב.

ב־1979 נולד בנם השני יהושע. בתקופה שבין לידתו של אריק לבין לידתו של יהושע, היו לקרול קשיים להרות. שלדון האשים אותה בכך. הוא גם היה חשדן כלפיה. „היתה זו הפעם הראשונה שהגירושין עלו על הפרק. ראיתי שהוא לגמרי לא הגיוני. את רוב הזמן בילה בעבודה. לילדים הוא לא הקריש כלל מזמנו." אומרת קרול.

שנה אחר־כך נולד בנם השלישי דניאל. קרול לא רצתה להביא ילד נוסף לעולם, אולם שלדון לחץ והבטיח שאחרי לידתו הוא יעבור ניתוח עקרות. אך מילים לחוד ומעשים לחוד. ב־1983 נולד בנם הרביעי אבי. קרול היתה אז בת 40 ואם לשישה ילדים.

„בשנים אלה לא בילינו, לא ראינו חברים. למעשה היינו מנותקים כמעט לגמרי מהעולם. שלדון נהג כמטורף. הוא החזיק בבית 30 מכשירי־טלפון. בכל מקום אפשרי היה מכשיר. הוא העליב אותי. כינה אותי בשמות־גנאי לפני הילדים. מנע ממני לצאת מהבית.

„שלדון נהג לישון באמבטיה, קיבל התקפות זעם, היה מנותק. כשעסקיו נחלשו הוא לקח ממני את כרטיסי־האשראי שלי, קנה רכב והשכיר אותו ללא ידיעתי. הוא התחיל לבזבז כספים, הסתבך עם שלטונות מס־ההכנסה, היה חייב כסף לבנקים ולאנשים שעבדו אצלו. למרות כל זאת, הוא דאג להעביר סכומי־כסף גדולים לארץ. מסתבר שעזיבתו לא היתה כל־כך פתאומית, היא היתה מתוכננת היטב." אומרת קרול.

ב־7 באוגוסט 1985 בא שלדון עם ארבעת בניו לישראל. חודש לפני כן נפטר אביו. בהלוויתו הוא התנהג כאילו נפטר האדם הקרוב לו ביותר בעולם. בצוואתו נישל.אותו האב מכל רכוש. קרול טוענת ששלדון ידע זאת לפני מות האב, למרות שהצוואה פורסמה רק חורשים אחדים אחר־כך. שבועיים אחרי פטירתו של אביו, ביקשה קרול להתגרש משלדון. תשובתו היתה שהדבר לא יהיה.

הוא איים עליה, הטריד את אמה בטלפון, הוא חשד שיש לה מאהב, נעל אותה בבית ולא איפשר לה לצאת. באותה תקופה התחיל בתהליך החזרה בתשובה. הוא הלך מדי יום לבית־הכנסת, ואף חייב את הילדים לבוא עימו. במשך שעות ארוכות ישב אצל הרב ולמד יהדות.

„ביום שברח הוא לקח עימו את שלושת הילדים הגדולים לעבודה. הבן הקטן נשאר איתי. היה זה היום שבו קבעתי פגישה ראשונה עם עורך־הדין שלי בנושא הגירושין. השארתי את הבן אצל אמי. כשחזרתי מהפגישה עצר אותי שלדון בדרך. ארבעת הילדים היו ברכב שלו. הוא צעק עלי שלא אחשוב כלל על גירושין.

בערב, בבית, הוא איים שיפגע בי. ניסיתי להזעיק את המישטרה, אולם הוא ניתק את כל מכשירי־הטלפון בבית. אחר־כך הוא לקח את הילדים, הכניס אותם לרכב ונסע.

„המישטרה הגיעה מאוחר יותר למקום, והתייחסה לעניין כאל מריבה מישפחתית רגילה. צילצלתי לאמו של שלדון אך היא סירבה לדבר איתי. בשעה 2:30 בלילה הוא התקשר ואמר שהילדים נמצאים איתו בניו־יורק." אומרת קרול. ב־8 באוגוסט הוא נחת עימם בארץ. רק חמישה שבועות אחר־כך, נודע לה מקום הימצאם.

עזובה וליכלוך

באמצעות הרב המקומי היא יצרה קשר עם עורך־הדין מייקל כץ בישראל. כמו כן היא גם שכרה את שרותיו של חוקר פרטי, כדי שיאתר את מקומם של שלדון והילדים. הם נמצאו בשכונת הר־נוף בירושלים. זוהי שכונה חרדית שבוודאי שמחה לקבל אנשים חדשים, לא כל שכן חוזרים בתשובה הנסים „מציפורני אמם הגיורת."

שלדון התחיל ללמוד בישיבת החוזרים בתשובה אור שמח וילדיו נשלחו ללמוד בבית־ספר דתי. בחודש מארס 1986 הגיעה קרול לארץ בליווית בנה כריס. הם יצרו קשר עם הרב של ישיבת אור שמח, הרב ויינברגר, שתיווך בינה לבין שלדון.

כשפגשה לראשונה את ילדיה הם היו מנותקים, מבוהלים ומפוחדים. הם פחדו לדבר ללא רשות אביהם. הוא הסית אותם נגדה, בטענה שהיא אינה יהודייה והיא מעוניינת רק בכספו. הוא אף הסית אותם לחשוב כי אמם לא מתעניינת בהם וכי לא עשתה כל מאמץ כדי למצוא אותם. חמישה ימים אחר־כך פגשה בהם בפעם השניה.

שלדון הביא עימו ארוחת צהריים, ולדיברי קרול היתה זו פגישה נעימה. פגישותיה של קרול עם הילדים נערכו לעיתים תכופות יותר. ב־14 במאי היא חזרה לארה"ב כשבאמתחתה הסכם מישפטי לפיו יחזרו שלדון והילדים לארה"ב חודש לאחר מכן. שלדון הבטיח שישנה את התנהגותו, אך הוא לא עמד בתנאי ההסכם ולא חזר.

בנובמבר 1986 חזרה קרול לארץ בשנית. היא הגיעה ישר לביתם בשכונת הר־נוף. הילדים חיו בתנאים מחפירים, בתוך עזובה וליכלוך. שלדון היה מאושפז בבית־חולים והילדים היו בטיפולה של שכנה. ביום שהגיעה, שוחרר שלדון מבית־החולים. הוא חזר הביתה והפליא בה את מכותיו. בביקור זה שהתה קרול בארץ תישעה ימים בלבד, ובמהלכם ראתה את ילדיה רק פעם אחת. אז גם פנתה למישטרת ישראל.

כפעם השלישית היא באה לארץ ביוני 1987 ומאז היא כאן. היא החליפה את עורכי־הדין שלה, ואלה התחילו לפעול ביתר מרץ כדי להשיב לה את ילדיה. הם פנו לבית־מישפט, וזה החליט שעל הילדים להיות ברשות אמם, וחייב את שלדון להחזירם אליה.

הטיפול המישפטי, הטיסות והש־הייה בארץ, עלו בינתיים לקרול עשרות אלפי דולארים. את כל הכסף שהיה ברשותה היא כבר הוציאה. עתה כולם עושים למענה בהתנדבות. כך עורכי־הדין וכך גם שמואל ברלין שעוזר לה בחיפושים.

ברלין (40), נרתם לעזרתה אחרי שפורסמה כתבה בנושא בעיתונות. כבר שנים שהוא עוסק בחיפוש נעדרים ואף היה בין מקימי העמותה לחיפוש נעדרים אחרי היעלמו של דויד סטרוקובסקי מבת־ים ב־1981.

קרול מתגוררת עתה בקיבוץ שבמרכז הארץ. היא תולה תיקוות רבות בחיפושים הקדחתניים שנערכים אחרי בעלה וארבעת הילדים. אם ימצא, היא מקווה להוציא ממנו את הכסף שהוציאה על הטיפול המישפטי בשנתיים וחצי האחרונות.

סיפורה של משפחת מרשק הוא סיפור עגום. אך עגום עוד יותר הוא מצבם של הילדים. הם נמצאים בחברת אביהם, שאינו בוחל בשום אמצעי כדי להרחיקם מאמם.

ציון צפריר, העולם הזה

קרול מרשק עם שמואל ברלין
„הוא צעק עלי שלא אחשוב כלל על נירושין"

ילדי מרשק
הילדים חיו בתנאים מחפירים, בתוך עזובה וליכלוך

טריפטי
השכרת רכב
Thrifty
Car Rental
(03) 283281~2

לונדון
LUXURY SERVICED APARTMENTS
DUKE
דירה לשניים במרכז העיר
מ־£26 ליום
פרטים והזמנות אצל סוכני הנסיעות

„חוות החיות"
פנסיון לכלבים וחתולים
דב שיפמן
קריית־חרושת
אפשרות להזמנת הופעות
של ג'וני השימפנזה
טלפונים:
04-831234; 04-255403; 04-256680

„אם אתה כבר שואל, אז נכון שאני בחורה יפה..."

נערת הפיתיון

„אני מכירה את הנאשם, אבל הוא נראה שונה. הוא כעת יו־תר רזה, והיה לו אז יותר שיער", אמרה השוטרת יפה סוויסה בבית־המישפט, ושלחה מבט חוקר לעבר הנאשם, משה יהלום.

בתחילת יולי 1987 נשלחה יפה סוויסה, במיסגרת תפקידה, לביתו של יהלום בשיכון־כבלי. אחרי שהתקבלו במישטרה כמה תלונות של נשים על מעשי־אונס שביצע בהן האמרגן בן ה־38, חשב מוח מישטרתי כי יהיה זה רעיון טוב לשלוח לדירת האמרגן את השוטרת הנאה, כשהיא לבושה בלבוש פרובוקטיבי, כדי לראות את תגובותיו על הפתיון.

סיפרה השוטרת:

באתי כמי שרוצה לגור בדירה בש־כירות, בעיקבות מודעה שהתפרסמה בעיתון. רציתי לראות את השתלשלות הדברים. במשך כמה ימים לא השגתיו בטלפון. אבל פעם, כאשר עבדתי ב־מישמרת־לילה, חייגתי אליו והוא ענה. קבענו פגישה ליום שבו עבדתי שוב במישמרת־לילה, ויצאתי עם צוות מתוגבר לשטח.

בטלפון הזדהה כיגאל זהבי, אבל שם זה לא הופיע כלל על תיבות־המיכתבים של הבית. מכיוון שידעתי את שמו האמיתי של החשוד, צילצלתי אליו באינטרקום ושאלתי על מישפחת זהבי. הוא אמר שזה אצלו.

כאשר נכנסתי, הוא היה בלי חולצה. הוא הציג לי את הדירה. אמרתי לו שהיא מפוארת. חדר־העבודה שלו מלא גביעים, הוא אמר שקיבל אותם במיס־גרת עבודתו. בהמשך ביקש שאסלח לו, כי הוא רוצה ללבוש חולצה. הוא חזר לבוש בחולצה, ודיברנו.

הוא שאל אותי שאלות אישיות מע־מיקות מאוד. שאל פרטים על החבר שלי, ואם גרתי כבר עם בחור. הוא סיפר לי שהוא בעל שני מועדונים, הסיפון והמועדון. הוא שאל למה גרתי עד אז באיזור דרומי, ומה האמצעים הכספיים שלי. הוא שאל מה מזל־החודש שלי, ואמר לי שאני נראית לו כמו בחורה שעברה טראומות, ושעברו עליה הרבה גברים. אמרתי לו שאני בחורה רגילה, ושוחחתי איתו בשפה יפה ועשירה, כמו שאני נוהגת תמיד.

„נכון שאני יפה!"

במהלך השיחה, כאשר דיברנו על טכניקות של עבודה, הוא אמר לי: „את בטח מתמצאת בטכניקות אחרות," ועשה תנועה גסה בידו.

אמרתי לו: „אני לא יודעת למה אתה מתכוון. לא באתי לעניינים כאלה. באתי בגלל הדירה". אמרתי לו שבאתי לדבר על עסק, והוא ענה: „מעסק תמיד יוצא עסק!"

הוא שאל באיזה בחור אני מעוניינת בחיים, ואם אמרגן יכול להיות מתאים. שאלתי אותו לאיזה אמרגן הוא מתכ־וון, והוא אמר: „אני!"

הוא הציע את עצמו לנישואין. לב־סוף, כאשר פניתי ללכת, הוא ביקש שאשאר עוד כמה דקות, והציע לי בי־לוי בשפת־הים או במועדון.

אמרתי לו שאין פרטיות בדירה שלו, ושאני רוצה לגור עם החבר שלי, ואני לא עוזבת את בית־הורי כדי לגור עם אדם זר בדירה. מה עוד שהוא רצה שאני אנקה את הדירה וגם אשלם לו שכר־דירה. הוא מאוד רצה שאשאר.

עד כאן דברי השוטרת.

חקירתו הנגדית של הסניגור, עורך־הדין מנחם רובינשטיין, העלתה כמה נושאים חדשים.

„לבשתי אזרחי, מיכנס קייצי ¾, שמגיע עד כאן, כמו שאני נוהגת בקי־יץ, וגופיית עור. מהגב יש בגופיה חר־טים, ואם מתאמצים אפשר לראות את הגב שלי.

„הוא לא ניסה לשלוח ידיים. הוא היה חשדן מאוד, וחקר ושאל אותי מי שלח אותי. זה נכון שבאתי עם צוות של שוטרים, שנשארו ליד הדלת, אבל גם אם היה קורה לי משהו, אני לא צריכה לצעוק. כי אני בחורה שמתע־מלת, ואם הייתי מגיעה למצב כזה, לא הייתי צריכה את עזרת השוטרים. הם באו איתי כי זה הנוהג בעניני־מיש־

המישטרה שלחה את השוטרת יפה סוויסה כפיתיון לאונס, אבל האמרגן משה יהלום (מימין) הציע לה רק נישואין

טרה, ואסור לי לצאת לעבודה כזאת לבדי.

„לבשתי גופייה שחורה ומיכנסיים לבנים. זה נכון שהתאפרתי, אני תמיד מתאפרת. ואם אתה כבר שואל, אז נכון שאני בחורה יפה, למרות שאין הנחתום מעיד על עיסתו. אבל אתה מאלץ אותי!

„יהלום לבש מיכנסיים קצרים ללא חולצה, ואחר־כך לבש את החולצה והציג לי את הדירה. נשארתי בדירתו 50 דקות. אפילו אצבע אחת שלו לא היתה עלי, חלילה! הוא התעסק כל הזמן במכשיר חשמלי מסויים. חשבתי שאולי הוא מקליט אותי, אבל הוא הת־חמק מתשובה".

אונס, אונס, אונס

אחרי שירדה יפה מהדירה וסיפ־רה לחבריה לצוות כי לא הצליחה להיאנס, חזרו אלה לדירה, צילצלו בדלת ולא נענו. הם השתלשלו מהגג וניסו לצעוק לבעל־הדירה, דרך מזגן שבקיר, כי יפתח להם, אך לא נענו. לבסוף הזמינו ניידת, ובה שוטרים לבושי־מדים.

כאשר פתח יהלום את הדלת, הוא היה עטוף רק במגבת, ואמר כי היה במקלחת, ולכן לא שמע את השוטרים. הוא נעצר בו במקום בחשד למעשי־אונס ומעשה מגונה בכפייה.

השוטרים ביקשו ממנו את הקלטת, שבה הקליט את שיחתו עם השוטרת יפה סוויסה, אבל יהלום הכחיש שהיתה הקלטה כזו, והשוטרים לא מצאו את הקלטת.

מאז מעצרו, לפני שיבעה חדשים, הוגש נגד יהלום כתב־אישום על אר־בעה מעשי־אונס ועל מעשה־מגונה אחר. העבירה הראשונה המיוחסת לו היא משנת 1985.

לדברי כתב־האישום גנב אז את פינקס־הטלפונים של הבדרן אבי בהט, ועשה בו שימוש. הוא טילפן לבחורה, שאת מיספר־הטלפון שלה מצא ביומן, ואמר לה כי קיבל את המיספר מאבי בהט. הוא הציע לבחורה עבודה, והז־מינה לביתו לראיון. היא חשבה שגם אבי בהט יהיה שם, ובאה.

יהלום הזמין אותה לראות משהו באחד החדרים, משך אותה פנימה לחדר־השינה, זרק אותה על המיטה וא־יים עליה שאם לא תסכים, יצלם אותה בווידיאו שנמצא בחדר. הוא הרים את שימלתה, פשט מיכנסיו ואנס אותה. הוא לא דיבר כלל על עבודה.

המיקרה השני, המיוחס לו, דומה מאוד לראשון בשיטתו, והתרחש בשנת 1987.

הנאשם התקשר עם המתלוננת וא־מר לה שקיבל את מיספר־הטלפון שלה מחבר־לשעבר. הוא ביקש להכירה, אבל היא אמרה לו שהיא לא מעוניינת, כי יש לה חבר קבוע. אז הציע לה עבו־דה במועדון, והזמין אותה לביתו לרא־יון.

כאשר הגיעה לדירה, משך אותה לחדר־השינה, הוריד את בגדיה ואנס אותה, תוך שהיא צועקת ומתנגדת. חודשיים אחר־כך התקשר עימה שנית, והציע לה לנסוע אתו לחיפה יחד עם עוד זוג חברים. משום־מה נענתה. הוא בא לאספה במכוניתו, לקח אותה שוב לביתו ובעל אותה בעל כרחה, כשהוא מכה בפניה.

המיקרה השלישי מבוסס על מודעה שפירסם יהלום, שבה הוא מבקש להכיר בחורה. גרושה מבת־ים התקשרה עימו, והוא הזמין אותה לדירתו. יחד עם זוג נוסף נסעו לחיפה למסיבה של יהודה ברקן. כאשר חזרו, עם שחר, סירב להחזירה לדירתה ולקח אותה לביתו, בטענה שעליו להחזיר מיסמכים מסויימים לבית. בדירתו סחב אותה בכוח לחדר־השינה, הרים את חצאיתה ובעל אותה. היא בכתה ושאלה מדוע הוא עושה לה כך. אחרי מעשה סירב לקחתה הביתה, והיא נסעה במונית.

דמעות בעיניים

פרט־האישום הרביעי נמחק כבר בשלב הראשון למישפט, מכיוון

(המשך בעמוד 29) **אילנה אלון** ■

אבי ולדמן, העולם הזה

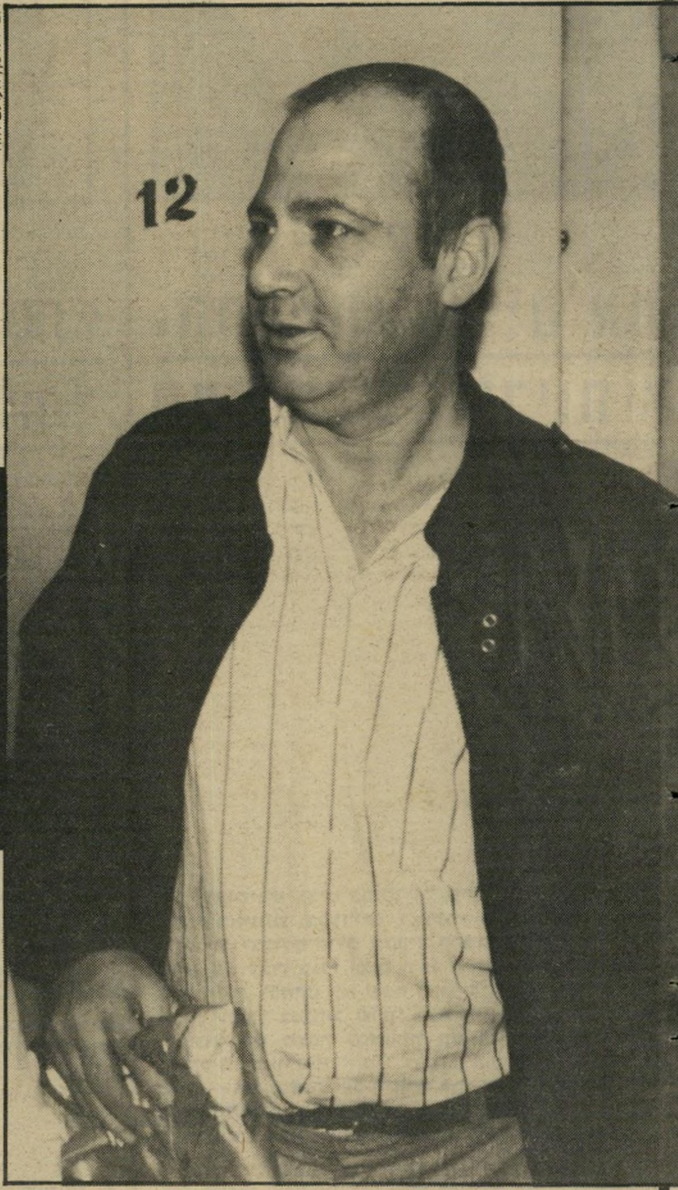

אבי ולדמן, העולם הזה

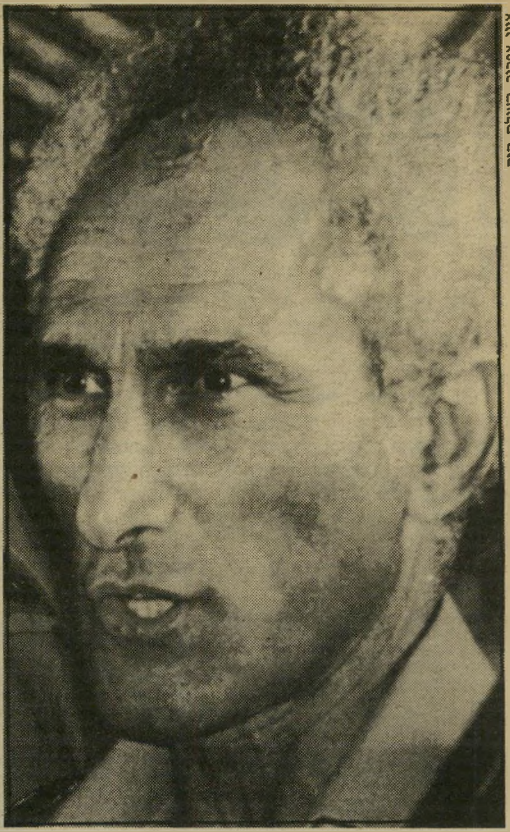

ברוך לוי:

„אני לא מתכוון להתייחס לרכילות עלי"

ברוך לוי, כך אמרו הכותרות לפני שבוע, עוזב את תפקידו כמפקד המישמר האזרחי. הוא נאלץ לעזוב על

מישטרה

רקע האשמות בדבר אי־סדרים שונים. נוספה על כך גם רכילות פיקנטית על יחסיו עם גברת מפורסמת.

טילפנתי אליו לשאול לשלומו.

שלומי טוב. אם את מתייחסת לרכילות — אז אני לא מתכוון להגיב על כך. זוהי רישעות לשמה.

● **ודאי יש לך בטן מלאה. מתי תוכל, רישמית, לדבר?**

אני מסיים את תפקידי ב־31 בחודש. אז אשקול אם ארצה לדבר. הדברים הוצאו מכל פרופורציה.

● **מה בכוונתך לעשות אחרי ה־31 בחודש?**

מבשלים. העניין בבישול.

● **כלומר, אתה לא מודאג מבעיות אבטלה?**

לא! אין כל חשש. (דפנה ברק)

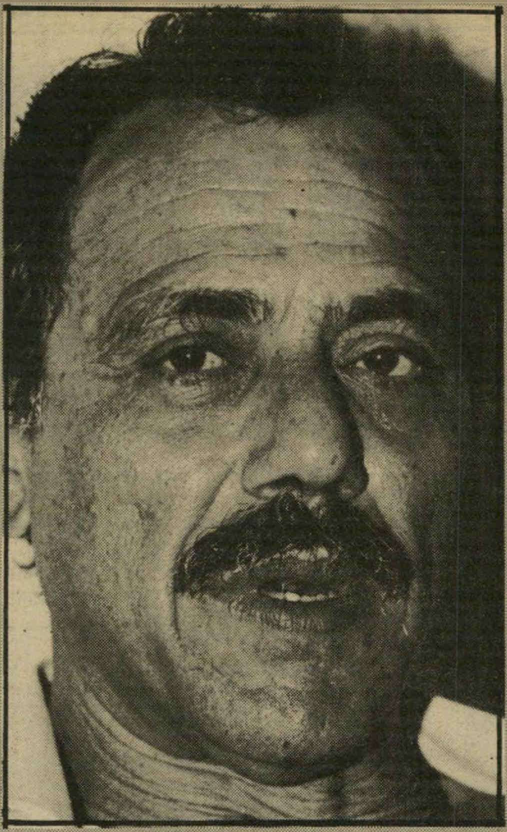

שלמה עמר:

„צלחות במיזנון הכנסת? שטויות במיץ־עגבניות!"

הכותרות בישרו השבוע שחבר־הכנסת שלמה עמר, שחסינותו הוסרה, הסב במיזנון־הח"כים עם השר עזר ויצמן. בתגובה על תלונותיו זרק ויצמן צלחת, קם מהשולחן וצעק שנשבר לו. האימפולסיביות התאימה לוויצמן, אבל משהו נראה לי מוזר.

חיפשתי את עמר. היה די קשה למצוא אותו.

● **במה אתה כל־כך עסוק?**

בבחירות באגד. הן מתקיימות במארס.

● **אינך עסוק בנימוסי־שולחן במיזנון־הכנסת?**

כנסת

שטויות במיץ עגבניות! ישבנו — פואד (בנימין בן־אליעזר), עזר ואני — במיזנון־הכנסת. הייתי מעדיף שתקחי פרטים מעזר.

שוחחנו על מיפלגת־העבודה: האם יש הזדמנות לשלום, מהי העמדה לגבי הנעשה בשטחים.

סיפרנו לעזר על איזו פגישה שהוא לא שותף בה. הוא לא האמין, קם, צילצל וראה שצדקנו.

אז הוא התרגז וצעק: „מיפלגת־העבודה המחורבנת הזאת!"

● **וזרק צלחת...**

מה פתאום! כשהוא קם מהשולחן, היא קיבלה מכה בטעות.

● **מעמדך ועתידך לא עלו שם על סדר־הארוחה?**

אני בכלל לא מוטרד מעתידי. עזר עומד מאחורי, על אפם וחמתם של חברי־יחד.

אבל מה, שאני אכחיש כל פירסום? שאהיה עסוק כל הזמן בהכחשות ותגובות? (דפנה ברק)

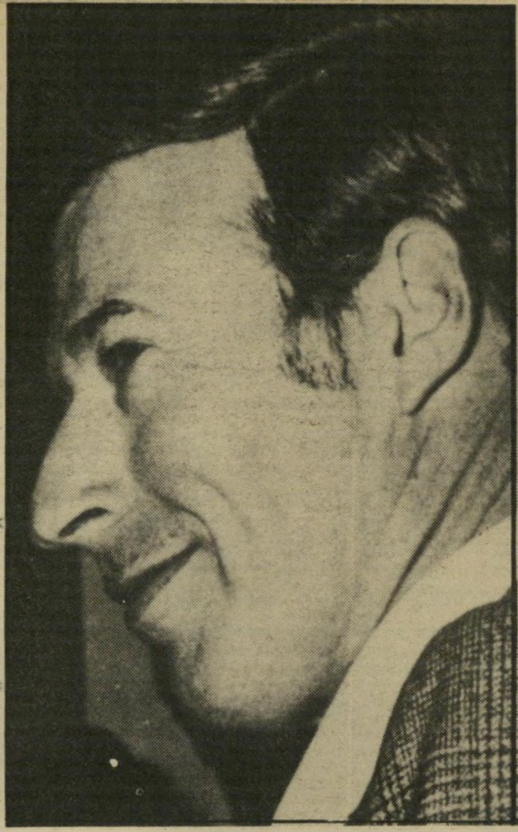

יורם זיו:

„החלטתי לסיים את תפקידי בלי יריות!"

פיתאום הם צצים כפיטריות אחר הגשם: יוסי גינוסר העניק ראיונות „בלעדיים" ו„מיוחדים" לשלושה עיתונים בוזמנית, ובכולם־כולם הקפיד להחמיא למנהיגו, אריאל שרון. לא עברו כמה ימים ורפי איתן הופיע ב„זה הזמן" בטלוויזיה, וכמובן לא שכח להוביל את השיחה יוצאת־הדופן לצורך במנהיג. שרון! אלא מי!

בעוד אני מצפה לפיטריה הבאה, נזכרתי שבשקט־בשקט הביע יורם זיו – מנכ"ל החברה לכימיקלים מזה שש שנים – את מחאתו על הקורה בחברה מאז התמנה שרון כשר־התעשיה־והמיסחר, והלך לו לדרכו.

טילפנתי אליו ושאלתי האם כבר פינה את הדרך.

מבחינה מעשית — כן. יש לי עוד כמה סידורים פורמליים, כמו חופשות, אבל אני כבר מכהן בתפקידי החדש, כיושב־ראש

שרון

מועצת־המנהלים של ארגמן.

● **ההודעה על פרישתך הוכתה בזמנו גלים. הכל הבינו זאת כמחאה על השתלטות אנשי־שרון על המערכת. מדוע בחרת לפרוש כעת בקול־ענות־חלושה?**

זה נכון. באמת סיימתי את תפקידי בקול־ענות־חלושה מבחינה תיקשורתית. לא ערכתי מסיבות, ולא נתתי ראיונות.

במצב הנוכחי, עם כל היריות שתיארת מהכיוון של שרון, לא אוכל להתעלם בשום ראיון מכך.

● **ממה?**

מההיבט של שרון. היות ואינני רואה טעם להתייחס לכך, החלטתי שלא לירות. אין לי כוח ליריות האלה. שיתנו לי לחיות בשקט ולהתנסות בתפקידי החדש. אולי אחרי תקופת־מה בתפקיד החדש, אחליט לדבר. (דפנה ברק)

אתי פולק:

„לכל חבריי השמאליים אין חברים ערביים!"

אירגון „סובלנות" נתן את פרס־הסובלנות לעיתונאי המצטיין לעורכת־התוכניות אתי פולק על סידרת כתבות־רדיו „ארץ אחת – יהודים וערבים בישראל", שנעשתה ושודרה ב„קול ישראל".

האם מגיע לך הפרס, שאלתי את אתי פולק.

שאלה קשה. אני מקווה שמגיע לי. זו היתה התוכנית הכי קשה שעשיתי בחיי. זה לא היה סיפור פרטי על מוישה ועל יענקל. כל־כך פחדתי שזה גדול עלי, שלילות רבים לא ישנתי.

● ממה דאגת כל־כך?

שאכשל. שלא אבין בדיוק מה קורה. דאגתי מפני שאני לא מדברת ערבית. פחדתי שבלי רצון לא אהיה אובייקטיבית לגמרי, שלא אהיה הגונה לגמרי לשני הצדדים. פחדתי שלא אצליח לראות את כל הרבדים של המיפגש היהודי־ערבי. בעצם, פחדתי שאני לא מבינה את הנושא עד הסוף.

● ובכל זאת עשית שמונה פרקים בסידרה, הס־תובבת חודשים בכל הארץ.

ולכן, אני חושבת שאם לי מגיע פרס־הסובלנות, אז לגידעון לב־ארי מגיע פרס הסבלנות, על שהוא לא העיף אותי מכל המדרגות. אחרי כל הקלטה הייתי מתקשרת אליו ומסבירה לו כמה שאני לא מתאימה, וכמה קשה לי, והוא נפגש איתי ועזר לי ותמך בי לאורך כל הדרך.

● כשהיה לך חוסר־ביטחון כזה, איך התחלת?

זה באמת מצחיק. התחלתי לחפש קשרים עם ערבים. שאלתי את כל חבריי אם יש להם חברים ערביים, כדי שיהיו קצה־החוט. הסתבר שלכל חבריי השמאליים אין כל־כך חברים ערביים, אבל לעומת זאת עורך־הדין יעקב אמיתי, שהוא הכי ימני שאני מכירה, מעסיק אצלו במישרד מתמחה ערבי. כך התחלתי, ובמשך הזמן פגשתי עשרות ערבים, ובאמצעותם הגעתי ליהודים, וראיתי את

רדיו

נקודות־המיפגש בין שני העמים, ובעצם את התיקווה.

● את לא עשית תוכניות על הסיכסוך היהודי־ערבי, אלא על נקודות־המיפגש, ועל חברות בין שני העמים. היום, לאור מה שקורה בשטחים הכבושים, מה את חושבת על סידרת־התוכניות שלך?

אולי היום נראית התוכנית נאיבית ואידאליסטית, משהו שאנחנו חולמים עליו. אבל אני יודעת שפה ושם בכל זאת נעשו צעדים של קירבה משני הכיוונים.

● מה הם הצעדים הללו, לעומת החודש האחרון?

זאת כבר פוליטיקה, ובזה אני לא מתעסקת.

● מה תעשי ב־1000 הדולארים שאת מקבלת כפרס?

אולי את יודעת כמה עולה מעבד־תמלילים? (דניאלה שמי)

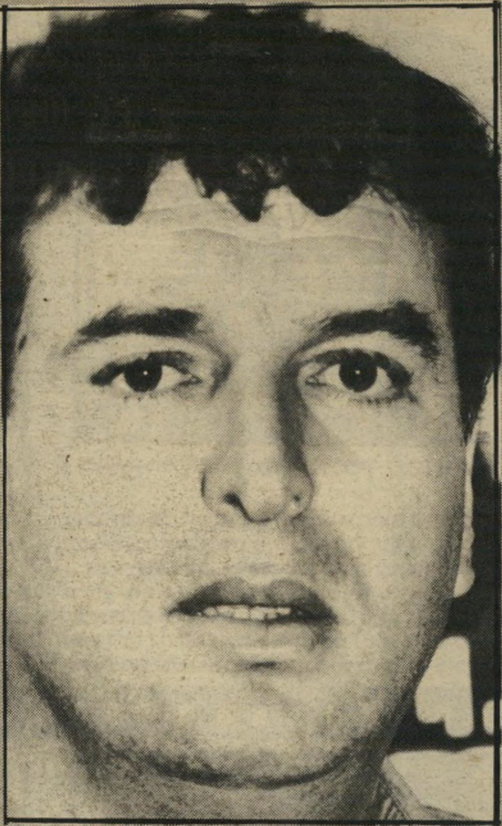

אבי ולדמן, העולם הזה

איתן דנציג:

„רוצה להגיע לטלוויזיה, ולא לגלות את אמריקה!"

במשך כל השנים השמיעה תחנת „קול השלום" את דברה רק בצליל. מהחודש יהיה דברה גם במלל. תוכנית־המלל הראשונה היא „לפני שבת עם איתן דנציג". שאלתי את דנציג של מי היה הרעיון של תוכנית־ראיונות ב„קול השלום".

נפגשתי עם אייבי נתן. דיברנו. ראינו שיש לנו אינטרסים שנפגשים. הוא מעוניין לשדר תוכנית־מלל, הפוליטיקאים מעוניינים לדבר בגלל שנת־הבחירות, ואני שמח לראיין.

● אז מה בעצם אתם עושים, עוד „מוקד" עוד „סיבה למסיבה" עוד „ערב חדש"?

אני לא מנסה לגלות את אמריקה. אני רוצה לתת למאזינים תוכנית קלה ומעניינת.

● אבל כאלה יש גם ברדיו וגם בטלוויזיה. למה לא משהו אחר לגמרי?

אני פתוח להצעות.

● אתה לוקח את המרואיינים שלך בסירה ללב־ים?

כולם חושבים ככה, אבל זה לא נכון. יש אולפן קטן בתל־אביב. שם אני מראיין את האנשים, משם מעבירים לאוניה ומהאוניה בחזרה לחוף. בגלל הסידבול הטכנולוגי זה נשמע לפעמים כמו כתבנו מאמריקה. אבל אנחנו כבר שוקלים שיפורים.

● אתה מראיין כבר מזה שנים רבות. ריאיינת, לפי דעתי, כל דבר שזז ומדבר בארץ. לא נמאס לך?

לא. אני יודע שאני טוב בזה. המטרה שלי היא להגיע לטלוויזיה ולראיין שם, ואני חושב שקול השלום הוא מסדרון טוב לעניין זה.

● זאת אומרת, שאם מחר בבוקר מציעים לך

שידור

תוכנית בטלוויזיה, אתה זורק את „קול השלום", ונוטש את האוניה באמצע המסע?

יכול להיות שאפשר יהיה לעשות את שני הדברים במקביל.

● אר־קיי, תודה רבה.

את יודעת מה? בואי ואתן לך שאלה שתיתן קצת צבע לעניין.

● בבקשה.

זאת הפעם הראשונה שאני מראיין בשידור חי. תשאלי אותי אם זה מביך או מפחיד אותי.

● איתן דנציג. זו הפעם הראשונה שאתה מראיין בשידור חי. האם זה מביך או מפחיד אותך?

לא. אני נהנה מזה מאוד. נדמה לי שרוקא משידור מוקלט־מראש לא הייתי נהנה. מה שכן, בהחלט חסר לי הקהל החם והמגיב, שהתרגלתי אליו. (דניאלה שמי)

ששון צדוק:

„הצרכן הישראלי הוא בעל זיכרון חלש!"

מאז התפוצצה פרשת החומוס ב„כלבוטק", גם הילדים שלי סובלים, כי אני „שוכחת" לקנות להם. מה קרה מאז למיפעלים המייצרים סלטים, וחומוס בתוכם? פניתי אל ששון צדוק, בעל בית־חרושת, ושאלתי אותו אם היתה ירידה רצינית במכירות.

לא היתה ירידה בכלל. הקונים הבינו, כניראה, שכלבוטק התעסק רק במיסעדות ולא בייצרני־הסלטים. אני מניח שהירידה היתה במיסעדות שאותן הזכירו.

● האם החומוס שנמכר במיסעדות הוא לא חומוס של מיפעלים?

ברובו לא. רוב המיסעדות עושות חומוס במיטבחים שלהן. רק מעטים קונים חומוס מוכן.

● איפה תופס החומוס את החיידקים, לפי דעתך?

במיטבחים המלוכלכים, בתוך קערות־העירבול המלוכלכות, אפילו מכף בחישה לא־נקייה.

● ביצד אתה נשמר מזה?

אני נשמר מזה על־ידי ניקיון מקסימאלי. אבל אצלי יש מי שבודק אותי, לא כמו במיסעדות.

● כלומר?

מיפעלי־הסלטים נמצאים תחת ביקורת של מישרד־הבריאות. המיסעדות נמצאות תחת פיקוח עירוני. ההבדל הוא אדיר. מישרד־הבריאות מבקר בכל מיפעל־סלטים פעמיים בחודש. לוקח דגימות, שולח למעבדה, ואם מצאו אצלך שהסלטים אינם לפי התקן, זו עבירה פלילית, ואתה מוזמן מייד למישפט ומשלם קנסות ענקיים.

● והתקן של המיסעדות הוא כמו שלכם?

זה סיפור ארוך. במשך שנים רבות לא היה תקן לסלטים ולחומוס. אז הלכו איתנו לפי התקן של מוצרי־חלב, שבעניין

צרכנות

הקוליפורמים, למשל, עמד על 100 אלף. אנחנו התלוננו במשך שנים ובסוף, לפני שנה וחצי, עשו תקן מיוחד לסלטים, ומאז מותר 300 אלף קוליפורמים. מי שעבר את זה בקצת נשפט ונקנס. איך נולד פיתאום התקן של מיליון קוליפורמים בגרם חומוס? זה ממש לא ברור לי. לדעתי, זה מראה על רמה סניטרית איומה, וגם בה המיסעדות לא עמדו.

● מה אתה חושב על הצרכן הישראלי?

שיש לו זיכרון חלש מאוד.

● אגב, מה היו התוצאות של הבדיקה המעבד־תית האחרונה בסלטים שלך?

אני אשלח לך את ההעתק של תוצאות הבדיקה.

הוא שלח: קוליפורמים 0, סטפילוקיקים 0, שמרים 0. חתום: מעבדות שאלתיאל. כניראה אפשר — כשרוצים — לשמור על היגיינה. (דניאלה שמי)

בידור לפי מירשם

מעקב צמוד (רב־חן, תל־אביב, ארצות־הברית) – הנוסחה מוכרת ושחוקה למדי: שני בלשים נשלחים למיבצע משותף. אחד קצת יותר פרובלמטי, השני קצת יותר מרובע. הם דוחסים כמה בדיחות, כמה סצינות של פעילות, רוצח מסורף, חתיכה הגונה – ויש סרט.

מובן שזה לא כל־כך פשוט, אחרת גם הקולנוע הישראלי היה עושה סרטים כאלה, אבל הוא לא כל־כך מצליח במלאכה. אפילו האמריקאים אינם מנחשים תמיד את הכמויות הנכונות הדרושות כדי שהתבשיל לא יהיה מלוח או תפל. הבימאי ג'ון באדהם, מצליח הפעם דווקא לא רע. קשה לומר שהסרט מבריק, או שיעשה היסטוריה, אבל אין ספק שכל מי שמבקש בידור בלי התחייבויות, יקבל תמורה למחיר הכרטיס.

ריצ'ארד דרייפוס ואמיליו אסטווז הם שני השוטרים שצריכים לעקוב מקרוב אחרי נערה נאה ביותר, שהיתה בעבר ידידתו הנמודה של רוצח פסיכופאט. כל זאת, משום שהפסיכופאט ברח מן הכלא כבר בסצינה הראשונה של הסרט, ויש סיכוי סביר שינסה להתקשר עם חתיכתו.

הצמד מתמקם בבית שממול לגברת הצעירה. תחילה מסתפק במישקפות ובמיקרופונים, אבל מאחר שדרייפוס הוא ברנש בעל דחפים חזקים, והוא נמצא בדיוק במצב של עירנות מוגברת, משום שידידתו זנחה אותו, הוא עובד די מהר את הכביש באמתלא כלשהי, ועד מהרה הוא מוצא שקשה מאוד לעבור את הכביש בחזרה ולהסתפק בתפקיד של צופה מן הצד.

גם החלק הזה, שוטר שמתאהב בנושא חקירתו מבלי שהיא ידעת שהוא שוטר, אינו בדיוק חדש.

באדהם, שהוא מיקצוען שלממש (זוכרים את משחקי מילחמה ואת רעם כחול?) יודע בדיוק כמה דם צריך לשפוך, וכמה בדיחות צריך לספר, ובסוף כולם יוצאים מחויכים, ושבעי־רצון.

ריצ'ארד דרייפוס ומאדלין סטאן – לא מבריק

חולה בריאה במיטה חולה

המאבק לחיים (אורלי, תל־אביב, ארצות־הברית) – שוב אנדרה קונצ'לובסקי במערב. אחרי רכבת לחופש ומאהביה של מריה הפעם זה ברור – הוא חייב לשנות כיוון – לא לזמן רב יוכל להישען על תהילת העבר ולהכריז כי הוא מתעניין במיסטיקה ובכוחות תת־מודעים המניעים את האנושי למעשים אל־אנושיים.

כל מה שמתקבל בסרט הוא קלישאה, יצירה של סור־רכילות מביך. מביך – כי הוא עושה שימוש מכוון (אולי לא בזדון) בחיי הצ'לנית ז'אקלין דה־פרה. אי אפשר לברוח מן ההרגשה כי זהו חילול פרטיותה של הצ'לנית המנוחה.

ברור מאליו כי אם היה הסרט מעולה, יש להניח כי אפשר היה לכנות את הסרט „מחווה", אבל, למרות שדה־פרה היתה באמת מוסיקאית גדולה, אין הסרט מחווה, כי אם קוריוז פאתטי.

זה מתחיל בעובדה שג'ולי אנדריוז, עם כל רצונה הכן וכישוריה האישיים אינה יכולה להפסיק להיראות כמו מרי פופינס, בלי כינור או עם כינור. הניסיון לשכנע כי היא כנרית דגולה הגוססת מטרשת נפוצה אינו עולה יפה שעה שהיא נראית בריאה יותר מכל השחקנים האחרים.

אלן בייטס בתפקיד בעלה, גם הוא, כך אומר התסריט, גאון מוסיקלי גדול וגם גבר שאין לעמוד בפניו. אך הוא נראה, משום מה, כאילו קיבל טיפול ממושך בקורטיזון או באלכוהול. כבר מהתחלה ברור שהאומנת הגיבורה תצא מנצחת אפילו אם יבוא יום והיא תפרוש מן העולם.

אבל זה עוד לא הכל – יש לה בן טיפוחים צעיר, רופרט אברט שמסרט לסרט נראה עצבני והיסטרי יותר, והוא בוודאי ניראה ממוטט יותר מן הצ'לנית־אומנת החולה. וישנו גם הפסיכיאטר מקס פון סידוב בתפקיד אומלל של רופא שזקוק לרופא, בעזרת תמליל ברמה של רומאן למשרתות של טום קמפינסקי הופך המאבק לחיים לסרט עלילתי זעיר סוחט־דמעות ושאינו אמין.

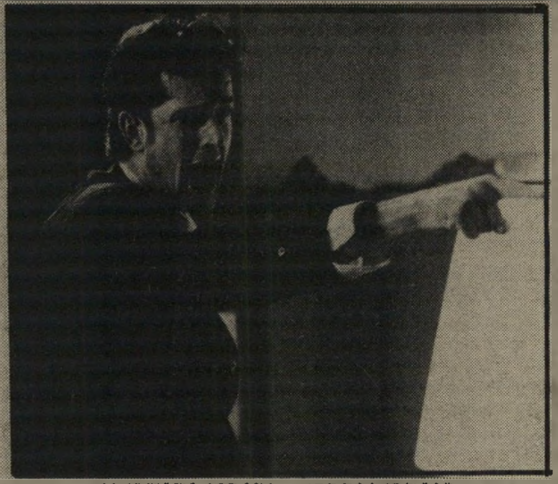

רופרט אברט – עצבני והיסטרי

רוקי בגיל ההתבגרות

מטורף עליך (נורדון, תל־אביב, ארצות־הברית) – האמת היא שכבר כמה שבועות ירדה על בדינו המכה ושמה „סירטי נעורים" – קשה קצת להסביר אותה, בעיקר לנוכח העובדה שלנעורים או לבני־הנעורים היום מגיע מוצר קצת יותר טוב. והנה, כל המותחנים־מצחיקונים בנושא הנוער משוואתם אחת היא – מין פלוס ספורט במנות מגוחכות ביותר, והם נעים סביב המכנה המשותף המטומטם ביותר.

זהו, בכל אופן, נושאו של הסרט, שמספר על תלמיד־תיכון שכל רצונו בחיים הוא להראות לקשוח – מבית־הספר היריב את זרועו, ולנערה, שנטתה ללון בביתו, את אונו.

חבל רק שעל מיזבח הטיפשות נופל הפעם שחקן מוכשר מאוד – מאתיו מודין, מי שהיה כה מפתיע בסירטו של אלן פארקר – בירדי, והבריק ממש אצל סטנלי קובריק בפול מטאל ג'אקט. ועתה, מה נשאר – לראות אותו בסרט הזה בתפקיד לודן שווין, רץ ומזיע כדי להוריד מישקל, כי זה האמצעי המקדש את המטרה – והמטרה, כבר ידועה.

מודין האומלל נראה כה חיוור, גם במישחקו וגם בפניו, עד שנדמה כי למעשה מאמן טוב היה שולח אותו ישר לבית־מרגוע כולל מרחצאות. הבימאי הארולד בקר סבור, לעומת זאת, שזוהי מחווה לרוח־הלחימה האמריקאית. הוא מציף את העלילה השטוחה בשלל סיסמות נבובות מתוכן, כאילו היה זה חינוך לאזרחות טובה בנוסח נפש בריאה בגוף בריא.

אלא שגם בקר טרם התבגר והוא מבין מין וספורט בצורה שכבר עברה מן העולם, או אולי קיימת עדיין במילונים המתחסדים נוסח רגן, אותם מילוני־מושגים שהצמיחו את רוקי ואת רמבו. עוד קורבן אחד הפיל בקר באיוולתו – לינדה פיורנטינו, שחקנית צעירה שהיתה נחמדה ביותר אצל סקורסיזה בשיגעון של לילה ונראית כאן כדחליל מתוסכל. גם אנחנו מתוסכלים.

פארסון ג'ספר – שוט הקשוח

קולנוע

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: הקיסר האחרון, מלאכים בשמי ברלין, ז'אן דה פלורט, מגדל הדבורים.
ירושלים: הקיסר האחרון, ז'אן דה פלורט, מלאכים בשמי ברלין.
חיפה: הקיסר האחרון, בוקר טוב בבילוניה.

תל־אביב

★★★ **מלאכים בשמי ברלין** (לב, תל־אביב, מוצג גם בססדר בירושלים, גרמניה־צרפת) — וים ונדרס חוזר הביתה כמו מלאך ומתבונן בברלין בדרכים לא שגרתיות. הוא נעזר בשלושה שחקנים נפלאים — שניים ברליניאים, אוטו סאנדר וברונו גאנץ, העובדים יחד בשאוביטה, ומלאך יבוא מארצות־הברית, פיטר פולק.

★★★ **עכבר הבארים** (שחף, תל־אביב, ארצות־הברית) — פיי ראנאווי ומיקי רורק כשני שתיינים שאין להם תקנה, אבל הם גם אינם רוצים בתמורה או בתיקון נשמתם. משעשע. מישחק מצויין.

★★★★ **הקיסר האחרון** (נת, תל־אביב, מוצג גם באורניל בירושלים, אנגליה) — ברנארדו ברטולוצ'י וצלמו ויטוריו סטוראו במבט עוצר־נשימה בהיסטוריה דרך התמורות בחייו של קיסר סין האחרון. קולנוע תגיגי שהוכתר בארבעה פירסי גלובוס הזהב, פרס העיתונות הזרה בהוליווד, על הסרט הטוב ביותר, הבימאי הטוב ביותר, התסריט הטוב ביותר והמוסיקה הטובה ביותר של השנה. המוסיקה היא שילוב מרתק של מיזרח ומערב — דייויד בארין (ראשים מדברים) וסאקמוטו.

★★★ **גן השיש** (חבלת, תל־אביב, ארצות־הברית) — פרנסיס פורד קופולה במבט אחר בוויט־נאם דרך מצבת־השיש והיחידה הנבחרת של ארלינגטון. תיזה מעניינת על טוהר הצבא. שחקנים מעולים, הגדול שבהם הוא ג'יימס ארל ג'ונס, עם תסריט שנופל לפתע ובורח. ובכל זאת לקופולה יש מה להראות.

★★★ **תיקווה ותהילה** (דיזנגוף, תל־אביב, אנגליה) — ג'ון בורמן נזכר בכיף של ימי הבליץ בלונדון כילד. זיכרונותיו מזכים את הצופה באחד ממיפגני־המישחק החמים ביותר שנראו זה זמן רב בקולנוע הבריטי. הסרט זכה בפרס גלובוס הזהב כקומדיה הטובה ביותר של השנה.

★★★ **טאמפופו** (לב, תל־אביב, יפאן) — יוזו איטאמי, מהמרתקים שבבימאים הצעירים ביפאן תוקע מזלג בהררי־הוללה של האומה העסוקה במירדפי תענוגות. אלמנה צעירה עורכת מסע מטורף של ריגול תעשייתי גאסטרונומי משעשע.

שחקנים ואטנבה ואוטומו
בסרט טאמפופו

★★ **עורבים / ילדה גדולה** (מוסיאון תל־אביב, ישראל) — שני סרטים קצרים בהקרנה מיסחרית ראשונה בישראל. סירטה של איילת המנחמי (עורבים) — ניסיון ליצור סיגנון. וסירטה של נירית גרוניך (ילדה גדולה) משקף יכולת לעבוד עם שחקנים ומגע של הומור.

שישבת / הקרנות מיוחדות

★★★★ **מסע העסקים של אבא** (הקולנוע, בית־ציוני אמריקה, 14:30, יוגוסלביה) — סירטו המלבב של אמיר קוסטוריצה על אבא, אסיר פוליטי, דרך עיניו של בנו, חולה־ירח בעל הומור.

★★★★ **חמים וטעים** (מוצאי שבת, כמעט חצות, הקולנוע, בית ציוני אמריקה, ארצות־הברית) — מצחיקון הולל ועוקצני של בילי ויילדר עם מרילין מונרו, ג'ק למון וטוני קרטיס. עותק חדש עם מטבע־לשון שקבעה בהיסטוריה של הקולנוע את מעמדו של ויילדר כפילוסוף: „איש אינו מושלם".

עדנה פיינרו

כדאי לחיות

הרבה פעמים אנחנו שואלים את עצמנו — "מה זאת חברות?" "מה צריך הבן־אדם השני לתת כדי להיחשב חבר?" ואם מישהו מלווה לך, בלא היסוס, אלף ש"ח, האם זה סימן שהוא חבר שלך? ומה אם הוא בא ללוויה של אבא שלך? או מטלפן פעמיים בשבוע? מחמיא לך, מוכן להקשיב?

ולפעמים, בלי לשאול אף שאלה, אתה מקבל תשובה, ויודע מי חבר שלך. יוסי שרה הוא חבר שלי קרוב ל־20 שנה. יש לנו ראש דומה. אנחנו אוהבים הרבה דברים דומים ולא אוהבים דברים אחרים. אנחנו מעריכים זה את זו, ומכבדים זו את זה, אנחנו צוחקים ומתרגשים מאותם הדברים.

רק דבר אחד מפריע לחברות שלנו. הוא שונא ריח של סיגריות, שונא אנשים מעשנים והכי שונא — נשים מעשנות. אני, לעומת זאת, מעשנת 40 סיגריות ביום. עד היום דיברנו על זה 100 פעמים.

הוא התחנן שלא אעשן בחברתו. אני אמרתי שאני לא יכולה שלא לעשן יותר מחצי שעה. כשאנחנו ביחד הוא סובל מזה שאני מעשנת, ואני סובלת מהידיעה שהסיגריות שלי מפריעות לו. ובכל זאת החברות שלנו נמשכת כבר קרוב ל־20 שנה.

עכשיו, כשפרצה השביתה הגדולה ואין סיגריות בארץ, הוא טילפן אלי ושאל איך אני מסתדרת. אמרתי לו שאני מסתדרת כמו כולם — קונה קצת סיגריות תוצרת־חוץ וקצת סובלת.

"יש לי בבית כמה חבילות שהבאתי מחו"ל בשביל מישהו. אני אתן לך אותן. אני אקפיץ לך אותן מחר בבוקר," הוא אמר.

אמרתי לו כי אינני חושבת שהוא שליח שלי, והוא אינו צריך לנסוע מקצה אחד של העיר לקצה השני כדי לתת לי סיגריות שלהן הוא כל־כך מתנגד. "ככה לא מדברים אל חבר," ענה לי, ובא עם הסחורה.

חברות.

צער גידול בנים

אני כמעט בטוחה שלאחדים מכם זה קרה. הילד/ה חוזר/ת הביתה ומספר בלהט על אבא של יואב שקנה וילה ענקית, ושכבר הוא בונה בריכת־שחיה בחצר. וכמובן יש לו גם מכונית מרצדס אדומה.

אתה אומר — "יופי!" ואז הילד שלך צועק — "מה יופי? משגע ממש! איזה מזל יש ליואב שאבא שלו כל־כך הצליח בחיים." ותיכף הוא מוסיף שכאשר הוא, בעצמו יגדל, גם הוא יצליח בחיים ויהיה לו המון כסף.

אתה מנסה להסביר לו שכסף זה נחמד, אבל בפירוש לא כל־כך חשוב, ושיש המון דברים יותר חשובים, אבל הילד שלך, בשר מבשרך, מסתכל עליך כמו על יצור פגוע־מוח ושואל — כסף, זה לא חשוב? כסף זה הכי חשוב בעולם!! אולי אפשר לדעת מה יותר חשוב ממנו?

ואתה מנסה לא להתעצבן, ומתחיל להסביר בעדינות — "מה שיש לבן־אדם בראש זה מה שחשוב! מה שהוא יכול להפיק מהראש שלו זה מה שחשוב! חשוב להיות בריא וחכם ומאושר! חשוב למצוא עבודה שאתה באמת אוהב! חשוב שיהיו לך חברים של אמת, כאלה שאתה יכול לסמוך עליהם ולדעת שהם סומכים עליך. חשוב שתחיה בשלום עם עצמך ועם סביבתך, שתדע לתת ו...

והילד מסתכל עליך שוב בזילזול תהומי ואומר לך — כסף. זה מה שחשוב. אם יש לך כסף יש לך בריאות, יש לך עבודה טובה ויש לך חברים ויש לך אהבה.

ואתה רוצה להגיד לילד הקטן שלך שיעצור רגע כי משהו התפספס פה. משהו במסרים שהתכוונת להעביר לו, משהו בחינוך, בדוגמה האישית. אתה רוצה להגיד לו — "עצור רגע ונתחיל מהתחלה!"

אבל כל אחד יודע שעם ילדים אי־אפשר להתחיל מהתחלה, ומה שנשאר לך זה לקוות שככה זה בגיל הנוראי הזה. אחר־כך הוא יתבגר ויחכים ויתחיל להבין, ויום אחד הוא יחשוב כמוך, הילד שלך. אחרת איך הוא הילד שלך, לעזאזל?

גברים ומכונות

שמתם פעם לב על מה גברים מדברים כשהם נפגשים? עכשיו כולכם עונים במקהלה — "על נשים, כמובן!".

שטויות. הם לא מדברים על נשים. לפעמים אומרים איזו מילה, וישר עוברים לדבר על מה שבאמת מעניין אותם — המילואים האחרונים, קצת פוליטיקה, מצב הבורסה, מישחק הכדורגל או הכדורסל האחרון, מס־הכנסה. אחרי סקירה קצרה של כל הנושאים האלה הם מגיעים לגולת־הכותרת של התעניינותם — המכונות. כל המכונות. החל מאווירונים, מכוניות וטרקטורים וכלה במכונה לשליפת הפקק מבקבוק־היין וברכבות חשמליות.

לפני שנתיים קיבל בעלי במתנה שעון שנראה ופעל כמו כל שעון, אבל אם היית כותב על הזכוכית שלו באצבע למשל 2 כפול 2, היתה מופיעה במקום קטן מעל הספרות הסיפרה ארבע.

השעון הזה היה מרכז־העניינים בהרבה מאוד מסיבות. בכל מסיבה אליה היינו מגיעים, היה בעלי מתחיל לצייר על השעון שלו ו־12 גברים מבוגרים ואינטליגנטים היו מתיישבים לידו ואומרים לו — "יו, איזה יופי! תעשה עוד פעם! תן לי גם לנסות! איפה קונים דבר כזה?" (ממש כמו שהילדים הקטנים מדברים על חבורת הזבל).

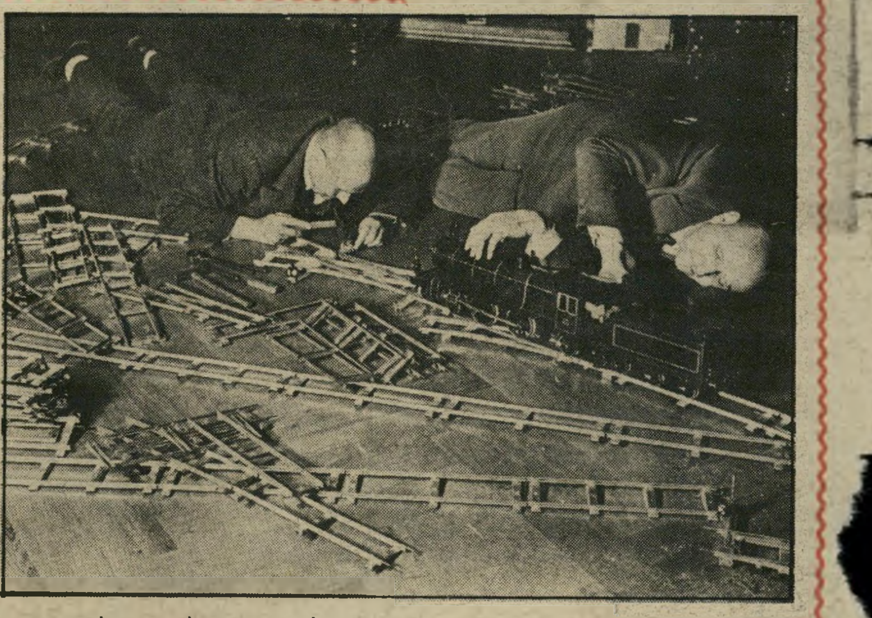

אבל זמן השעון עבר, וכל האנשים (גברים, כמובן) שבחבורה שלנו כבר הכירו את השעון והפסיקו להתרגש ממנו, ואני רק חיכיתי לפטנט הבא.

והוא הגיע. הגיעו שניים. הראשון הוא בודק סוללות. מכשיר קטן שאליו מכניסים סוללה כדי לבדוק אם היא חדשה או משומשת, ותוך שניה המכשיר נותן תשובה. תוך יום הוצאו ונבדקו כל הסוללות מתוך כל המכשירים שהיו בבית.

התהליך הזה חוזר על עצמו בכל פעם שמגיע אלינו מבקר ממין זכר. 13 ש"ח החתיכה וזה שווה כל גרוש.

המכשיר השני, שכיכב גם הוא במרכז ההתעניינות, הוא מודד־אור קטן שבעזרתו אפשר לקבוע מייד באם התאורה שישנה במקום מתאימה לצפייה בטלוויזיה, לקריאה, לתפירה במכונה, או לשינה בעיניים עצומות. 18 ש"ח למד־אור, ובעלך הופך לאיש הפופולארי באזור.

והרי החדשות

סידרה חדשה של מרקים נולדה לתלמה. המרקים — פיטריות, אספרגוס, ירקות ובצל — כולם מוקרמים, כולם בתוספת קרוטונים, וכולם באריזות יפות ומהסוג ששמים בספל, מוסיפים קצת מים רותחים, בוחשים ושותים.

בכל קופסה שלוש שקיות, כשכל שקית משמשת למנה אחת. מחירה של כל קופסה 2.69 ש"ח, כלומר 90 אג' המנה. מחיר כמעט כפול מה'נמס בכוס' של תלמה, שיצא לפני חודשים אחדים, והדומה בתכונותיו למרקים הנוכחיים. מרק טעים, אבל יקר.

★ ★ ★

שוקובוקים ויוגובוקים. לא, זאת לא סיסמה לגיוס־מילואים, וגם לא שמות־חיבה של ילדים יפאניים. אלה הם שני חטיפים חדשים של פרומין. בוטנים מצופים במעטה בצק ושוקולד חלב, או שוקולד מריר, או, לחילופין, ביוגורט מוקשה. טעים.

לחטוף בין הארוחות, מול הטלוויזיה, ליד האורחים, בדרך לעבודה ובקולנוע. אחר־כך אפשר להירשם לשומרי־משקל, ולהתחיל הכל מהתחלה.

חבילה של 200 גרם שוקובוקים ויוגובוקים — 4.50 ש"ח.

★ ★ ★

כוכב־טלוויזיה אלף
55 שקלים

נוזל־כביסה למכונת־כביסה בתוספת מרכך ראה אור בארצנו. זהו דנה פרפקט, נוזל כצבע כחול ובעל ריח נעים, שמכבס היטב (בדקתי!), מרכך את המגבות (גם כן בדקתי!), ומתאים ביותר לאנשים שרוב המלתחה שלהם היא שחורה, וגוש קטן אחד של אבקת־כביסה לבנה, שאינו נמס, מקלקל להם את כל הכביסה השחורה מניסיוני (הפרטי).

בקבוק של דנה פרפקט מספיק, לפי יצרניו, ל־28 כביסות (ל־20 לפי דעתי), והוא עולה 11.95 ש"ח. לא יודעת אם זה הרבה, אבל זה כחול־לבן.

★ ★ ★

להורים המתעצבנים שהילדים שלהם קונים כל הזמן קלפים של חבורת הזבל יש לי שתי הודעות חשובות. אחת טובה ואחת רעה. אז נתחיל בטובה — הילדים גם מאוד אוהבים את סידרת־הטלוויזיה אלף ואת דמותו של היצור מכוכב אחר הנושא את שם הסידרה. עד כאן ההודעה הטובה. עכשיו הרעה — בובת־ענק בדמותו של אלף הגיעה לארץ, והיא נמכרת בחנויות־הצעצועים תמורת 55 שקלים.

אתם עוד תתגעגעו לימים שהיו מבקשים מכם רק חצי שקל לקלפים של חבורת הזבל.

מוזיקה רב לאומית ★
רקדניות בראזיליות ★ ותה
עם נענע באמצע הלילה
חיי־הלילה של הנהגים

מרגו ג'וזם היונה הריקדניות ו... דה שוזרידה זנת ... את הקהל ביופיה ותנועותיה החושנית...

ונדי מורטון זמרת אנגליה בת 28, המופיעה בארץ בחברת זמרת נוספת ששמה – טרייסי קווינ. השתיים הופיעו בפתיחה בבגדים נוצצים, ולאחר ההופעה החליפו אותם באחרים.

דואט
בין אדם
וריטה

מסיבת־הפרידה של חברת הד־ארצי מאשת יחסי־הציבור שלהם **מיכל רצאבי** היתה הפגנת־כוח של החברה. כל המי ומי בעולם־הזמר היו שם.

בכל מסיבה עומדים החוגגים בזוגות, משוחחים בזוגות, וגם רוקדים בזוגות. הפעם גנבו את ההצגה הזמר **אדם** והזמרת **ריטה** שחוללו על הרחבה הגדולה במרץ, במשך דקות ארוכות, במה שנראה כהכנה ספונטאנית להופעה משותפת. את המתנה הגדולה קיבלה מיכל מחברת הד ארצי — מנוי חינם לכל תקליטי־החברה במשך כל חייה.

גומז דה חרס הינו הזמר המלווה את הרקדן הספרדי גאדס.

יהודית נגר (בשיער כהה) הופיעה בשימלת־ערב צמודה וחושפת־גב והצטלמה בחברת אילנה הייבי (בשיער שטני), שנראית כדוגמנית, אך מרוצה מתפקידה כאם ורעיה.

קוראים למקום החדש הזה אמצע הלילה, אך החבר'ה מגיעים אליו בשעות מאוחרות יותר ומבלים בו עד השעות הקטנות של הבוקר. לבעלים **מרשון אליהו**, מי שהיה נהגו של הרמטכ"ל הקודם **משה וחצי**, ושותפיו האחים **הייבי**, בעלי אולמי הנוצץ, יש הרבה חברים משותפים כמו **חיים בורבה**, נהגו של **שמעון פרס**, הזמרים **חיים משה**, **ניסים גרמה** ו**שמוליק ספן**.

לפתיחה החגיגית הופיעו ציפורי־לילה כמו **מיכל בקר**, **ציפי קבילין** וחברותיהן ועוד רבים אחרים. אפילו הקור העז, ששרר בחוץ, לא מנע מהחתיכות להתעטף בשמלות־ערב חושפניות וג'קטים קלילים. המשקה המבוקש ביותר בפתיחה היה כוס־תה עם נענע לחימום הגוף.

שלמה ארצי (במרכז) בא בחברת אשתו מילכה ופגש בזמר יגאל בשן (לימינו) ובאשתו מיקה (לשמאלו). הוא הציע להם לטוס בחברתו ללונדון לסוף־שבוע. ארצי היה במצב־רוח מו... ולא הפסיק להתבדח על נושאים שונים. המלחין אשרת (בתצלום השמאלי) זוכה לחיבוק ממיכל ר...

יהודה ברקן וחברתו הדוגמנית נילי פלד, מתחלקים בכל, גם באוכל. הוא סיפר על תוכניותיו החדשות בתחום הקולנוע, אך סירב להגיב על השאלות בדבר מועד־החתונה שלהם.

דבקה בראזילית

מסיבת־ההפתעה, שערכה מארגנת־התצוגות **חביבה פלטאו** לחברתה ושותפתה לעסקים **פנינה גולדשטיין**, היתה אחת המסיבות המוצלחות ביותר שהיו בתל־אביב בחודשים האחרונים. החגיגה הגדולה, שנערכה במועדון תל־אביב שלנו של **רפי ניצחון**.

הפעם לא היו אלה הדוגמניות היפות שבלטו במסיבה, אלא האחים **אריה ואברהם ויכנסקי** שהשתוללו בריקודים, וסחפו את כולם כולל הרקדניות הבראזיליות. האחים **ניסים ודני מזרחי** בעלי אופנת ראש אינדיאני העדיפו לשבת בחברת הדוגמנית **ביאטריס גייר**. ואלה שרקדו נהנו ממוסיקה רב־לאומית החל במוסיקה רוסית ויוונית וכלה בערבית ובדיסקו.

טינה דה סילבה הרקדנית הבראזילית הגבוהה תפסה את אברהם ויכנסקי כפרטנר לריקודיה. הוא שיתף איתה פעולה והפתיע את כולם בריקודיו. בקהל היו ספקות באשר למיניותה, אך למי זה היה איכפת. העיקר שסחפה את כולם למחרוזת ריקודי־סמבה.

...ראזילית היחי... ...זיתה והלהיבה ...היא בחרה לה כמה גברים מהקהל ורקדה עימם, אך התחמקה באלגנטיות מנסיונותיהם לחבק אותה. ג'זוס בת ה־21 אמרה שלמרות מזג־האוויר הקר, האווירה מחממת אותה.

מגי דוברוביצקי האופנאית (בתצלום פוערת־פה) באה בחברת בעלה. היא חוללה במרץ וברחבת־הריקודים מצאה דוגמן שנראה מתאים לצילומי הקולקציה שלה.

חנוך רייכלסון הדוגמן וקניין־הטקסטיל של רשת השופרסל (במרכז התצלום) בא בחברת הדוגמנית תמי בן־עמי (בתצלום משמאל). השניים קיבלו לידיהם תופי־מריים. לשולחנם הצטרפו בהמשך הערב הדוגמניות שלומית אמיר ואנבל טמיר שבאו ישירות מתצוגה.

כתב: זהר אוהליאב, צילם: אבי ולדמן

מונולוג של אריק סיני

חשבון נפש עם דפנה ברק

„ראיתי בראי שיש לי פה ושם קמטים!"

האם אני סקסי? אני לא יודע. אני חושב שאני משדר סקס בעיניים, כי אני מאוד־מאוד אוהב סקס.

אבל אני חושב שאני שמנמן מדי. הייתי צריך להוריד 15 קילוגרמים, להתלבש אחרת.

איך? בבגדים יפים יותר.

אני בן־אדם מאוד נקי ואני נראה מלוכלך.

מרוע אני לא מרזה? אני מנסה כל הזמן! כשאני מצליח להוריד שיבעה וחצי קילוגרמים, אני נתקע. בשיבעה שנה. זוהי חלקת־אלוהים הקטנה שלי, ואני נלחם עליה ככל שאני יכול.

יצרתי לי מין שקט כזה. בכל פעם שכותבים עלינו רכילות — הם מתגרשים, מסוכסכים — אני מרגיש שאיזה שרון קטן מאיים על השקט הזה, כאילו אומר לעצמו: „יותר מדי שקט אצל האריק הזה..."

לא מזמן פירסמו כאילו אני מרכל עם בחורות אחרות על יחסיי עם טלי. פתאום אמא שלה מגיעה ומספרת לה את זה בחצי־קול, כדי שגם אני אקלוט, ממנה כמו שילד נהנה לקבל צעצוע שהוא חלם עליו הרבה זמן. אבל הכסף של ברודווי עזר. בלי ספק.

אני מבית פולני נורא חם: אבא פולני, וכן — אמא פולניה...

אבא שלי עבר בחברת־החשמל. הוא נפטר לפני חמש שנים.

אמא שלי היתה עקרת־בית. זה היה בית עם הרבה חום, הרבה אהבה. כל הזמן רצו שנהיה — אחותי ואני — מה שהם לא הצליחו. רצו שנהיה מהנדסים או רופאים. עם אחותי הצליחו קצת מיסגרות: „תישאר במיסגרת, אפילו אם זה לא לרוחך, אפילו אם אתה מפסיד המון בחיים..."

את אבי — הפסדתי. הוא מת לי ככה פתאום. הוא מת בגיל 63.

במשך כל חיי הוא היה מרוחק, וכך הוא נשאר לי. לא הצלחתי לפענח אותו. הוא היה עסוק בלהרוויח ולעשות כסף. הוא לא הצליח להשפיע עלי, חי מחוץ לחיים שלי.

כיום יוצא לי שאני עומד ליד המצבה שלו בקריית־ביאליק — אני וחצי אני תמיד נתקע.

אני לא אחד מאלה המחוברים לפאן שתקוע לתקע.

אני נפתח ביחסים עם נשים רק אחרי תקופה ארוכה. לא הייתי קורא לכך „ביישן", אלא נבוך.

חונכתי על־ידי הוריי שמחזרים אחרי אשה. זה יישמע לך מוזר, אחרי הדימוי שיצרו לי, אבל חונכתי להתייחס לנשמה, להכיר, לחזור.

בגלל הפירסומת לסיגריות, הפאבים, חשבו שאני טיפוס החוטף בחורה ללילה אחד. זה מצחיק.

היו מגיעות כל מיני בחורות לפאבים ואני הייתי מתחבא לי בפינה. היו בחורות שניסו לפרסם כאילו היה להן משהו איתי, ואני הייתי הולך אחורה, כל הזמן — צעד אחד אחורה.

האהבה ביני ובין טלי (אשתו השלישית והנוכחית) היתה נורא קשה. זאת היתה גם תקופת הפאבים. התגרשתי בשביל טלי. בעצם, הייתי מתגרש בכל מיקרה.

לתינוקת שלנו מלאה ביום שישי ואמא שלי מטלפנת מקריית־ביאליק, לחוצה: „אריה, שוב פעם?"

„אינני יודע לרכוב!"

יום אחד בצהריים, כשמצבי הכלכלי היה גרוע, טילפן אלי אמרגני, סולו יורמן, ואמר: „יש הצעה שתדגמן סיגריות. אני לא אנקוב בסכומי־כסף בטלפון..."

מייד עניתי: „כן!"

הוא אמר לי שרוצים מין דמות מאצ'ו כזאת. הסכמתי מייד, בגלל הכסף ומפני שעד עצם היום הזה אני מעשן כבד. היה מדובר, נדמה לי, על חמישה מיליון לירות.

הבנתי שזה עלול לפגוע בי. בירדנה (ארזי) הפירסומת של הבנק לא תפגע, מפני שהיא יותר מיסחרית, פחות אישית ממני. אני בחיים לא הייתי ממסחר את הילדה שלי ומשתף אותה בפירסומות!

בשלב הצילומים הרגשתי שזה יחזור אלי כבומראנג. המאצ'ו הזה בכלל לא התאים לי. הפירסומת שידרה גבריות. בי יש המון ביישנות, רכות. ידעתי שזה בלוף שאני צריך לחיות איתו, אפילו שאני לא כזה.

בצילומים, חמש פעמים בלבד, שיחקתי את זה. בבית וברחוב הייתי אריק, לא מאצ'ו ובלי סוסים. אני בכלל לא יורע לרכוב על סוסים...

„אני מבית פולני"

מה קרה לחמישה מיליון הלירות? חצי הלך למנהל האישי שלי — שיחת־טלפון אחת, וראי כמה הוא הרוויח. חלק גדול הלך למס־ההכנסה. וממה שנשאר קניתי ב־אמ־וו. ראו אותי בב־אמ־וו, ואמרו: „בטח, הוא כוכב! ודאי יש לו וילה כזאת!" וכל מה שהיה לי היתה מכונית ב־אמ־וו.

כל חיי רציתי מכונית כזאת. נהניתי

„שלוות גיל ה־40

פעם־פעם – אולי לפני שלוש שנים – יצא לי להעביר לילה עם אריק סיני בפאב אופנתי.

סיני – אז זמר שנחשב למאוד IN, מאוד מעורה בחיי־הלילה – ישב מכורבל במעיל, שכיסה על פיז'מה, וסיפר בעייפות שרק התעורר וגרר עצמו לפאב.

הוא נראה לי אז קצת מעורפל, ליתר דיוק – נראה מסומם. הוא הצטנף איתי בצד והיווה אטרקציה לחתיכות, שחיפשו ברחבי הפאב.

דיברנו במשך שעות על כלום. הרגשנו כל־כך יגעים, כל־כך עייפים מהחיים. המוטו הבלתי־מוצהר היה – לסיים את הלילה כמה שיותר מאוחר.

לא הייתי נזכרת בכך, לולא פגשתי השבוע באריק סיני רחוק מרחק של שנות־אור מהתקופה ההיא.

סיני, שהיה פעם צומת מרכזי בחיי־הלילה של תל־אביב, ושבנה לעצמו דימוי של מאצ'ו ישראלי, בעזרתה הנדיבה של פירסומת לסיגריות „ברודווי", נעלם פיתאום מנוף חיי־הלילה. גם בקאריירה שלו חלה האטה. מי שהרעיש את טורי־הרכילות בגירושיו (השניים) משוש וברומאן שניהל, כגבר נשוי, עם טלי ובנישואיו איתה, מי ששמו כיכב בטורי־הרכילות בחברת חתיכות תורניות, חי לו בשקט בשכונת־בבלי, מדבר הרבה על בית ומישפחה, ונרגש מיום־הולדתה של ליהי, בתו בת השנה מטלי.

זה תענוג לפגוש כיום באריק סיני. הוא הוציא לאור תקליט חדש. בעגה המיקצועית מכנים זאת „קאס־בק", אם כי המושג הגדול הזה אינו מתיישב עם השלווה שמקרין סיני, המתגעגע לכך שיקראו לו „אריה".

יותר — היא מורה.

אני האח הגדול. לקח לאמא שלי 10 שנים להסתדר עם זה, שאני לא מקבל לוקש בסוף כל חודש. עכשיו אולי היא מתגאה בי קצת: כשהיא עוברת איתי ברחוב ומזהים אותי...

אף־פעם לא הייתי מרדן. הייתי חברתי, אהוב על הבנות, אבל המופנמות והביישנות דפקו אותי. אז בנות לא היו מחזרות אחרי בנים כמו היום.

מאז שאבא שלי מת, המישפחה התפרקה. פיתאום הקטע של להתפנק בבית — זה איננו. זה נורא חסר.

אני חושב שאני עדיין הילד של אמא. כולנו. הורים — זה היה מין מיקדש אצלנו. מין דבר שאסור לגעת.

אבא שלי היה שקט וסמכותי. מאוד עדין, אבל סמכותי, עם עיניים כחולות חודרות כאלה. אמא היתה מין תרנגולת כזאת השומרת על האפרוחים: צורחת אבל נרגעת מהר.

שניהם יוצאי־השואה. ניסו, כל הזמן, לתת לנו מה שלא היה להם.

אמא שלי הסתדרה נורא גרוע עם ההו־הא שהיה סביבי. רע מאוד. אחרי שהתגרשתי היא לא דיברה איתי איזה חודשים. אצלנו לא היה נהוג לפרק מבקר אותו די הרבה — ואומר: „יו, אילו הייתי יכול להקים אותך מחדש, להכיר אותך יותר!"

אבי מעולם לא אמר לי: „אני אוהב אותך!" אני? — בדיוק להיפך, אומר 20 פעם ביום: „אני אוהב אותך!" אוהב לגעת, לחבק, אני אוהב! רוצה שכל מי שיהיה איתי — יהיה כזה! רוצה לתת, להרגיש, לא מסתדר עם הזרות הזאת. אני מנשק כל מי שאני רק יכול. זה לא מיני, זה...

„השואה היתה בבית, בקירות..."

כל הדור הזה של השואה... השואה היתה בבית: זה בקירות, זה שם. זה שאמא שלי התנגדה לראות תוכנית על השואה בטלוויזיה, ואבא שלי רצה דווקא לראות ולהיזכר.

הזיכרון הכי חזק שלי הוא שפעם שאלתי את אבא שלי מה זה רעב. הוא ענה: „אריק, היו אנשים שחיפשו צואה יבשה כדי לאכול, כי כשזה יבש — זה פחות מסריח, והרעב גבר שם על הגועל."

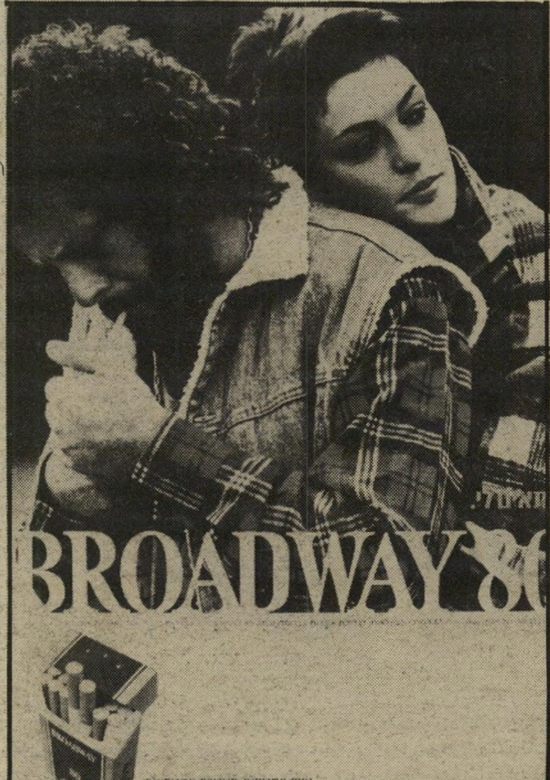

סיני כמאצ'ו במודעות לסיגריות
„האם אני סכסי? אני לא יודע!"

הרגשתי שאני עוזר לו בכך שאני יושב איתו ומדבר על זה.

„אין לי שליטה עצמית"

המיגבלה שלי היא שאני לא יודע לספוג ביקורת. העיתונאים יודעים זאת, יודעים שאני מחזיר מילחמה, ומנצלים זאת.

אני לא יכול לאמר: „לא קראתי, לא שמעתי..." זהו שקר! כל עוד הביקורת בונה — מילא, אבל כשהביקורת היא כאסת, סרקסטית, כשמנסים להיות הפסיכיאטרים שלי דרך העיתונות...

ביום השישי, לפני שבוע, עליתי על הבימה בצוותא. היה קהל אוהד ביותר. ומה אני עשיתי? פרקתי מיטען נגד איזו ביקורת שנכתבה עלי על־ידי ילד בן 18, החזרתי אש.

עשיתי טעות איומה! הקהל לא הבין בכלל מה אני רוצה. הם באו לשמוע אותי שר, למחוא כפיים.

אחרי כל מה שעובר עלי — השקט הזה, הבגרות — בא איזה ילד בן 18, שמת לשמוע רק סי היימן, מת שהיא תקרע אותו, תפוצץ אותו, והוא גם רוצה לזיין אותה, וכותב עלי ביקורת.

אני שר שיר של דויד פוגל, אני מדבר על מוות, מחאה עדינה, על מילחמת־הלבנון. מה הוא בכלל מסוגל להבין?

עוד מיגרעת שלי היא חוסר שליטה־עצמית. הייתי רוצה לפתח יותר כושר לשלוט על עצמי. כל פעם אחרי שאני מאבד את השליטה, אני אומר לעצמי שיותר זה לא יחזור. אני מתרגז, אני מרגיש מפסיד, מפסיד, וזה חוזר עוד פעם.

הלוואי ויכולתי לנצח במילחמות האלה. כל הדרך אני במילחמות: עם הקהל, עם החיים.

„נורא מאמין באסטרולוגיה"

אני נורא מאמין באסטרולוגיה. אני סרטן עם אופק של טלה. כיף לי אדיר לשבת עם אסטרולוגים. קודם־כל, אני נהנה מזה. אני מאמין בכלל במיסטיקה, מהופנט מזה.

אני מתייעץ לפעמים עם מרים בנימיני. אני לא בונה על זה. זה עניין של תקופות.

„אני מפחד מהמוות"

אני בן 39. מישהו אמר לי, לא מזמן: „אריק, אתה מתקרב ל־40..." יונתן גפן אמר: „39 — גיל מגעיל!"

השבוע הקלטתי שלושה שירים בטלוויזיה. הסתכלתי במוניטורים (מכשירי־הפיקוח) וראיתי את עצמי אחרי ההקלטה. ראיתי, פה ושם, קמטים.

לא יודע אם זה מפחיד, אבל צריך להתחיל לחשוב, לחשוב אם עד עכשיו עשיתי מה שרציתי.

פתאום אני מפחד מהמוות, מפחד מאוד. אני עסוק בזה הרבה, ואני פוחד מזה. כשאני מעמיק בזה — אני בורח מייד. איך? חיבוק לטלי, או נשיקה לילדה.

על הקבר שלי ארצה שישימו סחלבים ונרקיסים.

מה זה להיות בגיל ה־40? אני פחות מסתכל בעצמי, כי כשאני מביט במראה — אני מגלה שערות־שיבה...

מצד שני, כשאתה חי בסביבה האוהבת אותך — אז זה פחות חשוב. המישפחה שלי כבר יודעת שכאשר אני רוצה בכך — אני נראה בסדר. כשאני עובר ברחוב — ילדות אולי פחות מסובבות את הראש מאשר לפני כמה שנים, אבל הנשים מסובבות יותר.

מרוע אני לא משנה את התלתלים? כי אני לא מחפש לי סטוצים.

תדמית? אנשים קבעו שהתלתלים זה חלק מהתדמית שלי, התדמית הסקסית. לי אין כוח לשינויים כאלה.

לפני שבוע צפיתי בהופעה של אריק איינשטיין בטלוויזיה, וחשבתי: „אוהו, הבךאדם מתחיל להזדקן!"

למזלי, אני פונה כזמר גם לקהל יותר מבוגר. אלי פונות גם זקנות ואומרות: „אריק, אנחנו שומעות רק אותך, עוזבות את הבישול ורצות למכשיר..."

השקט שאני מקרין כיום הוא תגובה ישירה על הרעש שיצרו סביבי.

בעבר ניהלו אותי. לא נתנו לי שום צ'אנס שבעולם להחליט. כיום אני מקשיב, אבל מחליט לבד. ההערכה לתקליט שווה בעיני הכל. מי צריך פאבים־שמאבים?

לא מפריע לי שנפסק ההו־הא סביבי. לא מרגיש פחות כוכב. לצאת ולהיראות — טלי היא שמשכה אותי.

זה (הכוכבות) קרה לי בגיל 29. פגשתי את שלמה ארצי בבריכת־גורדון. היכרנו זה את זה מקודם. הוא כתב עבורי שיר, וכך התחיל ללכת לי.

מעולם לא היתה לי כמיהה להיות IN. לא הזיז לי להיות IN. הזיז לי שהדברים קרו בתל־אביב.

נסחפתי לחיי־הפאבים. התקופה הזאת נמשכה בערך שנתיים. אז עוד לא הייתי נשוי. הייתי חבר של טלי. הייתי ישן בכל יום עד הצהריים, ובלילה מבלה בפאבים. הייתי נלחץ לי שם בפינה ומפחד שיזמינו אותי לשיר, או שמישהי תנסה להתחיל איתי.

המינהג הזה — להישאר ער עד מאוחר בלילה — נשאר לי עד עצם היום הזה. השעון הביולוגי כבר התקלקל, אבל כיום אני מנצל את זה.

פעם נראה הבית שלי כמו תחנת־רכבת: הטלפון לא הפסיק לצלצל, אנשים הסתובבו. כיום אני מסנן.

פגעתי באחרונה בהמון אנשים. אני יודע זאת, אבל אין ברירה.

מה אני זוכר מתקופת־הזוהר, הפאבים? הרגש על איך להיראות.

שתייה חריפה? לא שתיתי. גם לא עישנתי סמים.

יש לי עיניים קטנות מדי, ואנשים חושבים שאני מעשן ומצוי בהשפעת סמים.

אני לא יודע לשתות. אני נרדם מייד. מייד תישאלי: „אז איך אתה מתפרק?"

„אני נתקף פחדים נוראיים"

לפני כמה שנים נהגו לאמר עלי שאני קר, מרוחק, סנוב, מנסה לתפוס חתיכה לערב.

אני בכלל לא כזה. אני יוצר קשרים במהירות עם מי שאני רוצה. חוץ מהזמן שאני על הבימה, אני נסוג אחורה ביחסים עם בני־אדם, אני פשוט מרגיש שאני הולך אחורה. לכן נוצר הרושם המוטעה.

אני הכי מבסוט, כשמישהו קורא לי „אריה". כך קראו לי הורי, כשהייתי ילד.

בשבועות האחרונים, כשחזרתי לכותרות, מתקשרים אלי פתאום אנשים שלא שמעתי מהם מזה חודשים, מאז שנגמר ההו־הא. אני מוציא תקליט, משמיעים אותי ברדיו, מדברים עלי, וכל מי שנעלמו, לאט־לאט, בהדרגה, חוזרים. מזוייפים! אני שונא אותם! אני מריח אותם מרחוק!

בשנתיים האחרונות החלטתי פשוט לשבת בצד, כי זה לא הלך. כשזה לא הולך — אז זה לא הולך. אין מה לעשות!

התפתחה בי ההרגשה ששבעים ממני. זוהי הרגשה כל־כך מפחידה.

מה מפחיד? זה קשור, כל הזמן, לשאלה איך אקיים את המישפחה.

(המשך בעמוד 35)

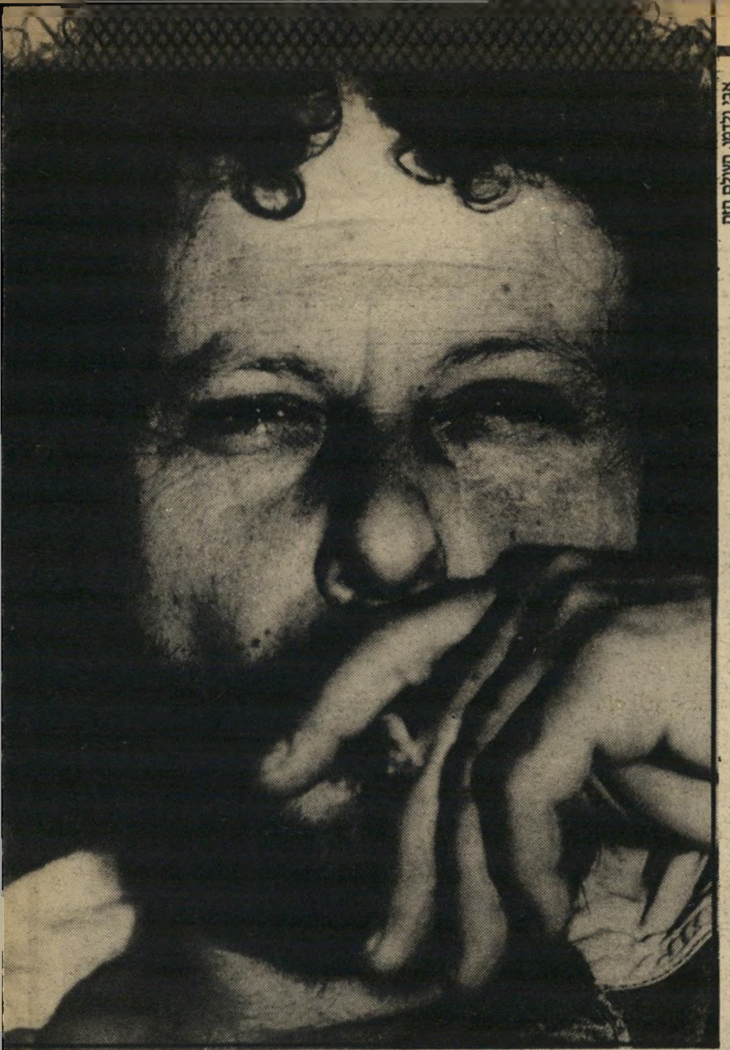
אריק סיני השבוע
„פתאום אני פוחד מהמוות מאוד־מאוד"
אבי ולדמן, העולם הזה

סיני עם אמו
„אמא היתה מין תרנגולת כזאת..."
אבי ולדמן, העולם הזה

אריק עם בתו ליהי
„מה מפחיד? זה קשור כל הזמן לשאלה איך אקיים את המישפחה"
אבי ולדמן, העולם הזה
...דמן, העולם הזה

"ראיתי בראי שיש לי פה ושם קמטים!"

(המשך מעמוד 25)
הקיום אצלי מאוד קשה, וכשמשהו קורה לי בקאריירה, אני נתקף פחדים נוראיים, פחדים כלכליים.

● "רק עשיר יכול להתגרש"

יש לי שישה אלבומים, מהם שלושה — זהב. בארץ זה טפיחות על השכם, קצת יותר הופעות, קצת יותר השמעות ברדיו. אין אור בקצה המינהרה.

בארצות־הברית, למשל, זמר במעמדי ובדרגת הפירסום שלי לא היה אפילו חולץ בעצמו את הנעליים. אני אומר זאת בקנאה ובכאב.

אני גרוש פעמיים. מהגירושין השניים יצאתי בזול, כלכלית. אבל לגירושין הראשונים אני משלם יותר מ־700 דולארים בכל חודש. צריך להיות בעל אמצעים בארץ, כדי להתגרש.

יש אמנים בארץ שמצהירים: "אני לא ארד ל... בשביל כסף! אני לא אעשה כך וכך בשביל כסף!"

ואני — כן. הצורך שלי לפרנס תמיד יעמוד במקום הראשון.

● "פרס הזמין אותי לביתו"

הדיעות הפוליטיות שלי אינן מוגדרות.

יש איש אחד שהוא היום אמין — כן, אמין — עלי, ולאו־דוקא בגלל התנועה שהוא מייצג. זהו שימעון פרס. אני לא מכיר אותו לעומק.

ההזדהות הפוליטית שלי מסתיימת ברגע שאני מגיע לקלפי, ושם שם פתק. היו פניות רבות אלי להזדהות פוליטית בפומבי. יכולתי לעשות מזה גם כסף.

פרס הזמין אותי אליו הביתה. לא הלכתי. לא רציתי.

אני מסתכל בכל האירועים האלה, כש (ניסים) גרמה וחיים (משה) מזמינים אותו, כל הצילומים אחר־כך בעיתונים, החיבוקים... איחס...

● "כולם בועות־סבון"

כשאני מסתכל אחורה: הופעתי כבר בכל המקומות, הגעתי גם מבחינת הנישואין למין שלווה נפשית. כיף לי אדיר. אני יושב כזה על פיסגה של ניצחונות, ומרגיש שאני יכול לשלוט בכל.

תמיד רציתי לכבוש עוד פיסגה ועוד פיסגה. כיום בא לי להתפתח יותר לרוחב. זה יותר קשה.

האגו שלי אומנם זקוק למחמאות, איתי כיום — זה לא היה מסתדר. הייתי שם — נכון, אני מודה — אבל עם חומר טוב. אני לא זוכר שמסביבי היתה כזאת היסטריה.

הסוף של כל המטאורים הגדולים האלה זה... בועות־אוויר כל־כך ריקות.

אבי ולדמן, העולם הזה

סיני
"לא מאמין במה שעושה אדם"

● "עגיל באוזן? התלתלים מסתירים..."

למה אני עונד עגיל באוזן שמאל? ככה סתם. מוצא־חן בעיני.

לפני 10 שנים קמתי בבוקר, הלכתי ליובי ברחוב ירמיהו, שמתי את האוזן בפחד מתחת לאקדח, ומאז זה שם.

אם זה מתאים לגיל? ממילא לא רואים את זה. התלתלים מסתירים.

סמל להומו־סקסואליות? נדמה לי, שזה באוזן השניה.

● "התגרשתי והתאהבתי"

אני לא יכול לחיות בלי אהבה. כשזה נגמר — אז זהו.

התגרשתי פעמיים.

הקטע הקשה ביותר בגירושין זה הילדים. יש לי שני בנים מנישואין קודמים: אחד בקיבוץ גבת. הוא בן 16. טוב לו שם. אני חבר שלו. יותר חבר מאשר אבא. לבן הקטן — אני אבא.

אבי ולדמן, העולם הזה

אריק עם טלי וליהי
"קשה להגיד לאשתך: אני אוהב אחרת!"

אבל אני לא מחכה להן כבר באותו המתח. שבעתי אותן.

בהתחלה היתה בי מין שאיפה לקחת את כל החלק. כיום אני מחפש לי רק את הפינה שלי. בהתחלה זה היה רק אני ואני. כיום אני אפילו מסוגל לפרגן לאחרים.

כשאני מסתכל בסמלי־הסקס של היום — למשל ארם — אני לא מאמין במה שהוא עושה. אני מרגיש כאילו זה כל־כך רחוק מאחורי. זאת מין בועת־אוויר כזאת, העולה ומתרחקת. זאת סתם עבודת־אולפן, תיקשורת מסביב. גם אילו היו מנסים לעשות את זה הולך לימי־הורים, לאסיפות. בשבילו — אני תמיד שם.

אני מאוד נרגש מכך שמלאה השבוע לליהי שנה. אולי זה מפני שהיא הבת של טלי (אשתו הנוכחית), ואולי זה מפני שהיא נולדה אחרי שני בנים.

זה קשה, כמעט בלתי־אפשרי, להגיד לאשתך: "אני אוהב אחרת!" זה כאב נוראי.

שוש (גרושתי השניה) היא קורקטית, היא באמת בסדר גמור. עם טלי אני עכשיו בשלב של אחרי ההתרגשות הראשונה. זה כיף. אני מקווה שזהו־זה.

אחותו

קרול פולארד, "האחות של", הגיעה ביום השישי ארצה לסיבוב־הופעות. עימה הגיע דייוויד – איש נמוך־קומה, חייכן, המדבר קצת עברית.

דייוויד אם הבנתי זאת נכונה, הוא האמרגן או היחצן של "מיבצע (קרול) פולארד".

מדוע "מיבצע"? אולי בגלל החשאיות האופפת את הצמד־חמד קרול ודייוויד. נאמר לי להגיע ביום השישי, בדיוק בשעה 7 בערב, למלון תל־אביבי, והוכתב לי שלא לגלות, חלילה, את שם המלון שבו התקיימה הפגישה.

"לא," נאמר לי, "הם לא מתאכסנים במלון הזה. רק נפגשים בו." אחר־כך, בעיקבות פליטת־פה, הסתבר שהם דווקא גרים באותו מלון.

כשותפים לסוד הוזמנו – צלם "העולם הזה" ואני – לעלות לחדרי־השינה של קרול ודייוויד. אולי נראה הכל מיבצעי, בגלל לוח־הפגישות העמוס ברחבי הארץ – מתל־אביב ועד מיצפה־רמון – שהוכן עבור השניים. ואולי בגלל ההוראות החמורות שהונחתו עלי, שאין לחשוף מידע על השניים עד אמצע השבוע.

בתנאים אלה התקיימה הפגישה עם קרול פולארד, אחותו הבכירה של מרגל. המיסתוריות והמוזרות התאימו להפליא. קרול – פחות. היא אשה בשנות ה־30 לחייה, פשוטה, אפרורית משהו, נעימת־שיחה, אינטליגנטית. היא לבושה בשמרנות, מכופתרת עד סנטר, שימלה לא־אופנתית, לא־מאופרת, שיער בלונדי קצרצר, לא מעוצב. במחשבה נוספת, הליהוק קולע: היא משדרת עצבות, מעוררת סימפטיה. כל אימת שהיא חורגת מהדמות, דייוויד מתקן.

כשהיא מצטלמת עם הכרזה הענקית של אן וג'ונתן, שצולמה ביום מעצרם, היא נסחפת בצחוק משוחרר. דייוויד מבקשה לחזור ולהיות רצינית, מבקש ממני להתעלם מאווירת הפיקניק שיצרה הדלת המחברת בין שני חדרי־השינה שלהם, לא להדגיש את היותה גרושה – "זה לא טוב, לא רלוונטי." חשובה התדמית. להצטלם עם סיפרו החדש של ברנרד הנדרסון (אביה של אן). לא להצטלם. לקחת את הספר לטלוויזיה או לא. עם מי להיפגש בשבועיים שנועדו להם בישראל. "פולארד־הפקות" יצא לדרך.

חוץ מזה, זהו סיפור עצוב. יודעי־דבר אינם צופים לשום ישועה מישפטית לאן ולג'ונתן פולארד. סיפור אבוד.

להלן סיפורה של קרול פולארד:

אני מבוגרת מג'ונתן בחמש שנים.

אנחנו שלושה. יש לי אח מבוגר ממני, ששמו הארווי.

ג'ונתן היה ילד נהדר. הוא היה מאוד מוסיקלי. הוא ניגן צ'לו במשך 20 שנים. הוא היה צ'לן מחונן.

תמיד אהב את ישראל. הורי לקחו אותו לביקור באושוויץ. גם אותי חינכו כך, אבל גדלנו בתקופה אחרת. גם אותי לקחו לביקור בברגן־בלזן, אבל זה לא השפיע עלי כל־כך בחריפות.

למדתי בבית־ספר יהודי, אבל מכיוון שאני לא נראית יהודיה — לא הייתי צריכה להתמודד עם הערות אנטי־שמיות כמו ג'ונתן.

הבריחה היא שאנחנו דווקא דומים זה לזה: הביטוי היטב בתווי־הפנים.

ג'ונתן היה גם ילד כזה שהביא הצ'לו לבית־הספר. ילדים אכזרי. לכן השמיעו הי שמיות לגביו.

אחותו של ג'ונתן פולארד באה לארץ עם דייוויד ידידה. היא סיפרה לדפנה ברק על אחיה, גיסתה וכל הפרשה

אינני יודעת בדיוק אם היה „חברתי". היו לו חברים. לא זכור לי שהוא התעניין דווקא בסיפרי־ריגול או סירטי־ריגול.

גר שם, חי פה

ג'ונתן היה תמיד עמוס בעבודה. הוא לא יכול היה לספר לי על עבודתו החשאית. הוא לא נראה לי

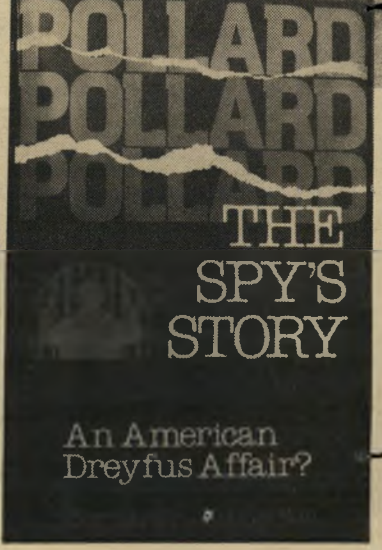

סיפרו של אבי און*
„היא הולכת למות!"

מתוח או מיסתורי במיוחד, לפני שזה התפוצץ.

הייתי אמורה לבקר אותו ואת אן בחג־ההודייה. פיתאום טילפנה אמי ואמרה שהוא נעצר.

היו אז פירסומים שונים. כתבו שהוא מרגל לטובת פאקיסתאן, מרגל לטובת אני לא זוכרת... זה נשמע פנטסטי.

חשבתי שמישהו יטלפן אלי ויאמר לי שזהו חלום, או שתפסו את האיש הלא־נכון. איש לא אמר.

כשפגשתי לבסוף את ג'ונתן, שאל־תי אותו: „למה?"

הוא ענה: „כי אני ישן היום טוב יותר בלילה."

אני מרגישה נהדר כאזרחית אמרי־קאית, אבל אני גם ציונית. אין כל סתירה בין שתי הזהויות.

ג'ונתן יודע שאני פה. הוא אמר לי שאדבר אחרת אחרי שבועיים של שהייה בישראל.

אני מבקרת אותו פעם בחודש. אז, במשך שעות, הוא מרצה לפני על ההיסטוריה של עם־ישראל, מילחמות, הישרדות, חיל־האוויר הישראלי. הוא שולח לי מאמרים על ישראל.

הוא מאוד מעורב במה שקורה כאן. הוא אולי „גר" בכלא, אבל הוא חי פה.

הוא הסביר לי היכן לבקר בירו־שלים, היכן בתל־אביב. הוא חולם להיות פה.

ג'ונתן הוא כזה. הוא אידיאליסט, כותב שירה. הוא לא עלה לארץ לפני שנים, מפני שרצה שיהיה לו מה להציע. הוא רצה ללמוד.

אבא שלי תמיד אמר לו: „אם אתה

** השם: „פולארד, סיפור המרגל — פרשת־דרייפוס אמריקאית?" מאת ברנרד הנדרסון.*

של מרגל

רוצה לעלות לארץ־ישראל, קודם תלמד! שלא תיהפך למעמסה..."

„קיברו אותי בישראל!"

ג'ונתן ואן היו זוג נהדר. „היו" — מפני שלדעתי אן עומדת למות.

אני חייבת להכין עצמי לכך. גם אם לא, כשתשתחרר — תהיה במצב בריאותי נורא.

לאן יש מחלה הנקראת „ביליארי־דיסקניזיה". זוהי מחלה נדירה ביותר, שבה אין הגוף מייצר חומר המפרק סוגי־מזון. בהיעדרו, נוצרים חורים בקיבה. זה מכאיב נורא.

אן הולכת כפופה עד הריצפה, מרוב כאבים. אין היא יכולה להתיישר. היא היתה נערה יפהפיה. כיום היא נראית כמו אשה בת 80. שיער שיבה. נורא.

היא איבדה מישקל רב, מפני שאינה יכולה לאכול.

לפני שלושה שבועות טילפנה אלי וסיפרה לי שיש לה 41 מעלות חום, והיא שותתת־דם. טילפנתי לשילטו־נות־הכלא, ושאלתי אם כל זה נכון.

ענו לי: „כן!"

שאלתי: „אז מה יש לה?"

ענו לי: „שפעת קלה..."

בשיחת־טלפון לא מכבר היא בכתה: „אני הולכת למות. קיברו אותי, בבקשה, בישראל..."

שילטונות־הכלא אומרים שהיא מע־מידה פנים כאילו מצבה חמור מכפי שהוא באמת, ושאינה כה חולה.

אשה צעירה, המקבלת 30 גלולות ליום — היא חולה, או לא?

ג'ונתן נמצא בבידוד כשלוש שנים. הוא לבד במשך 23 שעות ביממה, פרט לימי שבת וראשון. אז הוא לבד במשך 24 שעות ביממה.

מומחים אומרים שאחרי שלושה חודשים כאלה, ניתן להשתגע.

הוריי מבקרים אותו בדיוק בשעות אלה. הוא לא מעודכן במדוייק לגבי מצבה של אן.

האם חש בריגשי־אשמה? הוא לא היה יכול לצפות שאן תסתבך.

לג'ונתן היה מותר להביא חומר חסוי הביתה. הוא היה בדרגה די בכי־רה.

אינני בטוחה שאן הבינה מה בדיוק קרה. בוודאי שהיא ידעה שהוא מסר חומר לישראל, אבל מהיכן יכולה היתה לדעת מהו ההיקף, מהן ההש־לכות לכך?

היא התלוותה אליו לפאריס ואפילו השתמשה, לשם כך, בכרטיסי־האשראי שלה. אבל מדוע היתה צריכה להבין הכל? הרי ג'ונתן עבד בתפקיד חסוי, ובתוקף זאת היה יכול לנסוע למשימות חשאיות.

ג'ונתן מרגיש נורא לגבי מה שקורה לאן.

„רוזן היה טיפש!"

אני משתגעת להבין מה קרה שם בשגרירות הישראלית, מי נתן את ההוראה שלא להכניס את ג'ונתן ואן.

ג'ונתן סיפר לי שהוא קיבל הוראה ברורה, שבמיקרה ויילכד — יפנה מייד לשגרירות. אינני חושבת שהוא שיקר בנקודה זאת. למה לו?

מצד שני, זה נראה לי תמוה. כיצד יכולה היתה ישראל להבריח אותו מהשגרירות?

הפנייה לשגרירות גם הפלילה אותו בו במקום!

מי נתן את ההוראה? ברור לי שזה לא השגריר־לשעבר, מאיר רוזן. הוא היה אומנם טיפש, אבל בוודאי טילפן לישראל.

קל לי לזרוק את האשמה על רפי איתן, אבל אינני יודעת לבטח. אולי זה היה מישהו גבוה ממנו.

אני מרחמת על רפי איתן, מפני שהוא צריך לחיות עם עצמו.

אולי יש לאיש גם צדדים חיוביים, אבל התנהגותו בפרשה, והתנהגותה של ישראל...

ג'ונתן מזכיר רבות את אביאם סלע. הוא אהב אותו, חשב שהוא ברנש מבריק, דינאמי. הוא אהב לעבוד איתו.

איך הוא מרגיש כלפיו כיום? הוא מרחם עליו, על־כך שאיבד את מיש־רתו (מפקד בסיס תל־נוף) ואינו יכול להשיג עבודה. נאמר לנו שהוא מחפש, במשך חודשים, עבודה.

700 דולר לביקור בכלא

אני גרושה. אני גרה בניו־הייבן, קונטיקט.

מאז הפרשה, היום שלי מתחיל ב־6 בבוקר. אז אן מטלפנת אלי. זה קורה פעמיים־שלוש בשבוע.

אחרי־כן אני מתחילה לטלפן, לאבי, לעורכי־הדין, מעדכנת את כל הנוגעים בדבר.

אני עובדת כמזכירה. זוהי משכורת די נמוכה. לפעמים אני משלימה את הכנסתי מעבודות־האמנות שלי, המו־סיקה שלי. אבל זה לא הרבה.

כל ביקור אצל ג'ונתן עולה לי 700 דולר. לכן אני חוסכת כל פרוטה, מתגוררת באיזור־מגורים גרוע וזול־יחסית, נוסעת במכונית ישנה, לא קונה בגדים, לא אוכלת במיסעדות, לא מבלה.

פולארד הצעיר בבית אחותו
„מי נתן את ההוראה?"

כאשה צעירה, אני מקריבה המון בגלל המצב הזה. אני פשוט עסוקה עם זה כל הזמן. אני לא יכולה להקריש עצמי ללימודי־המוסיקה ולהתקדם כמו שתיכננתי. זה מפריע לעבודתי הת־קינה, מפני שאני חייבת לטלפן, בעת העבודה, ולטפל בבעיותיה של אן ובסידורים הדרושים.

הייתי רוצה לחזור ולפתח את חיי הפרטיים. אני לא אשת־ציבור. נכון שנשים במצבי גילו בעצמן תכונות ציבוריות. אבל...

„הוא לא מרגל!"

התלבטתי רבות בקשר למונח „מרגל".

ג'ונתן לא הסכים לקחת כסף תמורת שרותיו לישראל. הרי אילו רצה בכסף — יכול היה למסור את אותו המידע לערבים תמורת הון־כסף!

למונח „מרגל" אין כל משמעות במיקרה של ג'ונתן. הוא מרגיש — ובוודאי שריברנו על כך — שכל יהודי, באשר הוא, היה נוהג כך.

המידע שמסר לישראל לא היה נגד ארצות־הברית. הייתי רוצה שיותר אנשים יידעו את האמת בארץ. ג'ונתן פולארד היה צריך להיות פה גיבור!

הוא לא סיפר לי דבר. היינו מאוד קרובים, אבל במובנים אחרים.

אן אמרה לי שלא חשה מרומה על־ידו, שהיא מצדיקה אותו בכל.

„אם יונתן יעלה..."

כשבאתי בטיסה ארצה, ביקשתי שיחליפו לי מקומות במטוס, והזדהיתי בשמי. מייד הטייס הזמין אותי אליו, לתא־הטייס, וסיפר לי שאביאם סלע למד בכיתה מתחתיו. הוא דיבר בכזה חום על ג'ונתן ואן!

אני נמצאת רק כמה שעות בישראל. אני מרגישה מוזר. פיתאום כולם סביבי יהודים: הטייס, הנהגים, הריילות.

אני בפעם ראשונה בישראל. אני מתכוונת לפגוש כאן כמה שיותר אנשים, לנסות ולהכיר את הארץ.

אם ג'ונתן רוצה לבוא לגור פה — הוא בוודאי יגרור אותי אחריו.

למרות שהוא צעיר ממני, יש לו השפעה אדירה עלי. הוא תמיד יעץ לי מה לקרוא, גרם לי להתעניין במוסיקה.

כשהייתי נשואה טריה והוא היה סטודנט, היה לנו „הסכם": ג'ונתן היה אמור לתת לי שיעורי־נגינה תמורת זה שיאכל אצלי. הוא היה מגיע, אוכל איתי ועם בעלי, השיחה התגלגלה. שיעורי־הנגינה נדחקו הצידה.

מה זה כבר חשוב היום.

צילם: אבי ולדמן ■

בונים בניינים
האתרים החדשים של שיכון עובדים

ראשון לציון - קרית ראשון

קרית ראשון נמצאת לצד העיר
ראשון לציון ולה כל התכונות
של מקום צעיר ומתפתח - איכות חיים,
שרותים קהילתיים ואוכלוסיה צעירה.
לבחירתכם - דירות 3 חדרים 78 מ"ר
דירות 3½ חדרים 92 מ"ר
דירות 4 חדרים 97 מ"ר

לפרטים נוספים:
שיכון עובדים, רח' רוגוזין 25 אשדוד טל. 08-557732
ובבית מעון, רח' הבריגדה
פתוח בימים א, ג, ה בין השעות 10:00-14:00

פרוייקט משותף עם: אשדר

פסגת זאב - ירושלים

בשכונה המתפתחת של העיר שיכון עובדים
מתחילה בפרוייקט נוסף.
דירות איכות בכל גודל:
דירות 3 חדרים בנות 82 מ"ר.
דירות 4 חדרים בנות 104 מ"ר.
לכל דירה מחסן צמוד ולחלקן אף גינות
פרטיות או מרפסות מרווחות.
ניתן לבקר באתר בימים א', ג', ה',
בין השעות 10:00-12:00.

לפרטים נוספים:
שיכון עובדים, רח' הלל 8 ירושלים טל. 02-233396

פרוייקט משותף עם: אשדר

חיפה

ברח' חנה סנש המקום הטוב בעיר,
בנין בן 8 קומות מצופה אבן נסורה.
הדירות מרווחות ובנויות בסטנדרט בניה גבוה.
לבחירתכם - דירות 4 חדרים 87 מ"ר
(מתאים גם לזכאים)
דירות 4 חדרים 107 מ"ר
דירות 5 חדרים 120 מ"ר
ושתי דירות פנטהאוז.

לפרטים נוספים:
שיכון עובדים רח' החלוץ 43 חיפה טל. 04-660915

פרוייקט משותף עם: דיור ב.פ. בע"מ.

באר שבע - מגדלי עפר

בשכונה ה' סמוך לפארק באזור שופע ירק הולך
ונבנה בנין נוסף בפרויקט היוקרתי ביותר בעיר
באיכות בניה מעולה ובביצוע חברת סולל בונה.
לבחירתכם - דירות 4 חדרים 130 מ"ר
דירות 5 חדרים 140 מ"ר

לפרטים נוספים:
שיכון עובדים, מרכז הנגב טל. 057-72540.

תל-אביב - אמירי אלון

אמירי אלון ממוקם בין הרחובות יגאל אלון, עמק ברכה
ופרי מגדים עם כל היתרונות של לחיות בתל-אביב.
לבחירתכם -
דירות בנות 3 חדרים
דירות בנות 4 חדרים
ודירות גג.
באזור כל השרותים הקהילתיים.

לפרטים נוספים:
שיכון עובדים, לה גרדיה 58 יד אליהו טל. 03-390721

פרויקט משותף עם:
י. זילברמינץ ובניו בע"מ.

לבחירתכם דירות בכל רחבי הארץ:

★ **במרכז:** בת-ים, נווה עופר, נתניה, רמלה, פתח-תקוה, חולון, הוד השרון, תוכנית ל', כפר-סבא.
★ **בדרום:** אשקלון, ראשון-לציון, אשדוד, נס ציונה, רמת-אליהו-ראשל"צ.
★ **בירושלים:** פיסגת זאב, גבעת קנדה.
★ **בנגב:** באר שבע, ערד, קרית גת.
★ **בצפון:** חיפה, נהריה, חדרה, נצרת, טבריה, קרית אתא.

סוגרים בניינים
דירות אחרונות בהנחות מיוחדות

■ קרית בן-גוריון - חולון - רק 2 דירות

באזור החדש של העיר דירות 4 חדרים 105 מ"ר ודירות 5 חדרים 130 מ"ר.
לפרטים נוספים: שיכון עובדים, לה גרדיה 58 יד אליהו טל. 03-390721.

■ אשקלון - רק 3 קוטג"ים

בשכונת ברנע קוטג'ים בשטח בנוי של 164 מ"ר ובו 5 חדרי שינה.
שטח המגרש כ- 300 מ"ר. הבניה קונבנציונאלית עם סטנדרט גבוה.
ניתן לבקר באתר בימים א', ו-ד' בין השעות 10:00-13:00.
לפרטים נוספים: שיכון עובדים, רח' רוגוזין 25 אשדוד טל. 08-557732
פרוייקט משותף עם: יובל גד בע"מ

■ פתח-תקוה - רק 4 דירות

ברח' צה"ל דירות איכות בכל גודל.
דירות 3½ חדרים 87 מ"ר, דירות 4 חדרים 100 מ"ר
ודירות 4½ חדרים 117 מ"ר.
לפרטים נוספים: שיכון עובדים, לה גרדיה 58 יד אליהו טל. 03-390721

■ נס ציונה - רק 4 דירות

ברמת בן צבי דירות 3 חדרים 76 מ"ר.
לפרטים נוספים: שיכון עובדים רח' רוגוזין 25 אשדוד טל. 08-557732.
פרוייקט משותף עם: אשדר

■ באר שבע - רק דירה 1

בשכונה ו' דירת 3 חדרים 74 מ"ר
לפרטים נוספים: שיכון עובדים, מרכז הנגב טל. 057-72540.
פרוייקט משותף עם: אשדר

■ טבריה - רק 8 דירות

באחוזת כנרת - רח' שלמה המלך דירות 3 חדרים 79 מ"ר
ו-4 חדרים - 88 מ"ר.
ניתן לבקר באתר בימים א, ב, ד, ה, בין השעות 14:00-17:00
ובשבת בין השעות 10:00-13:00.
לפרטים נוספים: שיכון עובדים, רח' החלוץ 43 חיפה טל. 04-660915

(המשך מעמוד 17)

שהמתלוננת לא הגיעה לבית־המשפט, והתובעת, נאווה שילר, לא הצליחה לאתרה. במיקרה זה הגיעה המתלוננת לדירה בעיקבות מודעה שפירסם יהלום על השכרת דירה לבחורה.

כאשר ראתה כי העניין אינו אקטואלי עבורה רצתה ללכת, אבל יהלום הציע לה עבודה במשכורת מפתה. היא הסכימה לנסוע איתו לחיפה, וכאשר חזרו, ב־5 בבוקר, הסכימה להישאר ללון בדירתו. אז הפילה למיטה ואנס אותה.

לפי כתב־האישום ביצע יהלום את המעשה המגונה במלצרית, שעבדה במיסעדה שהיתה בבעלותו. בקיץ 1986 הציע לה כמה פעמים להחזירה לביתה במכוניתו, והיא סירבה. באחד הלילות, כאשר התעכבה ולא היתה לה תחבורה חלופית, הסכימה ונסעה איתו במכוניתו.

הוא לקח אותה לביתו, פתח את חולצתה ונגע לה בחזה בכוח רב, הרים את חצאיתה וליטף את רגליה. הבחורה הצליחה להימלט ממנו וברחה מהדירה. האמרגן רדף אחריה אך היא הצליחה למצוא מונית והסתלקה מהמקום.

אחרי שמיעת עדויותיהן של הצעירות התחיל יהלום, קירח ובעל כרס קטנה, להעיד. הוא עלה לדוכן־העדים והתחיל לענות על שאלות סניגורו. הוא הירבה לדבר והשופטים העירו לו על־כך ללא הצלחה.

„אני כבר יושב שיבעה חודשים, ואני לא יודע על מה, כעת אני רוצה לספר לכם את הכל!" אמר לשופטים.

שוטרת סוויסה
„הכל עלילת־דם"

התרגשותו גברה והלכה ככל שהמשיך לספר. הוא ביקש כוס־מים, ואמר כי עבר צינתור והתקף־לב, והוא מרגיש לחץ רב בחזה.

בית־המישפט אישר הפסקה קצרה, והשוטרים הביאו כסא, ועליו ישב הנאשם בהמשך עדותו.

אז התחיל הנאשם בוכה. עיניו זלגו דמעות כאשר סיפר על ההתעללות שהוא עובר מאז מעצרו. „השוטרים קוראים לי ,אנס, מניאק', מקללים ו־משפילים אותי כל הזמן. אתמול קיבלתי מכות־רצח, מפני שנרקומן אחד רצה לקבל מנת־סם, חתך את עצמו, ואמר לשוטרים שאני עשיתי לו את זה. אז השוטרים היכו אותי והרגו את נישמתי".

ליהלום היו גם תלונות על־כך שהמישטרה העבירה לפניו כמה בחורות, לשם מיסדר־זיהוי, והבחורות ירקו עליו ואמרו: „מי בכלל היתה מסכימה ללכת איתו?"

גירסתו של יהלום היא כי כל הבחורות הסכימו למגע המיני, והוא מעולם לא אנס אף אחת. הוא חושד כי כל מה שקרה נובע מסיכסוך עיסקי שאליו נקלע בעיקבות הפסדים במיסעדת הסיפון. לדבריו היו אלה יריביו בעסקים שדאגו להעליל עליו עלילות־שווא.

„הכל עלילת־דם! לא היו דברים מעולם!" הירבה לקרוא בבית־המישפט. אמו הקשישה, כסופת־השיער, ישבה על הספסל האחרון באולם, ומחתה גם היא דימעה מעיניה.

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

מענקים אמריקאיים ישירים למוסדות ישראליים

במיסגרת התקציב אישר הסנאט האמריקאי הקצבה של 40 מיליון דולר למוסדות חינוך ובריאות בארצות שונות. רק שתי ארצות במיזרח התיכון יקבלו השנה כספים במיסגרת זו. לבנון תקבל שישה מיליון דולר לאוניברסיטה האמריקאית בביירות. ישראל תקבל 5.15 מיליון דולר בסך־הכל לשורה של מוסדות:

● בית־הספר לבנות על שם יעקב אבות באשדוד: 100 אלף דולר. הבקשה המקורית היתה ל־970 אלף דולר. זו הפעם הראשונה שמוסד זה מקבל הקצבות.

● עיר־הנוער ירושלים: 700 אלף דולר. הבקשה המקורית היתה למיליון דולר. אשתקד קיבל גוף זה 300 אלף דולר. מי מכיר, מי יודע?

● בית־הספר למוסמכים שליד מכון וייצמן ברחובות: מיליון דולר. הבקשה המקורית היתה 1.767 מיליון. אשתקד קיבל הגוף 750 אלף דולר, ולפני שנתיים חצי מיליון דולר.

● המרכז הבריאותי הדסה בירושלים: 1.65 מיליון דולר. הבקשה המקורית היתה ל־3.8 מיליון דולר. אשתקד קיבל הגוף 1.5 מיליון דולר, ואותו הסכום לפני שנתיים.

● בית־הספר הגבוה מתניים בקריית־גת: 200 אלף דולר. הבקשה היתה לאותו הסכום. אשתקד הוקצב אותו הסכום.

● בית־הספר אור שמח בירושלים: מיליון דולר. הבקשה היתה ל־1.6 מיליון. אשתקד קיבל הגוף מיליון דולר.

● בית־החולים שערי צדק בירושלים: חצי מיליון דולר. הבקשה היתה ל־1.5 מיליון דולר. אשתקד קיבלו חצי מיליון דולר.

בשנת 1986 קיבלו הקצבות כמה גופים שלא קיבלו השנה. ביניהם: עיר הנערים ירושלים: חצי מיליון דולר; מכון טרומן בירושלים: 150 אלף דולר; אגודת המוסיקה בירושלים: 200 אלף דולר; בית־החולים לאמהות וילדים בירושלים: מיליון ורבע דולר; הקולג' למורים שעלבים, דואר־נע איילון: 400 אלף דולר.

הטבות נוספות במיסגרת חוק־התקציב שאושרו לישראל כוללות שמונה מיליון דולר להמשך תיכנון הקמת משדרי קול אמריקה בנגב. חלק מהקצבה כללית של 25 מיליון דולר ליישוב מחדש של פליטים יועבר ליישוב מחדש בישראל של עולים מרוסיה. 15 מיליון דולר לפרוייקטים משותפים לאמריקה ולמדינות ידידותיות, ביניהן ישראל. כן הותר לממשלה האמריקאית להחכיר ציוד צבאי, הכולל מטוסים, לישראל, והותר לחברות אמריקאיות לשפץ ולתחזק בישראל מטוסים, גם אם אינן מקיימות קווי־טיסה לישראל.

תביעה נגד סוכנת ישראלית

לקוח ישראלי של חברת־הברוקרים שירסון הגיש תביעה נגד החברה ונגד נציגתה בעבר, הישראלית **גילה אלטמן**.

התביעה מתבררת בבית־הדין המיוחד של הבורסה האמריקאית, וכבר נשמעו בה עדויות רבות.

המתלונן, **רוני אילן**, בעל חברות־הובלה בניו־יורק, טוען בתביעה כי השקיע במניות, באמצעות אלטמן, יותר מ־100 אלף דולר. הוא הורה לאלטמן למכור את המניות במיקרה של ירידת־שער מעל 5%. כעבור כמה שבועות, כאשר ירדו השערים, חיפש אותה כדי לברר אם בוצעה הוראתו, ולא הצליח למצאה. הוא פנה לחברת שירסון, אולם שם סירבו לשמוע ממנו ויעצו כי יחכה לסוכנת־הבורסה שלו. רק כעבור חודש איתר אותה, והתברר כי נסעה לביקור בישראל. בחודש זה איבד אילן את כל כספו.

נגד אלטמן הועלו טענות דומות על־ידי עוד ישראלים, שהפסידו את כל כספם, ביניהם **רני הירש** ו**עדנה שני**. הירש הפסיד 40,000 דולר, ושני 5000 דולר. השניים ממתינים לתוצאות התביעה של אילן.

אלטמן אמרה בתגובה כי השלושה לא הגישו תביעות כאשר הרוויחו באמצעותה כספים, וכי עבודתה בשירסון לא הסתיימה בגלל התביעה. כיום היא עובדת כסוכנת בחברת האטון.

הצלחה לפרוייקט של דרוקר

650 הדירות שהוציא היזם הישראלי **זכריה דרוקר** למכירה בניו־ג'רסי נמכרו תוך שלושה ימים, ובחברה נרשמו עוד כמה מאות ממתינים בתור למי שיבטל את החוזה.

הפרוייקט מיועד לזוגות צעירים בעלי הכנסה ממוצעת, והוא מאפשר כיסוי של 90% מהמחיר במימון בנקאי ל־30 שנה. הריבית הנמוכה והפריסה לשנים רבות מאפשרת לרוכש לשלם כל חודש סכום הנמוך מהתשלום לשכר־דירה.

דרוקר הצליח להקטין את עלות הבנייה על־ידי הכנת הפרוייקט לבנייה בשיטה מתועשת, וכן קיצור משך הבנייה לפחות משנתיים מחתימת החוזה ועד למסירת הדירה. השבוע התחילו בבניית הדירות באיזור טוב בעיירה ניו־בראונסוויק בניו־ג'רסי.

קבלן דרוקר
תשלום חודשי נמוך משכר־דירה

מה יקרה לדולר?

קוראים בעלי־זיכרון יזכרו כי מדור זה היה היחיד שטען, החל מלפני שנה, כי הדולר יפול לעומת המטבעות האירופים והין היפאני. לאחר הנפילה בשערו בשיעור של 60%, לפני כחצי שנה, המשיך מדור זה וטען כי הדולר ימשיך ליפול, ויגיע לבסוף לרמה של סביב 100 ין לדולר (כיום 125 ין לדולר, לעומת כ־300 לפני יותר משנה).

כל יתר הפרשנים הכלכליים, ובכללם אנשי המדור כספת של הארץ והפרשן הכלכלי של ידיעות אחרונות, **סבר פלוצקר**, כתבו את ההיפך המוחלט (רק פלוצקר היכה על חטא לפני חודש, אולם שוב המשיך להינבא נבואת־שטות וטען כי עתה הדולר יתייצב. במציאות שוב קרה ההיפך).

מי ששמע לכל יתר הפרשנים הפסיד כסף רב.

הסיבה להצלחת הניתוחים שלי היא פשוט ראייה נכונה של העובדות. האמריקאים יורידו את שער הדולר, לעומת היתר, עד שהללו יסכימו לשינויים בכלכלת ארצותיהם, כך שיפסיקו לפגוע במשק האמריקאי. האמריקאים דורשים כל העת כי הגרמנים יורידו את הריבית, כדי שהגרמנים ירכשו יותר סחורות גרמניות, ויהיה פחות כדאי לייצא אותן ולהתחרות בסחורות אמריקאיות.

האמריקאים דורשים מהיפאנים להגדיל את הרכישות באמריקה ולאפשר לחברות אמריקאיות לעבוד ביפאן (החוק היפאני אוסר על חברות זרות לעבוד עבודות ציבוריות ביפאן), וכן להקטין את הייצוא היפאני לאמריקה.

האמריקאים דורשים מן היפאנים להתקין תקנות, ולא לסמוך על חוקי־הכלכלה, בגלל סיבה פשוטה: ירידת מחיר הנפט בעולם, מ־40 דולר לחבית לפחות מ־20, חוסכת למשק היפאני 200 מיליארד דולר בשנה. סכום אדיר זה זורם לבורסה היפאנית, ומאפשר לסבסד את הייצוא היפאני לכל העולם, וכך להתחרות בסחורות אמריקאיות.

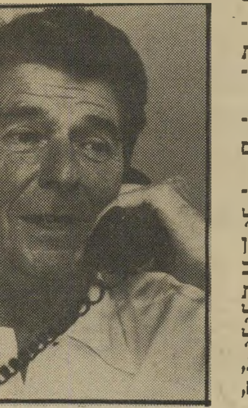

נשיא רגן
ישכחו את השגיאות

אין בכוח היפאנים להילחם בעודפי־כסף אלה, ולכן דורשים האמריקאים הגבלות מינהליות.

האמריקאיים עצרו החודש את ירידת הדולר לרגל ביקורו בארצם של ראש־ממשלת יפאן. אחרי שחזר ליפאן מבלי שהושגה הסכמה התחילו שוב להוריד את שער הדולר. הם יעשו זאת עד שהגרמנים והיפאנים יסכימו לקבל את הדרישות שלהם. אז יקבעו הכל שערים קבועים למטבעות הראשיות, המבוססים על סל־סחורות מצומצם, וישמרו על שער קבוע זה.

הנתונים הכלכליים שפורסמו באמריקה בימים אלה מראים כי המדיניות מתחילה להוכיח את עצמה. הגירעון המיסחרי בדצמבר ירד ברבע, שיעור האבטלה ירד, ותעשיות־הייצוא פורחות. האינפלציה היתה רק 4.4% לשנה.

כנגד הצלחת תוכנית הורדת שער־הדולר, יש מומחים כלכליים הטוענים כי לטווח ארוך הדבר לא יעזור. הם טוענים כי הורדת שערי־הדולר עוזרת שוב ליפאנים ולגרמנים, המשלמים בדולארים עבור הנפט שהם קונים, וירידת ערך הדולר מוזילה אצלם שוב את העלויות. כן הם טוענים כי גם היפאנים וגם הגרמנים (כמו כמה חברות אמריקאיות) העבירו את הייצור שלהם לארצות זרות, כמו קוריאה, טייוון, הפיליפינים ומכסיקו, ומבסיסים אלה יעקפו את ההגבלות שיוטלו בהסכם החדש כאשר יהיה. עוד הם טוענים כי 10 שנים אחרי שכבשו הגרמנים והיפאנים חלק ניכר מהשוק האמריקאי, ודחקו החוצה חברות אמריקאיות, לא ניתן להקים מחדש מערכות־ייצור, גם אם הדולר הזול עושה את הדבר לכדאי.

יש הרבה ממש בטענות אלה, אולם בינתיים שולט הקו של שימוש בדולר כנשק לכיפוף ידי היפאנים והגרמנים. ברור שהצלחת הקו הזה תשפיע בצורה מכרעת על מערכת־הבחירות, והשיפור במצב הכלכלי יוצר בראשונה סיכוי של ממש לרפובליקאים לזכות בנשיאות בבחירות בנובמבר. אחרי הכל, האמריקאים יעדיפו המשך המישטר שהבריא את הכלכלה, וישכחו את פרשת־איראן ושאר שגיאות רונלד רגן תחת להעלות לשילטון את הדמוקרטים, הרגילים בהגדלת המיסוי.

הסדר בין פלטק לדיירים

הסיכסוך בין היזמים **אבנר פלטק** ושותפו **יצחקי** לבין הדיירים בפרוייקט שהם בונים לאמנים ברחוב־בונד בניו־יורק הסתיים בפשרה. הדיירים, שגרו בבניין לפני שנרכש על־ידי פלטק, תבעו תביעות כספיות שונות, ועתה הסכימו להסדר לגבי התביעות.

לפני ההסדר הפעילו הדיירים לחץ על העירייה, בטענה שדירות בבניין נמכרו ללא־אמנים, דבר האסור באיזור זה של העיר, המיועד לאמנים בלבד.

פלטק הראה למתלוננים חוזים שעליהם חתמו רוכשי־הדירות, ובהם הם מצהירים כי ידוע להם שרק לאמנים מותר להתגורר בבניין זה.

סכנה לחגיגות

כל האחראים לתוכנית חגיגות השנה למדינת־ישראל, האמורות להיפתח בחודש הבא, נפגשו לישיבות־חירום, נוכח הודעת רשתות־הטלוויזיה הגדולות על ביטול התוכניות המיועדות לישראל במיסגרת החגיגות.

הודעות־הביטול באו בגלל סירוב המפרסמים להשתתף בפירסום בתוכניות אלה, בעיקר בגלל החשש מהשם הרע שיש לישראל לאור המתרחש בשטחים הכבושים. רשתות־הטלוויזיה הגדולות ועשרות תחנות מקומיות הסכימו קודם לכן לשדר תוכניות מיוחדות הקשורות בישראל. ביטול התוכניות פוגע קשות בכל מהלכי חגיגות ה־40.

חוף בחורף

טוב למין גד־אור, בחור־ישיבה מבלה חצי יום בישיבה וחצי יום בים. הוא טוען כי הבילוי בים משפר את חיי־המין. הוא מוכן להצטלם רק בתנאי שלא יראו את פניו. בתמונה הוא מדגים שיטת־ריפוי מיוחדת שהמציא בעצמו וש־בזכותה נרפא מכאבי־גב ממושכים שתקפו אותו.

הדייגים יוצאים ים סוער. הגלים הקוצפים אינם מרתיעים כלל את הדייגים שיוצאים בסירת־עץ רעועה אל הים. „ים סוער הוא רק אתגר בשבילנו." הם אומרים.

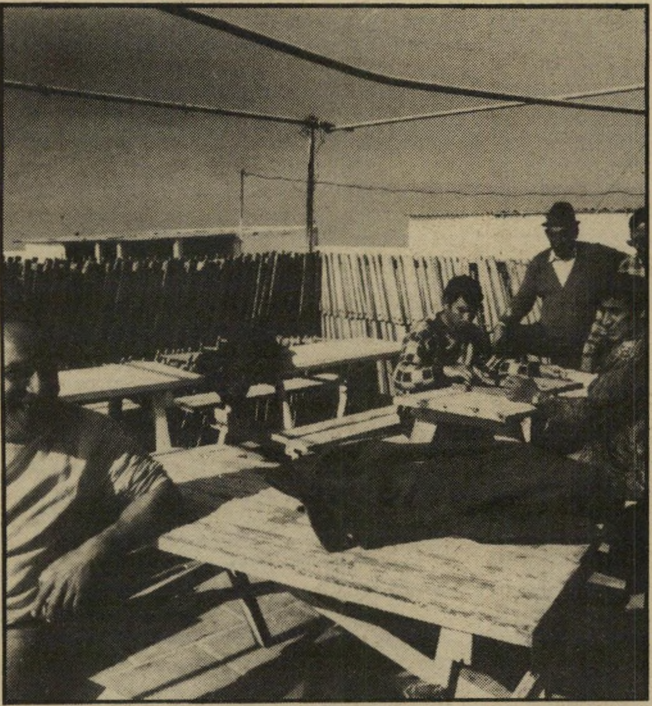

בין הכיסאות גברים שמעידים על עצמם כחולי־ים, והם נמ־צאים בחוף מידי יום. שלמה ואלי מנהלים משחק שש־בש פעיל. „אין יום שאנחנו לא באים לים," הם מציינים.

מהילטון ליפו ישראל אדר מתאבק, מתאמן בריצה יומית לאורך החופים, אחרי הריצה הוא נכנס לשחיה. „גם הצעירים מתחילים להבין את היתרון של הים בחורף."

בשבוע שעבר, בשיאו של החור־רף, בשעה שאנשים התכרבלו במ־עילים, סוודרים, צעיפים ושאר בגדים מחממים, ומי שרק יכול היה, נשאר בבית ליד התנור, היו מי שהתנהגו אחרת.

הם לא לבשו שכבות של בגדים, ולא חיממו כפות־ידיים ליד תנור־חם. הם בילו על שפת־הים, לבושים בבגד־ים בלבד. היו מי שנכנסו למים הקרים, מי לטבילה, לשם הנאה, ומי לשחייה ממושכת.

„לא נורמלים," מילמלו המכורבלים למראה התופעה, אבל גם אלה שהיו בתוך המים חושבים שמי שאינו נוהג כמותם לא מבין את גודל ההנאה. גם הם יגידו על מי שלא מוכנים לנסות ולטבול בים החורפי: „לא נורמלים."

אחת מהשוחות הקבועות בחוף היא יונה וקס. „אני גומרת עכשיו את ה־70," היא מגלה את גילה, וכמו האחרים, שמגיעים לים דרך־קבע, גם היא נראית צעירה בהרבה מגילה האמיתי. היא שוכבת על גרגירי־החול הנקיים ומבצעת תרגילי־התעמלות שלא היו מביישים גם צעירים ממנה.

„אחת שתיים שלוש ארבע, אחת שתיים שלוש ארבע," היא ממלמלת כשהיא מרוכזת בספורט. אחרי שעה וחצי של אימונים בלתי־פוסקים מספרת הקשישה החביבה: „אני באה לים כל יום, גם בחורף, מבלי להחסיר אף יום. אם קורה שיום אחד אני לא יכולה לבוא זה עושה לי רע."

גיבור גדול בצבא

„אני לא יכולה להירדם ולאכול. לא יכולה לתפקד אם אני לא הולכת לים. אני יודעת שיש אנשים שנראה להם מוזר להתרחץ בחורף בים. לי למשל יש בן טייס בחיל־האוויר. יבא הוא גיבור גדול, אבל להכנס ל.ים בחורף הוא לא יכול, קר לו."

לא רק שלא קר לה בחורף, היא אף מבכרת את הים בעונה הקרה. „למה? בקייץ כל החוף מלא בצעירים ששוכבים שעות בשמש כדי להישרף," נאנחת המתעמלת אנחה גדולה. „הם לא מבינים מה זה ים," אומרת, וחוזרת לתרגילי־ההתעמלות.

בסופם היא תיכנס כהרגלה למים, לשחייה יומית. מי שכבר רוחץ בים הסוער ומשתכשך בהנאה גלויה בגלים השוצפים הוא צבי גרוסמן בן ה־72. גם הוא מגלה את גילו וזוכה לקריאות התפעלות ולמחמאות.

גרוסמן מנגב בידיו את שיערו הכסוף ואומר: „המים מאוד נעימים." הוא מתנער בקלילות מהמים, מפגין גוף שרירי ומספר: „אין תענוג גדול מאשר הים בחורף. זו ההנאה הכי גדולה שיש לי. פעם, כשעוד עבדתי, הייתי בא לים כל יום לפני העבודה. זה היה בשעה ארבע לפנות בוקר."

הוא נזכר בערגה בחוויה שנראית לרבים כסבל הגדול ביותר שניתן לתאר. „היום אני לא עובד, ויש לי הרבה זמן פנוי — אני משחק מטקות, מתעמל, נמצא כל יום לפחות שלוש שעות בחוף. זה השיגעון שלי, כולם

אהבת נשים שלוש תיירות יפהפיות שוכבות בהנאה בחוף. מזג־האוויר הקר לא מפריע להן. הן מצאו פיתרון לקור בהתלטפויות וחיבוקים הדדיים. שאר יושבי־החוף הקבועים לא עשו מכך עניין, הם המשיכו בעיסוקים הפרטיים שלהם. שחייה, ספורט וסתם שכיבה בחוף.

בבית צוחקים עלי בגלל זה, אבל הם כבר התרגלו."

כשהוא שוב נכנס למים הוא צועק: "קר? בכלל לא, בואו תנסו גם אתם." הוא מכניס את ראשו לתוך המים ונעלם בין הגלים. אבל לא רק מתרחצים קבועים נמצאים בחוף ביום חורף קר, יש גם משוגעים לים שמגיעים לחופים כל יום סתם בשביל הכייף.

חבורת גברים כזו יושבת בחוף הילטון, הם משחקים שש־בש, מנהלים שיחות בענייני דיומא ומביטים בעניין בים האפור. שלמה חמרה ואלי באבל משחקים שש בש. מבלי להפסיק לרגע את מהלך המישחק מספר שלמה: "אני חולה על הים, זו פשוט מחלה אצלי. אני לא יכול להעביר יום בלי ים. מגיל 13 אני בא לכאן כל יום, חוץ מאשר ביום־כיפור. זה יום של חשבון־נפש, אבל יום אחרי יום־כיפור אני כבר שוב בים. כמה יצא בקוביות?"

תרופה לנזלת

אלי באבל אומר: "יצא 5:3," וממשיך "באתי לכאן היום מצונן. לא יכולתי לוותר. הלוואי שכולם היו חולים במחלה הזו של הים." וחבריו מיד נזעקים: "לא. לא. אם כולם יהיו חולים על הים יהיה פה מלא באנשים, וכל הכיף יילך לנו." מה הם בדיוק עושים על החוף? — לא ברור.

"אני מנהל הים." מכריז שלמה. אלי הוא בעל מיסעדה גדולה וידועה. "היום עזבתי את כל העבודה במיסעדה, השארתי אל כל הבלאגן ובאתי לים."

אופרה בחוף קבוצה של בהירי עור ושיער שכבה בהנאה גלויה על כיסאות־נוח. בירור קצר העלה שהם חברי להקת האופרה של וינה המופיעים בימים אלה בישראל. "ביום אנחנו בים ובלילה אנחנו מופיעים." בתמונה נראית סולנית האופרה עם בעלה, אף הוא זמר. אם קר להם? "יחסית לקור של אירופה פה זה קיץ." הם עונים בצחוק, וממשיכים לקוות לקצת שמש ארץ־ישראלית.

גם בכפור ובגשם באים המשוגעים לים: זה טוב נגד אימפוטנציה, צינון ומחלות

לכולם, לא קר לה. השחיינית הג'ינג'ית מגלה יתרון נוסף בשחייה חורפית: "אני אף פעם לא מצוננת. מאז שאני בחוף אני לא יודעת מה זו נזלת. הבילוי בים בחורף זו התרופה הכי טובה שיש." קשישה אחרת מגלה שהים הציל את חייה: "יש לי מחלה ממארת, מאז שאני באה לים נרפאתי, אני מרגישה נהדר."

בימי החורף נמצאים הצעירים בחוף בעמדת מיעוט, אבל גם הם מהללים ומשבחים את הבילוי החורפי. ישראל אלדר, גבר חסון בן 35, רץ שעתיים מידי יום. אחר־כך הוא טובל בים. הוא רץ מהילטון ועד ליפו, לכל אורך החוף. כמי שסוקר בדרך זו את כל חופי תל־אביב הוא אומר: "לאט־לאט מבינים גם הצעירים את הפלוסים של בילוי בים בחורף וגם הם מגיעים הנה כדי לשחות."

הצעירים גרמו למראות הישנים והמוכרים של זוגות אוהבים להיעלם מהחוף. "אלה כבר לא באים לכאן בחורף, כי אין יותר אווירה אינטימית ורומאנטית. הים מלא באנשים." הוא מדבר ורץ במקום. כשהוא גומר הוא שוב יוצא לדרכו ונעלם מן העין.

חברי להקת־האופרה של וינה, שנמצאת בסיבוב־הופעות בארץ, גם הם כאן. הם שוכבים בנחת על כיסאות־נוח בעיניים עצומות. הסולנית של הלהקה אסטריט הלוי, בלונדית מאופרת בכבדות מותחת זוג רגליים ואומרת: "בלילה אנחנו מופיעים וביום אנחנו בים."

המילה "קור" גורמת ללהקה לפירצי־צחוק עזים: "יחסית לשלג שלנו הקור כאן הוא בדיחה." שלוש עלמות־חן צעירות, ששוכבות על החוף בבגדי־ים חושפניים, גם הן נהנות

שי כרם, צילם: אבי ולדמן ■

(המשך בעמוד 35)

מגלה אוצרות הראש היהודי גם הוא נמצא בחוף, מסתובב עם מכשיר לגילוי מתכות ומחפש אוצרות שאולי טמונים בחוף. הוא לא מסכים להצטלם, רוצה בפטנט בלעדי. בתמונה הונחתונה, מתעמל־חורף, עם כתובת, חברת־החשמל – דרום

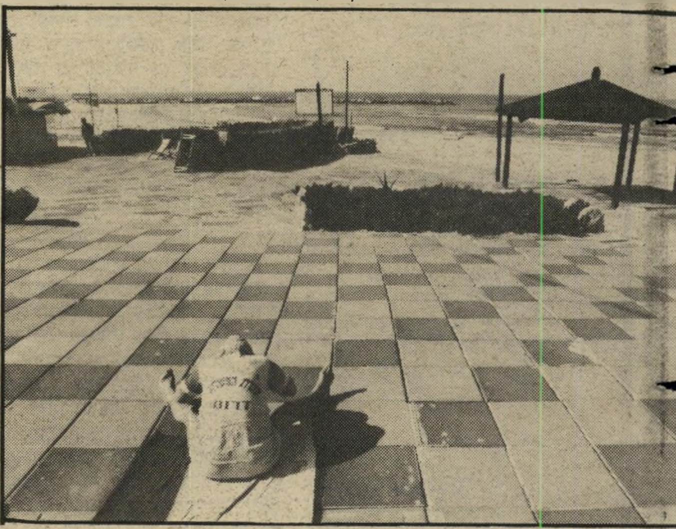

המישחק תם. "תכתוב, תכתוב שניצחתי אותו במארס." אומר אלי. "כתוב."

אחר־כך מתחילה חבורת חולי־הים לדבר על עניינים אקטואלים: "אתם העיתונאים מגזימים. וואלא, בשביל איזה סקופ לעיתון אתם מוכנים למכור את האבא והאמא שלכם. והכי גרוע, את המולדת אתם מוכנים למכור בשביל סקופ."

אבל הכעס מתפוגג אל מול פני הים. "הנה, לכו תצלמו את זאת. היא קבועה פה, כל יום מרביצה שחייה." "זו" היא ג'ינג'ית בת 75, שינה גרפסקי. היא לבושה בבגד־ים ולראשה כובע, מחזיקה בידה מגבת, ועושה את דרכה למיקלחת אחרי השחייה. כמו

הצעירים לא מבינים יסקין בן ה־62 מגיע לים יום־יום מזה 50 שנה. "אין הנאה גדולה מזו. הבעיה שהצעירים לא מבינים מה זה, יש להם שטויות בראש." הוא עצמו שוחה, מתעמל ואף מביא איתו חבר צמוד, רוקי הכלב. "גם הוא מבין מה טוב."

תשבצופן העולם הזה 2630

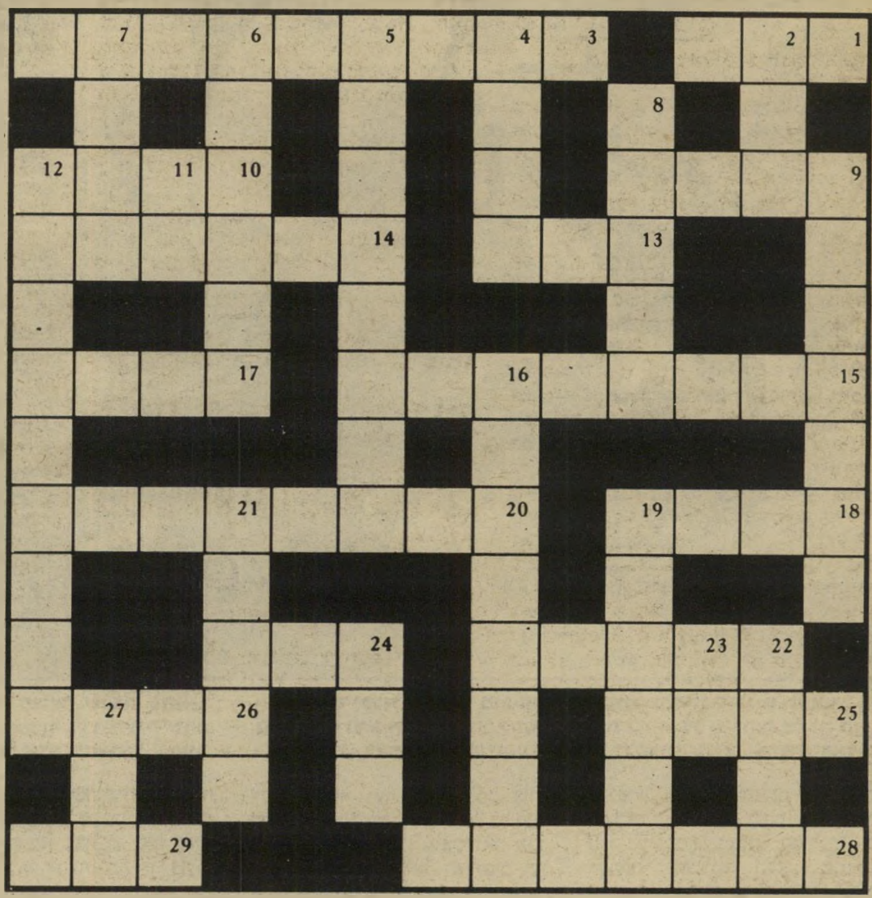

מאוזן:

1. במה זכה ראש־הממשלה לפני שנתיים? (3)
3. האם, השתתפה סימון סיניור־רה בסרט הציפורים? (5,4).
9. מלפפון מהשטחים (4).
10. יסדרו את ההודי בדרך לנת־ב"ג (4).
13. עזר אינו בודד (3). (3).
14. תעודות על קנס לאנשים אלימים (6).
15. זה מה שיש, בר־לב, הרצוג, ויצמן והזז. (5,3).
17. זה מתוך הגולם? (4).
18. התפוזים יצאו אחרת (4).
20. אם זה הסון של המשבר הכל־כלי, אפשר לראות מצד שני, שביפאן הכסף ייגמר ללא כל תכלית (4,4).
22. שמעתם?! אני אשתתף במישפט של ורדי! (5).
24. גם זו שמועה! הוא העביר סחורה לעתיד... (3).
25. גנדרן היער (4).
26. שיח בחורש עני (4).
28. אגודת צער־בעלי־חיים ת־מחה בתוקף נגד רכישה מפוקפקת כל־כך. (3,4).
29. איך אפשר להפוך דבש לנפה? (3).

מאונך:

2. ברח מהזונה (3).
4. איך השתחווה פעמיים? בראש, כמובן (4).
5. אין להתפלא שהם לא יודעים כי מאוטומט־מים לא מוציאים את ה„או", אפילו שאין מבטאים אותו, הרי הם כאלה...
6. מה מגיע למי שישן בחברה? רק לחם יבש! (6).
7. בערב וילון יכול להבדיל בין חי ודומם. (4).
8. לזקנה יש חפץ (5).
9. טייסים לא אוהבים להיקלע למצבים של חסר גרול כל־כך... (4,3).
11. היינו עם זה אותו הדבר, עשה זאת, אבל, בתף. (2).
12. כספי נמסר בשלום, ובכל זאת רב מאד הבכי... (4,5).
16. אמו לא היתה דבורה, הוא יכול לעוף מפה... (4,4).
19. מתי הופך מלך־החיות לחרק? כשהוא חי ביפו או באשדוד (6).
21. פה מגיעים מיד לאולימפוס! (5).
22. תשאר בפנים (4).
23. זה נשמע חזק? היו זמנים! (2).
24. מנע אמיתי.
27. רפי עולה באש? (3).

יהודית דגן

פתרון תשבצופן 2628

מיכתבים לרותי

נעמי רון

חדר שכור

מיכתבו הגיע אליי באמצע נובמבר 1987, אבל זוכה להתפרסם רק עכשיו, בגלל כתב־היד שלו, שעשה לי כאב־עיניים, והתוכן המוזר — אין לי מילה אחרת — שעשה לי כאב־שכל, אם יש דבר כזה. אז ככה: „30־פלוס לא מבוסס ועב־כרס, בוגר־קיבוץ ששתה הרבה ארס, עוסק בתנ"ך, גינון ומריטציה, עומד להצטרף לתנועה נגד המסטור־בציה...

„אני כנהג חסר־מונית, סירה חפצת־שונית, מתגורר בעיר קטנה וצפונית, בחדר שכור ליד הים, רוצה אותך חטובה ורומאנטית לשיפור. הקיים, אותך נאה ובשלה, שתחלציני מהב־דידות, עם גישה לתנ"ך ולמדעי־ההתנהגות." הוא בת"ד 46301, חיפה 31462.

★ ★ ★

עצב ובדידות

הוא צילצל אליי בוקר אחד מכלא רמלה ואמר לי ככה: „קוראים לי רפי לוי, אני בן 31, עצור לפני מישפט. כותב שירים על אהבה, עצב ובדידות, אוהב מוסיקה, את החיים, לבלות, ספורט. קורא סיפרי־פסיכולוגיה, מתעניין בספיריטואליזם. אני חף מפ־שע, ונגרם לי עוול. מעוניין להכיר בחורה לקשר רציני, לתקופה של אחרי השיחרור." הוא ממתין בחוסר־סבלנות בבית־המעצר, ת"ד 178, רמלה 72101.

★ ★ ★

זא־זא גאבור נהגה לומר: מעולם לא שנאתי גבר עד כדי כך שאחזיר לו את היהלומים שקנה לי.

★ ★ ★

נשמה צעירה

היא כבר לא צעירה, בת 57, אבל יש לה נשמה צעירה. וככה היא אמרה לי: „אני טיפוס לא־שיגרתי, ארכיטקטית במיקצועי, גבוהה — 1.72 מטר — רזה, ממוצא אירופי. יש לי תכונות טובות, ופחות טובות, אבל פירוט אתן רק למי שיצליח לסקרן אותי. אותך אני רוצה בן 60 עד 65, גבוה, בעל הומור והבנה, אדם שאיתו אעז להיות אני עצמי." מיספרה אצלי הוא (9/88).

★ ★ ★

גבר נבוך

מונולוג שהשמיע באוזניי אחד הק־ליינטים שלי, ישראלי ששהה 14 שנים בארצות־הברית, והגיע באחרונה לחופ־שת־מולדת. הבחור, בסוף שנות ה־30 שלו, הופעה נאה מאוד (שתינו יחד כוס־מיץ), נשמע נבוך. „איבדתי כאן את הביטחון העצמי שלי," הוא סיפר לי, „באמריקה אני שונה מכולם. הגבר הישראלי, בעיני האשה האמריקאית, הוא משהו מיוחד, יש לו מה להציע.

„הישראלי יודע מה הוא רוצה, הוא נלחם כדי להשיג זאת. אנחנו מתל־הבים יותר מהגברים שהאמריקאית רגילה אליהם, מחמיאים לה יותר. הן אוהבות את המשהו המחוספס שבנו. מעט מאוד שמעתי שם ,לא' מנשים. בגיל מסויים יש לגבר חוש — הוא יודע אם יילך לו או לא. שם ידעתי. כאן אני מרגיש שלגמרי איבדתי את החוש הזה.

„אני לא יודע אם היא מעוניינת בי או לא, אם אני לבוש יפה בעיניה. אני כאילו לא מבין את השפה, את המנ־טאליות. זה נורא מתסכל. אני חושב שזה אבוד לי. אני זקן מכדי להיש־תנות. החוש הזה, בארץ, כבר לא יחזור אליי לעולם." תחשבו על זה, כשאתם מתכננים שהות ארוכה רחוק מהבית.

★ ★ ★

תנו סימן חיים

רציתי להזכיר לכם ש„רותי בט־לפון" עדיין לשירותכם, רק תנו סימן־חיים. לא יודעת מה קרה בזמן האחרון, נראה שרותי איבדה מעט מהפופולאריות שלה. אתם לא זקוקים לה יותר? מצידי זה בסדר גמור. אל תתקשרו אליי, אל תכתיבו מיכתבים, ואני אסגור את העסק ואלך לחפש לי עניינים אחרים בחיים. קו 221017 ממתין.

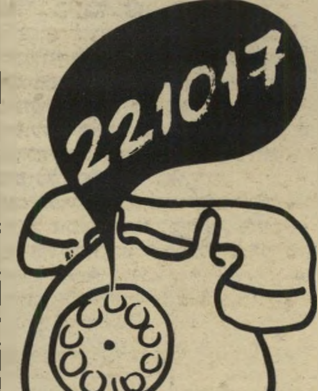

★ ★ ★

דירה ומכונית

היא בת 33, רווקה, אירופית, בעלת מראה צעיר ועדין, נחמדה, משכילה ומסודרת (דירה, מכונית וכל השאר). אוהבת מוסיקה, תיאטרון, קולנוע, שפות, שתיה, טיולים, רוצה להכיר גבר סימפאטי וסולידי, בן 40 (לא יותר, בבקשה) אשר מעוניין בקשר אמיתי, ובשל לקן־מישפחתי. אם אתה עונה על הדרישות, מיספר־הטלפון שלה אצלי, ואפשר גם לכתוב לת"ד 11291, תל־אביב.

★ ★ ★

עוד רותי

על צידה האחורי של המעטפה היא כתבה „עוד רותי", ובמיכתב היא כתבה: „מצטערת שלא אני זו שהמציאה את המישפט הקולע ,הפנוי להיות תפוס', אבל אפשר להגיד שאני מזדהה עם הרעיון. אני בת 36, 1.70 מטר גובה, ורצוי שהוא יעלה על שני המיספרים האלה וגם יכתוב לת"ד 11910, תל־אביב. תודה רבה וביי, רותי (מה לעשות?)"

★ ★ ★

הצד השמאלי של המפה

„אני גרוש, בן 42, גובה 1.77 מטר, רזה, נראה טוב," סיפר לי בטלפון (8/88). „קצין־רכב במיקצועי, רוצה להתחיל את הפרק השני בחיי עם אינ־טליגנטית, רומאנטית, וחשוב שתהיה איכפתניקית ואידאליסטית. הגיל — 35 פלוס, ושתהיה לה נטיה לפעילות פוליטית, לצד השמאלי של המפה, אני מתכוון."

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.
רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 790114-5-6
בשמירה על בריאותך ורכושך

מרים בנימיני

מזל החודש: דלי

ההתאמה עם יתר המזלות

● דלי עם דלי

צירוף בלתי־שיגרתי ומפתיע, כאופי הדליים עצמם: קשה יהיה לצפות את סוג ההפתעות שיכין האחד לרעהו. הצורך בשינויים והחיפוש אחר גירויים אינטלקטואלים ואחרים עשוי, לכאורה, לאחד שניים אלה. אך מאחר שאין דלי אחד דומה למשנהו, והיחודיות היא אחת התכונות המאפיינות מזל זה, יתכן שכל אחד יפנה לדרך זרה ומוזרה ובלתי מובנת לבן־הזוג. אווירה נתוחה, המובילה לעיתים להתמרמרות וכעס, עלולה להיווצר ביניהם. דווקא תגובה בלתי־צפויה היא היא שיכולה שוב לאחד ביניהם.

● דלי עם דגים

כשאר המזלות המקיימים ביניהם שכנות טובה, כך גם הם עשויים למצוא לעצמם עניין משותף בדברים שונים. במיוחד כשמדובר באהבת האדם והרצון לעזור ולהיטיב עם הבריות. אלה ישמשו בסיס להבנה הדדית, וגם כאשר יצוצו חילוקי־דעות יסייעו האידאלים המשותפים להחזיר את השלום והשלווה. בזיווג מסוג זה עלול הדלי להפתיע את בן הדגים בהעזה, במרדנות וברצון מוגזם לחופש. אך יש לציין שבן דגים לא יישאר חייב, וידע להשיב לו כהלכה. כאשר יתגלו חילוקי־דעות ביניהם על־פי רוב יהיה הדגים הסלחן והוותרן, יפשיר את האווירה המתוחה, ויחזיר את היחסים הטובים לקדמותם.

● דלי עם טלה

התאמה טובה יכולה להיווצר ביניהם. אישיותו הדינמית של בן טלה והיוזמה שבה התברך ייגרמו לשיתוף פעולה חיובי. הדלי יבריק ברעיונותיו המקוריים, ובעוד הוא מדבר ומתכנן, הטלה כבר יבצע את הרעיונות בצורה מושלמת. הרצון להרפתקות חדשות מלהיב את שניהם, ויחדיו יבנו להם חיים מלאי נסיעות וטיולים. שניהם ייזהרו מלהגביל זה את זה, וביתם יהיה חמים ונעים, והאווירה שבו אופטימית ועליזה.

● דלי עם שור

דלי ושור על־פי־רוב זרים האחד לשני. בת דלי, המתלבשת בצורה מוזרה ומיוחדת והלוקחת לה חופש מדי פעם מהמיסגרת המשפחתית, מרגיזה את השור ומערערת את ביטחונו. חיי המישפחה משעממים ו־חונקים את הדליים, ודרושה להם מיסגרת גמישה מאוד. היחס החביב שהם נותנים לכל אדם מעורר קינאה בשור, הרוצה שיתייחסו אליו יותר מאשר למכר מיקרי. דרישה זו עבור בן מזל דלי היא, כמו עבור מישהו אחר, עונש־מאסר.

● דלי עם תאומים

נהוג לייחס להם התאמה, כיוון ששניהם שייכים למזלות האוויר, ויכולים „להתעופף" יחדיו. אך המתעופפים הם ציפורים שונות מאוד זה מזה ולא תמיד קל להם להבין איש את רעהו. שניהם מזלות אינטלקטואלים ויחסם לסביבה אוהד מאוד. בן מזל דלי שאפתן בענייני קאריירה, אך בבן־זוגו הוא רוצה למצוא ידיד. למרות שהוא עצמו לא יוצר קירבה אמיתית והוא נשאר מעט מרוחק, הוא דורש נאמנות, ולא יסכים לשום פשרה או שותפות עם מישהו אחר. האינטואיציה החזקה שלו לא תטעה אותו לעולם, וגם אם ינסה התאומים להערים עליו – לא יצליח.

● דלי עם סרטן

שני מזלות אלה שונים מאוד, ובכל זאת הקשרים שביניהם חיוביים. הסרטן קשור למולדת, לבית ולמישפחה, ואילו הדלי דואג לחברה ולאנושות. למעשה, קיים קונפליקט בין הדאגה לחברה ולקשרים ציבוריים ובין הדאגה לבית ולמישפחה. אך הגישה ההומאניטרית של שני מזלות אלה יוצרת שיתוף והבנה ביניהם. שניהם מוכנים להקריב רבות למען אנשים סובלים, חסרי־בית, להשתתף בפעילויות פילנטרופיות ול־עודד את המקופחים. התנגשויות יכולות להיות כאשר הסרטן הופך רכושני כלפי הדלי, מפתח קינאה לידידיו הרבים, ומנסה להצר את צעדיו.

● דלי עם אריה

שני המזלות עומדים זה מול זה בגלגל המזלות, ויוצרים שיתוף וניגוד. זהו צירוף

עניין משותף, צירוף בלתי־שגרתי ומפתיע, או משיכה חזקה

מצוי ומקובל ביותר על שניהם. התנהגותו של האריה ליד הדלי כמעט שקטה. הדלי האימפולסיבי, שאת מצבי־רוחו המשתנים אפשר למנות כאת שעות היממה, הופך ממושמע ליד האריה, ומכיר בכך שיש מעליו שליט. האריה דורש נאמנות, ובהחלט מצפה שהוא יהיה במרכז תשומת־הלב של בן־זוגו.

● דלי עם בתולה

למרות השוני באישיותם ניתן למצוא זוגות רבים המורכבים משני מזלות אלה. שני מזלות אינטלקטואלים, שיוכלו להגיע יחדיו להישגים רוחניים ומעשיים. הקשר יהיה מבוסס על ידידות והערכה הדדית. ייתכנו משברים מדי פעם, בתקופות שהדלי ינהג באימפולסיביות, ומצבי־רוחו המשתנים ישפיעו על בן־זוגו הער לכל שינוי, ומוכן לשרת בכל עת. הבתולה יעזר בבן־זוגו, ויקבל עידוד בעיקר בעניינים הקשורים ללימודים, מחקר, מדע ותרבות.

● דלי עם מאזניים

דלי ומאזניים שייכים למזלות האוויר, וממילא מתאימים מאוד זה לזה. הקשר ביניהם מושך לקירבתם המוני אנשים. ידידים, מכרים, חברים לעבודה ואפילו עוברי־אורח – כולם זוכים לייחס לבבי ושווה. לעיתים־רחוקות תהיה העדפה של האחד לעומת השני, ואם תהיה העדפה, היא תהיה לטובת הרחוקים יותר.

● דלי עם עקרב

המעניין בצירוף זה הוא המשיכה החזקה שנוצרת לעיתים־קרובות דווקא ביניהם. אי־אפשר לומר שהם מתאימים, אופיים שונה לחלוטין. הדלי „חוטא" באהבה כלל־אנושית ולא אישית, ולעקרב נחוצה הוכחה תמידית לקשר העמוק שחשים אליו. העקרב מעדיף לשלוט בבן־הזוג, והדלי אינו ניתן לשליטה. בן עקרב רכושני, קנאי ומתמסר. האהבה ותשומת־הלב שיעניק לדלי, תגרום לאכזבה והתמרמרות אם לא תוערך על־ידו.

● דלי עם קשת

התאמה טובה נוצרת על־פי־רוב בין קשת לדלי. שניהם מעריכים את החופש האישי, לא מחטטים ולא מתערבים בחיי הזולת, וגם לא נתפסים לקטנות. הם אידאליסטים ומוכנים לסייע לאנשים סובלים. בדרך־כלל יימצאו נושאים אינטלקטואלים, שיעניינו את שניהם. ידידים רבים יימשכו אליהם, והאווירה תהיה נעימה, חופשית ובלתי־מחייבת.

● דלי עם גדי

צירוף כזה עשוי להתאים ולהביא לידי שותפות פוריה ומצליחה. חלק מתכונות הדלי והגדי דומות, היות וכוכב שבתאי שולט על שניהם, אם כי לא ניתן לומר שאופיים ממש דומה, מאחר שכוכב אורנוס, המשפיע העיקרי על בני דלי, מוסיף להם תכונות שהן זרות לחלוטין לבן גדי. השאפתנות והצורך להצליח בקאריירה בכל מחיר מאפיינים בהחלט את שניהם.

תוכניות רחבות־היקף מתעכבות. שאיפתכם לקדם עניינים בעבודה נעצרת, ומן הראוי להמתין לזמנים טובים יותר, ולא להילחם בטחנות־רוח. שימרו על הכוחות שאתם עלולים לבזבז על מילחמות אבודות, כדי להתפנות לעיסוקים חברתיים, וגם למסיבות ולפגישות מעניינות. מבחינה כספית – עדיף שלא להשקיע כספים, ולא לפתוח בתוכניות גדולות, אלא לצפות להפתעות מעניינות שעשויות להופיע בסוף־השבוע.

* * *

הדגש יושם על קשרים עם בני־זוג. האהבה תלבלב, תשכיח ותרפא את האכזבה שנחלתם לאחרונה. רוך ועדינות יאפיינו את יחסיכם עימם, ותוכלו להוריד מהלחץ שהכביד עליכם. תשקיעו את עצמכם בעבודה, יכולת הריכוז תעלה, והמרץ המתעורר עלול אפילו לסכן את שלומכם. יש להיזהר במיוחד מתאונות בעבודה או מתאונות־דרכים. חדשות טובות, שינינו לקראת סוף השבוע מארצות זרות, יחממו את ליבכם ויעוררו אתכם לתכן תוכניות חדשות.

* * *

תאומים צריכים להתלבש היטב בזמן הקרוב, כדי להימנע מהצטננויות ומהתקררויות. הם רגישים במיוחד בתקופה זו. ההפתעות הקרובות יפצו אתכם על עומס העבודה והאחריות שהוטלו עליכם. יש להימנע ב־שבוע זה מהשקעות ב־בורסה ומתוכניות כספיות חדשות, כיוון שעלולים לצוץ מיכשולים בלתי צפויים, שתצטרכו להסתדר איתם. אם תכננתם נסיעה לחו"ל, אל תידחו אותה לזמן רב.

המתח המלווה את היחסים בבית ובעבודה יגרום לכם לחפש את השקט במקומות אחרים. בשבוע זה תמצאו את עצמכם מבלים במסיבות, ועוסקים בתחביבים ישנים ונשכחים. כדאי לאסף חית־בית נחמדה, היא לפחות תהיה לצידכם במריבות החוזרות ונישנות בביתכם. אתם ידועים כאנשים האוהבים ל־אגור ולשמור את כספם ורכושם השבוע עשו זאת במישנה זהירות, כיוון ש־הפתעות בלתי־נעימות צפויות במישור זה. במישור הרומאנטי — צפויות הפתעות נעימות.

* * *

יחסים עם בני המין השני יהיו מאוד חשובים. נסו לוותר מעט על רצונותיכם, ולמלא את מישאלות־ליבם של שותפיכם וידידיכם. אם הכסף מכביד שוב על הכיסים, פנקו את בני או בנות זוגכם במתנות מקוריות, כפי ש־רק אתם מסוגלים ל־העניק. ידידים וקרובי־מישפחה שעליכם התכוונתם לסמוך ובהם ביקשתם להעזר, אינם ממלאים את ציפיותיכם. נסיעות וטיולים שתיכננתם לממש באחרונה מתעכבים.

* * *

בני מישפחתכם יגזלו מזמנכם — ועליכם יהיה להקדיש תשומת־לב ועזרה לקרובים חולים. הםעסקה תהיה כבדה. יש לשמור על הבריאות. אתם רגישים במיוחד בביטנכם בתקופה זו: בני דלי יבואו בכל־זאת לעזרתכם, אם כי לא במעשים, אך גם עצה טובה שווה משהו. חובות בספיים יטרידו את מנוחתכם ויגרמו לדאגות מיותרות. תוך זמן קצר ימצא מוצא נוח למועקה, שמטרידה את מנוחתכם בימים אלה בצורת הלוואה שמישהו מידידכם הטובים יציע לכם.

עליכם להיזהר מפני מעשים שאתם עלולים להתחרט עליהם בעתיד. התקופה מצריכה זהירות מיוחדת. אתם עלולים לפעול בספונטניות ולנתק קשרים, ול־אחר־מכן לא ניתן יהיה לאחות את הקרע. חישבו פעם נוספת אם צעד כזה רצוי לכם. נטייה להסתבך בתאונות מסכנת את שלומכם. היו עירניים במיוחד, והשתדלו לנהוג בזהירות. תרגישו צורך להוציא כסף ולערוך קניות. הרשו זאת לעצמכם. זה מגיע לכם.

* * *

אופטימיות וכוחות מחודשים יאפיינו את התקופה המבטיחה והמעוררת. רוב משאלותיכם יתגשמו. פניותיכם לקבל עבודה יעלו יפה ואתם תענו בחיוב. המזל יאיר לכם פנים גם בתחום הכספי, לכן — נצלו זאתו הצעה בדבר נסיעה לצרכי עבודה, ש־שברה בצידה, תגיע לידכם. ועליכם רק להענות ול־קבל על עצמכם אחריות זו. בבית לא הכל יתנהל על מי־מנוחות, בן־הזוג מרבה להתקוטט בימים אלה, ופונה אליכם בדרישות מוגזמות, נסו להתאפק ולא להשיב.

* * *

העייפות משתלטת עליכם – אתם חשים כובד ואפילו אכזבה. לקראת סוף השבוע הדברים יתבהרו. עזרה תגיע ממקור בלתי־צפוי. כל התיקוות והתוכניות יתעכבו. התאזרו בסבלנות, וצפו לימים טובים יותר, שיגיעו. כדאי להימנע מצעדים נחפזים בכל מה שקשור לכספים, כיוון שאתם עלולים להפסיד. אחים וקרובי־מישפחה יעסיקו אתכם, ואולי יהיו לטורח, שימרו על קור־רוח. המצב יחלוף בקרוב.

העבודה מכבידה יותר מכרגיל, ואתם שואפים ליהנות ולהוריד מהאחריות המוטלת עליכם. יש לנהוג בזהירות עם הממונים עליכם, ולהשתמש ב־טקט ובדיפלומטיה. אולי רצוי להתייעץ עם בני מאזניים בדבר הצעדים הנכונים שבהם יש לנקוט בשטח העבודה. השטח הרומאנטי עדיין מפתיע ומבטיח. אתם קורנים קסם וחן רב בתקופה זו, ובני המין השני שמים־לב להרפעתכם ולהתנהגותכם הצנועה. לאלה מכם שתיכננו נסיעה ממושכת, מומלץ לדחות אותה.

* * *

תקופה משונה במיוחד, מלאה הפתעות והתנהגויות מוזרות. הבלתי־צפוי ביותר עשוי להתרחש ולהדהים אפילו אתכם. אל תנהגו בפזיזות וחישבו היטב על כל צעד שאתם עומדים לעשות, כי הסיכון לא קטן בימים אלה. העניינים הרומאנטיים מתנהלים כראוי. את האהבות רצוי לשמור בסודיות. נסיעות שתיכננתם עלולות להתעכב, או להתבטל. יתכן שעדיף לדחות את הנסיעה, ולהסתפק במנוחה קצרה.

* * *

תקופה מעייפת. הרצון להרבות בשינה מתגבר. הפעילות החברתית, שבה הייתם מעורבים לאחרונה, נמאסה, ויש צורך להתרחק, להתבודד, להרהר ולנוח. זה הזמן הטוב ביותר לתיכנון נסיעה ארוכה להמשך לימודים, או השתלמות מכל סוג שהוא. היזהרו מדיבורים שיכולים להתפרש על־ידי אנשים כלשון הרע. פיטפוט מיותר עלול לגרום נזק רב. במקום העבודה צפויות התרחשויות בלתי־רגילות, אדם חדש ובעל השפעה רבה הופך את הסדרים על כנם.

אל מלא רחמים

אני מודיעה לכם שטוב־הלב שלי ממש מגעיל אותי. או שאני כותבת מדור־רחילות או שאני לא כותבת. אבל אי־אפשר לכתוב מדור רחילות ולרחם על כולם, ואת הסיפורים הכי חמים לא לפרסם, שמא מישהו ייעלב. אני, במקום העורך שלי, הייתי מפטרת את עצמי מייד על הפשלה הזאת.

כבר לפני חודשים רבים נודע לי על הרומאן החשאי שמנהלת **ניצה לוין**, אשתו של הבימאי **דויד לוין**, עם **בועז אפלבאום**. אני ראיתי את בועז ואת ניצה מתנשקים ברחוב הירקון, כמו זוג פסיכים. באתי למערכת, מלאת תנופה, כדי לכתוב את הסיפור, אבל כאן ישבתי על הישבן והתחלתי לרחם על העולם. איך אני יכולה לכתוב דבר כזה, שאלתי את עצמי. דויד לוין בטח נורא ייפגע שאשתו התאהבה במישהו אחר. ומה עם הילדים של ניצה ודויד?

בקיצור, מרוב טוב־לב כתבתי את הסיפור בלי שמות. הכל בגלל הרחמנות שלי.

ובכלל, מאז נודעו לי עוד פרטים רבים על הרומאן, אבל בכל פעם, תחת לכתוב, ריחמתי.

אבל עכשיו אני מבינה שאין מה לרחם על דויד לוין, כי הוא מסודר היטב. יש לו רומאן נחמד מאוד עם בחורה יפה מאוד בשם **מירי שומרון**, שפעם, לפני הרבה מאוד שנים, היתה אשתו הראשונה של **דן שומרון** שהוא, למי שלא מעודכן, רמטכ"לנו העכשווי.

אז נגמרו הרחמים. מירי ודויד לוין מאוהבים, וגם ניצה לוין ובועז אפלבאום, ובא לציון גואל.

ענת סרגוסטי, העולם הזה

מירי שומרון
רומאן נחמד מאוד

ציון צפריר, העולם הזה

ניצה ודויד לוין
מתנשקים כמו זוג פסיכים

מישפחת ברנוביץ — פרק ב'

רק לפני חודש סיפרתי לכם איך **זהבה ברנוביץ**, אשתו של הקבלן **מוטי ברנוביץ**, הכירה בטיסה בחור צעיר, התאהבה בו, ואחרי חודש עזבה את הבעל והבית לטובת הבחור הצעיר.

והבעל?

הוא נוסע עכשיו בקו רמת־גן תל־ברוך. ברמת־גן הוא גר, ובתל־ברוך גרה **אירית אילני**, גרושה יפה, עשירה ואינטליגנטית, שהיתה נשואה לקבלן, והמוכרת בעיר כידידתו הקרובה של איש־הביטוח **אבינועם טוקטלי**.

מה מוטי ברנוביץ עושה אצל אירית אילני כל־כך הרבה פעמים בשבוע? לא כלום. הם סתם ידידים.

חפש את האשה

אומרים לי שכל העיתונים מלאים, בחודשיים האחרונים, בסיפורים על **חיים בר**, שהוא שחקן־כדורגל והבלם הכי טוב בארץ. אומרים לי שבכל יום כתוב עליו משהו אחר. יום אחד שמפטרים אותו, ויום אחד שהוא מתפטר לבד, ואחר־כך שהוא לא בלם את הכדור, וביום אחר שהוא כן בלם. אחר־כך כתוב שהוא אשם, ויותר מאוחר כתוב שהוא דווקא לא־אשם.

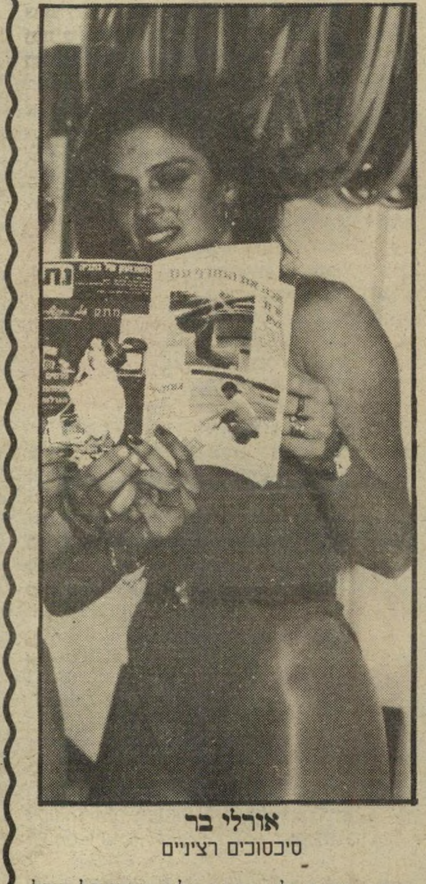

אורלי בר
סיכסוכים רציניים

אני, כמובן, לא מבינה כלום בכדורגל, אבל לעומת זאת אני מבינה היטב בעניינים, ולכן חשבתי שאם לאיש יש צרות, אז צריך לחפש את האשה.

שלחתי שפיון המתמחה בענייני־ספורט, והוא חזר אחרי שלוש שעות ואמר לי „צדקת!"

מסתבר שלחיים בר יש אשה חטובה בשם **אורלי**, שהיא מדריכת־ספורט בנתניה. בין אורלי לחיים התחילו לפני חודשיים סיכסוכים רציניים, וממש באותו הזמן מישחקו ירד פלאים, והוא כן־בלם־את־הכדור או לא־בלם־את־הכדור (מחוק את המיותר).

אמרו לי גם שלאורלי יש חבר קרוב בשם **ז'קו**, והעניין הזה הביא לחיים בר עצבים גדולים מאוד.

נורא, לא?

צה"ל — מה קורה לך, מותק?

לפני חודש שמעתי על **אלוף** (מיל') אחר, שעזב את ביתו ואת אשתו ואת ילדיו.
לפני שלושה שבועות שמעתי שגם האלוף **יצחק מרדכי** עזב את ביתו ואת אשתו ואת ילדיו.
ועכשיו אני שומעת על **אלוף שלישי**, שלא רק שעזב את הבית, את אשתו ואת ילדיו, אלא שהוא מנהל רומאן סוער עם **עתונאית** נאה, שנפרדה לא־מזמן מבעלה.
ורק הממונה עליהם, רב־אלוף (מיל') **יצחק רבין**, כל הזמן, כל הזמן בעלה.

תפקיד חייה

זוכרים את **איריס קנר**? לפני ארבע שנים דרך פיתאום כוכבה, וכולם גילו אותה. גילו אותו כשחקנית, גילו אותה כדוגמנית, גילו אותה כיפהפיה וגילו אותה כחברה.

היא שיחקה בקאמרי ודיגמנה, ואחר־כך היא פגשה את **דודו טופז** וניהלה איתו פרשת־אהבה שבגללה זכתה להרבה יותר כותרות מאשר בכל הקאריירה האמנותית שלה. אחרי דודו טופז היה לה רומאן קצר עם **אבי נשר**, שאז עוד היה החבר הקבוע של **שרון הראל**, ויותר מאוחר היה לה רומאן עם **פרנק בריקובסקי**, שחקן־כדורסל תוצרת־חוץ.

אחר־כך היא נעלמה לגמרי ונשכחה.

ציון צפריר, העולם הזה

איריס קנר
לא מוכנה לגלות פרטים

השבוע פגשתי אותה דוחפת עגלת־תינוקות ומחייכת. היא סיפרה לי שכבר שנה וחצי היא חיה ללא־נישואין עם **יונתן** (לא מוכנה לגלות שם מישפחה) שהוא סטודנט (לא מוכנה לגלות למה), ולפני חודשיים נולד להם בן נפלא בשם **מיכאל**.

„את לא רוצה לחזור לבימה ולדוגמנות?" שאלתי אותה.

„התפקיד הכי נפלא שהיה לי בחיים זה התפקיד של האמהות, ואני לא מתכוונת לוותר עליו," אמרה בחיוך גדול, ואני האמנתי לה.

חולה על רופאים

אם רוצים משהו באמת־באמת, ולא מוכנים להתפשר על פחות — מצליחים.

הנה, העתונאית היפה **רונית מקובר** בת ה־30 יכלה להתחתן כבר 36 פעמים עם כל מיני בחורים יפים ונחמדים. אבל רונית, מאז שהיא זוכרת את עצמה, אמרה שהיא תתחתן רק עם רופא.

ככה עברה שנה, ועוד שנה ועוד שנה, ולא היה אף רופא אחד בשטח והחברים כבר התחילו לרמוז לה שאולי היא מוכנה להתפשר על מהנדס או עורך־דין או רואה־חשבון. אבל רונית אמרה שרק רופא, וזהו.

לפני שלושה חודשים היא הלכה לראיין דוגמן יפה־תואר בשם **ניסים כלף**, שהוא בנו של רופא. הרופא הוא גם מבוגר וגם נשוי. אבל רונית בירדה היטב אם לרופא יש אולי איזה בן־רופא. אמרו לה שדווקא יש. לבן קוראים **אלי כלף**, והוא ממש עכשיו גומר את לימודי הרפואה בבולוניה באיטליה.

רונית פגשה את אלי ו... כבר אחרי שלושה שבועות הם הודיעו שהם מתחתנים.

רונית מקובר
גומר ללמוד רפואה

חוף בחורף

(המשך מעמוד 31)

מהים. המתרחצים הקבועים מגיבים אליהן באי־ישות מוחלטת.

במרחק מאה מטר מהן יושב בחור־ישיבה מזוקן וצנום לבוש במיכנסי־התעמלות בלבד. זהו אהרון גד־אור. חצי יום הוא לומד בישיבה, ובחצי השני הוא נמצא בחוף. „זה החמצן שלי." מצהיר בחור־הישיבה, שמהסס להצטלם. בכל זאת מצפה לו מחר חצי יום בישיבה. „פרסום שמי? — טוב, נו, אבל לא תמונה."

לבסוף הוא מתרצה, ומסכים להצטלם כשהוא מדגים שיטת־ריפוי מיוחדת שהמציא בעצמו. „אבל בלי שיראו פנים," הוא מבקש. למביט מהצד נראית השיטה הזו כמחזה מגוחך. גד־אור מחזיק בידיו בשני ספוגים גדולים, הוא מתכופף ומתחיל לרוץ על ארבע רגליו. „זו שיטה נהדרת נגד תחלואים שונים. אני סבלתי מכאבים בגב, מאז שאני רץ בחוף עם הספוגים נרפאתי."

ותרופה לאימפוטנטים

כשממשיכים לדבר על היתרונות הטמונים בבילוי חורפי בים מתלהב גד־אור, משבח, מהלל, ומגלה שהדבר משפר גם את חיי־המין. „הים משפר את זרימת הדם ומוסיף כוח. כן כן, גם בנושא הזה. אני לא צריך שום אביזרים, לא סרטים כחולים ולא סמים. הים זה הכל. כשאני לא בא לים יש לי פחות כוח."

יתרון נוסף של הים, אליבא דגד־אור הוא כתרופה לאימפוטנטים. הראש היהודי גם הוא הגיע לכאן. אדם בן 40, עטוף במעיל, מסתובב על החול עם מכשיר לגילוי מתכות. אחרי עונת־הרחצה בוודאי טמונים בחול אוצרות מפתיעים.

הוא כועס מאוד כששואלים אותו למעשיו. הוא לא רוצה שכל עם ישראל יגיע מחר לחוף עם מכשירים לגילוי מתכות. „תסתלקו מפה." הוא אומר וממשיך לסקור את החוף.

אוצרות הוא אולי לא ימצא כאן, אבל את מרדכי יסקין בן ה־62 הוא יכול למצוא בחוף מידי יום. יסקין, תל־אביבי ותיק, אומר: „כבר 50 שנה אני מנוי בחוף. מי שבא רצוף מהקיץ לא יסבול מהקור," הוא מבטיח. „הגוף מתרגל לזה."

יסקין שזוף ושחום גם בחורף, ולא ממכוני־השיזוף שצצו לאחרונה בארץ. „מי שבא לים בחורף יכול גם להשתזף. אז למה אין פה הרבה צעירים? כי הם שייכים לדור אחר, דור הפופ והצרחות. לא יודעים מה טוב באמת."

יסקין מהנהן בראשו לשלום לאנשים שבחוף: „אני מכיר פרצופים של קבועים. חלק מהם אני גם מכיר טוב. נוצרים קשרים. המחמאה הטובה ביותר שאני מקבל היא שאני נראה צעיר, וזה, כמובן, בזכות הים." יסקין לא מגיע לחוף לבדו. צמוד אליו רוקי, הכלב שלו. „גם הוא מת על הים."

רוקי מצטרף לבעליו לשחייה. „כמעט תמיד אני שוחה. יש רק דבר אחד שמרתיע אותי." „הקור?" אני שואל. אולי בכל זאת יימצא מישהו בחוף שיאמר שקר לו, אבל יסקין מגיב בזילזול: „מה פתאום הקור? משהו לגמרי אחר — הליכלוך.

„לפעמים זה ממש נורא איך שהמים מלוכלכים. בשבוע שעבר, למשל, אי אפשר היה להיכנס למים מרוב ליכלוך. נישבר צינור של ביוב, והמים היו נורא מלוכלכים. חבל שצ'יץ לא עושה כלום כדי לדאוג לניקיון המים. „הוא רק מדבר ועושה קוסמטיקה. במקום זה שינקה את המים." עולה הקריאה מחוף תל־אביב. אבל לא רק מתרחצי החורף נהנים מהים במזג־האוויר הכגרירי, גם אחמד, המשכיר כיסאות־נוח, מרוצה. הוא מובטל מעבודה. סביבו מסודרים כיסאות־הנוח בסדר מופתי, ואין להם דורש.

סמי צאקר, פועל־הניקיון של החוף, שרוע גם הוא על החול, והוא מביט בים מאושר: „בקיץ אני עובד עד 12 בלילה כדי לנקות את הליכלוך של האנשים. כל הזמן מנקה, עכשיו בחורף יש פחות ליכלוך ויותר זמן לנוח."

מי ישלם עבור מכונית־הפאר של כב' השר באמריקה

לימוזין לארנס

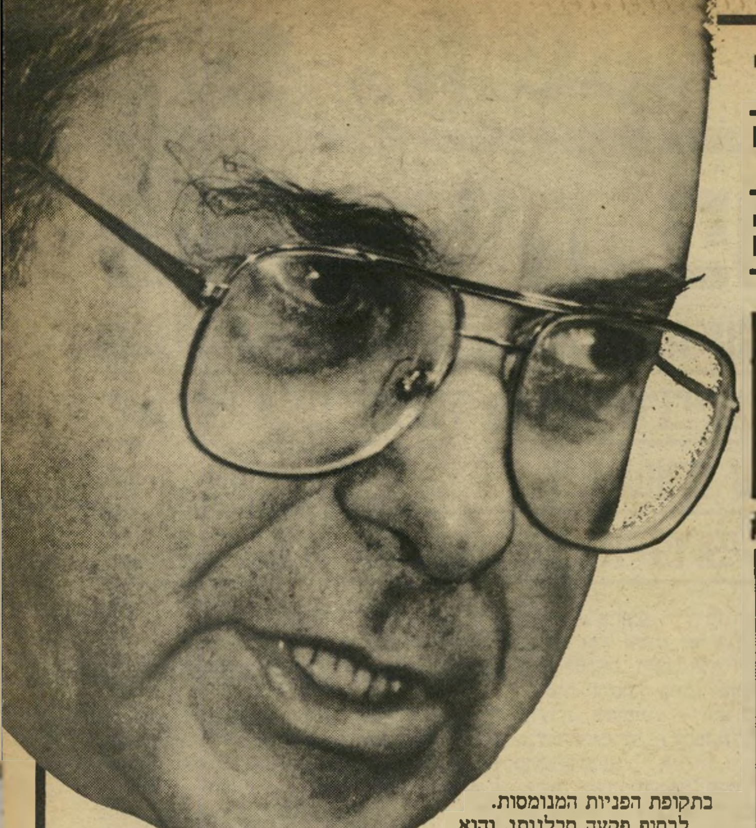

CIVIL COURT OF THE CITY OF NEW YOR
COUNTY OF NEW YORK

-----X

JERUSALEM CAR & LIMOUSINE SERVICE, INC.,

Plaintiff,

- against -

HERUT ZIONISTS OF AMERICA, INC.
and GLENN MONES, Individually,

Defendants.

-----X

כתב התביעה בבית־המישפט הניו־יורקי
ירושלים נגד חרות

jerusalem car and limousine service, inc.
STATEMENT
JERUSALEM CAR & LIMOUSINE SERVICE
334 EAST 78th STREET
NEW YORK, N.Y. 10021
TEL. (212) 772-2555

...RUT ZIONISTS OF AMERICA, INC. PAGE NO. 6
...AST 38TH ST
... YORK, NY 10016
...: MONES GLENN

BILLING DATE 2/ 4/86
ACCOUNT NUMBER 14545

RESERVATION NUMBER	DATE/TIME	DESCRIPTION OF CHARGE FOR SERVICES RENDERED	AMOU...
7661	11/17/85 06:00 PM	MR. ARENS STRECH LIMO DAVE ADDITIONAL STOPS HRS 04:30 PARKING TOLLS FARE 180.00 OTHER CHARGES FROM N.Y. HILTON AND TO HOURLY RATE AND GRATUITY	216

אחד החשבונות של ארנס שלא שולמו
ארידור לא השיב

החל בשנת 1985 ועד מחצית 1986, כאשר היה השר משה ארנס מבקר בניו־יורק, היה מתגורר במלון הילטון אשר בשדרה השישית. חשבון־המלון שולם על־ידי ממשלת־ישראל או תנועת־החרות.

את נסיעותיו הרבות בעיר וממנה, העדיף משה לעשות לא במוניות, שלהן יש לשלם במזומן, אלא בשרות חברת־הלימוזין ג'רוזלם. חברה זו העמידה לרשותו לימוזין ונהג, ובתום השעות שבהן החזיק ברכב היה חותם על החשבון, ללא דאגה לתשלום.

כמו ארנס, כך גם פעילים אחרים של תנועת־החרות, שנסעו שעות רבות במכוניות החברה.

כאשר הצטבר החשבון של פעילי תנועת־החרות לאלפי דולרים, פנה מנכ"ל החברה, רוני אילן, לנציג הניו־יורקי של הגוף שפתח את החשבון בחברת ג'רוזלם: צעירי תנועת־החרות, שמישרדם הוא ברחוב ה־38 בניו־יורק, ואשר בשמם חתמה על טפסי־החשבון גלן מונס.

הפניות של אילן היו מנומסות, תחילה בטלפון ואחר־כך במיכתבים אדיבים, המזכירים כי משום מה שכחו לשלם את החשבונות המצטברים. אילן גם המשיך להסיע את ארנס ואנשיו בתקופת הפניות המנומסות.

לבסוף פקעה סבלנותו, והוא הגיש תביעה לבית־המישפט.

הדבר השפיע, שכן נציג צעירי־חרות ביקש לבטל את התביעה והבטיח לפרוע את החשבון שעמד אז על סך 8583 דולר. אילן ביטל את התביעה ולמחרת, ב־9 במאי 1986, קיבל מיכתב המודיע כי מצורפים אליו שתי המחאות בסכום כולל של 4164 דולר, וכי תנועת־החרות מעריכה מאוד את שיתוף־הפעולה מצידו, וכי הפיגור בתשלום נובע מאי־ידיעת האירגון את גודל החוב. יתרת החוב תשולם תוך 90 יום, בתשלומים חודשיים של 1000 דולר כל אחד.

המיכתב כשלעצמו שימח מאוד את אילן, אולם למרות שהפך אותו ואת המעטפה לכל עבר, לא מצא את ההמחאות המובטחות. כמה שיחות־טלפון נזעמות הובילו להגשת התביעה מחדש, וכאשר הגיע שוב ארנס לביקור ממלכתי בניו־יורק ונסע בלימוזין של ג'רוזלם, המתין לו אילן בפתח מלון הילטון וברוב נימוס שאלו אם יסכים לסייע בפירעון החובות.

ארנס השיב כי אינו מבין מדוע אילן מטריד אותו, וכי יפנה למוסדות התנועה.

אילן החל מטלפן למוסדות־התנועה, והגיע אל יחיאל קדישאי, שהשיב כי צעירי תנועת־החרות הם גוף אמריקאי עצמאי, ואם יש מי שיכול לעשות משהו בנדון הרי זה יו"ר המזכירות, יורם ארידור.

בינתיים כתבו צעירי־חרות לאילן מיכתב שבו הבטיחו לו כי אחרי חג־יום־העבודה האמריקאי ייכנסו לאירגון תרומות, שיאפשרו התחלת פירעון החוב. המיכתב נימק את אי־התשלום בעזיבת עובד בכיר את האירגון, דבר שגרם אי־סדרים ואי־פירעון חובות רבים.

הפעם לא ביטל אילן את תביעתו, למרות שהצליח לקבל המחאה על־סך 1000 דולר על־החשבון.

כאשר הגישו צעירי תנועת־החרות כתב־הגנה, שבו הכחישו את החוב מכל וכל, שלח אילן מיכתב ליורם ארידור במצודת זאב בתל־אביב ווידא שארידור יקבלו אישית. במיכתב חזר על כל הפרשה, וביקשו להתערב כדי למנוע עוגמת־נפש ופירסום של הפרשה, שאינה מוסיפה כבוד לראשי תנועת־החרות. ארידור לא טרח להשיב על המיכתב.

אילן ממתין כיום לפסק־הדין, והוא יבקש מבית־המישפט להחיל את פסק־הדין גם על המישתמשים במכוניות, וזאת לפי תקנות שכירת־הלימוזינות. או אז יוכל להפעיל צעדים נגד ארנס באופן אישי, בעת ביקורו הבא בניו־יורק, בין אם יחזור כשר, בין אם יחזור כחבר־כנסת בלבד. **יגאל לביב**

HERUT ZIONISTS OF AMERICA,INC.

May 9, 1986

Jerusalem Car Service, Inc.
334 East 78th Street
New York, NY 10021

Dear Roni:

Enclosed are two checks totalling $4,164 to be applied against the balance owed on the account of Herut Zionists of

מיכתב־ההבטחה של תנועת־החרות
והצ'קים המצורפים אינם

שערוריית פרס ביאליק

השבוע יוענק פרס ביאליק לחוכמת־ישראל — לראשונה בתולדותיו — לדמאגוג גיזעני המצדד בגירוש ערביי השטחים. בצעד דרמאטי חסר־תקדים הודיע שופט הפרס פרופ׳ חיים שוהם שהוא חוזר בו מחתימתו על נימוקי חבר־השופטים בעיקבות הופעת פרופ׳ ישראל אלדד (שייב) בטלוויזיה.

החולי שאת נגיפיו איבחנו לראשונה במדור זה, בהקשר עם פרסי ישראל, שב ונתגלה בימים אלה עם ההודעה על בחירת חתני פרס ביאליק לשנה זו. והפעם הדברים אפילו חמורים יותר. שכן אם בפרס ישראל מדובר היה בשרירות־לבו ובצרות־אופקיו של עסקן שזכה בפטור גדול מדי מביקורת ציבורית, ועשה בפרס כבתוך שלו, הנה בבחירת מועמדי פרס ביאליק השנה נתגלתה לפנינו קהות־חושים מוסרית שדומה כי אין למעלה ממנה.

וכך נבעתו כל אלה החרדים לדמותה ולעתידותיה של התרבות הישראלית, וכל אלה החרדים לכבודו של הפרס, למישמע ההחלטה להעניק את חלקו המיועד לנושא „חוכמת־ישראל" לפרופ׳ ישראל אלדד (שייב), פובליציסט, עיתונאי ו„דמאגוג משולח־רסן" (דן מירון, פוליטיקה, יוני 1987), דברם העיקבי והאידיאולוג הקיצוני ביותר של תנועת „התחיה" ותנועת הדיכוי והכיבוש המתקרית גוש אמונים על משקל ה„לויאליסטים" הידועים לשימצה בצפון־אירלנד.

בימים של מעשים מעוררי חלחלה הנעשים בשם ביטחון ישראל, ייתכן שכל הפרשה כולה היתה חולפת בלא תשומת־לב יתירה אלמלא בחר פרופסור אלדד־שייב — מי שזכה בתארו האקדמי הנכבד במחלקה ללימודי־חוץ של הטכניון, מוסד שאינו מתמחה כידוע ב„חוכמת־ישראל" דווקא — להופיע בטלוויזיה, כשבוע לפני מועד קבלת הפרס, ולהכריז כי הוא תומך ב„ריפאטריאציה" של יותר ממיליון תושבי השטחים הכבושים בידי ישראל בגדה המערבית וברצועת עזה לשאר ארצות ערב.

בכך, קיבל על עצמו בצורה חד־משמעית את סמכותו הרוחנית של הגזען כהנא.

בתולדות התרבות ידועים סופרים והוגי־דעות לא־מעטים שגרסו כי השחתה לשונית כמוה כשחיתות מוסרית. כך קונפוציוס וכך בזמננו שלנו סופרים ומשוררים כקארל קראוס, ברט ברכט ועזרא פאונד. המושג „ריפאטריאציה" פירושו המילולי הוא „חזרה למולדת". על אותה מחלקה בסוכנות היהודית המעודדת ישראלים ילידי ישראל שהיגרו מן הארץ לחזור למולדתם ניתן בהחלט לומר כי היא עוסקת ברה־פאטריאציה.

אבל לקרוא בשם „ריפאטריאציה" לגירוש מאות אלפי גברים, נשים וטף ממולדתם, מן הערים והכפרים שבהם נולדו וחיו, ביהודה, בשומרון וברצועת־עזה, לארצות שבהן לא דרכה כף־רגל מיקצתם מעולם, הוא **מעשה נבלה** מאין־כמותו. והוא גם מעשה ציני היאה למישטרים מושחתים ומשחיתי־לשון־ותרבות מעין אלה הקוראים לרודנות בשם „דמוקרטיה עממית" ולדיכוי רוב התושבים בשם „הפרדה" (אפארטהייד), שלא לדבר על אותו מישטר ידוע־לשימצה שקרא לרצח אנשים בתאי־גזים ולמיחזור גופותיהם למוצרי־ניקוי כגון סבון בשם „פיתרון סופי".

זוהי איפוא החברה הנאה שאליה הצטרף עתה חתן פרס ביאליק לחוכמת־ישראל שלנו, „הדמאגוג משולח־הרסן" ישראל אלדד. להציג אותו, עם הגיוונות מקרא הקלוש והרדוד שלו, לצידם של חוקרים כמשה צבי סגל, יחזקאל קויפמן, גרשום שלום, נפתלי טור־סיני, נחום סלושץ, ירוחם־פישל לחובר, יצחק בער, יעקב נחום אפשטיין, חנוך אלבק ומרטין בובר — הוא לא רק מעשה־איוולת ומעשה חסר־אחריות. הוא, אף הוא, מעשה של שחיתות־המידות.

שלא לדבר כבר על השאלה המתבקשת, כיצד ניתן להעניק את הפרס לאלדד־שייב ולמנעו מפרופ׳ ישעיהו לייבוביץ, מועמד טבעי וראוי לו מזה שנים בזכות מישנתו ומחקריו. מועמדותו של לייבוביץ הוכשלה, כזכור, על־ידי קואליציה של שני חוקרי יודאיקה מהוללים כפרופ׳ אלי שווייד, נאמן נוש אמונים, וד"ר מנוחה גלבוע — מרצה זוטרית אבל אשתו של ה„ממונה" לשעבר על פרסי ישראל. וזאת, חרף המלצתה החמה של החוקרת החשובה ביותר שהשתתפה אותה שנה בוועדת השיפוט — פרופ׳ שרה וילנסקי, תלמידתו וממשיכת דרכו של פרופ׳ גרשום שלום בחקר הקבלה.

זאת ועוד, הענקת פרס ביאליק לחוכמת־ישראל לפרופ׳ אלדד (שייב) מגלה גם חוסר דרך־ארץ כלפי האיש שעל שמו נקרא הפרס וכלפי כל הערכים הגלומים במיפעל־חייו וביצירתו שלו. שהרי במיקרה זה אין כל צורך **לנסות לנחש** כיצד היה ביאליק מגיב על הבחירה. במיקרה זה

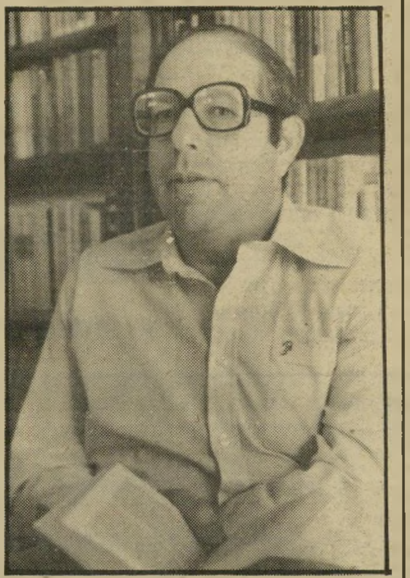

פרופסור חיים שוהם:
מסרב להיות שותף להחלטה

אנו יודעים בדיוק מה היה המשורר אומר אילו נשאל, שהרי חיווה את דעתו ביחס לאלדדים למיניהם לא־אחת ולא־שתיים בעודו בחייו.

וכך, גם אם לא נתעקש להחזיק בדעה ש„ראיתיכם שוב בקוצר ידכם" מופנה כלפי הרביזיוניסטים דווקא, די לעיין במה שכתב ביאליק בימי הריב ביישוב הארצישראלי בעיקבות פרשת רצח ארלוזורוב.

ואלה דיברי ביאליק בשנת חייו האחרונה: „זרע השטן הרביזיוניסטי היפרה רוש ולענה ואף על פי כן ליבי סמוך ובטוח, כי הגוף הבריא של היישוב יתגבר גם על המחלה הזאת. יכול נוכל לה."

ומי לנו מייצג נאמן של „המחלה הזאת" בימינו מאלדד־שייב, ה„דמאגוג משולח־הרסן". „המחלה הזאת" בגילגול קשה ומסוכן לאין־ערוך מזה שאליו כיוון המשורר הלאומי.

לפיכך, הענקת פרס ביאליק לחוכמת־ישראל לאיש אשר כזה גם אינה מעידה על „חוכמת־ישראל" יתירה מצד שופטי הפרס. אדרבה, היא מעידה על „סיכלות ישראל" מובהקת שלהם.

צדיק בסדום

קרן־האור היחידה, כפי שנהוג לומר, בפרשה אפלה זו היא העובדה שבעיקבות אותה הופעה אומללה של אלדד בטלוויזיה, חזר בו אחד משלושת השופטים, פרופ׳ חיים שוהם, מרצה בחוג לספרות עברית והשוואתית באוניברסיטת חיפה וקודם לכן באוניברסיטת בר־אילן, מהסכמתו להענקת הפרס לחסיד הריפאטריאציה־טראנספר.

בשיחה אתי ביום השישי האחרון התוודה באוזני: „אחרי ששמעתי את דבריו של שייב בטלוויזיה לא עצמתי עין כל הלילה. עד אז חשבתי, אולי מתוך נאיביות יתירה, שניתן ואולי אף צריך להפריד בין פוליטיקה לבין פעילותו של אדם כמורה ואולי אף כהוגה־דעות. אבל ההעזה שלו להעלות את ה„ריפאטריאציה׳ של ערביי יהודה ושומרון ורצועת־עזה כפיתרון לסיכסוך היהודי־ערבי, והמשמעות הרוחנית והציבורית שנודעת להכרזה כזאת בתנאים הנוכחיים ועל רקע ההתפתחויות האחרונות, לא איפשרו לי עוד להיות שותף להחלטה שהייתי שותף לה גם קודם לכן בחצי־לב בלבד".

אמר ועשה. יירשם הדבר לזכותו ולזכות אומץ־לבו ויושרו האינטלקטואלי, שלאחר אותו ליל־שימורים עמד ושלח את המיכתב הבא לסגן ראש עיריית תל־אביב נתן וולך, הממונה על הפרס, בצירוף העתקים ליעקב אורלנד, יו"ר אגודת הסופרים העברים, שמטעמה נבחר לכהן כשופט, לשני חבריו־לוועדה, הפרופסורים פנחס פלאי (אוניברסיטת באר־שבע) ורבקה שץ־אופנהיימר (האוניברסיטה העברית), שהיא גם יושבת־ראש הוועדה, ולראש עיריית תל־אביב שלמה להט.

והרי תוכן מיכתבו של פרופ׳ חיים שוהם לסגן ראש עיריית תל־אביב:

„למר וולך הנכבד,

אבקש להסיר את שמי מנימוקי ועדת־השופטים להענקת פרס ביאליק לחוכמת־ישראל לשנת תשמ"ט לד"ר ישראל אלדד.

נתונים ומצב שאיפשרו לי בשעתו להצטרף לעמיתי־לשיפוט ולהעניק את הפרס לד"ר אלדד נשתנו מעיקרם. מה שהיה אפשרי לי עוד לפני חודש ימים ויותר — שוב אינו אפשרי, בעיקר לנוכח הופעתו של ד"ר אלדד אמש בתוכנית מוקד בטלוויזיה הישראלית ועמדות שנקט בהן (בעיקר לקראת סופה של התוכנית).

יש בצעד זה שלי משום מחאה רבתי מצידי וצר לי שאיני יכול להחזיר הגלגל אחורנית. בעת קריאת נימוקי השופטים, אבקש שלא לציין את שמי, שכן אני מסיר הסכמתי.

אין הדברים אמורים לגבי הפרופסור צ.ב. רבינוביץ וסיפרו (הוצאה מדעית של מחזור פיוטי ינאי) שזכה אף הוא בפרס. אם מיכתבי הוא כהתפטרות מוועדת השופטים האמורה — הרי אני מתפטר ממנה.

חיים שוהם
22.1.88

חסרת תקדים

פרשה זו היא חסרת־תקדים בחומרתה בתולדות פרס שכאמור לא חסרו בו גם קודם לכן עיוותים וכן משוא־פנים מביש, גם אם עדיין לא פשתה בו המחלה הגיזענית הרומסת את כל נורמות המוסר המקובלות של התרבות היהודית והעברית (כולל, אגב, זו שבכיתבי זאב ז׳בוטינסקי...)

כך, בחלוקה ה־30 לשנת תשכ"ב לא הוענק הפרס לספרות יפה במועד הקבוע מכיוון שהשופטים מצאו ש„רוב הספרים שהוגשו, ושהיו ראויים לפרס, הם של סופרים חשובים, שכבר קיבלו את פרס ביאליק פעם ואפילו פעמיים". — החלטה נבונה ויפה. כספי הפרס הועברו איפוא, בהתאם לתקנון, לוועדת הפרס של השנה שלאחריה, ואילו זו נתכנסה **עוד בעת כהונתה של קודמתה**, בתכסיס שגם אם היה חוקי הדיף ריח לא־נעים, והמליצה להעניק את הפרס לספרות יפה למבקר פרופ׳ ברוך קורצוייל.

החלטה קודמת להעניק את פרס ביאליק לחוכמת־ישראל לדוד בן־גוריון (תשי"א) עוררה הסתייגויות והירהורים, והיוותה תקדים מסוכן. התקדים נעשה מסוכן פי־כמה כשרוד בן־גוריון זכה בפרס **בשנית** בחלוקה ה־39 לשנת תשל"א. אלא שהאיש שזכה אז שלא־בדין, לדעתנו, לא היה דמאגוג גיזעני היסטרי המטיף לגירוש עמים כי אם אחד ממקימיה ומעצבי דמותה של מדינת ישראל.

ההחלטה להעניק את פרס ביאליק לספרות יפה, שאגב לא הוענק מעולם ללאה גולדברג, ליונתן רטוש, למרדכי טמקין, לי"צ רימון, לאסתר ראב, ליעקב חורגין, ליעקב אורלנד, לנסים אלוני, לחנוך לוין, ליהושע בר־יוסף, לשלמה גרודזנסקי ועוד רבים וטובים — לפובליציסט, למבקר הפושר ולעסקן התרבות הממולח ישראל כהן, היתה אף היא צעד נוסף בסידרה ארוכה של עיוותים, מחדלים ושיתוקים חלקיים בהם לקה יושרם האינטלקטואלי של שופטים שאמורים היו להוציא מישפט־אמת.

שערוריה של ממש התחוללה בחלוקה ה־26 (1958), כאשר, מחמת „חילוקי דעות בין השופטים", לא נתקבלה ההמלצה להעניק את הפרס לימי ציקלג של ס. יזהר.

יזהר סמילנסקי זכה לאחר־מכן בפרס ישראל. כלומר, ישראל כהן — כן. אבל ס. יזהר — לא...

אגב, פרס ביאליק, בניגוד לפרס ישראל המחייב הכרעה פה־אחד, מוענק — על פי תקנונו — „ברוב דיעות". כך שהתנגדותו של פרופ׳ שוהם בוועדה עצמה לא היתה מסוגלת למנוע בעד שני חבריו מלהעניק את הפרס לישראל אלדד.

ואולם, „התנגדותו־שבדיעבד של פרופ׳ שוהם וסירובו לחתום על נימוקי הפרס יוצרים מצב שאין לו תקדים בכל 55 שנות קיומו של פרס ביאליק ואשר עלול לעלות לדמאגוג־הריפאטריאציה שלנו בכיבוד שלו אינו ראוי. זאת, אם לא יחליט לוותר עליו מרצונו.

גם אם לא כך יתגלגלו הדברים, ופרופ׳ אלדד — מייצגו של כל הרע והמכוער בישראל של ימינו — יוכתר ביום ג׳ השבוע בתואר חתן פרס ביאליק לחוכמת־ישראל — הינה צעדו האמיץ של חיים שוהם השיג את מבוקשו, באשר היפנה את תשומת־לב הציבור לחזית המילחמה החדשה המתנהלת בימים אלה בתרבות העברית, כבכל תחום אחר של החיים בארץ הזאת, החל בתיאטרון חיפה, עבור דרך ואדי סאליב, אירגון פא"ן, אגודת הסופרים, פרס ישראל ועכשיו גם בפרס ביאליק.

נתן זך ■

בקשה לפסק זמן

חזית ואדי סאליב גם היא לא קופאת על שמריה. זוכרים? תוכניתו של ראש עיריית־חיפה גוראל ל„שקם" את הרובע הערבי לשעבר של ואדי סאליב על־ידי מחיקתו מעל פני האדמה והקמת קריית ספסרים, סליחה, מישרדים, קניון, חניון וכביש רב־מסלולי על קרקעו היקרה — וכן רובע אמנים „בשוליו".

זוכרים גם ש„ועד אגודת הציירים והפסלים של חיפה והצפון" ובו אמנים ידועי־שם ורבי־עלילה כיורם לילך, זיוה קיינר, דינה מרחב, רעיה טלמור, עמי בידמן, יוסף יבלונק, דבורה שמחוני, זאב ישכיל ואבנר חדד התיצבו פה־אחד לימינו של ראש עירם, בהכריזם כי תוכניתו שהוצאה חת־שתיים מן הגניזה תביא ליצירת „פנינה בלב חיפה". כל זאת, לא בלי תמורה נאותה, כמובן. שכן ראש־העיר הכושל שנלחץ אל הקיר על־ידי ההד הציבורי מתכוון, כך מכריזים בגאווה לא־מוסתרת צייריו, „לשתף אותנו בעשייה", ואפילו „נקבע סיור בואדי כדי להתרשם ולקבוע בית לשיפוץ עבור האגודה."

אפילו נקבע סיור. באמת, מי היה מעלה זאת על דעתו? אכן, היינו כחולמים!

מסתבר כמובן כי התגובה הנזעמת של קהילת האמנים והסופרים בארץ — אליה הצטרפו כמה מן השמות הידועים והמכובדים ביותר בציור ובספרות הישראלית בני זמננו — הביאו לא רק את הארון־החבר גוראל, כי אם גם את ה"ה לילך וטלמור, יבלונק וישכיל לידי מחשבה שניה.

וכך, במכתב מיום 7.1.88 המופנה אל ה„ועד הציבורי להצלת ואדי סאליב" (ר׳ „רקוויאם לואדי סאליב", העולם הזה, 6.1.88), מבקש יושב־ראש אגודת הציירים והפסלים בחיפה והצפון, יורם לילך, מאת הועד הציבורי „פסק זמן עם התיקשורת כדי לתת לדברים את הזמן הטבעי לקידום."

„פסק זמן עם התיקשורת". שמעתם ניסוח?!

ואשר לקידום — הייתכן שב„קידום" זה מתכוון היו"ר לבית האמנים המובטח (1600 מ"ר!) כרמי לא־יחרץ, ואולי גם לקניון, לחניון ולכביש הרב־מסלולי של ראש־העיר גוראל שתיסמונת ואדי סאליב החזירה אותו למציאותה של שנת הבחירות הבאה עלינו לטובה?

כך או כך, את „פסק הזמן עם התקשורת" שאותו ביקשו מר לילך וחבריו, איך בדעתנו לתת להם. אין אנו מאמינים, בפשטות, ב„פסקי זמן עם התיקשורת — כדי לתת לדברים את הזמן הטבעי לקידום."

במקום „פסק־זמן לקידום" — יקבלו מר לילך ועמיתיו תיזכורות חדשות לבקרים. כאן ומעל בימות אחרות.

ובמקום ש„ניתן להם כתף", כפי שהם מבקשים באותו מיכתב, יקבלו דבר אחר אך חיוני לא פחות באזור אחר של האנאטומיה.

„כל דרך אחרת בשלב זה תזיק לענייננו," הם כותבים עוד בפתשגן שלהם. בדיוק כך. והרי זו כוונתנו.

דווקא מתוך דאגתנו הכנה לאותה „נקודת ראות משותפת ומועילה בשם האומנות וטובת הכלל" (העברית, הה, העברית!) שבשמה הם מרשים לעצמם לפנות אלינו.

ו.ס.אליב ■

העיקר שכחנו

בלחץ העיתים, כמעט שכחנו את זאהי כרכבי. כמעט. ולא היינו סולחים לעצמנו על כך.

לא, אין הוא צייר חיפני. אף כי בחיפה לעולם אין לדעת. כך למשל: עד אתמול ראש פלוגות הבירינים של „הפועל" ופתאום — משורר בדימוס. מה שקרה לשמואל ביאליק המפורסם בחיפה ייתכן־גם־ייתכן שיקרה כאן לכל אחד. דברים הרי קורים בחיפה.

ובכן, מר זאהי כרכבי הוא נציג רק"ח בעיריית חיפה. לא כבוד גדול, אך בהחלט גם לא קטן. ובתור נציג רק"ח, אך טבעי היה שיצרף את קולו אל זה של עמיתיו הסופרים, המשוררים והעי־תונאים הערבים אמיל חביבי, סמיח אל־קאסם, סיהאם דאוד — כולם חברי מפלגתו — שחתמו ביחד עם עמיתיהם היהודיים על הכרוז בגנות הריסת ואדי סאליב תחת זרועות בולדוזרי גוראל. אחרי הכל, רובע ערבי או לא רובע ערבי לשעבר?

אבל זאהי כרכבי הוא אדם מקורי. להפתעת הכל — לא זה בלבד שלא התנגד. אדרבה, במועצת העיר חיפה שבה הוא מייצג, כאמור, את רק"ח, עמד ותמך — שומו שמיים! — בתוכניתו של הבוס הגדול גוראל. אכן, על האחרון נאמר שצדיקים מלאכתם נעשית בידי אחרים.

כשעמיתנו פנה השבוע למר כרכבי בתמיהה, השיב זה: א. שלרק"ח אין מדיניות מוסכמת בעניין ואדי סאליב (אתה שמעת את זה, החבר וילנר?!) ב. שאין ברירה אלא לתמוך בתוכניתו של אריה גוראל, כי רובע ואדי סאליב ממילא כבר הרוס (לא כך, מר כרכבי, תהליך ההרס רק הולך ונשלם בימים אלה. אפילו לדיברי ראש־עירך יש עדיין עשרות בתים שיש להם תקנה). ג. שלא ידוע לו כי תוכניתו של אריה גוראל לרובע אמנים מתייחסת רק ל־10 אחוז משטח הוואדי והוא גם לא שמע דבר על התוכנית להקים בשאר השטח קריית־מישרדים וכו'. ד־ד. שהוא יברר.

תברר, יא כרכבי, תברר.

אבל עד שאתה מברר ועד שיתברר לך (אולי עד אז באמת כבר ייהרסו הבתים האחרונים בוואדי) יש לנו בעיה עם הלשונות הרעות. אלה אומרות שתמיכתך בגוראל קשורה איכשהו בעובדה שבנך הועסק במשך כמה שנים (עד לפני כשנה) בתור עובד־עירייה בעיריית חיפה (בתיכנון אדריכלי, אם אינני טועה). לפני כשנה פתח כרכבי ג'וניור מישרד לגראפיקה בעיר. עד כאן הלשונות הרעות. אם אומנם יש למישרד זה קשרים כלשהם עם העירייה — על כך לא ידעו גם הלשונות הרעות שלנו לומר דבר.

מובן שאיננו מאמינים אף לרגע שיש קשר כלשהו בין העובדות שהזכרנו. אדרבה, אנחנו משוכנעים שכל המקשר ביניהן כמוהו כמעליל עליך ועל בנך כרכבי ג'וניור עלילה שפלה.

אבל עד שאתה מברר, גם אנחנו מבררים.

כולם מבררים, יא כרכבי, והכל דורשי טובתך. להוכיח קבל עם ועדה שתמיכתך בתוכנית להפיכת רובע ואדי סאליב ל„פנינה אמנותית" נובעת רק מטעמים אסתטיים טהורים.

דווקא משום כך מובטח לנו שלא תתנגד אם ננצל הזדמנות זו לשלוח מכאן בירכת יישר כוח לחה"כ עבדל־וואהאב דראושה ביום פרישתו מן המערך של רבין־פרס.

מה הקשר?! — לא מתקשר, יא כרכבי, לא מתקשר בכלל.

נ. ביאליק ■

יהוה ואללה עורכים מילחמה

כשהגיע לישראל לפני שלושה שבועות לא עלה בדעתו של המשורר האמריקאי הנודע אלן גינזברג שהשיר הפופולארי ביותר בקובץ שיריו הדו־לשוני (תרגום עברי מול מקור אנגלי), קדיש ושירים אחרים, יהיה דווקא השיר יהוה ואללה עורכים מלחמה, אותו כתב בניו־יורק בשנת 1974.

אבל למאורעות יש היגיון משלהם וזה — מסתבר — משפיע גם על השירה. בן־לילה כמעט הפך השיר האנגלי־העברי לשיר־המחאה הפופולארי ביותר על רקע המרי האזרחי בשטחים הכבושים, וגינזברג נתבקש שוב ושוב לקרוא אותו בכל הופעותיו. השיא היה בקריאה רבת־רושם לפני קהל עשרות האלפים בהפגנת שלום עכשיו בכיכר מלכי ישראל בתל־אביב. בתמונה: אלן גינזברג קורא בכיכר מלכי ישראל.

צילום צפריר העולם הזה

יהוה בפצצת אטום
אללה שוחט את גרונות הכופרים
צבאות יהוה מביסים את השבטים השכנים
האם יכסו מי ים סוף ויטביעו את צבאות אללה!

שבטי ישראל סוגדים לעגל הזהב
משה שבר את לוחות־הברית.

זלמן שכטר, הרבי מלובביץ' מה אתם אומרים
דברות האבן שבורות על הקרקע
סם הסופי מה אתה אומר
האם מרעי הנביא יחוללו במעגל
סביב בית־הכנסת שעה שהיהודים מתפללים בזקנים מחשמלים!

שני האלים נוראים! אימים הם יהוה ואללה!
שניהם אלים עקמי חטם, נמולים.
יהוה אללה מי מהם לא־מציאותי!
מי האשליה החזקה יותר!
למי צבא חזק יותר!
פקודתו של מי מפחידה יותר!
איזהו האל שישמר על האגו שלו בעדן! מי יותר בלא שם!
מי יבוא בתהום האור!
עולמות אלים, אנשי מלחמה קנאים, בני־אדם, חיות ופרחים,
רוחות רפאים רעבות, אפלו יצורי גיהנום מתים כלם,
נחש תרנגול וחזיר יאכלו זה את זנב זה ויאבדו
כל היהודים כל המושלמים ימותו כל הישראלים כל הערבים
המיליונים הרוגזים של קאהיר המוניה של ירושלים
דעו את חלום המות – צבאות במערכה!
שהנחתם לשבטים לנדד למחנות פח אצל חומות אירופה הקרות!
שהנחתם למיליון בני־אדם לשבת בערי מסכנות במדבר בספלי פח בידיהם!
אני יהודי צועק אללה! בודהא שנמול!
נחש מגניב תפוח לגן־העדן –
נכרי, נודד, קורא הקריאה הגדולה!
איזה נביא יליד אדמה זו
קשר אותי לעד לפלשתינה
מקפת צבאות טנקים, מנועי מפציצים נוהמים,
מכשירי מכ"ם מחשבים חשמליים!
איזו רוח הנחתה את הלח"י האצ"ל אל־פתח
ספטמבר השחור!
מאיר לנסקי! השח ניקסון! גנגסטר! ראש־ממשלה! מלך!
גנרל דין בעל העין האחת!
גולדה מאיר וקיסינג'ר כבלו אותי בכלי נשק!

היטלר וסטלין שלחו אותי לכאן!
ויצמן ובן־גוריון שלחו אותי לכאן!
נאצר וסאדאת שלחו אותי לכאן!
ערפאת שלח אותי לכאן! המשיח שלח אותי לכאן!
אלהים שלח אותי לכאן!

בוכנולד שלחה אותי לכאן! ויטנם שלחה אותי לכאן!
מילי שלחה אותי לכאן!
לידיצה שלחה אותי לכאן!

אמי שלחה אותי לכאן!
נולדתי כאן בישראל, ערבי
שנמול, לאבי היה בית־קפה קטן בירושלים
יום אחד באו החילים ואמרו לי ללכת במורד הרחוב
ידי למעלה
ללכת מכאן לעזב את ביתי ואת העסק שלי לעולם!
הישראלים שלחו אותי לכאן!

מקדש שלמה הפירמידות והספינכס שלחו אותי לכאן!
יהוה ואללה שלחו אותי לכאן!
אברהם יאמץ אותי אל חזהו!
מוחמד יראה לי את הדרך לגן־העדן!
ישוע שלח אותי לכאן להצלב!
בודהא ימחה את זכרנו ויחריב את העולם.
הניו־יורק טימס וכותב מאמרי המערכת היכל הקאהירי שלחו אותי לכאן!
***קומנטרי* והפלסטין ריויו שלחו אותי לכאן!**
המזמה הציונית הבינלאמית שלחה אותי לכאן!
פוליטיקאים סורים שלחו אותי לכאן! לאמנים פן־ערבים גבורים שלחו אותי לכאן!
הם שולחים צבאות שיעמדו לצדי –
האמריקנים והרוסים שולחים מפציצים טנקים
סינים מצרים סורים עוזרים לי להלחם למען ביתי
הצודק זהמת נשמתי רוחי המדינה הגבולות
הגופניים, השטחים של האני המולדת
הציונית שלי המורשת הפלשתינאית
הרפובליקות הדיקטטורות מדינות המשטרה הסוציאליזמים
והדמוקרטיות הקפיטליסטיות הקומוניסטיות ושל העולם השלישי
שולחים כלם נשק קטלני לעזרתנו!
אנחנו נכריע את האויב!
נקים את זהותנו הנפרדת! היסטוריה
גאה עד אין קץ!

נגן בגופותינו כאן על הארץ הקדושה הזאת! את הגבעה
הזאת גלגלתא לעולם לא נשכח, לא נטש
נשכן בה עד קץ הימים
תחת אללה ישוע יהוה לעד אדני אחד
שמע ישראל אדני אלהינו אדני אחד!
לא אללה אלא אללה!

אוי! אה הה! אוי! אה! הה!
שלום! שנטי! סלאם!

ניו־יורק, 13 בינואר 1974

עברית: נתן זך ■

עורך נתן זך

„לשלום עכשיו אסור"

(המשך מעמוד 9)

אלף הביאו לתהורה ציבורית עצומה. כל שורת המאבקים שהתגלגלה אחר־כך הבהירה לממשלה שאין למילחמה קונסנסוס. את כל זה אפשר היה לעשות רק חודש אחרי תחילת המילחמה ולא קודם לכן.

כתנועת מחאה חוץ־פרלמנטרית אנחנו נמצ־אים בשטח כבר 10 שנים. הרבה פעמים עמד בפנינו הפיתוי לחדד את העמדות עד הסוף. להכריז בהפגנות מה שאנחנו אומרים בחדר פנימה.

● **ולמה לא?**

כי אנחנו מאחדים את כל מי שמוכן לפשרה בנושא השלום. אנחנו מיטריה רחבה.

● **כלומר, שהמטרה שלכם היא כמה שיותר אנשים?**

המטרה שלנו היא יעילות פוליטית. לא מעניין אותנו להיות צורקים, ולבד. באופן עקרוני, כדי לשמור על יעילות פוליטית, חשבנו כל הזמן ב„רחב" וב„גרול", ובצמתי־ההכרעה ההיסטוריים זה עבד.

בהסכם־השלום עם מצריים זה עבד, בצאברה ובשאתילה זה עבד. אין שום מרינה שזרקה את שר־הביטחון שלה באמצע המילחמה כמו ישראל.

עובדה שגרמנו למהלכים, ולא עבר זמן רב ושרון היה מחוץ לממשלה. לא שאני אומר, חלילה, שמישהו היה צריך להיהרג בשביל זה, אבל עובדה שזה עבד.

כשיצאנו להפגנת ה־400 אלף לא ידעתי אם אנחנו משמעותיים. עבדתי אז ברפת בחליבת־ערב והיתה אמורה להתקיים פגישה עם פרס ואנשי מיפלגת־העבודה. לא ייחסנו לזה חשיבות יתר, אבל סיכמנו שאם מיפלגת־העבודה תתרצה נתארגן להפגנה. ופתאום הגיע טלפון והם אמרו לי שהם מאשרים את ההפגנה. התארגנו במשך שישה ימים והרמנו את ההפגנה הכי גדולה בהיסטוריה של עם ישראל, שיצרה לחץ, שאחריו אי־אפשר היה שלא להקים ועדת־חקירה.

אני מעוניין שלפחות 51% מהציבור הישראלי יתמוך בפשרה. האם זה יקרה? אני מאמין שכן. מתי? אלוהים יודע.

■ ■ ■

● **טוענים נגדכם שאתם לא אומרים דברים ברורים.**

אנחנו הולכים ברחב ובגדול ועל כל הקופה. הוויכוח על הפשרה עוד לפנינו.

למה אני צריך לחדד עמדות? זהו מאבק גדול על כל הקופה. צריך להציל את המדינה מפני עצמה. אנחנו לא נחליט בשביל הפלסטינים מה יהיה הפיתרון עבורם. כל אופציה שיבחרו היא טובה, ובלבד שיובטח ביטחון מינימלי לישראל. לא מעניין אותי מה הם יחליטו, אותי מעניין איך מפרזים את הגדה, משאירים שם כמה נקודות־התרעה ומגיעים למצב שלאף צד לא כדאי יהיה לשנות אותו ולהפר את הפשרה. כל האופציות מקובלות מבחינתנו. בתוך שלום עכשיו אני נחשב, כביכול, לימני.

רחל אבנרי, העולם הזה

מפגין עם שלט, בהפגנת „שלום עכשיו"
„העבודה ברפת הייתה תקופה נהדרת"

● **טוענים נגדכם שאתם תנועה של „צפון־תל־אביב", כלומר של אשכנזים, משכילים, בורגנים.**

הבעייה של שלום עכשיו היא שקהל־האוהדים שלה הוא קצת אליטיסטי. וזה פחות במובן העדתי ויותר במובן הסוציו־אקונומי וההשכלתי.

אנחנו מנסים להגיע לשיתוף־פעולה אמיתי על בסיס פוליטי, בלי פטרוניות, עם אותם אנשים שהגיעו למסקנה פוליטית כמונו — שבלי פיתרון אין סיכוי לפתור את המצוקה במדינה.

ציון נפריר, העולם הזה

מפגיני „שלום עכשיו" בשבת, בתל־אביב
„אסור לנו לחדד את העמדות עד הסוף"

שיתוף־הפעולה עם עמיר פרץ, למשל, ועם אחרים מגיע רק כשיוצאים להפגנות בגדה והסיסמה היא: „כסף לשכונות ולא להתנחלויות". אבל אני מאמין ששיתוף־הפעולה יתרחב.

היום מתנהלים הוויכוחים במה שאת הגדרת כ„צפון תל־אביב". אבל זה קרה גם עם גוש־אמונים וגם איתנו. זו בעיית אמת.

אני מאמין שישראל לא תגיע לפיתרון בעיות־יסוד חברתיות, חינוכיות וכלכליות בלי פיתרון הסיכסוך. ובחלקים גדולים של הציבור ההכרה והחיבור בין שני הדברים עדיין לא הבשילו.

אני זוכר שהופעתי פעם בשווייץ, והיו שם פרופסורים ודוקטורים ששאלו אותי איך אפשר להסביר את העובדה שהם ברחו ממארוקו ומאל־ג'יריה והגיעו לעמדות בכירות, ואילו אחיהם ובני־הדודים שלהם, שבאו לישראל השיגו פחות, הם, שיושבים באירופה, הם יונים, ואילו קרובי־מישפחתם בישראל הם ניצים.

אז יש לי הסבר. יש ניתוחים סוציו־אקונומיים. אבל אני חושב שזו לא עובדה ניצחת. צפון תל־אביב כולל גם את הימין הקיצוני. אפילו גאולה כהן, שלא לדבר על יובל נאמן ומאיר כהנא ורפול, כל אלה הם מערות־מיזרח. הימין הקיצוני הישראלי גם הוא אליטיסטי.

● **אני לא שואלת לגבי המנהיגות, זה עניין אחר, אני מתכוונת לעם, לאלה שצעקו בגין־בגין ושהיום צועקים אריק־אריק.**

הבעייה היא חברתית. יש פה חפיפה בין מצב חברתי להשקפות פוליטיות. ולגבי המאסה, קהל־השכונות, יש באמת בעייה.

זה פועל יוצא של השכלה ומצב כלכלי, כמו בכל מקום אחר בעולם. סך־הכל, מה שלום עכשיו מציעה? איזה אמוציות אני מסוגל לעורר? אני אומר להם שצריך לוותר על שטחים. זה לא מלהיב. מול הימין, שמראש זורק פיתרונות אמוציונאליים של קרושת הארץ, וקרושת מקו־מות קל יותר לתפוס אנשים משכבות מסויימות.

לשלום עכשיו יש בעייה, היא הצליחה להלהיב חלק מהציבור, ולציבור הרחב היא לא כל־כך מצליחה להגיע. אבל עדיין לא ויתרנו, זהו תהליך ארוך ואני מקווה שבעתיד יתרחש שינוי שייעשה על־ידי שבירת המחסום הפסיכולוגי.

● **יש לכם גם בעייה עם הפלסטינים, בסך־הכל אתם מפגינים בתל־אביב ובירושלים, אבל לא בעזה וברמאללה.**

הפגנו בגדה לא פעם ולא פעמיים. אני חושב שבאופן בסיסי תפקידה ההיסטורי של שלום עכשיו הוא לשכנע את הרחוב היהודי בכוח שלה ובפשרה כפיתרון העדיף מבחינת ישראל. הוויכוח הוא בתוך הציבור היהודי.

● **בהפגנה הקודמת, שהיתה לפני חודש, הזמנתם בפעם הראשונה פלס־טינים לנאום.**

מהתחלה הערבים היו באים להפגנות כאזרחים ישראלים. יש נושאים שהם ויכוח על דמותה של החברה הישראלית, וזכותו של הערבי להשתתף בוויכוח כמו כל אזרח ישראלי אחר.

● **אני מתכוונת לכך שהזמנתם פלס־טיני מעזה לנאום בהפגנה ליד מוסיאון תל־אביב, וזו היתה הפעם הראשונה.**

נכון. נתנו בימה לד"ר אל־ארה, כי חשבנו שמה שקורה שם מספיק חמור כדי שנשמע על זה מכלי ראשון, אבל הוויכוח הוא בתוך הציבור היהודי. אני לא רואה בזה כל פסול אם מרי פעם יבוא מישהו משם. סך־הכל צריך לעשות איתו שלום, לא עם שמיר, ולכן אנחנו מדברים איתם ומביאים מישהו משם שישא דברים בעצרת בתל־אביב.

במאבק הפוליטי הבהרנו לנציגות המוסמכת של ועד־המועצות הערביות בישראל שאנחנו נגד כל אלימות ומי שסוגר את ואדי ערה לחמש דקות מחזיר את המאבק הפוליטי 30 שנה אחורה.

● **כשחזרתם בשבועות האחרונים לפעילות אינטנסיבית היתה הרגשה שאתם יוצאים נגד שמיר ולא נגד רבין, שהוא מפעיל את המדיניות בשטחים, כך היה לפחות עד ההפגנה האחרונה.**

בהפגנה האחרונה הקדשתי שני מישפטים לשמיר וארבעה לרבין. המדיניות של רבין היא בלתי נסבלת, אנטי־אנליטית. מעבר לכך, יש לו בעייה אמיתית להבין איך בתוך מקבילית־כוחות לאומית נכנסים פרמטרים כמו מוסר, צדק פנימי, שליטה על עם אחר, שלא ניתן לכמת אותם בצורה מתימטית. הוא לא מבין זאת. הוא מסוגל לנתח סידרי־כוחות, אוגדות, אך לא מסוגל להבין נימוקים בתחום המוסרי־ערכי.

למה הצגנו אותו פחות? כי היום הבעייה היסודית היא לפתוח במהלך של ועידה בינל־אומית, וכאן הבעייה היא שמיר.

■ ■ ■

● **מה הזיקה בין „שלום עכשיו" למיפלגת־העבודה?**

באופן בסיסי הזיקה בין שלום עכשיו לבין מיפלגת־העבודה היא כמו הזיקה בינה לבין מפ"ם, רץ ושינוי. הקשר שלנו עם הגופים הפוליטיים הוא שאנחנו מיטרייה שבתוכה כולם עובדים ביחד. אין לשלום עכשיו כרטיסי־חבר.

● **אבל קודם היה לכם קל יותר, כי מיפלגת־העבודה היתה באופוזיציה, ועכשיו היא בממשלה.**

קודם ידעת שאתה יעיל, כי לממשלה היה רוב קטן. ברגע שמיפלגת־העבודה נכנסה לממשלה המאבק החוץ־פרלמנטרי נעשה עקר, כי לממשלה יש מאה חברי־כנסת וכך אי־אפשר להפיל את הממשלה. לכן שתקנו תקופה ארוכה, עד שהד־ברים התחילו להתחמם.

● **אבל מדוע בהפגנות האחרונות שלכם הפגנתם מול ביתו של שמיר ולא מול ביתו של רבין?**

מדובר בתחילת האירועים. הוויכוח היה פחות על השטחים ויותר לכיוון מהלך מדיני. לכן מיקדנו את העניין בשמיר. ברגע שהבעייה האמיתית היתה בעיית ההתנהגות של צה"ל בשטחים, הלכנו חזיתית נגד רבין. ברור שבאופן בסיסי מי שנמצא במיטריית־הפשרה קרוב אלינו יותר מאנשי ארץ־ישראל השלמה.

● **מי מממן את התנועה?**

שמעת בעצמך בטלפון. ההפגנה הזאת כוסתה ב־70% על־ידי תרומות של אלה שהשתתפו בה והשאר כוסה על־ידי שתי תרומות מחו"ל.

● **מיפלגת־העבודה לא מממנת אות־כם?**

ממיפלגת־העבודה לא ראינו גרוש.

בהפגנה הזאת הצלחנו להוציא מהקהל סכום של חמש ספרות למימון ההפגנה. וזה מה שמחזיק אותנו, זה פלוס תרומות מחו"ל, אבל כל הספרים פתוחים, הכל חוקי, ובעצם זה עולה הרבה פחות ממה שחושבים.

● **ומה עם נסיעות לחו"ל?**

המזמינים מממנים את הנסיעה ואנחנו, בדרך־כלל, ישנים בבתים פרטיים. אין לנו כסף, אנחנו תנועה ציבורית. אני כבר נסעתי בכל מיני שליחויות ובמיסגרת שלום עכשיו. אלה נסיעות של תפרנים וככה זה צריך להיות. אף אחד לא מקבל משכורת, בקושי מחזירים לאנשים הוצאות טלפון ודלק. יובל נאמן אמר שאנחנו מקבלים כספים מגורמים עויינים. אולי הוא יכול לסדר לנו צ'ק מגורמים עויינים.

● **היית הרבה בחו"ל במיסגרת הת־נועה?**

שלוש פעמים. לפעולה בחו"ל יש אפקט. זוהי בעצם עבודה בתוך הקהילות היהודיות על הוויכוח הבסיסי של פשרה או לא־פשרה, ויש לה גם השפעה על ממשלת־ישראל, שנבהלת מזה שאנחנו מסתובבים בקהילות ומתראיינים בתיק־שורת...

● **...שאוהבת אותכם.**

אני חושב שאחרי מילחמת־לבנון התדמית של ישראל היתה איומה, וההפגנה של ה־400 אלף נתנה לאנשים אפשרות להרים ראש. גם היום זו שואה מבחינת התדמית ומוכרחים לנסות ולשנות את התדמית.

● **אתה לא חושב שאתם משמשים עלה־תאנה?**

אנחנו אלטרנטיבה, תמיכה בנו היא תמיכה במדינת־ישראל ולא בממשלת־ישראל. ממשלות קמות ונופלות ואנחנו מהווים אלטרנטיבה.

● **אתה משרת במילואים?**

יש לי ברירה?

● **בגדה?**

לשימחתי זה כמעט לא יוצא לי.

● **ואם יקראו לך לשם?**

אלך. אין לי ברירה. אני אתווכח, אבל אני לא אסרב. אני חושב שסירוב הוא שגיאה. מי שמסרב מסיבות מצפוניות אין לי ויכוח איתו. מי שמסרב מסיבות פוליטיות עושה לדעתי שגיאה. כדי להגיע לרגע, שיקרה בסוף, שישראל תחזיר חלק גדול מהשטחים, לא צריך לצאת מהמישחק. כל זמן שאני פה, אלחם פוליטית כנגד המדיניות.

● **ואם יתנו לך אלה ביד ויגידו לך להרביץ?**

אני אתמרן את זה כך שאצליח לעמוד בזה. מי ששולח חיילים לבצע מדיניות כזאת גורם לאסון. לשלוח צעירים בני 18 כדי לשבור ידיים ורגליים זה טימטום. המחיר הוא גדול. הקו בין ההתבהמות וההתקרנפות הוא עדין מאוד. אסור ליצור סיטואציה כזאת.

אני לא יודע מה הקווים האדומים שלי. יכול להיות שלא יהיה מנוס ממילחמת אזרחים, שהיא אסון, אבל יתכן שיהיה מאבק.

אם יגזר עלינו להפעיל כוח צבאי כדי לפנות את השטחים, מי שהיום נמצא בעמדת סרבנות תהיה לו בעייה קשה. ואני לא ויתרתי על התיקווה שיבוא יום ונוביל את מדינת־ישראל לפשרה.

● **אתה חושב ללכת לכנסת?**

כנסת זה חלק ממי שעוסק בפוליטיקה. סתם קישוט. והיום הכוח הפוליטי שלנו יותר חזק מכמה ח"כים בתחום הזה.

● **למה התנועה לא הולכת לכנסת?**

לא פסלתי את הכנסת כאפשרות וכחלק מזירת־הפעילות, אבל לשלום עכשיו אסור לל־כת לכנסת כי אז היא תהיה המיפלגה היונית הרביעית או החמישית, ואין בזה שום בשורה חרשה. העובדה שאנחנו מיטריה שמסוגלת לרכז מאסות היא מספיק חשובה. מי שהשפיע במיל־חמת־לבנון הם ה־100 אלף שהבאנו ולא 13 הח"כים שלחמו נגד.

● **ובאופן אישי תלך לכנסת?**

כבר פעמיים הייתי מועמד ואני רואה בכנסת כלי למאבק, אבל השאלה מהו הכיוון. המאבק הוא חוץ־פרלמנטרי. הבעייה היא שהשארנו את הפו־ליטיקה לפוליטיקאים, ומהפוליטיקה נגזרות כל ההכרעות החשובות בחיינו. אסור להשאיר להם את הפוליטיקה. אני רוצה שהחבר'ה הטובים באמת יהיו בפוליטיקה.

מוות למען הכבוד

ציון צפריר, העולם הזה

עורך־הדין אדם פרוסט התאבד. נראה כי העדיף את המוות על פני תוצאות ההסתבכות, שנגרמה על־ידי פרשת זיופים וגניבות של עורכת־דין שהיתה בת־טיפוחיו

אדם פרוסט העדיף למות מאשר לסבול מפגיעה בכבודו. אבל, בדיעבד, מסתבר כי קורבנו היה לשווא. כל הסיפורים והרינונים, שכדי למנוע אותם נתן את חייו, יוצאים כעת לאור מבלי שיהיה מי שיאמר מילה לטובתו. הסניגור המפורסם מת ואיש אינו מגן עליו בפני המשמיצים.

אני מודה שאינני יכולה להיות אובייקטיבית כאשר אני כותבת על אדם פרוסט. הכרתי אותו יותר מ־20 שנה. כיבדתי אותו והערכתי מאוד את מוחו החריף ולשונו השנונה והבהירה. בעיני היה תמיד ג'נטלמן בעל כבוד של קצין פולני.

כאשר התחילה בשבוע שעבר להתרוצץ בבתי־המישפט השמועה על מותו, עוד לפני שהדבר פורסם בעיתונות, אמרו המנחשים כי התאבד בגלל מחלה ממארת. אחרים מיהרו לקשר את ההתאבדות עם פרשת עורכת־הדין מינה גרינהויז, שעבדה במישרדו והסתבכה בעניינים פליליים. אמרו שהיא סיבכה אותו בענייני כספים ובחובות, שמהם לא יצא. „הכבוד הפולני שלו הרג אותו," אמרו המנחשים, „הוא לא היה בנוי לעמוד בפני פשיטת־רגל."

מייד אחרי ההלוויה החלו השמועות לתפוס תאוצה. חברים קרובים התחילו להתלונן שהם מרגישים הרגשת בגידה. „הוא דיבר כאיש המוסר העליון ותראו מה הוא עשה!" אמרו, כאילו נשפט והורשע. דיברו על כספים בסכומים גדולים שלווה מחברים זמן קצר לפני מותו, ולחשו על זיופים ועבירות אחרות בענייני כספים.

אדם פרוסט היה יליד פולין, ילד־שואה. הוא עלה לארץ עם הוריו וסיים כאן את לימודי התיכון ולימודי המישפטים. כמעט מעולם לא הזכיר את ילדותו בפולין הכבושה בידי הנאצים. ממורשת הגלות נותרו לו מבטא פולני קל וצורה חיצונית של יהודי גלותי. כבר בשנות ה־20 לחייו נראה כאיש בגיל־העמידה. מקריח, ממושקף ובעל מבנה־גוף מרובע. אבל שיכלו החריף, חוש־ההומור שלו והג'נטלמניות הטבועה בו היקנו לו הרבה חברים.

האצולה הפולנית

הוא התחיל את דרכו בחיים כעורך־דין צעיר ומצליח, בעל שם של עילוי במישפטים. באמצע שנות ה־20 לחייו התחתן עם דליה קנת, בתו של מי שהיה אז נשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב. דליה היתה ההיפך הגמור מבעלה. יפהפיה צברית בעלת גוון אכזוטי, צחקנית מלאת־חיים ומשובה.

אדם היה מאושר עד השמיים. הוא כמעט לא האמין למזל הטוב שנפל בחלקו. הוא נשא את דליה על כפיים והיה שולח לה פרחים ומתנות. אבל זה לא הלך. הם היו שונים מדי, ואחרי זמן קצר התגרשו. שנים נשא אדם את זכר אהבתו לדליה.

לאחר הגירושין הקדיש את עצמו לעבודתו. הוא הצטרף למישרדו של עורך־הדין המפורסם יעקב הגלר, וזכה להיות שותף במישרד. הקאריירה שלו פרחה במהירות. באותה תקופה הצטרפה גם עדנה הגלר, (היום ד"ר עדנה קפלן) כמתמחה למישרדו של אביה, ושם הכירו השניים ונשארו ידידים טובים. בהלוויתו, הניחה עורכת־הדין קפלן זר־פרחים על קיברו והזילה דימעה.

בעוד הקאריירה המיקצועית שלו פרחה לא יכול היה אדם לשכוח את דליה. שנים רבות חיפש אשה שתש־תווה לה ולא מצא. לפני 14 שנה הכיר את יהודית. בלונדית תמירה, גרושה ואם לשני בנים. היא היתה ליידי, ואדם מצא בה את האהבה והאישיות שחיפש. היא החזירה את האור לחייו של הסניגור המוכשר. מאחר שלא היו לו ילדים משלו אימץ פרוסט בחום ובאהבה את שני בניה של יהודית מנישואיה הקודמים, ונהג בהם כבילדיו.

השנים החולפות היטיבו עם אדם. בעוד שבנעוריו היה יוצא־דופן בצורתו ובלבושו בין הצעירים הצברים, הרי שבגיל־העמידה השתלב היטב בין אנשי־העסקים ובעלי־הממון. את ני־מוסי־החברה הביא אתו מהבית. הוא לא נזקק ללמוד איך לאכול ומה ללבוש, כמו העשירים החדשים. מורשת האצולה הפולנית הביאה לו תועלת רבה.

האנס המנומס

אחד עם אשתו נראה בכל מקום, בהצגות־תיאטרון, בקונצרטים ובמיסעדות־פאר. הוא אהב את החיים הטובים והתגאה מאוד באשתו היפה והזוהרת. „יום אחד הייתי בתיאטרון יחד עם אשתי," סיפר עורך־דין צעיר „היינו לבושים כרגיל בג'ינס. בהפסקה ראיתי את אדם פרוסט עם אשתו אלגנטים, לבושים בטוב־טעם, אמרתי לאשתי: ‚את רואה, ככה צריך להיראות עורך־דין מצליח!'"

פרוסט לא המשיך זמן רב לעבוד עם עו"ד הגלר, הוא פתח מישרד עצמאי. בתחילת הדרך עוד המשיך לעסוק במישפטים פליליים, אבל לאט־לאט עבר לשטח היוקרתי יותר והמכ־ניס יותר של עסקים ומקרקעין. אחד המישפטים המפורסמים האחרונים, בהם הופיע בפלילים, היה מישפטו של שלמה לב־עמי, האנס המנומס.

לב־עמי נהג לאנוס צעירות שעברו ליד תחנת־הרכבת בצפון תל־אביב, על מצע קרטונים שהכין מראש. משך תקופה ארוכה עשה את מעשיו ולא נתפס. הוא הטיל את חיתיתו על תל־אביב זמן רב והצליח להתחמק מידי המישטרה. כאשר נתפס לבסוף היה נגדו חומר רב ועדויות מזעזעות של קורבנותיו.

פרוסט, כעורך־דין מנוסה, החליט שאסור לשופטים לשמוע אף אחד מהקורבנות, מכיוון שהדבר יביא עונש חמור מאוד על הנאשם. לפיכך, אחרי דיונים ממושכים, הצליח להגיע עם התובע, עוזי שרטר, לעיסקת־טיעון, בה הודה הנאשם ברוב האישומים. למרות ההודאה באשמה, נידון לב־עמי לאחד העונשים החמורים ביותר במדינה. הוא נידון ל־28 שנות מאסר בפועל. בית־המישפט העליון הקל מעט בדינו.

מאז, לפני עשר שנים, המעיט פרוסט להופיע בבתי־המישפט. הוא עסק בעיקר בניסוח חוזים וייצוג אנשי־עסקים. לפני שנתיים ייצג באופן חריג

אילנה אלון ■

(המשך בעמוד 40)

אילן מאירי, ידיעות אחרונות

עורכת־דין מינה גרינהויז

„בעלה היה מכה אותה!"

אבי ויכמן, העולם הזה

הלוויית פרוסט: אביו החורג, אמו ואשתו

„כך עורך־דין מכובד צריך להיראות!"

ד"ר יולי נודלמן בלי הרדמה

דיאגנוזה של בית־חולים חולה

בפי הפרופסור דני רייס, מנהל המחלקה האורתופדית בבית־החולים רמב"ם, היתה בשורה מחרידה. בתוכנית ערב חדש אמר הפרופסור, שהוא גם יו"ר ועד־הרופאים בבית־חולים זה, שאם לא יתנו מייד שיבעה מיליון דולר לבית־החולים רמב"ם, יתמוטט בית־החולים סופית. לא יטפלו בחולים ברמה מודרנית, לא יבוצעו ניתוחים, ימותו אנשים.

באותו היום הסביר הד"ר צבי שטרן, מנהל הדסה עין־כרם, שבבית־החולים שלו אין בעיות תקציביות, ואף יש עודף־כסף. כאשר נשאל לסוד הצלחתו, ענה: ניהול יעיל של בית־החולים ואחריות ישירה של כל הגורמים בבית־החולים.

מה שחסר בבית־החולים רמב"ם הוא ניהול יעיל ואחריות של הממונים על בית־החולים ושל משרד־הבריאות. יש הרושם כי את בית־החולים רמב"ם מנהלים הרפתקנים מוכי־גדלות, חסרי יכולת לתכנן עבודה תקינה, אנשים בלתי־אחראיים.

הנה כמה דוגמות:

● בונים, בונים

בשנים האחרונות בנו בבית־החולים רמב"ם ארמונות, שכמעט ואינם מנוצלים.

בניין חדש של בית־החולים רמב"ם נבנה ב־1974. מאז בנו בניין נוסף של ארבע קומות למחלקת־ילדים ובניין של מכון אונקולוגי. בקומה 8 של בית־החולים נבנתה מחלקה להשתלות־כבד במחיר של מיליון דולר, וכמובן אין השתלות. בבניין הישן של בית־החולים בנו מחלקה כירורגית לילדים, ואחרי שנה־שנתיים בנו את בניין־ארבע־הקומות שהזכרנו.

אין להתנגד להרחבת בית־חולים ולבנייה חדשה. אך בביקוריי בשווייץ, באנגליה ובספרד ראיתי בתי־חולים מפורסמים, שעושים בהם עבודה מצויינת, ושעדיין נמצאים במיבנים שנבנו לפני 100 ו־200 שנה.

בבית־החולים רמב"ם קיימת שיטה של קבלת תרומות מחו"ל לבנייה חדשה. אחר־כך דורשים מהממשלה להוסיף כספים. וכאשר הבניין נבנה, דורשים תקציב להחזקת הבניין.

● להסתובב בחו"ל

קבלת תרומות נותנת לצוות המוביל של בית־החולים רמב"ם אפשרות לנסוע לעיתים קרובות לחוץ־לארץ, כדי לאסוף תרומות. "עומדים בתור" מנהלי בית־החולים וסגניהם, ואנשים המקורבים להנהלה. כולם מעוניינים לנסוע לאמריקה, לסיבובים שנוררות נוסף.

זהו מעגל המביא שוב לדרישות מהממשלה, לתוספת כספים. זה גם מוריד ממצבת כוח־האדם את המסתובבים בחו"ל.

● חוק פארקינסון

בעשור האחרון התנפחו בבית־החולים רמב"ם ההנהלה ומישרדים שונים. מישרד כוח־האדם גדל פי חמישה. מישרד האחות הראשית פי שניים. הנהלת בית־החולים פי שלושה. כל הגידול הזה חל למרות שמיספר המיטות בבית־החולים כמעט ולא השתנה: כ־850 ב־1975, כאלף ב־1987.

● קטנים מתנפחים

במקביל נופחו יחידות קטנות בתוך המחלקות, כדי לספק את דרישתם של רופאים בכירים להתקדם ולקבל תפקיד בכיר יותר. אין צורך ממשי ביחידות אלה, והן רק מקשות על ניהול המחלקות. גם הן דורשות תקציב נוסף.

● רופאים מובטלים

בבית־החולים יש תופעה של סיכסוכי־רופאים. רופאים בכירים מנותקים בגללם מעבודה במשך שנים רבות, ומקבלים משכורת.

כמעט בכל מחלקה אפשר למצוא רופא בכיר, המסוכסך עם המנהל־המחלקה והנתון במצב של חוסר־עבודה פלוס משכורת־חינם. כך הד"ר שמואל ארגוב במחלקה הכירורגית; הד"ר יצחק גרש במחלקה האורולוגית; הד"ר סרג'ה קלמנוביץ במחלקה הנוירולוגית; הד"ר תיקווה נתן במחלקה הפסיכיאטרית, הד"ר יאנק גרושקביץ במחלקה הנוירוכירורגית. רופאים בכירים רבים קיבלו במשך שנים משכורת עבור כוננויות שלא היו.

● בכירים חלקיים

רופאים בכירים, מנהלי־מחלקות וסגניהם, אנשי ההנהלה הרפואית, עובדים בדרך כלל עד השעות המוקדמות של אחרי־הצהריים, ולא יותר. משעה 2 או 3 הם עובדים בקליניקות הפרטיות שלהם. כך שיעילות עבודתם ותרומתם של רופאים בכירים כאלה נופלת בהרבה מזו של עובדים המקבלים משכורת נמוכה, וגם נמוכה מאוד.

● תפוסה נמוכה

יש מחלקות שבהן התפוסה נמוכה מאוד, ולעיתים קרובות מחפשים חולים שיתאשפזו בהן, כדי להצדיק את קיומן. כך קיימות שתי מחלקות כירורגיות שאין בהן צורך. במצב הנוכחי, די היה במחלקה אחת.

● ציוד מיותר

ציוד רב אינו מנוצל מזה שנים, ולא מעט ציוד נרכש רק כדי להוכיח את הקידמה של המחלקה.

לא מזמן גילו בפרוזדור, ליד מכון־הרנטגן, ארגזים שעמדו שם במשך יותר מחמש שנים, ובהם ציוד חדיש למכון. כאשר פתחו אותם, התברר שהציוד התיישן.

יחד עם זאת יש בבית־החולים ציוד יקר מאוד, המנוצל על־ידי רופאים רבים לביצוע בדיקות של החולים הפרטיים שלהם. הם מביאים אותם בשעות הבוקר או בשעות אחרי־הצהריים, ומשתמשים לא רק בציוד של בית־החולים, אלא גם במים, בחשמל, בכביסה ועוד.

■ ■ ■

אלה הן כמה מן הסיבות המביאות את בית־החולים רמב"ם למצב של התמוטטות כלכלית. מישרד־הבריאות לא עשה דבר כדי לשנות את המצב. יתר על כן, הוא נכנע בסוף לדרישות ונתן פרס לבזבזנות. הוא שילם כופר, בצורת תוספת־תקציב, תמורת שקט במשך זמן־מה, עד לדרישות הבאות.

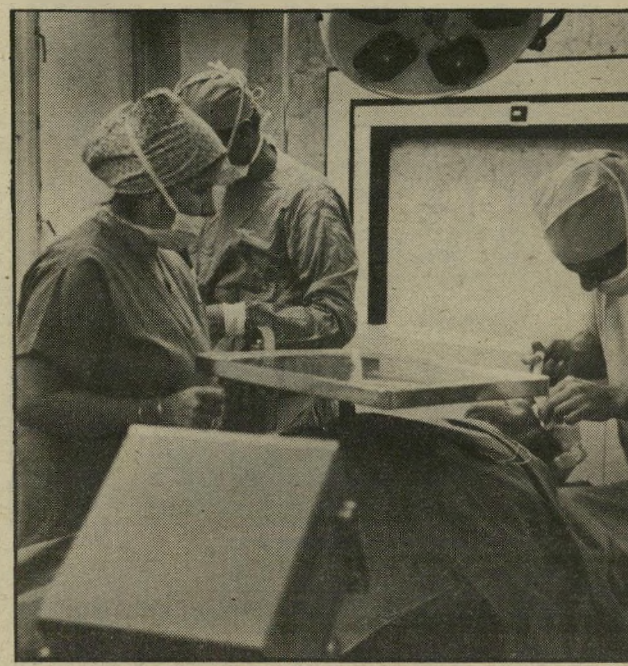

בית־החולים רמב"ם
הארגזים עמדו במשך חמש שנים בפרוזדור

(המשך מעמוד 39)

עורך־דין שהסתבך בפלילים וגנב כסף מלקוחותיו. למרות שפרוסט עשה את כל מה שיכול היה כדי לעזור ללקוח, הרי בשיחות פרטיות עם ידידים ועורכי־דין הביע את שאט־נפשו מהעבירות שביצע לקוחו.

עסקיו שיגשגו והוא קנה חלק ביאכטה. הירבה לנסוע לחו"ל, ודיבר על מישרד בציריך. איש לא חשד שנתקל בקשיים כלכליים. גם לאחר שהתברר כי עורכת־דין שעבדה במישרדו 14 שנה זייפה חתימות וגנבה כספי לקוחות, סיפר פרוסט כי שילם את החובות להם ערב ויצא בשלום מהעניין.

לאחר שהתאבד, וסיפורים על הסתבכות כספית בסכומי־עתק והלוואות בשוק האפור החלו מסתובבים, חזרו רבים לדבר על הסתבכותה של מינה גרינהויז והשפעת הדבר על עסקיו של פרוסט. מינה ברייטמן־גרינהויז, בתו של קבלן תל־אביבי, התחילה לעבוד במישרדו של פרוסט כמתמחה בשנת 1973. לאחר סיום התמחותה נשארה לעבוד במישרד כעורכת־דין. בשנים האחרונות אף קיבלה אחוזים מהכנסות המישרד.

בשנת 1985, לאחר שהתברר לפרוסט כי מינה לא שילמה את חובותיה וכי זייפה את חתימתו על שיטרי־

היום בדיעבד לא הייתי רוצה לעזור לה כי זה עלה לי לא מעט כסף. אז הרגשתי בהסתבכותה והגיעו לאוזני רינונים. נתתי לה להבין בצורה שלא משתמעת לשתי פנים שדרכינו יפרדו. היא חדלה לעבוד במישרדי ב־30 בספטמבר 1985. היא אמרה שהיא רוצה לפתוח מישרד עצמאי.

הייתי חתום על ערבויות לבנקים. היה לי נזק כבד. כמובן שעבור כל החתימות שאני חתמתי, שילמתי. הוגשה נגדי תביעה אזרחית על־ידי מר גולדפרב, שסבור שאני אחראי אזרחית לחובותיה של עורכת־דין ממישרדי. תביעה זו עדיין תלויה ועומדת. היו עוד תביעות, אבל, למעט אחת, כולן נמחקו. מדובר בעשרות אלפי דולארים.

לא התלוננתי במישטרה עד שהשוטרים הביאו לפני את החתימות המזויפות שלי. היא נתנה לי אינפורמציה בלתי מדויקת על מועדי־פרעון חובותיה, ולכן חתמתי על עוד ערבויות. ערכנו שתי פגישות במישרד רואה־חשבון כדי לסכם את גודל החובות וראינו שזה דבר רציני מאוד. היא נקבה בסכום מסוים, אבל, אחר כך, התברר שהסכום היה כפול מזה שהיא נקבה.

הגברת הגיעה למישרדי כמתמחה בגיל 21, אביה נפטר והתייחסתי אליה כאל בת־מישפחה. כאשר היו לה

"סמכתי והאמנתי למינה ללא ס"ג. חשבתי שאם תגבה מלקוח שכר־טירחה היא תעביר אותו למישרד"

ערבות רבים, הבהיר לה כי עליה לעזוב את המישרד. עורכת־הדין נסעה באופן פתאומי לחו"ל והשאירה אחריה תיקים רבים בלתי גמורים, חובות גדולים ולקוחות זועמים. כאשר חזרה ארצה נעצרה מינה על־ידי המישטרה. התובעת נאווה שילר הגישה נגדה כתב־אישום על עבירות של גניבות מלקוחות, זיופים וקבלת דבר במירמה.

● חתימות מזויפות

בחודש ספטמבר בשנה שעברה, העיד עורך־הדין פרוסט כעד־תביעה, במישפטה של מינה גרינהויז. להלן עדותו:

מינה עבדה במישרדי 14 שנה. לאחרונה היא גם קיבלה אחוזים מהכנסות המישרד. איני יודע אם אפשר לקרוא לכך שותפות, אלה הן העובדות. במשך תקופת עבודתה אצלי היא ביקשה לעיתים קרובות לערוב לה להלוואות שקיבלה מגורמים שונים. חתמתי על ערבויות רבות, אבל מעולם לא נתתי לה רשות לחתום בשמי.

אני רואה לפני 12 שיטרי־חוב חתומים כאילו על־ידי, אבל אף אחת מהחתימות איננה חתימתי. ליד חתימתי המזויפת מופיעה גם חותמת שלי. זוהי חותמת שלי, שמאז שאני עורך־דין, כמעט 30 שנה, נמצאת תמיד במגירה במישרדי. כל אחד יכול להגיע אליה חופשי. מינה התחילה לעבוד במישרדי ב־1973, כמתמחה. אביה היה קבלן ששלח את ידו גם בענייני תיווך־מקרקעין.

שמו היה יצחק ברייטמן. הוא קיבל שרותים מישפטיים מהמשרד, והוא שהציג לנו את צ'רלס גולדפרב. (אחד הלקוחות שמהם גנבה הנאשמת כסף, על־פי כתב־האישום. א.א.) הוא היה בא למישרד ומשוחח עם מינה, והיא נסעה אליו לחו"ל. היו לה כמה קליינטים פרטיים מצרפת. הם הגיעו דרך אביה.

סמכתי והאמנתי למינה ללא סייג. חשבתי שאם תגבה שכר־טירחה מלקוח היא תעביר אותו למישרד. אם להיות כנה, הרי שנים רבות מאוד האמנתי ללא שום סייג ביושרה. אחר־כך התחתנה עם מישהו שלא במיוחד חיבבתי, בלשון המעטה. נדמה היה לי שהוא מסבך אותה בבעיות כספיות רבות.

בעיות, וזה אולי לא יפה לומר, אבל כאשר בעלה היה מכה אותה, וגם זה קרה, היא היתה באה אלי או למזכירה במישרדי, יש לי מזכירה בת 70, כמו לאבא ואמא. ראיתי את ההסתבכות שלה בגלל בעלה וריחמתי עליה. עד היום, עם כל הנזק שהיא גרמה לי, אני פשוט מרחם עליה מקרב לב.

● 10 דולר לחודש

כתבתי לה מיכתב לפני שנה. כתבתי בערך כך: "מינה, שילמתי עבורך ערבויות רבות בסכומי־עתק, בואי אלי, נגמור את זה איכשהו. תפני אלי, אחרת אצטרך לנקוט בצעדים כלשהם." קיבלתי מיכתב נורא, שפגע בי.

היא כתבה משהו כמו: "מצבי הכלכלי אינו מאפשר לי לבוא להסדרים עם נושי. כשישתפר מצבי אבוא אליך."

לא ציפיתי למיכתב כזה. חשבתי שתבוא ותתנצל, או שתראה איזה מחווה אנושית. שתאמר: "אתן לך 10 דולר לחודש," אבל אחרי שקיבלתי את מיכתבה וראיתי שהיא עומדת לפשוט רגל, החלטתי שחבל על כל אגורה שאזרוק.

היא עזבה את מישרדי בצורה פתאומית ונסעה לחו"ל. השאירה עשרות תיקים באמצע. ציפיתי שתחזור ותדריך אותי בתיקים שלה. עדיין הייתי נכון לעזרה. ידעתי שאין לה נפש חיה שיכולה לעזור לה. אני יודע שיש לה שני ילדים קטנים שוודאי אינם אשמים בסיפור הזה. אני יודע שבעלה לא בדיוק הטיפוס המוצלח ביותר והמפרנס הגדול. אבל היא כתבה לי: "עורך־הדין שלי אסר עלי לדבר איתך!"

עד כאן עדותו של עורך־הדין פרוסט במישפטה של מינה גרינהויז.

היא הודתה באשמה ובחודש הבא יערכו הטיעונים לעונש ויגזר דינה.

בין אם התאבדותו של עורך־הדין פרוסט קשורה לעסקיה של מינה גרינהויז, בין אם היתה בגלל סיבות אחרות, הרי הוא גזר על עצמו את העונש החמור ביותר. שום בית־מישפט לא היה גוזר עליו עונש־מוות. ועל כן הוא ראוי לפחות למידה של חסד.

אבי ולדמן, העולם הזה

נאשם פלאי (ממושקף ומשופם) וקהל עיתונאים וסקרנים בבית־המישפט
ירקות, בשר, נעליים, כרטיסי־כדורגל

פרשת השחיתות בבתי־המישפט: סיכום־הביניים של אילנה אלון

לא השופטים לקחו שוחד

חוקרי־המישטרה, שסיכמו את פרשת השחיתות בבתי־המישפט, אמרו: „לא מצאנו הרבה שחיתות, אבל המון טימטום!"

לשימחת הכל, לא גילו החוקרים אפילו ראייה אחת ששופטים קיבלו שוחד. שופט־שלום אחד, שמסר למזכיר בית־המישפט־לתעבורה, אברהם פלאי, מידע על החקירה הסמויה שהתנהלה נגדו, יועמד לדין. השופט טוען כי פלט את הדברים מתוך דאגה לפקיד הנאמן.

שופטי־תעבורה אחרים, שפלאי ניסה להשפיע עליהם להקל בדינם של נאשמים, יועמדו אולי לדין מישמעתי, על כך שלא גילו את הדבר, ולא פסלו עצמם מלשבת בדינם של נאשמים אלה. זהו בסך־הכל יבול החקירה נגד השופטים עד כה.

אמנם, בשתי פרשיות נפרדות יש ראיות כי שופט־תעבורה אחד שוחח עם אביו של נאשם לפני גזר־הדין, ואחר־כך הקל כנראה בדינו, ובמיקרה אחר יש ראיות כי שופט־תעבורה דחה ביצוע גזר־דין, אחרי שהתובע המישטרתי בתיק קיבל שוחד. שופט־תעבורה זה, יעקב בר־דיין, סיכם בזמנו עם מערכת בתי־המישפט כי ייצא לגימלאות מוקדמות ושהעניין יושתק. אולם אחרי שהפרשה פורסמה בכמה עיתונים, חזר בו השופט מהעיסקה והוא ממשיך לעבוד בבית־המישפט. נמסר כי בשבוע הבא תתכנס הוועדה־למינוי־שופטים, בפעם הראשונה במדינת־ישראל, כדי לדון בהדחתו של השופט בר־דיין.

למרות רינונים ושמועות שונות, מתברר שאין — ולא היה — כל חומר נגד שופטים מחוזיים. אולם כאשר נחקרו שופטי־שלום לגבי התערבות ולחץ מצד פקידים במישפטי־תעבורה, מסר אחד מהם כי גם שופט מחוזי התעניין במישפט־תעבורה של נאשם מסויים, והיה מי שסיפר על אחיו של שופט עליון שיצא בעונש קל שבקלים בבית־המישפט־לתעבורה. „אבל במדינה קטנטנה כמו שלנו, שבה כולם מכירים את כולם, לא צריך בכלל להגיד מילה. השופט בעצמו כבר יודע הכל על הנאשם."

אבי ולדמן, העולם הזה

תובעת ביילין ליד שולחן התביעה
שנה של חקירה סמוייה

„ועני בעבור נעליים..."

לעומת השופטים, שאין נגדם ראיות על שוחד, נמצאו הרבה ראיות כאלה נגד מזכיר בית־המישפט־לתעבורה, אברהם פלאי.

בכתב־אישום ארוך סיפרה התובעת, הלנה ביילין, על קבלת ירקות, בשר ונעליים, כדי להתערב לטובתם של נאשמים בבית־המישפט־לתעבורה.

כמות המיקרים, והמחיר הפעוט ששולם למזכיר, מראים גם הם יותר על טיפשות מאשר על שחיתות. אולי מראים הדברים על מערכת שאינה מכירה את הגבול בין מחווה של ידידות לבין קבלת מיצרכים הגובלת בשוחד.

בעוד שהמתווכים והמאכערים קיבלו אלפי דולארים תמורת התערבות במישפטים, קיבל המזכיר רק מתנות פחותות־ערך וכרטיסי־כדורגל, על פי כתב־האישום.

פלאי נשבר ושיתף פעולה עם המישטרה אחרי שראה את העדויות הרבות שנאספו נגדו. לעומת זאת, סירב המזכיר הכללי של בית־מישפט השלום, יחיאל בן־עמי, לשתף פעולה עם חוקריו, ועל כן מתעכבת עדיין הגשת כתב־האישום נגדו. במיסגרת החקירה העידו הרבה פקידים של בתי־המישפט ועורכי־דין, שחלק מהם מופיעים כעדים בכתב־האישום נגד פלאי. בפרקליטות טרם הוחלט אם יוגש כתב־אישום נגד מי שנתנו את השוחד לנאשמים, אם לאו.

לגבי פקידים כבר היו דברים מעולם. היו מיקרים לא מעטים של מזכירי בתי־מישפט שנתפסו בקבלת שוחד או בשחיתות מסוג אחר. לגבי שופטים המצב שונה.

עד היום היה מיקרה אחד של שופט־קרקעות בחיפה, בראשית ימי המדינה, שנתפס בקבלת שוחד והורשע. בשנות ה־60 הוגש כתב־אישום נגד השופט המחוזי אליעזר מלחי, באשמת קבלת שוחד מיני. העדה הראשית נגדו היתה יונה סופר, שהמישטרה שלחה אותה להקליטו במכשיר־הקלטה סמוי, שהוכנס לחזייתה. בית־המישפט לא האמין לעדותה, והשופט מלחי יצא זכאי. הוא התפטר מתפקידו בבית־המישפט וחזר לעבוד כעורך־דין. המישפט הידוע ביותר שבו הופיע כעורך־דין, אחרי התפטרותו, היה מישפטו של צבי גור. מלחי מונה בשנת 1980 לייצג את רוצחו של הילד אורון ירדן.

אורון מאירי, חדשות

מזכיר בן־עמי
לא נשבר

בלי לחץ

דמות המפתח בפרשת־השחיתות הנוכחית הוא עד־המדינה יהודה פרנקל. הוא מזכיר את הבדיחה היהודית, שבה שואל השופט את הנאשם: „מה עבודתך?" והנאשם משיב: „אני מסתובב."

„ואפשר להתפרנס מזה?" שואל השופט בתמיהה, והנאשם עונה לו: „יתן לי אדוני להסתובב סביבו, ויראה איזו פרנסה תהיה לשנינו!"

פרנקל נהג להסתובב במקומות רבים ועשה שם פרנסה יפה.

בימים אלה, אחרי שקיבל מהמישטרה חיסיון מתביעות פליליות, הוא מסתובב בין מערכות־העיתונים, ובאמצעות נציגו, עבריין שהכיר בכלא, הוא מנסה למכור את סחורתו. כדי ליפותה הוא טוען שיש בידו הקלטות לגבי שופט מחוזי, ראיות לפרשת־ווטרגייט ישראלית, וכן רשימה של מוסדות ואנשים שהיו מעוניינים בסגירת החקירה בבתי־המישפט.

כאשר נחקר פרנקל בראשונה, לפני שנה, הוא סיפר למישטרה על עבירות של שופטים אחרים, ואחר־כך חזר בו, והודה כי את חלקם אינו מכיר כלל, וכי כל מה שסיפר עליהם מצוץ מן האצבע. מחקירה שערך העולם הזה מסתבר כי לא היה כל לחץ על המישטרה והפרקליטות לסגור את הפרשה. להיפך, גם שר־המישפטים אברהם שריר, וגם נשיא בית־המישפט העליון, השופט מאיר שמגר, התאמצו להוציא את האמת לאור.

כסיכום־ביניים ניתן לאמור לכל מי שדואג למערכת בתי־המישפט שהמצב אינו כל־כך נורא. בתי־המישפט, שהם המיתרס האחרון של המדינה בדרך למצב של רפובליקת־בננות עדיין עומדים על מכונם. צריך אולי לעשות כמה שיפוצים ולסגור פרצות — אבל המסד תקין.

(המשך מעמוד 7)

האם יישארו נכים לכל חייהם, כפי שקרה לחיילים אמריקאיים כה רבים בשובם מוויאט־נאם? האם התמונות האלה ירבצו בתחתית תת־הכרתם, ויחזרו אליהם בחלומות עד יום מותם?

האם אחר־כך יהפכו אזרחים נורמליים, המעריכים את קרושת חיי־האדם, הדוגלים בערכים אנושיים, שיתנגדו לאונס קבוצתי של אשה?

אלוהים, מה מעוללים לנערים האלה, כאשר מורים להם לעולל דברים כאלה לבני־אדם אחרים?

● אחריות קולקטיבית

אל־נא נהיה נאיביים. השיטה הזאת אינה חדשה.

כאשר ביקרתי בבית־החולים שיפא בעזה לפני כמה שבועות, כבר היו אולמות בית־החולים מלאים בגברים, בנערים ובילדים שבורי־עצמות, שסיפרו סיפורים דומים. פריצה לבתים באישון־לילה, וריסוק עצמותיהם. תפיסתם ברחוב וריסוק עצמותיהם. ובעיקר: הובלה למחנה אנצאר 2, וריסוק־עצמותיהם.

ראיתי את הרגליים השבורות, הידיים השבורות, המיקרים של זעזוע־מוח — פגיעות אופייניות של קתות־רובים.

אבל אז אפשר היה להתנחם — אם כי בקושי — שמעשים אלה נעשו בידי סאדיסטים חריגים, שייענשו, או בפקודת מפקדים חריגים. הרי בכל צבא, כמו בכל חברה אנושית, יש סאדיסטים.

גם אז נשאלה כמובן השאלה: היכן היה הפיקוד הבכיר? מדוע אינו מגיב, מעניש? מדוע הוא מתיר, ולמעשה מעודד?

ובכל זאת: יש הבדל עצום בין מעשים כאלה, כשהם נעשים באופן „פרטיזני", ובין מתן פקודה רישמית, על־פי החלטת שר־

נתי שוחט, סקופ 80'

עציר פצוע מובל למעצר בהר־הבית

הביטחון ובאמצעות הרמטכ"ל, המנוסחת היטב, והמובאת בהודעות רישמיות.

מי שרצה, יכול היה עד כה לעצום עין, ולהעמיד פנים שזה לא קיים. או שאלה הם מעשים חריגים של כמה מופרעים בשטח.

עכשיו אין עוד אפשרות כזאת. הדברים נעשו על־פי הוראה של שר־הביטחון, הפועל על־פי הסמכות של ממשלת־ישראל, המייצג את כולנו.

לא רק החיילים, השוברים את העצמות, אחראים. כולנו אחראים, כי כולנו שלחנו את החיילים האלה, כולנו שמנו בידיהם את הרובה והאלה.

● הדממה הגדולה

כבר עתה שואלים ידידים ואוהדים בעולם: היכן הציבור הישראלי? מדוע הוא שותק?

היכן כוחות־השלום הישראליים, שהצילו את כבוד ישראל בעבר? היכן 400 אלף המפגינים שמחו על טבח צברה ושאתילה?

ובעיקר: היכן כלי־התיקשורת הישראליים?

פה ושם יש בעיתונים דיווח־אמת (לפחות חלקי) על השיטה. בכתבה ארוכה בטלוויזיה, שהיתה כולה מסכת־תעמולה של שילטונות־צה"ל, הובא לפחות ערבי פצוע אחד שסיפר כי החיילים ריסקו את עצמותיו בביתו, אחרי שהיכו את הנשים שניסו לחסום אותם. (מייד הובא, כמובן, קצין אלמוני, שאמר שהכל שקר וכזב, ובזה נרגע המצפון.)

אבל התיקשורת הישראלית, שהיתה צריכה להתפוצץ ברעם אדיר של מחאה, שתקה. היא „דיווחה", כאילו היה מדובר על עוד תאונת־עבודה או מישחק־כדורגל בליגה ב'. כך־וכך אמר שר־הביטחון. כך־וכך אמר הרמטכ"ל. כך־וכך קרה.

שיוויון־הנפש של העיתונאים ושל קריייני־הטלוויזיה נדבק בציבור כולו — ואולי נכון גם ההיפך, ששיוויון־הנפש של הציבור משתקף בכלי־התיקשורת.

מרסקים עצמות? אז מה. נוהגים בשיטות של דרום־אפריקה ואיראן? אז מה. זה מזכיר את פלוגות־הסער? אז מה. מחנכים את הבנים לסאדיזם קבוצתי? אז מה.

„אז מה" — שתי המילים האלה יחזרו אלינו, באחד הימים, כבומראנג.

כי האחריות רובצת על כולנו. ובבוא היום, כולנו נשלם את המחיר.

● אזרח אחד

ירשם־נא שחור על גבי לבן: אני, אורי אבנרי, אזרח־ישראל, מנער מעל עצמי כל אחריות לזוועה זו.

אינני שותף לה בשום צורה ואופן. אני מתעב אותה ואת האחראים לה, מתבייש בה ובהם, אלחם בה ובהם.

לא יהא חלקי עימם.

הנדון

(המשך מעמוד 5)

כל זה הוכח בעליל. חנויות שבתו במשך שבועות, בנקים נשרפו, על הדירה הריקה של שרון שומר גדוד.

במילחמה הזאת מתה אחדותה של ירושלים.

כשם שמתה טענתה של ממשלת־ישראל שהיא שומרת על קרושת המקומות הקדושים לכל הדתות. זו נמוגה בשערי מיסגד אל־אקצה. טדי קולק הבין זאת מייד.

■ ■ ■

יש אגדה שלא התמוטטה עדיין.

אך בחומותיה נוצרו סדקים. סדקים ראשונים, אך הרי־משמעות.

האגדה של שליטת ישראל ביהודי העולם.

מנהיגי הציבור היהודי המאורגן בכל ארצות המערב שיגרו לירושלים קריאות אס־אר־אס, רובן סודיות, חלקן אף גלויות ומזעיקות.

אחרים מן המנהיגים ביטאו מצוקה מצפונית פרטית. כמו אותו מנהיג יהודי־אמריקאי, שאמר שהוא סוגר את מקלט־הטלוויזיה עם התחלת החדשות, כדי שילדיו לא יראו במו עיניהם מה מעוללים חיילים יהודיים.

אחרים ביטאו חרדה פוליטית. קורה משהו נורא, שאינו ניתן לתיקון.

יהודי העולם הרימו ראש וזקפו גו עם הקמת מדינתנו, ועם ניצחון צבאנו. הדבר העלה את ערכם בעיני שכניהם הנוצריים, חבריהם לעבודה, המערכת החברתית והפוליטית. ככל שגברה יוקרת ישראל, ככל שהתנפחו האגדות על צה"ל והמוסד, כן גבהה קומתם שלהם.

עכשיו קורה ההיפך. השכנים רואים מדי יום את התמונות המבישות.

הם רואים את הילדים ההרוגים, הם קוראים על פקודת הסוציאליסט יצחק רבין לחיילי צה"ל להתנפל בחבורות על נערים חסרי־מגן ולשבור את עצמותיהם באלות. לא כדי להגן על חייהם, כפי שנאמר עד כה, אלא כדי לפזר הפגנות.

הידיעות מעוררות סלידה, והקורבנות הראשונים של סלידה זו הם השכנים היהודיים.

האנטי־שמים מרימים ראש וזוכים בלגיטימיות. סתם אנשים מתחילים להתייחס אל ישראל כאל האחות המכוערת של צ'ילה, דרום־אפריקה ואיראן.

קומת היהודים מתכופפת שוב. השפעתם בסנאט האמריקאי ובכל המערכת הפוליטית מתחילה להצטמק כתוצאה מכך. הדיקטטורה היהודית, שהיתה קיימת במשך שנים בכלי־התיקשורת האמריקאיים, מתחילה להתפרק.

זה התחיל במילחמת־הלבנון. רברבנים כמו בנימין נתניהו טוענים כי מאז תוקן הנזק. זה קישקוש. שום דבר לא תוקן. אבל התהליך נעצר. עכשיו הוא זונק שוב קדימה.

אם הדבר יימשך, יקרו דברים חמורים. לא רק צימצום הסיוע הכלכלי הענקי לישראל ועירעור השליטה הישראלית בסנאט. אלא פילוג היסטורי בין מדינת־ישראל והציבור היהודי בעולם.

האגדה של „מדינת העם היהודי", האגדה הגדולה ביותר בתולדות ישראל, נתונה בי־סכנה.

■ ■ ■

זהו סיכום־ביניים, אחרי 50 ימים של מילחמה.

אולם המילחמה היא רק בתחילתה.

לפי כל הסימנים, עוד יקרו דברים הרבה יותר חמורים לפני שעם־ישראל יתעורר, ויסלק מן השילטון את החבורה הרת־האסון על שני יצחקיה, רבין ושמיר.

אך בינתיים נמוגות האגדות בעננים של גאז מדמיע.

תמרורים

מושל עזה לשעבר

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־60 של **יצחק מודעי**, שר ללא תיק ולשעבר (בזה אחר זה) שר־האנרגיה, שר־האוצר ושר־המישפטים. מודעי, יליד תל־אביב ומהנדס כימי לפי מיקצועו, היה, במיסגרת שרותו בצה"ל, גם סגן־נספח צה"ל בלונדון (בראשית שנות ה־50) וגם מושלה הצבאי של עזה (בשנת 1967). בחייו האזרחיים נודע מודעי בעיקר כמנכ"ל חברת התמרוקים רבלון ואת הקאריירה הפוליטית שלו הוא החל כחבר מועצת עיריית־הרצליה.

● ● ●

יו"ר מס' 9

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־65 של **שלמה הילל**, יו"ר־הכנסת והאדם התשיעי הממלא תפקיד זה*. הילל, לשעבר שר המישטרה והפנים, הוא יליד בגדאד, שעלה ארצה בגיל שבע. היה לח"כ בגיל 28 (מטעם מפא"י, קודמתה של מיפלגת העבודה) ולשגריר בגיל 36, בייצגו את ישראל, בזה אחר זה, בחמש ארצות אפריקאיות דוברות צרפתית: גיניאה, חוף־השנהב, וולטה עילית, ניז'ר ודאהומיי.

● ● ●

פולחן האישיות

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־70 של **ניקולאי צ'אושסקו**, נשיא רומניה זה 21 שנה. צ'אושסקו, בנם של כפריים עניים, הצטרף בגיל צעיר (15) למיפלגה הקומוניסטית ואחרי מילחמת־העולם זינק עד מהרה לתפקידים בכירים, שהראשון בהם היה זה של סגן שר־החקלאות (בגיל 30). על האיש צ'אושסקו, שהוא חסיד של פולחן־אישיות לא מבוטל, פורסמו עד כה 167 ספרים (חלקם פרי עטו) שתורגמו והופצו ב־22 לשונות.

● ● ●

שבע דקות גורליות

הוצא להורג ◆ באוסטין, טכסאס, בהזרקת רעל לעורקיו, בגיל 27, **רוברט סטריטמן**, כשבע דקות לפני שבית־המישפט העליון של ארצות־הברית אישר, טלפונית, את עיכוב הוצאתו להורג. סטריטמן, שנדון למוות על השתתפות ברצח חוואית, ממנה שדדו הוא ושני חבריו דולר אחד, היה עובד שרות־נפט לעת־מצוא וסבל מבעיות נפשיות, ובקשות החנינה שלו התאחרו משום שהתקשה למצוא פרקליטים מתנדבים שיטפלו בעניינו.

● ● ●

ידיעת הארץ

נפטר ◆ בגיל 87, **פרופסור זאב וילנאי**, הנודע בחוקרי ומדריכי ידיעת־הארץ. וילנאי, יליד חיפה שחי רוב ימיו בירושלים, חיבר עשרות ספרים בנושאי ידיעת־הארץ והתפרסם בסיוריו המודרכים ברחביה. אחד משני בניו הוא אלוף מתן וילנאי, כיום ראש אגף־כוח־אדם במטה־הכללי של צה"ל ובעבר קצין־צנחנים וחיל־רגלים ראשי (קצח"ר).

● ● ●

החייט בלב האטום

נפטר ◆ בניו־יורק, בגיל 89, **איזידור אייזק רבי**, פיסיקאי יהודי וחתן פרס־נובל (על פיתוח שיטת מדידת התכונות המגנטיות של לב האטום). רבי, יליד פולין שגדל בשכונת עוני ניו־יורקית, אליה היגרו הוריו בראשית המאה, היה בין מפתחי הפצצה האטומית ויועצו המדעי של הנשיא דווייט אייזנהואר. פעם, בהתייחסו למוצאו, התלוצץ רבי: „לוא נשארה מישפחתי באירופה בוודאי הייתי נעשה חייט!"

** שמונת קודמיו לתפקיד: יוסף שפרינצק, נחום ניר, קדיש לוז, ראובן ברקת, ישראל ישעיהו, יצחק שמיר, יצחק ברמן, מנחם סבידור.*

במדינה

פרשות
שליח־מיצווה

עורך־הדין יעקב ויינרוט עזר כמיצווה בהחזרת חיים נחשון לאביו

כמעט במשך שנה טיפלו המישטרה וכמה מישרדי־חקירות יוקרתיים בהחזרתו של הילד חיים נחשון לאביו.

הראשון שעלה על עיקבות הילד

מוחזר חיים נחשון

לחוד, לא יחדיו

ציון צפריר, העולם הזה

פרקליט וויינרוט

פינצטה, לא פטיש

היה החוקר הפרטי הנודע מישל חדד, שכקצין־מישטרה פיענח את רצח מלה מלבסקי. אולם אביו של הילד, שהיה כמעט היסטרי, הכניס לתמונה עוד חוקרים ועוד מתווכים, ואלה סטו מהעיקבות.

המישטרה פעלה בעדינות מרובה, הקצין שימעון סביר לא הפריע למהלכים הפרטיים שהופעלו, ולא לחץ יותר מדי על הרבנים שהיו מעורבים בפרשה.

החזרתו של הילד לאביו סודרה לבסוף בהתערבותו של עורך־דין דתי, יעקב וויינרוט, שפעל כשליח־מיצווה.

אין זו הפעם הראשונה שעורך־הדין וויינרוט, שהוא גם עילוי בתורה וגם עורך־דין מעולה, פועל בהסדרת עניינים עדינים בקרב הציבור הדתי. „כאשר צריך טיפול עדין בפינצטה, ולא במכשיר כבד יותר, מבקשים את וויינרוט שייכנס לפעולה. והוא עושה זאת בצורה הטובה ביותר," אמרו מכריו.

חודשיים של משא־ומתן עדין נשאו השבוע פרי. הילד חזר לפתח־תיקווה, כאשר הוא בחזקת אמו החוזרת בתשובה, איריס בלינקס־בן־נחשון ולאביו מותרים הביקורים אצלו.

בני־הזוג לא חזרו לחיות יחדיו.

ברווז הזהב. מסעדה סינית ליד הכפר הירוק, לפני שדרת הברושים
ואחרי עצי הבננה (בתחנת הדלק טופז),
דרך הרצליה רמת השרון. טל׳ 03-491-873

ברווז הזהב
טעם של געגועים

כדאי להזמין שולחן מראש.

ח׳ בשבט תשמ״ח, 27.1.1988 מיספר 2630 המחיר 4.50 שקל חדש (כולל מע״מ) שנה 52

העולם הזה

השוטרת נשלחה לפתות לאונס וקיבלה הצעת נשואין

יפה סוויסה

נערת הפיתיון